

ಎಮ್.ಜೆ.ಇ.ಎಸ್. ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್
ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ

MJES JOURNAL OF
AMAR KONKANI

एम.जे.ई.एस. जर्नल आफ
अमर कोंकणी

Biannual Journal of Konkani Research Vol: 1 Issue: 2 January 2023. Annual Subscription Rs. 300/- Title Code No.: KARKON00070

ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥೊ
ಸಾಂ. ಲುವಿಸ್ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ್ (ಸ್ವಾಯತ್ತ್), ಮಂಗ್ಳುರ್

ಎಮ್‌ಜೆಇಎಸ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್

ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ

एम.जे.ई.एस. जर्नल आफ

अमर कोंकणी

ESTD : 1880

MJES JOURNAL OF AMAR KONKANI

Biannual Journal of Konkani Research

Vol: 1 Issue: 2 January 2023. Annual Subscription Rs. 300/-
Title Code No.: KARKON00070

ಎಮ್‌ಜೆಇಎಸ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ

ಪುಸ್ತಕ್:1 ಅಂಕೊ:2 ಜನೆರ್ 2023. ಸಂಕೊ: 78

ಪ್ರಗಟ್ಣಾರ್:

ದೊ। ಫಾ। ಪ್ರವೀಣ್ ಮಾರ್ಟಿಸ್, ಜೆ.ಸ., ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥೊ,
ಸಾಂ. ಲುವಿಸ್ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ್ (ಸ್ವಾಯತ್ತ್)
ಮಂಗ್ಳುರ್ – 575 003

Printed at: Assisi Press, Jail Road, Mangalore - 575 003
DTP & Designed by: Smt. Chandrakala

Phone: 0824-2007394, WhatsApp: 94815 27394.
Website: www.amarkonkani.com
E-mail: instituteofkonkani@staloysius.edu.in

ಎಮ್‌ಜೆಇಸ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್

ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ – ಮಾಂಡಾವಳ್

ವಿಷಯ್ — ಪಾನ್

ಭಾಶೆ ವಾಡಾವಳೆಂತ್ ಸಂಸೊದಾಚಿ ಗರ್ಜ್

ಏಕ್ಯೆ ಭಾಶೆಚ್ಯೆ ವಾಡಾವಳೆಂತ್ ಸಂಸೊಧಾಚೊ ಮಹತ್ವ್ ಆನಿ ಪಾತ್ರಾ ವಿಶಿಂ ಸಬಾರ್ ಪಾಪ್ವಿಂ ಸವಾಲಾಂ ಉಬ್ಜಾಲ್ಲಿಂ ಆಸಾತ್. ಏಕ್ಯೆ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ವಾಡಾವಳೆಕ್ ಪ್ರಮುಕ್ ಜಾವ್ನ್ ತಿ ಭಾಸ್ ಉಲೊಂವ್ಚೆ ಮನಿಸ್, ತ್ಯೆ ಭಾಶೆಂತ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ರಚ್ಚೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಆನಿ ತ್ಯೆ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ವಿವಿಧ್ ಸ್ತರಾಂಚೆರ್ ಸಂಸೊಧ್ ಕರ್ಚೆ ಸಂಸೊಧ್‌ಕಾರ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ಮಾತ್ರ್ ತಿ ಭಾಸ್ ಜಿವಾಳ್ ಉರ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ಯೆತ್. ಹ್ಯಾ ತೀನ್ ಆಯಾಮಾಂಕ್ ಆನ್ಯೇಕ್ ಆಧುನಿಕ್ ಆಯಾಮ್ ಆಮಿ ಸೆರ್ಸಿಜೆ ಪಡ್ತಾ: ಆಜ್ ಏಕ್ ಭಾಸ್ ಡಿಜಿಟಲ್ ಮಾದ್ಯಮಾಂತ್‌ಯೀ ಆಸಾಜೆ ಜಾಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯತಾ ಆಸಾ ಆನಿ ಅಶೆಂ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ಮಾತ್ರ್ ತಿ ಜಿವಾಳ್ ಉರೊಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್. ಆಯ್ಚೆ ಪರಿಸ್ಥಿತೆಂತ್ ಇಂಗ್ಲಿಷಾ ತಸಲಿ ಭಾಸ್ ಸಬಾರ್ ಇತರ್ ಲ್ಹಾನ್ ಲ್ಹಾನ್ ಭಾಸಾಂಕ್ ಗಿಳುನ್ ಆಸಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸರ್ವಾಂಕ್ ಕಳಿತ್ ಆಸೊಂಕ್ ಜಾಯ್ ಜಾಲ್ಲಿ ಸಂಗತ್. ಇತರ್ ಭಾಶೆಂಕ್ ನಾತ್ಲ್ಲಿ ಅನ್ಕೂಲತಾ ಇಂಗ್ಲಿಶಾ ತಸಲ್ಯಾ ಥೊಡ್ಯಾಚ್ ಭಾಸಾಂಕ್ ಆಸಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂಯೀ ಸತ್.

ಮನ್ಶ್ಯಾ ಸಂತತ್ ಹ್ಯೆ ಭುಮಿರ್ ಜಲ್ಮೊನ್ ವಾಡೊನ್ ಯೆತಾನಾ, ಮನಿಸ್ ವಿವಿಧ್ ಸಂಕೇತಾಂ ದ್ವಾರಿಂ ಸಂವಹನ್ ಕರುಂಕ್‌ಲಾಗ್ಲೊ. ಮನ್ಶ್ಯಾನ್ ರಚ್‌ಲ್ಲೆಂ ಸಂಕೀರ್ಣ್ ಸಂಕೇತಾ ಸಂವಹನ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಭಾಸ್. ತೆಂಯೀ ವಿವಿಧ್ ವ್ಯಕ್ತಿಂನಿ ವಿವಿಧ್ ರಿತಿಂಚಿ ಭಾಸ್ ರಚ್ಲಿ. ಮುಳಾನ್ ಭಾಸ್ ಏಕ್ ಸಂಕೇತ್ ಸಂವಹನ್‌ಂಚ್ ಸಯ್. ತರಿಪುಣ್ ಸಬಾರ್ ಲೋಕ್ ಅಸಲಿ ಸಂಕೀರ್ಣ್ ಸಂಕೇತ್ ಸಂವಹನ್ ಶಿಕೊನ್‌ಂಚ್ ವೆತಾನಾ ತೆಂ ಸಂಕೇತ್ ಸಂವಹನ್ ವಿಕಸಿತ್ ಜಾವ್ನ್‌ಂಚ್ ವೆತಾ. ಅಶೆಂ ವಿಕಸಿತ್ ಜಾಂವ್ಕ ಪಾಟಿಂ ಪಡ್ಚಿ ಭಾಸ್ ಚಡ್ ಕಾಳ್ ಬಾಳ್ವಾನಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂಯೀ ಇತಿಹಾಸ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಸಾಂಗೊನ್ ದಿತಾ.

ಸುರ್ವೆರ್ ಮನ್ಶ್ಯಾನ್ ಭಾಸ್ ಫಕತ್ ಉಲೊಂವ್ಚಿ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ. ತಶೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಉಲೊವ್ಪಾ ದ್ವಾರಿಂ ಉಲಯಿಲ್ಲೆಂ, ಆನಿ ವಿಶೇಸ್ ಕರ್ನ್ ಅನ್ಮೋಲ್ ಮ್ಹಣ್ಚೆ ತಸಲೆಂ ಉಲೊವ್ಪ್, ಸಾಂಗ್ಣಿ ಇತ್ಯಾದಿ ತಾಣೆಂ/ತಿಣೆಂ ಜಿಕುನ್ ಧರುಂಕ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ. ಅಶೆಂ ಉದೆವ್ನ್ ಆಯ್ಲೆಂ ಜಾನ್‌ಪದ್ ವಾ ಲೋಕ್‌ವೇದ್. ಬರ್ಪಾ ಸಂವಹನ್ ಆರಂಭ್ ಜಾಂವ್ಚೆ ಆದಿಂ ಮನ್ಶ್ಯಾನ್ ಚಿಂತುಂಕ್ ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ತಿತ್ಲೆಂ ಅಪೂರ್ವ್ ಭಾಶೆ ಗಿನ್ಯಾನ್ ತಶೆಂಚ್ ಭಾಶೆ ವಾಪಾರ್ ಆನಿ ಕ್ರಮೇಣ್ ಲೋಕ್‌ವೇದ್ ಜಿಕುನ್ ಧರ್ಲ್ಲೆಂ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್ ಶೆಂಭರಾಂನಿ ವರ್ಸಾಂ ತೆಂ ಏಕಾ ಸಂತತೆ ಥಾವ್ನ್ ಆನ್ಯೇಕಾ ಸಂತತೆಕ್ ವರ್ಗಾಂತರ್ ಕರ್ನ್‌ಂಚ್ ಮನಿಸ್ ಆಯ್ಲೊ.

ಬರ್ಪಾ ಸಂವಹನ್ ಸುರು ಜಾಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್, ಉಲಯಿಲ್ಲೆಂ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್ ಆಸ್ತಾಂ, ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ್ ರಿತಿಂ ರಚ್‌ಲ್ಲೆಂ ಸಂವಹನ್ ಆತಾಂ ಬರ್ಪಾಂತ್ ಹಾಡ್ನ್ ಖಂಯ್ಸರ್ ಮಣೀ ಜೊಗಾಸಣೆನ್ ಪುಂಜೊಂವ್ಚೆಂ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾಲೆಂ. ಹ್ಯೆ ದ್ವಾರಿಂ ಭಾಶೆಕ್ ಆನಿ ಭಾಶೆ ವಾಡಾವಳೆಕ್ ಚಡಿತ್ ಘಟಾಯ್ ಮೆಳ್ಳಿ, ಪುಣ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಚ್ಯಾ ಉಡಾಸಾಕ್ ವಾ ಜಿಕುನ್ ಧರ್ಚ್ಯೆ ಕಾಲೆತಿಕ್ ಕಾಂಯ್ ಥೊಡೆಂ ಬಾದಕ್ ಜಾಲೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಚೂಕ್ ಜಾಂವ್ಚಿನಾ.

ತ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಸುಮಾರ್ 15ವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂತ್ ಆವಿಷ್ಕಾರ್ ಜಾಲೆಂ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್. ಪ್ರೆಸ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಸಂವಹನಾಕ್ ಆನಿಕೀ ಚಡಿತ್ ಬಳ್ ಮೆಳ್ಳೆಂ. ಆತಾಂ ಚಡಿತ್ ಮಾಪಾನ್ ಭಾಶೆ ಸಂವಹನ್ ಉಬ್ಜಂವ್ಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾಲೆಂ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್ ತೆಂ ವಿವಿಧ್ ಜಾಗ್ಯಾಂನಿ ಸಂಗ್ರಹ್ ಕರ್ನ್ ದವರ್ಚೆಂ ಆನಿ ತ್ಯಾಚ್ ಮಾಪಾನ್ ದೇಶಾಂಕ್ ಆನಿ ವಿದೇಶಾಂಕ್ ಪಾವಿತ್ ಕರ್ಚೆಂಯೀ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾಲೆಂ. ಭಾಶೆ ಸಂವಹನಾ ಲಗ್ತಿ ಹೆಂ ತೆದೊಳ್ಚ್ಯಾ ಕಾಳಾ ಮ್ಹಣಾಸರ್ ಏಕ್ ವ್ಹಡ್ ಕ್ರಾಂತಿಚ್ ಮ್ಹಣ್ ಲೆಕಿಜಯ್. ಪುಣ್ ಹಾಚ್ಯೆ ದ್ವಾರಿಂ ಮನ್ಶ್ಯಾ ಗಿನ್ಯಾನಾಕ್ ಆನಿ ಜಿಕುನ್ ದವರ್ಚೆ ಸಕ್ತೆಕ್ ಆನಿಕೀ ಚಡಿತ್ ಮಾರ್ ಪಡ್ಲೊ ಖಂಡಿತ್. ಬೂಕ್ ಪ್ರಿಂಟ್ ಕರ್ನ್ ತೆ ಕಾಂಯ್ ಥೊಡೊ ತೇಂಪ್ ಸಾಂಬಾಳ್ನ್ ದವ್ರುಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ತರ್, ಕಿತ್ಯಾ ಖಾತಿರ್ ತಾಂತ್ಲೆಂ ಸರ್ವ್ ಆಪ್ಲಾನ್ ಉಡಾಸಾಂತ್ ದವರಿಜೆ, ಜಿಕುನ್ ಧರಿಜೆ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಬೇಫಿಕಿರಾಯ್ ಮನ್ಶ್ಯಾ ಥಂಯ್ ಆಯ್ಲಿ ತರ್ ತಿ ತ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾಚ್ಯಾ ವಿಗ್ಯಾನಾಚ್ಯಾ ಆವಿಷ್ಕಾರಾಚೊ ಏಕ್ ವಾಯ್ಟ್ ಪರಿಣಾಮ್ ಮ್ಹಣ್ಂಚ್ ಸಾಂಗ್ಯೆತ್.

ಪುಣ್ ಮುಕಾರ್ ವಿಸಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂತ್ ಹಾಚ್ಯಾಕೀ ಮಾರೆಕಾರ್ ಪರಿಣಾಮ್ ಪಡ್ಚೆ ತಸಲೆಂ ವಿಗ್ಯಾನ್ ಆನಿ ತಂತ್ರ್ಗ್ಯಾನ್ ಯೆತಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ 15–16ವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂತ್ ಕೊಣೆಂಯೀ ಚಿಂತ್‌ಲ್ಲೆಂ ಆಸ್ಚೆಂನಾ. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ತಂತ್ರ್ಗ್ಯಾನ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಚಿ ಒಟ್ಪಾರೆ ಗಿನ್ಯಾನಾ ಕಾಲೆತ್‌ಚ್ ಬದ್ಲುನ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾ. ಆತಾಂ ಉಡಾಸಾಂತ್ ದವರ್ಚೆಂ ಬೋವ್‌ಚ್ ಉಣೆಂ ಜಾವ್ನ್ ಯೆವ್ನ್ ಆಸಾ. ತಾಂತ್ಲ್ಯಾ ತಾಂತುಂಯೀ, ಮೊಬಾಯ್ಲ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಮೆಜೂನ್ ಪಾಂಚ್ ಫೊನ್ ನಂಬ್ರಾಂಯೀ ಆಮಿ ಉಡಾಸಾಂತ್ ದವರಿನಾಂವ್. ಥೊಡೆ ಪಾವ್ಪಿಂ ಹೆಂ ಇತ್ಲೆಂ ಅತಿರೇಕಾಕ್ ಪಾವ್ತಾಗೀ, ಸ್ವತ: ಆಪ್ಲಾಚೆಂಚ್ ಮೊಬಾಯ್ಲ್ ನಂಬರ್ ಥೊಡ್ಯಾಂಕ್ ಉಡಾಸಾಂತ್ ಉರಾನಾ. ತಶೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಆಜ್ ಕಾಲ್ ಉಡಾಸಾಂಕ್ ಚಡಿತ್ ಮೋಲ್ ನಾ ಮ್ಹಣ್ ಜಾಲೆಂ. ಆಜ್ ಸರ್ವ್ ಕ್ಷಣಿಕ್ ಆನಿ ಥೊಡೊಚ್ ತೇಂಪ್ ಉರ್ಚೆ ತಸಲೆಂ ಮಾತ್ರ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಕ್ ಖಾಯ್ಸ್‌ಗೀ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ದುಬಾವ್ ಯೆತಾ. ತ್ಯಾ ತೆಕಿದ್ ಮನ್ಶ್ಯಾನ್ ಎಕಾ ತೆಂಪಾರ್ ಆಮೊಲಿಕ್ ಮ್ಹಣ್ ಚಿಂತ್‌ಲ್ಲಿಂ ಮೌಲ್ಯಾಂ ಆಜ್ ಸುಮಾರ್ ಮ್ಹಣ್ ದಿಸ್ತಿತ್. ತ್ಯೆ ದಿಶೆನ್ ನೈತಿಕತಾ ಆಜ್ ಫಕತ್ ವೈಯುಕ್ತಿಕ್ ಜಾಲ್ಯಾ ಆಸ್ತಾಂ ಎಕಾ ಜನಾಂಗಾಕ್ ಬಾಂಧ್ಚಿ ನೈತಿಕತಾ ಕ್ರಮೇಣ್ ಆಕೇರ್ ಜಾವ್ನ್ ಯೇವ್ನ್ಂಚ್ ಆಸಾ.

ತಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಹ್ಯಾ ಸರ್ವಾ ದ್ವಾರಿಂ ಭಾಶೆಚ್ಯೆ ವಾಡಾವಳೆಕ್ ಆನಿ ಉದರ್ಗತೆಕ್ ಬರೆಂ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾ ಮ್ಹಣ್ ನ್ಹಯ್. ಖಂಡಿತ್ ಬರೆಂ ಜಾಲಾಂ. ಆಜ್ ಏಕ್ ಭಾಸ್ ಡಿಜಿಟಲ್ ಮಾಧ್ಯಮಾಂತ್ ನಾ ತರ್ ಖಂಡಿತ್ ತ್ಯಾ ಭಾಶೆಚಿ ವಾಡಾವಳ್ ಸಾಧ್ಯ್ ನಾ. ಪಾಟ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಕೊಂಕಣಿಯೀ ಗೂಗಲ್ ಡಿಜಿಟಲ್ ಮಾಧ್ಯಮಾಕ್ ಪಾವ್ಲಿ ತಿ ಧಾದೊಸ್ಕಾಯ್ ಸರ್ವ್ ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾಚಿ. ತಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಕೊಂಕಣಿ ಉಲೊಂವ್ಪ್ಯಾ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ರಚ್ಪ್ಯಾಂಚೊ ಸಂಖೊ ಉಣೊ ಜಾವ್ನ್ ಯೆತಾ ತಿ ವಾಡಾವಳ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ಫುಡಾರಾ ಲಗ್ತಿ ಖಂಡಿತ್ ಹುಸ್ಕ್ಯಾಚಿ.

ಹ್ಯಾ ಸರ್ವಾ ಮಧೆಂ ಭಾಸ್ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತೆ ಲಗ್ತಿ ಸಂಸೊಧ್ ಕಿತ್ಲ್ಯಾ ಗರ್ಜೆಚೊ ಆನಿ ಕೋಣ್ ತೊ ಖಾಯ್ಸ್ ಕರ್ತಾ ಆನಿ ಕೊಣಾಕ್ ತೊ ಉಪ್ಕಾರ್ತಾ – ಇತ್ಯಾದಿ ಸಬಾರ್ ಸವಾಲಾಂ

ಉಟ್‌ಲ್ಲ್ಯಾಂತ್ ಕಾಂಯ್ ಮಿಸ್ತೆರ್ ನಾ. ಆಸ್ಟ್ರೀಯಾಚಿ ಸಮಾಜ್ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ್ ರೋಯ್ನ್ ಕೊರ್ನೆಲ್ ಹಿಣೆಂ ಸಂಸೊಧಾ ವಿಶಿಂ ಸಾಂಗ್‌ಲ್ಲೆಂ ಹಾಂಗಾ ವಾಸ್ತವಿಕ್ ಮ್ಹಣ್ ಭೊಗ್ತಾ: "Research is something that everyone can do, and everyone ought to do. It is simply collecting information and thinking systematically about it." (ಸಂಸೊಧ್ ಕೊಣೆಂಯೀ ಕರ್ಯೆತ್ ಆನಿ ಸಕ್ಡಾಂನಿ ಕರಿಜೆ. ಸಂಸೊಧ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಮಾಹೆತ್ ಸಾಂಗಾತಾ ಘಾಲ್ಚಿ ಆನಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ್ ರಿತಿಂ ಸಾಂಗಾತಾ ಘಾಲ್ಲ್ಯಾ ಮಾಹೆತಿ ವಿಶಿಂ ಚಿಂತ್ಚೆಂ). ತಶೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಸಂಸೊಧ್ ಹರ್ ಎಕಾ ಸಂಗ್ತಿ ವಿಶಿಂ ಕರಿಜೆ ಜಾಲ್ಲೆಂ ಕಾಮ್. ಎಕ್ಯೆ ರಿತಿಂ ಪಳೆಂವ್ಚೆಂ ತರ್, ಆಮಿ ಕರ್‍ಚ್ಯಾ ಪ್ರತಿ ಕಾಮಾ ವಿಶಿಂ ಕಾಂಯ್ ಇಲ್ಲಿ ಪಾಟ್‌ಪಡ್ದ್ಯಾಚಿ ಮಾಹೆತ್ ಆರಾಂವ್ಚೆಂ ಕಾಮ್ ಆಮಿ ಜರೂರ್ ಕರಿಜೆ. ಎಕಾದವೆಳಾ ಆಮಿ ಖಂಯ್ಚಿಯೀ ಖಬರ್ ಆಯ್ಕಾಲಿ, ತಿ ಸತ್‌ಗೀ ಫಟ್‌ಗೀ ಮ್ಹಣ್ ಸಮ್ಜೊಂಕ್ ಕಾಂಯ್ ಇಲ್ಲೊ ಸಂಸೊಧ್ ಕರಿಜೆ ಜಾಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯತಾ ಆಜ್ ಜರೂರ್ ಆಸಾ. ಆಯ್ಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಫಟ್ಕಿರ್‍ಯಾ ವದ್ರ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್, ಆನಿ ಫೇಕ್ ನಿವ್ಸ್ ವಾತಾವರಣಾಂತ್ ಆಮಿ ಅಸಲೊ ಸಂಸೊಧ್ ಕರಿನಾಂವ್ ತರ್ ನಿಜಾಕೀ ಫಟ್ಫೊನ್ ಪಡ್ತೆಲ್ಯಾಂವ್ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್ ತ್ಯೆ ವರ್ವಿಂ ಹೆರಾಂಕ್ ತಿತ್ಲೆಂಚ್ ವಾಯ್ಟ್ ಕರ್ತಲ್ಯಾಂವ್. ಇತ್ಲೆಂ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್ ಆಸ್ತಾಂ, ಹರ್ ಏಕ್ ಸಂಸೊಧ್, ಜಾಂವ್ ತೊ ಲ್ಹಾನ್ ವಾ ವ್ಹಡ್, ಹರ್ ಎಕಾ ಕಾಮಾಕ್ ಏಕ್ ವೃತ್ತಿಪರತಾ ಆನಿ ಜಡಾಯ್ ಹಾಡ್ನ್ ದಿತಾ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಚೂಕ್ ಜಾಂವ್ಚಿನಾ. ಮುಕಾರುನ್, ಸಂಸೊಧಾದ್ವಾರಿಂ ಹರ್ ಏಕ್ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ್ ರಿತಿಂ ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಟ್ (subjective) ಜಾಯ್ನಾಸ್ತಾಂ ವಸ್ತುನಿಷ್ಟ್ (objective) ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಖಂಡಿತ್ ಸಾಧ್ಯ್.

ಭಾಶೆ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತೆ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ಸಂಸೊಧ್ ಚಡಿತ್ ಗರ್ಜೆಚೊ ಕಿತ್ಯಾಕ್‌ಗೀ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಹ್ಯೆ ದ್ವಾರಿಂ ಮಾತ್ರ್ ಭಾಸ್ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತೆಚಿ ಆಧುನಿಕ್ ಗರ್ಜ್ ಕಿತೆಂ ಆನಿ ಕಸಲ್ಯಾ ಪ್ರೇತನಾಂ ದ್ವಾರಿಂ ಭಾಸ್ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆನಿಕೀ ಚಡಿತ್ ಫಳಾಭರಿತ್ ಕರುನ್ ಮುಕ್ಲ್ಯೆ ಪಿಳ್ಗೆಕ್ ವರ್ಗಾವಣ್ ಕರ್ಯೆತ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಸೊಧಾ ಮಾರಿಫಾತ್ ಮಾತ್ರ್ ಸಮ್ಜೊಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್. ಕೊಂಕಣಿಚ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಿಂ ಹೆಂ ಆನಿಕೀ ಚಡಿತ್ ಗರ್ಜೆಚೆಂ, ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ಹೆರ್ ಥೊಡ್ಯಾ ಪ್ರಮುಕ್ ಭಾಶೆಂಕ್ ಆಸ್ಚೆ ತಸಲಿ ಅನ್ಕೂಲತಾ ನಾ. ತಶೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚಿ ವಾಡಾವಳ್ ಜಾಯ್ಜೆ ತರ್, ತ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ರಚನ್ ಜಾಯ್ಜೆ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್ ಸಂಸೊಧ್‌ಯೀ ಜಾಯ್ಜೆ. ನಿರಾಶೆಚಿ ಸಂಗತ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕೊಂಕ್ಣೆಂತ್ ಅಸಲ್ಯಾ ಸಂಕೀರ್ಣ್ ಸಂಸೊಧ್ ಕಾರ್ಯಾಚಿ ಕೃಷಿ ಮಸ್ತು ಉಣಿ ಆಸಾ. ತಿ ಭರ್ತಿ ಕರ್ಚೆಂ ಕಾಂಯ್ ಥೊಡೆಂ ಕಾಮ್ 'ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ' ಜರ್ನಲ್ ಕರುನ್‌ಂಚ್ ಆಸಾ ಮ್ಹಣ್ಚಿ ತೃಪ್ತಿ ಆಮ್ಚಿ.

ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಅಂಕ್ಯಾಂತ್ ವಿವಿಧ್ ವಿಶಯಾಂಚೆರ್ ಸಾದರ್ ಕೆಲ್ಲಿಂ ತೀನ್ ಸಂಸೊಧ್ ಲೇಖನಾಂ ಆನಿ ಏಕ್ ಪುಸ್ತಕ್ ವಿಮರ್ಸೊ ಆಸಾ. ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆರ್ ಝುಳಕ್ ಮಾರ್ಚೆಂ ಏಕ್ ಲೇಖನ್ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಭರ್ಪೂರ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ ಎಕೊಡೆಂ ಪಳೆವ್ನ್ ತೆಂ ವಿಕಸಿತ್ ಜಾಲ್ಲೊ ಇತಿಹಾಸ್ ಅವಲೋಕನ್ ಕರ್ತಾ. ಕೊಂಕಣಿಚ್ಯಾ ಫುಡಾರಾ ವಿಶಿಂ ಚಿಂತಪ್ ಆಟಂವ್ಚೆಂ ಲೇಖನ್ ನವಿಂ ಚಿಂತ್ಪಾಂ ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾ ಮುಕಾರ್ ದವರ್‍ನ್ ತ್ಯೆ ದಿಶಿಂ ಕೊಂಕಣಿಚ್ಯಾ ಫುಡಾರಾಕ್ ನವಿ ದಿಶಾ ಕಶಿ ಹಾಡ್ಯೆತ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ತರ್ಕ್ ಕರ್ತಾ. ಕರಾವಳೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಭಾಶೆಂಕ್ ಆನಿ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಾಕ್ ಮಿಶನರಿಂನಿ ದಿಲ್ಲಿ ದೇಣ್ಗಿ

ವಿವರಾಂವ್ಚೆಂ ಲೇಖನ್, ಮಿಶನರಿಂಚೆ ಮೂಳ್‌ಭೂತ್ ಆಸಕ್ತ್ ಲೊಕಾಕ್ ಕನ್ವರ್ತ್ತರ್ ಕರ್ಚೆ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ ತರೀ, ಹಾಂಗಾಚ್ಯಾ ತುಳು, ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಂಚೆರ್ ತಾಂಕಾಂ ವಿಶೇಸ್ ಆಸಕ್ತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ ತೆಂ ಸಂಸೊಧಾ ದ್ವಾರಿಂ ನೆರಾಯ್ತಾ. 'ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ' ಜರ್ನಲಾಕ್ ಚಡಿತ್ ಸಂಸೊದ್‌ಕಾರಾಂಚಿ ಗರ್ಜ್ ಆಸಾ. ಸಾಂ. ಲುವಿಸ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥ್ಯಾನ್ ಚಲವ್ನ್ ವರ್ಚ್ಯಾ ಪದ್ಯುತ್ತರ್ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಕೊರ್ಸಾಂತ್ ಏಕ್ ಪೇಪರ್ ಸಂಸೊಧಾಚೆಂಚ್ ಆಸೊನ್, ಸಂಸೊಧಾಚೆಂ ಕಾಮ್ ಕಶೆಂ ಕರ್ಚೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಶಿಕ್ಚೆಂ ಖಂಡಿತ್ ಸಾಧ್ಯ್. ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಆನಿಕೀ ಚಡಿತ್ ಸಂಸೊಧ್‌ಕಾರ್ ಉದೆವ್ನ್ ಯೆಂವ್ದಿತ್, ಹಿಚ್ ಆಮ್ಚಿ ಆಶಾ.

– ಮೆಲ್ವಿನ್ ಎಸ್. ಪಿಂಟೊ, ಜೆ.ಸ.

ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಆನಿ ಲಿಪಿ – ನವೆ ನದ್ರೆನ್

ಫಾ। ಜೇಸನ್ ಪೀಂತ್

ಸಾರಾಂಶ್

ಕೊಂಕಣಿಚಿ ವಿಶಿಷ್ಟತಾ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಹಿ ಭಾಸ್ ವಿವಿಧ್ ಧರ್ಮಾಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಚಿ ಮಾಂಯ್ ಭಾಸ್ ತಶೆಂಚ್ ವಿವಿಧ್ ಲಿಪ್ಯೆಂನಿ ಬರವ್ನ್ ಆಸ್ಚಿ ಭಾಸ್ ಆನಿ ವಿವಿದ್ ರಾಜ್ಯಾಂನಿ ಶಿಂಪ್ಡೊನ್ ಆಸ್ಚಿ ಭಾಸ್. ತರಿಕೀ ಕೊಂಕಣಿ ಉಲಯ್ತೆಲ್ಯಾ ಮದ್ಲ್ಯಾ ಎಕ್ವಟಾಕ್ ಕೊಂಕಣಿಚ್ಯೊ ಹೊ ವಿಶಿಷ್ಟತಾಚ್ ಸಮಸ್ಸ್ಯಾಂಚ್ಯೊ ಜಾಲ್ಯಾತ್ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಮುಕೆಲ್ ಜಾವ್ನ್ ಕೊಂಕ್ಣೆಚ್ಯಾ ಅಭಿವೃದ್ಧೆ ಖಾತಿರ್ ವಾವುರ್ತೆಲ್ಯಾಂಕ್. ಭಾರತಾಂತ್ ಏಕಾ ವರ್ನಿ ಚಡ್ ಲಿಪಿಯೊ ವಾಪಾರ್ಯೊ ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ಭಾಸೊ ಆಸಾತ್. ಹಾಂಚೆ ಪಯ್ಕಿ ಕೊಂಕ್ಣೆಕ್ ಯೆದೊಳ್ಚ್ ಲಿಪ್ಯಾಂತರ್ ಕರ್ಚೆಂ ಸೊಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಫಾವೊ ಜಾಲಾಂ, ತರೀ ಹ್ಯಾ ಭಾಶೆಚೆಂ ಪ್ರಮಾಣಿಕರಣ್ ಜಾಯ್ನಾತ್‌ಲ್ಲೆ ವರ್ವಿಂ ಹಾಚೊ ಉತ್ತೀಮ್ ರಿತಿಚೊ ವಾಪಾರ್ ಜಾಯ್ನಾ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್ ಭಾಶೆ ಭಿತರ್ಲ್ಯಾ ಗೊಂದೊಳಾಕ್ ಲಾಗೊನ್ ಹ್ಯಾ ಸೊಫ್ಟ್‌ವೆರಾಚಿ ಪರಿಷ್ಕೃತ್ ಆವೃತ್ತಿ ಅಜೂನ್ ತಯಾರ್ ಜಾವ್ನಾ. ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ಉಜ್ವಲ್ ಭವಿಶ್ಯಾ ಖಾತಿರ್ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣಿಕರಣಾಚೊ ವಾವ್ರ್ ಭೋವ್‌ಚ್ ಚಡ್ ಗರ್ಜೆಚೊ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಹಿ ಭಾಸ್ ಉಲಯ್ತೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಆನಿ ಹ್ಯಾ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ಅಭಿವೃದ್ಧೆ ಖಾತಿರ್ ವಾವುರ್ತೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಕಳಿತ್ ಆಸ್ಚೊಚ್ ವಿಚಾರ್ ತರೀ, ಹ್ಯಾ ಸಮಸ್ಸ್ಯೆಕ್ ಪರಿಹಾರ್ ಸಾದ್ಯ್‌ಗೀ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸವಾಲ್ ಉಡಂವ್ಚ್ಯಾ ಸಂಗಿಂ ಪರಿಹಾರಾಕ್ ಥೊಡೆ ಸಂಪೆ ಉಪಾಯ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಲೇಖಿನ್ ಹೆಂ.

ಸಾರ್ ಸಬ್ದ್: ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ್, ಲಿಪೀವಾದ್, ಬೊಲೀವಾದ್, ಏಕ್‌ರೂಪಿ ಕೊಂಕಣಿ

ಪೂರ್ವ್ ಪೀಠಿಕಾ

1939 ವರ್ಸಾ ಪಯ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಬಸ್ಕಾ ಕಾರ್ವಾರಾಂತ್ ಚಲ್ಲಿ. ಹೆಂ 2022 ವರ್ಸ್. ಹೆ ಗಜಾಲೀಕ್ ಸುಮಾರ್ ಅಯ್ಶಿಂ ವರ್ಸಾಂ ಭರ್ತಾತ್. ಸ್ವಾತಂತ್ರತಾಯೆ ಆದಿಂ ಫಿಂರ್ಗಿ ಸತ್ತೆ ಖಾಲ್ ಆಮಿ ವೆಗ್ಳಿಂ ಆಶಿಲ್ಲಿಂ – ಪುರ್ತುಗೆಜ್ ಜಾಂವ್, ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಜಾಂವ್ – ಆಜುನೂಯ್, ಸ್ವಾತಂತ್ರತಾಯೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಆಮಿ ವೆಗ್ಳಿಂಚ್ ಆಸಾಂವ್. ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾಂ ಮದೆಂ ಎಕ್ವಟ್ ನಾ, ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚೊ ಫುಡಾರ್ ಘಟ್ ದಿಸನಾ.

ಆಖ್ಯೊ ಕೊಂಕಣಿ ಲೋಕ್ ಎಕಾಚ್ ರಾಜ್ಯಾಂತ್ ನಾ. ಆಮ್ಚೊ ಆಂಕ್ಡೊಯ್ ಭೊವ್ ಉಣೊ. ಅಂದಜಾನ್ ಆಮಿ ಫಕತ್ ಪಂಚ್ವೀಸ್ ಲಾಖ್ ಕೊಂಕಣಿ ಲೋಕ್, ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಚಾರ್ ರಾಜ್ಯಾಂನಿ ಜಿಯೆತಾಂವ್ ಆನಿ ಹಾಂಗಾ ಪಾಳಾಂ ಮುಳಾಂ ಆಶಿಲ್ಲಿಂ ಪರ್ಗಾಂವಾಂತೂಯ್ ಆಸಾತ್. ಫುಡ್ಲೆ ಪಿಳ್ಗೆಕ್ ಆಪ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಅಸ್ಮಿತಾಯ್ ರಾಖೊಂಕ್/ ಸಾಂಬಾಳುಂಕ್ ಆಮಿ ಕಿತೆಂ ಯೆವ್ಜಿಲಾಂ? ಆಮ್ಚೆ ಮದೆಂ ಎಕ್ವಟ್ ಘಡ್ಲೊ ಕಾಂಯ್? ಆಮ್ಕಾಂ ಎಕ್ವಟ್ ಜಾಯ್ ವಾ ನಾಕಾ? ಅಸ್ಲಿಂ ಸಾಬಾರ್ ಪ್ರಸ್ನಾಂ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಮಾಜಾ ಮುಖಾರ್ ಆಸಾತ್. ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಆನಿ ಲಿಪಿ: ನವೆ ನದ್ರೆನ್, ಹ್ಯಾ ಮ್ಹಜ್ಯಾ ಬರೊವ್ಪಾಂತ್ ಅಸ್ಲಿಂಚ್ ಕಾಂಯ್ ಸವಾಲಾಂ ಹಾಂವ್ ಹಾತಾಳುಂಕ್ ಸೊದ್ತಾಂ.

ಹಾಕಾ ದೊನ್ ವಾಂಟೆ ಆಸಾತ್

1. ಕೊಂಕಣಿ ಮುಖಾರ್ ಆಸ್ಚೆ ಪ್ರಶ್ನ್ – ಲಿಪೀವಾದ್, ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ್
2. ಫುಡಾರಾಚಿ ನದರ್

1. ಕೊಂಕಣಿ ಮುಖಾರ್ ಆಸ್ಚೆ ಪ್ರಸ್ನ್ – ಲಿಪಿವಾದ್ ಆನಿ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ್

ಲಿಪಿ ಆನಿ ಬೊಲೀವಾದ್, ಜಾಕಾ ಸಂಬಂದೀತ್ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ್ (standardisation) ಆಸಾ, ಹೆ ದೊನ್ ವಿಶಯ್ ಹಾಂವೆಂ ಹಾಂಗಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಘೆತ್ಲ್ಯಾತ್. ಕಾರಣ್, ಕೊಂಕಣಿ ಸಮಾಜಾಂತ್ ಎಕಾಕ್ ಲಾಗೂನ್ ಎಕ್ ಆಸಾ. ಜಾತೀಚಿ ಆನಿ ಧರ್ಮಾಚಿ ಬೊಲಿ ಆಸಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಕಾಂಯ್ ಜಣಾಂಚೆಂ ಚಿಂತಪ್ ಆಸಾ. ಪೂಣ್ ತೆಂ ಚುಕೀಚೆಂ. ವಿಜ್ಞಾನೀಕ್ ರಿತೀನ್ ತೆಂ ಪಳೆತಾನಾ, ಆಮ್ಕಾಂ ಹೆಂ ಸ್ಪಶ್ಟ್ ಜಾತಾ. ಹೆರ್ ಭಾಸಾಂಚೊ ಚಡಾಂತ್ ಚಡ್ ಲೊಕ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾಚ್ ಎಕಾ ಭಾಶೀಕ್ ರಾಜ್ಯಾಂತ್ ವಸ್ತಿ ಕರೂನ್ ಆಸಾ. ಪೂಣ್ ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾಚೆಂ ಅಶೆಂ ನಾ. ಹಾಕಾಚ್ ಲಾಗೂನ್ 'ಕೊಂಕಣೀಪಣ್' (Konkaniness) ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ತತ್ವ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾಂತ್ ನಾ. ಆಮಿ ಪಯ್ಲಿಂ ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಆನಿ ಮಂಗ್ಳೂರಕಾರ್, ಹಿಂದು ಆನಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್, ಸಾರಸ್ವತ್ ಆನಿ ದೈವಜ್ಞಾ ಮ್ಹಣ್ ಜಿಯೆತಾಂವ್. 'ಹಾಂವ್ ಕೋಣ್? ಹಾಂವ್ ಕೊಂಕಣಿ' ಅಶಿ ಅಸ್ಮಿತಾಯ್ ಆಮ್ಚೆ ಮದೆಂ ಘಡ್ಲೀಚ್ ನಾ. ಭಾರತಾಂತ್ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾಯ್ ಲೊಕಾ ಮದೆಂ ಗೆಲ್ಯಾರ್ ತೊ ಲೊಕ್ ಆಪ್ಲೆ ಭಾಶೆ ವರ್ವಿಂ ಆಪ್ಲಾಚಿ ವಳಖ್ ಸಾಂಗ್ತಾ. ಭಾರತಾ ಭಾಯ್ರ್ ಸ ತೆ ಆಟ್ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂ ಆದಿಂ ಭಾಯ್ರ್ ವಸ್ತಿ ಕರೂನ್ ಆಶಿಲ್ಲೊ ತಮೀಳ್ ಲೊಕ್ ಸಯ್ತ್ ಆಪ್ಣಾಕ್ ತಮೀಳ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ತಾ. ಮಾಗೀರ್ ಆಮಿ ಕೊಂಕಣಿ ಘಾಟಿಂ ಕಿತ್ಯಾಕ್?

1.1 ಕೊಂಕಣಿ – ಎಕ್ ಭಾಸ್ (ಇತಿಹಾಸಾಚೆ ನದ್ರೆನ್)

ಸುಮಾರ್ ಆತ್ಸಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಎಕ್ ವಿಂಗಡ್ ಭಾಸ್ ಮ್ಹಣ್ ಜಲ್ಮಾಕ್ ಆಯ್ಲಿ. ಪಶಾಸನಿ, ಸೌರಾಶನಿ ಪ್ರಕೃತ್ ಜಿ ಮಾಗೀರ್ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಿ ಪ್ರಕೃತಾಂತ್ ರುಪೀತ್ ಜಾಲಿ, ಹಾಂಚೆ ಥಾವ್ನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಜಲ್ಮಾಕ್ ಆಯ್ಲಿ. ಮಾಗೀರ್ ಕನ್ನಡ್, ತುರ್ಕಿ, ಅರ್ಬಿ, ಮರಾಠಿ ಆನಿ ಪುರ್ತುಗೆಜ್ ಭಾಶಿಕಾಂಚ್ಯಾ ಶೆಕಾ ಖಾಲ್ ತಿ ಪುಲ್ಲಿ. ಥಳಾವ್ಯಾ ಆದಿವಾಶಿ ಲೊಕಾಂಚೀಯ್ ಉತ್ರಾವಳ್ ತಿಚ್ಯಾಂತ್ ಆಸ್ಸಾವ್ಯ್. ಆಮ್ಚೆ ಕಡೆ ಪುರಾವೆ ಆಶಿಲ್ಲೆ ಪರ್ಮಾಣೆಂ, ಸುರ್ವೆಚ್ಯಾ ಪುರ್ತುಗೆಜಾಂಚ್ಯಾ ಶೆಕಾ ಖಾಲ್ ಕ್ರಿಸ್ತಿ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರಕಾಂನಿ ಆನಿ ಕಾಂಯ್ ಥಳಾವ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಮನ್ಶ್ಯಾಂನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಬರ್ಪಾವಳ್ ರಚ್ಲಿ. ಹಿ ಪೊರ್ನಿ ಕೊಂಕಣಿ, ಗೊಂಯಾಂ ಭಾಯ್ರ್ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಆನಿ ಕೆರಾಳಾಂತ್ ರಾಬಿತೊ ಕರ್ತ್ಯಾಲ್ಯಾ ಸಾರಸ್ವತಾಂಚೆ ಕೊಂಕಣಿ ಬೊಲ್ಯೆಕ್ ಚಡ್ ಲಾಗಿಂ. ತಶೆಂಚ್ ಗೊಂಯಾಂತ್, ಸಾಶ್ಟಿ ವಾಠಾರಾಂತ್ ತಿಚಿ ಕಾಂಯ್ ರುಪಾಂ ಆಜುನೂಯ್ ಘೊಳ್ಟಾತ್. ಇಂಕ್ವಿಜಿಸಾಂವಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ (ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚೆರ್ ಚೆಂಪಣ್ ಘಾಲ್ಲಿ) ಜಿ ಕೊಂಕಣಿ ಬರ್ಪಾವಳ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಮೆಳ್ಟಾ ತಿ ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಬರ್ಪಾವಳ್, ಜಿ ಪೊರ್ನೆ ಕೊಂಕಣೀಕ್ ಆನಿ ಆಯ್ಚೆ ಆಧುನೀಕ್ ಕೊಂಕಣೀಕ್ ಎಕ್ ಸಾಂಕವ್. ವಿಸಾವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಚೆ ಸುರ್ವಾರೆಕ್ ಆಧುನೀಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ಗ್ರಾಂಥೀಕ್ ರುಪಾರ್ ಆಯ್ಲಿ (ಸರ್‌ದೇಸಾಯ್, 2003, ಪಾ. 182).

ಹ್ಯಾಚ್ ಕಾಳಾಂತ್, ಗೊಂಯಾಂತೂಚ್ ತಿಚ್ಯಾ ಅಸ್ತಿತ್ವಾಚೆರ್ ಪ್ರಸ್ನ್ ಉದೆಲೊ – ತಿ ಮರಾಠಿಚಿ ಬೊಲಿ. ಪೂಣ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ವಾದ್ಯಾಂಕ್ ಫುಡ್ ಕರೂನ್ 1975 ವರ್ಸಾ ತಿಕಾ ಎಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ ಭಾಸ್ ಮ್ಹಣ್ ಭಾರತೀಯ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾದಮೀಚಿ ಮಾನ್ಯತಾಯ್ ಮೆಳ್ಳಿ. 1987 ವರ್ಸಾ ತಿ ಗೊಂಯ್ಚಿ ರಾಜ್ ಭಾಸ್ ಜಾಲಿ ಆನಿ 1992 ವರ್ಸಾ ತಿಕಾ ಸಂಪಿಧಾನೀಕ್ ಮಾನ್ಯತಾಯ್ ಮೆಳ್ಳಿ. ತಶೆಂಚ್ ಕೆರಳಾಂತ್ (1972) ಆನಿ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ (2006) ಕೊಂಕಣಿ ಶಿಕ್ಪಾಕ್ ಸಂದ್ ಮೆಳ್ಳಿ. ಆಜ್ ಲಿಪಿವಾದ್

ಆನಿ ಬೊಲಿವಾದ್. ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ್ (standardisation) ಮ್ಹಣ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಮಾಜ್ ಮಸ್ಟೆಲ್ಲ (Prabhu, 2005, p. 10).

ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ್ (standarisation) ಆನಿ ಎಕ್‌ರೂಪ್‌ಪಣ್ (dialect levelling) ಎಕೆ ಭಾಶೆಕ್ ಲಾಗು ಜಾಂವ್ಚ್ಯೊ ದೊನ್ ಲಾಗ್ತಿಲ್ಯೊ ಗಜಾಲಿ. ಹಾಂಚೆ ಮದೆಂ ಎಕ್ ಖಾಶೆಲೊ ಸಂಬಂದ್ ಆಸಾ. ಇತಿಹಾಸೀಕ್, ಧಾರ್ಮಿಕ್ ವಾ ರಾಜಕೀಯ್ ಕಾರಣಾಂಕ್ ಲಾಗೂನ್ ಎಕ್ ಭಾಶೀಕ್ ಸಮಾಜ್ ಅಪ್ಣಾಯ್ತಾ ಎಕ್ ಬೊಲಿ. ತೆ ಭಾಶೆಚಿ ಪ್ರಮಾಣ್ ಬೊಲಿ (standard variety) ಮ್ಹಣ್ ಥಾರಾಯ್ತಾ. ತೀಚ್ ಬೊಲಿ ಪಾಠ್ಯಪುಸ್ತಕಾಂನಿ ವಾಪರ್ತಾತ್. ಆಧುನೀಕ್ ಕಾಳಾಂತ್ ಎಕೆ ಭಾಶೀಕ್ ಆಕಾದಮಿ ವರ್ಗಿಂ ವಾ ಕಾಂಯ್ ಪಾಪ್ಪಿಂ ಎಕಾಚ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಚ್ಯಾ ಖಿಳ್ಮೀತ್ ನಾಶಿಲ್ಲ್ಯಾ ವಾವ್ರಾನ್ ಭಾಶೆಚೆಂ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ಆಮ್ಕಾಂ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ಟಾ.

1.2 ಭಾಸ್ ಆನಿ ಬೊಲಿ

ಮನಿಸ್ ಉಲಯ್ತಾ ತಿ ಎಕೆ ತರೆಚಿ ಭಾಸ್. ಪೂಣ್ ಗ್ರಾಂಥೀಕ್ ರುಪಾರ್ ತಿ ಭಾಸ್ ಬರಯ್ತಾನಾ, ತೊ ಎಕೆ ಥಾರಾಪೀಕ್ ರಿತೀನ್ ತಿ ಬರಯ್ತಾ. ದೆಖೂನ್ ಭಾಸ್ ಆನಿ ಬೊಲಿ ಮದೆಂ ಫರಕ್ ಆಸಾ. ಸಮಾಜಾಂತ್ ಎಕೆ ಭಾಶೆಕ್ ಬೊಲ್ಯೆ ಪರಸ್ ಚಡ್ ಮಾನ್ ಆಸಾ. ಬೊಲಿ ಎಕೆ ಭಾಶೆಚೊ ಘೊವ್‌ರೂಪಿ (diverse) ಪ್ರಕಾರ್. ರಾಜಕಿಯ್ ಆನಿ ಇತಿಹಾಸಿಕ್ ಕಾರಣಾಂಕ್ ಲಾಗೂನ್ ಎಕೆ ಭಾಶೆಕ್ ಭಾಸ್ ಮ್ಹಣ್ ರೂಪ್ ಮೆಳ್ಟಾ. ದೆಖೀಕ್ ದಕ್ಷೀಣ್ ಲಂಡನಾಚಿ ಇಂಗ್ಲೀಶ್ ಬೊಲಿ, ಜಿ ಥಂಯ್ಸ್ರ್ಯಾ ರಾಜ್‌ಘರಾಣ್ಯಾಚಿ ಭಾಸ್. ಹೀಚ್ 'ಇಂಗ್ಲೀಶ್ ಭಾಸ್' ವಾ 'ರಾಣ್ಯೆಚಿ ಭಾಸ್' (Queen's English) ಮ್ಹಣ್ ಪಿಸ್ತಾರಲಿ (ನಾಯ್ಕ್, 2003). ಕೊಂಕಣೀಚ್ಯೊ ಲೆಗೂನ್ ಕಾಂಯ್ ಬೊಲ್ಯೊ ಗ್ರಾಂಥೀಕ್ ರುಪಾರ್ ವಯ್ರ್ ಸರ್ಲ್ಯೊ.

1.3 ಕೊಂಕಣಿ ಬೊಲ್ಯೊ ಆನಿ ಲಿಪ್ಯೊ

ಧರ್ಮ್, ಜಾತ್ ಆನಿ ವಾಠಾರಾ ಪಮಾಣೆಂ ಕೊಂಕಣಿ ಬೊಲ್ಯೊ ಆನಿ ಲಿಪ್ಯೊ ಘೊಳ್ಟಾತ್. ಪೂಣ್ ಗ್ರಾಂಥೀಕ್ ರುಪಾರ್ ಆಸ್ಚ್ಯೊ ಚಾರ್ ಮುಖೆಲ್ ಬೊಲ್ಯೊ ಆನಿ ತೀನ್ ಲಿಪ್ಯೊ ಅಶ್ಯೊ:

1. ಶಿಕ್ಷಣೀಕ್ ಆನಿ ಪ್ರಶಾಸನಾಚ್ಯಾ ಪಾಂವ್ಡ್ಯಾರ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ವಾಪರಚಿ ಅಂತ್ರುಜಿ ಕೊಂಕಣಿ, ಜಿ ದೆವನಾಗರಿ ಲಿಪ್ಯೆಂತ್ ಬರಯ್ತಾತ್.

2. ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂನಿ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಕಾರ್ಯಾವಳಿಂನಿ ವಾಪಾರ್ಚಿ ಬಾರ್ದೆಶಿ ಕೊಂಕಣಿ, ಜಿ ರೊಮಿ ಲಿಪ್ಯೆಂತ್ ಬರಯ್ತಾತ್.

3. ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಆನಿ ಮಂಗ್ಳೂರ್ ಭೊಂವ್ತಿಂ ಆಶಿಲ್ಲ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂನಿ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಕಾರ್ಯಾವಳೀಂನಿ ವಾಪಾರ್ಚಿ ಮಂಗ್ಳುರಿ ಕೊಂಕಣಿ, ಜಿ ಕಾನಡಿ ಲಿಪ್ಯೆಂತ್ ಬರಯ್ತಾತ್.

4. ಕರ್ನಾಟಕಾಚೆ ಕರಾವಳಿ ವಾಠಾರಾಂತ್ ಸಾರಸ್ವತಾಂನಿ ಆಪ್ಲೆ ಸಮಾಜೀಕ್ ಆನಿ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಕಾರ್ಯಾವಳೀಂನಿ ವಾಪಾರ್ಚಿ GSB ಕೊಂಕಣಿ / ಕೊಡಿಯಾಳಿ ಬೊಲಿ, ಜಿ ದೆವನಾಗರಿ ಆನಿ ಕಾನಡಿ ಲಿಪ್ಯಾಂನಿ ಬರಯ್ತಾತ್ (Naik, 2013, p. 11).

ಪಯ್ಲ್ಯಾ ತೀನ್ ಗ್ರಾಂಥೀಕ್ ಬೊಲ್ಯಾಂ ಮದೆಂ ಜಾಯ್ತೆಂ ಸಾರ್ಕೆಪಣ್ ಆಸಾ. ಹ್ಯಾ ಚಾರ್ ಮುಖೆಲ್ ಕೊಂಕಣಿ ಬೊಲ್ಯಾಂ ಮದೆಂ ಎಕ್‌ರೂಪ್‌ಪಣ್ ಹಾಡಿಲ್ಲೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚೆಂ ಆನಿ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಸಮಾಜಾಚೆಂ ಚಿತ್ರ್ ಆಜ್ ವೆಗ್ಳೆಂಚ್ ಆಸ್ತೆಂ. ಕೊಚ್ಚಿ ಆನಿ ಮಂಗ್ಳುರ್ಚಿ GSB ಬೊಲಿ ಎಕ್

ಏರೆಶ್ ಬೊಲಿ. ಜಿ ಆಜ್ ಫಕತ್ ಉಲೊವ್ಣಾಂತ್ ಉರ್ಲ್ಯಾ. ಪಾಠ್ಯಪುಸ್ತಕಾಂ ಹೆರ್ ಬೊಲಿಂನಿ ಆಸಾತ್. ತಿಚೆಂ ಖಾಸ್ ಲಕ್ಷಣ್ ಆಸಾ. ದೆಖೀಕ್, ತಿ ಹಸ್ತಿ, ತಿ ಪಾಲಿ. ದೆಖೊನ್, ಆಧುನೀಕ್ ಕೊಂಕಣೇಂತ್ ತಿ ಹಸ್ತ್ ಆನಿ ತಿ ಪಾಲ್ ಜಾತಾ. ಎಕು ಚೆಲ್ಲೊ, ಎಕಿ ಚೆಲ್ಲಿ, ಎಕಂ ಘರಂ. ಲಿಂಗ್ ವಳ್ಖೊಂಕ್ ಕಷ್ಟ್ ಜಾಯ್ ನಾಂತ್. ಆತಾಂ ಅಂತ್ರುಜಿ ಪ್ರಮಾಣ್ ಆಪ್ಲಾಯ್ಲ್ಯಾರ್ ಆಮ್ಚೆಂ ಹಾಂಗಾ ಕಿತೆಂ? ಮುಖಾರ್ ಕಿತೆಂ ಕರುಂ ಯೆತಾ?

ಪಯ್ಲೆಂ, ಎಕೆ ಭಾಶೆಕ್ ಎಕ್ ಲಿಪಿ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ಕಸ್ಲೊ ಫಾಯ್ದೊ ತೆಂ ಪಳೆಂವ್ಯಾಂ.

1.4 ಎಕ್ ಲಿಪಿ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ಫಾಯ್ದೊ

ಎಕ್ ಲಿಪಿ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ತೆ ಭಾಶೆಚೆ ನೆಮ್ ಆನಿ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಶಿಕೊಂಕ್ ಸೊಂಪೆಂ ಜಾತಾ. ಹೆರ್ ಬೊಲ್ಯಾಂಚಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಆನಿ ರುಪಾಂ ಗ್ರಾಂಥೀಕ್ ರುಪಾರ್ ಆಸ್ಚಾಂವಕ್ ಜಾತಾತ್. ಎಕೆ ಭಾಶೆಚೆ ಸಮಗ್ರ್ ವಾಡಾವಳಿ ಖಾತೀರ್ ಹ್ಯೊ ತಿನ್ಯೂಯ್ ಗಜಾಲಿ ಮಹತ್ವಾಚ್ಯೊ. ಹಾಂತುಂ ದುಬಾವೂಚ್ ನಾ. ಚಂದ್ರಾಕ್ ಮಾರ್ಲ್ಯಾರ್ ಇಂದ್ರಾಕ್ ಲಾಗ್ತಾ ಖಂಯ್! ಕೊಂಕಣಿ ಸಂವ್ಸಾರಾಂತೂಯ್ ಅಶೆಂಚ್ ಘಡ್ಲಾಂ. ಕೊಂಕಣಿ ಉಲವ್ಪ್ಯಾಂ ಮದೆಂ ಆನಿ ಬರೊವ್ಪ್ಯಾಂ ಮದೆಂ ಎಕ್ ಘುಸ್ಪಾವಣಿ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಜಾಲ್ಯಾ. ಎಕೆ ವಾಟೆನ್ ಹಿಂದಿ ತಸ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಭಾಸ್ ಆಸಾ (ಕಾಂಯ್ ಮಳಾರ್ ತಿ ಭಾರತಾಚಿ ರಾಷ್ಟ್ರ ಭಾಸ್ ಲೆಗೂನ್). ಜಾಚಿ ಲಿಪಿ ದೆವನಾಗರಿ ಮ್ಹಣ್ ತಾಣೆಂ ಆಪ್ಲಾಯ್ಲ್ಯಾ. ದುಸ್ರೆ ವಾಟೆನ್ ಇಂಗ್ಲೀಶ್ ತಸ್ಲಿ ಆಂತರ್‌ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಭಾಸ್ ಆಸಾ, ಜಾಚಿ ಲಿಪಿ ರೊಮಿ. ಮ್ಹಣ್ಟಾಚ್ ದೆಶ್‌ಭರ್ ಆನಿ ಸಂವ್ಸಾರ್‌ಭರ್ ಚಡಾಂತ್ ಚಡ್ ಲೊಕಾಂಕ್ ರೊಮಿ ಆನಿ ದೆವನಾಗರಿ ಲಿಪಿ ಕಳಿತ್ ಆಸಾ. ಕೊಂಕಣಿ ಹ್ಯಾ ದೊನ್ಯೂಯ್ ಲಿಪ್ಯಾಂನಿ ಬರಯ್ತಾತ್. ದೆವನಾಗರಿ ಆನಿ ರೊಮಿ ಲಿಪ್ಯಾಂಚಿ ಸರ್ ಕಾನಡಿ ಲಿಪ್ಯೆಶಿಂ ಕೆಲ್ಯಾರ್, ಕಾನಡಿ ಲಿಪ್ಯೆಂತ್ ಚಡಾಂತ್ ಚಡ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್, ಪರ್ಗಟ್ ತಶೆಂಚ್ ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಆಸಾ. ಪೂಣ್ ತಿ ಲಿಪಿ ಫಕತ್ ಕರ್ನಾಟಕ್ ಪುರ್ತೀಂಚ್ ಉಪ್ಕಾರ‌ತಾ. ಕರ್ನಾಟಕಾಚಿ ನವಿ ಕೊಂಕಣಿ ಪಿಳ್ಗಿ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತೂಚ್ ತಿ ಲಿಪಿ ಫುಡೆಂ ವ್ಹರ್ತಲೆ ಕಾಯ್ ಮ್ಹಳ್ಯೊ ದುಬಾವ್ (ಪಾಲೆಕಾರ್, 2003, ಪಾ. 95).

ಕಾಂಯ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಮಾಜಾಂನಿ ಸಾತ್ತತಾಯ್ ನಾಸ್ತಾನಾ ಕೊಂಕಣಿ ಘುರ್ಗಿಂ ಕೊಂಕಣಿ ಥಾವ್ನ್ ಪಯ್ಸ್ ವೆತಾತ್. ದೆಖೀಕ್, ಮಂಗ್ಳುರಿ ಕೊಂಕಣಿ ಮುಳಾಚಿಂ ಘುರ್ಗಿಂ ಮುಂಬಯ್ ಆನಿ ಖಾಡಿ ಪ್ರದೆಶಾಂನಿ (ಗಲ್ಫ್) ರಾಜಿತೂ ಕರ್ತಾತ್. ತಾಂಚ್ಯಾ ಆವಯ್ ಬಾಪಾಂಯ್ಕ್ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿ ಕಳಿತ್ ಆಸಾ. ತಿಚ್ ಲಿಪಿ ಕೊಂಕಣಿ ಖಾತೀರ್ ವಾಪ್ರೂನ್ ತಿಂ ತಾಂಚೆಂ ಬರೊವ್ಪ್ ಆನಿ ವಾಚಪ್ ಕರ್ತಾತ್. ಪೂಣ್ ಘುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ತಿ ಲಿಪಿ ಯೆನಾಸ್ಲ್ಯಾನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಥಾವ್ನ್ ತಿಂ ಪಯ್ಸ್ ಪಯ್ಸ್ ವೆತಾತ್. ಪೂಣ್ ತ್ಯಾಚ್ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ತಮೀಳ್ ಘುರ್ಗ್ಯಾಂಚೆಂ ತಶೆಂ ಜಾಯ್ನಾ. ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಆನಿ ಭಾರತಾ ಭಾಯ್ರ್ ಶ್ರೀಲಂಕಾ, ಮಲೆಶಿಯಾ ಆನಿ ಇಂಡೊನೆಶಿಯಾಂತ್ 700 ವರ್ಸಾಂ ವಯ್ರ್ ವಸ್ತಿ ಕರೂನ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ತಮಿಳ್ ಲೊಕಾಂನಿ ತಮಿಳ್ ಭಾಶೆ ಖಾತಿರ್ ಎಕೂಚ್ ಲಿಪಿ ದವರ್ಲ್ಯಾ. ತಮಿಳ್ ಸಂಸ್ಥೆ (ತಮಿಳ್ ನಾಡು ಭಾಯ್ರ್) ಕ್ರಿಯಾಳ್ ರುಪಾನ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಕ್ ತಮಿಳ್ ಶಿಕಯ್ತಾತ್ ಆನಿ ಕಾರ್ಯಾವಳಿ ಮಾಂಡೂನ್ ಹಾಡ್ತಾತ್. ಜಾತ್, ಧರ್ಮ್ ಆನಿ ಪ್ರಾಂತಾಚಿ ಗಡ್ ತಾಂಕಾಂ ಲಾಗನಾ.

ಆದ್ಲೆ ಭಾಶೀಕ್ ಖಾನೆಸುಮಾರೀಂತ್ (ಲೊಕ್ ಗಣ್ತಿ) ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾಂ ಮುಖಾರ್ ಎಕ್ ಖಿರಾಂಕೂಳ್ ಸತ್ ಉಗ್ತಾಪೆಂ ಜಾಲೆಂ. ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾಚೊ ಆಂಕ್ಡೊ ದೆಂವ್ತೆರ್ ಆಸಾ. ತಾಕಾಚ್ ಸಂಬಂದೀತ್ ಜಾಯ್ತೊ ತೆಂಪ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂವ್ಸಾರಾಂತ್ ರಾಜ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಕಾಂಯ್ ಕೊಂಕಣಿ ನೆಮಾಳ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಮರ್ಣಾಚಿ ಖಬ್ರೊಯ್ ಆಯ್ಕೊಂಕ್ ಮೆಳ್ಳಿ. *ಗೊಂಯ್ಚೊ* ಆವಾಜ್, ಕುಟಮ್ ಬಂದ್

ಪಡ್ಲಾಂ. ಲಿಹಾಯ್ಲಿಲ್ ಮೊಡಾ ಥಾವ್ನ್ ಥೆಟ್ ಆಮಿ ಸರ್ವಾಯವಲ್ ಮೊಡಾಚೆರ್ ಯೆವ್ನ್ ಪಾವ್ಲೆ. ತರಿಪ್ಣಿ, ಕೊಂಕಣಿ ನೆಮಾಳ್ಯಾಂಚೆರೂಯ್ ದುಕಳ್ ಆಯ್ಲಾ. ನೆಮಾಳ್ಯಾಂಕ್ ಬರೊಪ್ಪಿ ಮೆಳ್ನಾಂತ್. ತ್ಯಾ ನೆಮಾಳ್ಯಾಂನಿ ಸಂಪಾದಕೂಚ್ ಜೀವ್ ಆನಿ ಆತ್ಮೊ. ತೊ ಭಾಯ್ರ್ ಪಡ್ಲ್ಯಾರ್, ನೆಮಾಳೆಂಚ್ ಮರ್ತಾ. ಮ್ಹಣ್ಟನಾ ಎಕ್ ಸಾತತ್ತ್ಯಾಯ್ ನಾ. ಸಂಪಾದನ್ ಸಂಸ್ಕಾರಾ (editorial work) ವಿಶಿಂ ಭಾಂಗರ್ ಭೂಂಯ್ ದಿಸಾಳ್ಯಾಚೆರೂಯ್ ಜಾಯ್ತಿ ಭಾಸಾಭಾಸ್ ಜಾಲ್ಲಿ. ಆಯ್ಜ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂವ್ಸಾರಾಂತ್, ಪಂಯ್ಚಿಯ್ ಲಿಪ್ಯೆಂತ್ ಘುಗ್ರ್ಯಾಂ ಖಾತೀರ್ ಆನಿ ತರ್ನಾಟ್ಯಾಂ ಖಾತೀರ್ ಎಕೂಯ್ ನೆಮಾಳೆಂ ನಾ.

ಕಾಂಯ್ ಕೊಂಕಣಿ ವಾತಾರಾಂನಿ ಜಾಯ್ತೆಂ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಜಾತಾ. ಪೂಣ್ ಲಿಪ್ಯೆಚೆ ಆಡ್ಕಳೀಕ್ ಲಾಗೂನ್ ಬರಯ್ಣಾರಾಂಕ್ ಮಾನ್ ನಾ ಆನಿ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಕ್ ತಿ ಲಿಪಿ ಕಳಿತ್ ನಾಸ್ಲ್ಯಾನ್ ತಾಚೆಂ ಬರ್ಪಾಂ ವಾಚುಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ನಾ. ಲಿಪಿ ಲಿಪಿ ಕರೂನ್ ಆಮಿ ಆಪ್ಲಿ ಜಿ. ಪಿ. ವಾಡಯ್ಲ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್, ಹ್ಯಾ ಸಮಾಸ್ಯಾಚೊ ಪರಿಹಾರ್ ಆಜೂನ್ ಸೊದೂಂಕ್ ನಾ. ಡಿಜಿಟಲ್ ರುಪಾರ್ ಭೋವ್ ಥೊಡೊ ವಾವ್ರ್ ಜಾತಾ. ತಾಚೆ ವಯ್ಲ್ಯಾನ್ ಎಕೆಚ್ ಲಿಪ್ಯೆಂತ್ ವೆವೆಗ್ಳೆ ತರೆಚಿ ಬರ್ಪಾ ರೀತ್. ಹಾಕಾ ಲಾಗೂನ್ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಕ್ ಆನಿ ನವ್ಯಾ ಬರೊವ್ಪ್ಯಾಂಕ್ ಕಶ್ಟ್. ಬರೊಪ್ಪೀಚ್/ ಸಾಹಿತ್ಯಕಾರೂಚ್ ಮುಳಾವೆಂ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಆನಿ ಪ್ರಮಾಣ್ ಬರೊವ್ಪ್ ನೆಣಾಂತ್. ಫಕಾಂಡಾಂ (ಘೊಕಣಾಂ) ಕಶಿಂ! ಕಾರಣ್ ಎಕ್ ಬರಯ್ಣಾರ್ ತೆ ಭಾಶೆಚೊ ಫುಡಾರಿ ಆನಿ ತಾಕಾಚ್ ಆಪ್ಲೆ ಭಾಶೆ ವಿಶಿಂ ಕಳೀತ್ ನಾಂ!

ಆಮಿ ಆದ್ಲೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಜಾಯ್ತೆಂ ಪುಂಜಯ್ಲಾಂ. ಪೂಣ್ ಆತಾಂ ವಾಚ್ಪೀಚ್ ಮೆಳ್ನಾಂತ್. ಗೊಂಯಾಂತ್ ಸಾರಸ್ವತ್ ಆನಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಸಮಾಜ್ ಕೊಂಕಣಿ ವಾಟೆನ್ ಆಸಾ. ಪೂಣ್ ಇತಿಹಾಸೀಕ್ ಆನಿ ಸಮಾಜೀಕ್ ಕಾರಣಾಂಕ್ ಲಾಗೂನ್ ಬಹುಜನ್ ಸಮಾಜ್ ಆಜುನೂಯ್ ಮರಾಠಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಪಸಂದ್ ಕರ್ತಾ. ಮರಾಠಿ ಭಾಶೆ ಖಾತೀರ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಮರಾಠಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕಾರಾಂಕ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ತಶೆಂಚ್ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಾಂತ್ ರಸಿಕ್ ಆಸಾತ್. ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಸಮಾಜ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಮಳಾರ್ ಕೊಂಕಣಿ ವಾಪರ್ತಾ. ತಿ ಕೊಂಕಣಿ ಫಕತ್ ತಾಂಚ್ಯಾಚ್ ಲೊಕಾಂ ಮದೆಂ ಚಲ್ತಾ (ನಾಯ್ಕ್, 2003, ಪಾ. 83). ಸಾರಸ್ವತ್ ಸಮಾಜ್ ನಾಗರಿ ಆನಿ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿ ವಾಪರ್ತಾ. ಪೂಣ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಭೋವ್ ಉಣೆಂ. ಅಶಿ ಆಮ್ಚಿ ಆಯ್ಚಿ ಗತ್.

ದೆಖೊನ್ ಮುಳಾವೊ ಪ್ರಸ್ನ್ ಜೊ ಉದೆತಾ ತೊ ಹೊ – ಎಕೆ ಭಾಶೆಕ್ ಜಾಯ್ತ್ಯೊ ಲಿಪಿ ಹೆಂ ಜೆಸಾಂವ್, ಮಾಲ್ಡಿಸಾಂವ್ ವಾ ಕುಂಪುಸಾಂವ್? ಲಿಪಿವಾದ್ ಆನಿ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣಾಂತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಶಿರ್ಕಲ್ಯಾ. ಲಿಪಿವಾದ್ ಆಶಿಲ್ಲೊ ವಾದ್ ಹೊ ಎಕ್ ಸಂವಾದ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್.

2. ಫುಡಾರಾಚಿ ನದರ್ – ನವೆಂ ಚಿಂತಪ್

ಸಂವ್ಸಾರೀಕರಣಾಕ್ (globalisation) ಲಾಗೂನ್ ದಿಸಾನ್ ದೀಸ್ ಸಂವ್ಸಾರ್ ಬದ್ಲತಾ. ಸಾಧ್ಯಾ ಕೊರೊನಾ ಪಿಡೆಕ್ ಲಾಗೂನ್ ಜಾಯ್ತೆಂ ಹೆರ್ ಬದ್ಲಪಾಂ ಆಮಿ ಆಪ್ಣಾಯ್ಲಿಂ. ಕೊಂಕಣಿ ಬಾಬ್ತೀಂತ್ ಲೆಗೂನ್ ಆಮಿ ಆಮ್ಚೆಂ ಚಿಂತಪ್ ಬದ್ಲಚೆಂ ಪಡ್ಟಲೆಂ. ಇಂಗ್ಲೀಶ್ ಭಾಶೆಂತ್ ಎಕ್ ಭೋವ್ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ್ ವಾಕ್ಯ್ ಆಸಾ – 'ಥಿಂಕ್ ಗ್ಲೊಬಲಿ, ಎಕ್ಟ್ ಲೊಕಲಿ'. ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಅಣ್ಕಾರ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್, 'ಜಾಗತೀಕ್/ ಸಂವ್ಸಾರೀಕ್ ಪಾಂವ್ಯ್ಯಾರ್ ಪಿಚಾರ್ ಕರ್, ಥಳಾವ್ಯಾ ಪಾಂವ್ಡ್ಯಾರ್ ವಾವ್ರ್ ಕರ್.' ಕಾಂಯ್ ಪಾಪ್ಡಿಂ ಪರಂಪರೆಚ್ಯಾ, ಜಾಲಿ ರಿತಿಚ್ಯಾ ಆನಿ ಇತಿಹಾಸಾಚ್ಯಾ ನಾಂವಾನ್ ಆಮಿ ಪೊರ್ನ್ಯಾ ಗಜಾಲೀಂಚೆ ಗುಲಾಮ್ ಜಾತಾತ್ ಶಿವಾಯ್, ಆಮ್ಚಿ ಉದರ್ಗತ್ ಜಾಯ್ನಾ (Naik, 2013, p.15). 1939ಚೆ ಚಳ್ವಳಿ ವೆಳಾರ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯೊ ಕಾಂಯ್ ಗಜಾಲಿ ಆಮಿ ನವೆ ನದ್ರೆನ್ ಪಳೆಂವ್ಚ್ಯೊ ಪಡ್ತಲ್ಯೊ. ಹ್ಯಾ ನವ್ಯಾ ಸಂವ್ಸಾರಾಂತ್, ನವೆಂ ಚಿಂತಪ್ ಆಮಿ ಆಪ್ಣಾಂವ್ಚೆಂ ಪಡ್ಟಲೆಂ.

ಕೊಂಕಣಿ ಖಾತಿರ್ ಮುಖ್ಲಿ ವಾಟ್ ಯೆವ್ಜಿತಾನಾ ಕಾಂಯ್ ವಾಸ್ತವಿಕ್ ಗಜಾಲಿ ಆಮಿ ಮನಾಂತ್ ದವ್ರೂಂಕ್ ಜಾಯ್. ಗೊಂಯಾಂತ್ ಆನಿ ಕಾರ್‌ವಾರ್ ವಾಠಾರಾಂತ್ ಹಿಂದು ಸಮಾಜಾಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಉಲವ್ಪ್ಯಾಂ ಮದೆಂ ಮರಾಠಿ ಹಿ ಎಕ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಭಾಸ್, ಆದಿಂ, ಆತಾಂ ಆನಿ ಸದಾಂಕಾಳ್. ಹೆಂ ಬದ್ಲಚೆಂ ನಾಂ. ಕೊಂಕಣಿ ಮರಾಠಿ ಪರಸ್ ವೆಗ್ಳಿ, ಹೆಂ ತಿಚ್ಯಾ ವ್ಯಾಕರಣಾಂತ್, ಉತ್ರಾವಳಿಂತ್, ಬರ್ಪಾ ರಿತೀಂತ್, ಉಚ್ಚಾರಾಂತ್ ಆನಿ ಲಿಪ್ಯೆಂತ್ ಸಯ್ತ್ ದಿಸೂಂಕ್ ಜಾಯ್. ತಶೆಂಚ್ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್/ ಕೆರಳಾಂತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಮನ್ಶ್ಯಾಂಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಂಗಾತಾಚ್ ಕನ್ನಡ್/ ಮಳ್ಯಾಲಮ್ ಭಾಸ್ ಲೆಗೂನ್ ಗರ್ಜೆಚಿ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಾಚ್ಯಾ ಸಿಂಧುದುರ್ಗ್ ವಾಠಾರಾಂತ್ ದಿಸಾನ್ ದೀಸ್ ಮಾಲವ್ಣಿ ಉಲೊಪ್ಪಿ ಲೋಕ್ ಮರಾಠಿ ವಾಟೆನ್ ವೆತಾತ್. ಹೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಮನಾಂತ್ ದವ್ರೂನ್ ಗ್ರಾಂಥೀಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ವಿಶಿಂ ಆನಿ ತಿಚೆ ಲಿಪ್ಯೆ ವಿಶಿಂ ಆಮಿ ಆಮ್ಚೊ ದಿಶ್ಟಾವೊ ಬದ್ಲೂಂಕ್ ಜಾಯ್. ಸಂವ್ಸಾರಾಂತಲಿ ಖಂಯ್ಚಿಯ್ ಭಾಸ್, ಖಂಯ್ಚಿಯ್ ಲಿಪ್ಯೆಂತ್ ಬರೊಂವ್ ಯೆತಾ. ಕೊಂಕಣಿ ಖಾತಿರ್ ಜಿ ಲಿಪಿ ಕೊಂಕಣಿ ಮನ್ಶ್ಯಾಂ ಮದೆಂ ಎಕ್ವಟ್ ಹಾಡೂಂಕ್ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿಚೊ ಪ್ರಸಾರ್ ಕರೂಂಕ್ ಆದಾರಾಕ್ ಪಾವ್ತಾ, ತಿಚ್ ಆಮಿ ಸಗ್ಳ್ಯಾಂನಿ ಆಪ್ಣಾಯ್ಲ್ಯಾರ್ ಚಡ್ ಫಾಯ್ದ್ಯಾಚೆಂ. ಸರ್ಕಾರಿ ತೆಂಕೊ, ಅಧಿಕೃತ್ ಮಾನ್ಯತಾಯ್, ಪುರಸ್ಕಾರಾಂ ಖಾತಿರ್ ಅಮ್ಕೀಚ್ ಲಿಪಿ ಸಕ್ತೆಚಿ ಕರೂನ್ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾ 80 ವರ್ಸಾಂನಿ (1939–2022) ಆಮ್ಕಾಂ ಆಶೆಲ್ಲೆಂ ಕಾಂಯ್ಚ್ ಮೆಳೂಂಕ್ ನಾಸ್ಲೆ ಪರಿಂ ದಿಸ್ತಾ! ಉರ್ಫಾಟೆಂ ಕೊಂಕಣಿಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ ದಿಸಾನ್ ದೀಸ್ ಉಣೊ ಜಾಯ್ತ್ ಆಸಾ. ಇಂಗ್ಲಿಶಾ ಸಾಂಗಾತಾಚ್, ಮರಾಠಿ ಆನಿ ಕನ್ನಡ ತಸ್ಲ್ಯೊ ಬಳಿಶ್ಟ್ ಭಾಸೊ ಆಮ್ಕಾಂ ಗಿಳತ್ ಆಸಾತ್. ಹಾಕಾಚ್ ಲಾಗೂನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಪ್ರಕಾರಾಂತ್ (variety) ಆನಿ ಪ್ರಸಾರಾಂತ್ (spread) ಎಕ್ ವಿನ್–ವಿನ್ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಆಮಿ ರಚೂಂಕ್ ಜಾಯ್. ಸಗ್ಳ್ಯಾಂಕೂಯ್ ಆಪೂಣ್ ಕೊಂಕಣಿ ಮ್ಹಣ್ ಫಾಯ್ದ್ಯಾಕ್ ಪಡೂಂಕ್ ಜಾಯ್.

ಫುಡಾರಾಂತ್ ಎಕ್ ನವೆಂ ಚಿಂತಪ್ ಆಮಿ ಆಪ್ಣಾಂವ್ಚೆಂ ಪಡ್ಟಲೆಂ. ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾಚಿ ದುಭಾಶೀಕ್ (bi-lingual) ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಆನಿ ಲಿಪ್ಯೆಚೊ ಪ್ರಸ್ನ್, ಹೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ದೊಳ್ಯಾಂ ಮುಖಾರ್ ದವ್ರೂನ್ ಕೊಂಕಣಿ ವಿಶಿಂ ಖೊಲಾಯೆನ್ ನಿಯಾಳೂಂಕ್ ಜಾಯ್.

1. ಭಾಸ್ ಸಾಂಬಾಳ್ಚಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಭಾಶಿಕಾಂಚಿ. ಫುಡಾರಾಂತ್ ಹೊ ವಾವ್ರ್ ಆಮಿ ಕಸೊ ಕರ್ಚೊ – ಎಕ್ವಟಾನ್ ವಾ ದುಸ್ಪಟಾನ್?

2. ಕೊಂಕಣಿ ಟೀಮ್ ತಸ್ಲೊ ಎಕ್ ಸರ್ವೋಚ್ಚ್ ಅಂಗ್ (Appex body) ಆಮ್ಕಾಂ ರಚೂಂಕ್ ಜಾಯ್ತ್ ಕಾಯ್? ತಾಂಚೆಂ ಕಾಮ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಮಾಜಾಕ್, ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ಸುತ್ರಾಂತ್ ಎಕ್ಠಾಂಯ್ ಹಾಡಪ್ ಆಸ್ತಲೆಂ.

3. ಭಾಸ್ ಆನಿ ಲಿಪಿ ಮದ್ಲೊ ಸಂಬಂದ್ ಪಳೆತಾನಾ ಆಮಿ ಫಾಟಿಂ ವಳ್ಚೆಂ ವಾ ಆಮ್ಚಿ ನದರ್ ಫುಡಾರಾಚಿ ಆಸೂಂಕ್ ಜಾಯ್? ಎಕ್ ಲಿಪಿ ವಾ ಭೊವ್ ಲಿಪಿ, ಕೊಂಕಣಿಕ್ ಉಪ್ಕಾರ್ತಾ? ಆಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಪಾಂವ್ಡ್ಯಾರ್ ಎಕ್ ಆಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಲಿಪಿ ಆಮ್ಕಾಂ ಕಿತ್ಲಿ ಉಪ್ಕಾರ್ತಲಿ?

4. ಭಾರತಾಂತ್ ಜಾಯ್ತ್ಯೊ ಬೊಲ್ಯೊ ಆಸಾತ್, ಪೂಣ್ ಗ್ರಾಂಥೀಕ್ ರುಪಾರ್ ಎಕ್ ಬೊಲಿ ವಾಪರ್ತಾತ್. ಹಾಕಾ ಕೊಂಕಣಿ ಆಡ್ವಾದ್ ಕಾಯ್? ಆಮ್ಚ್ಯೊ ಬೊಲ್ಯೊ ಸಾಂಬಾಳೂನ್, ಗ್ರಾಂಥೀಕ್ ರುಪಾರ್ 'ಎಕ್‌ರೂಪಿ ಕೊಂಕಣಿ' ಆಪ್ಣಾಂವ್ಕ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾನ್ ಜಾಯ್ತ್ ಕಾಯ್? ತಾಚಿ ಗರಜ್ ಆಸಾ ಕಾಯ್? ಗೊಂಯಾಂತ್ ಮರಾಠೀಚ್ಯಾ ಪ್ರಭಾವಾನ್ ಕಾಂಯ್ ಖಾಶೆಲಿಂ ಕೊಂಕಣಿ ರುಪಾಂ ಲೊಪ್ ಜಾತಾತ್. ತಿ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಆನಿ ಕೆರಳಾಂತ್ ಆಸಾತ್. ತಿಂ ಕಶಿಂ ಸಾಂಬಾಳ್ಚಿಂ? ಕೊಂಕಣಿ ಖಾತಿರ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಎಕ್ ಗುರುಪುಸ್ತಕ್ (ವ್ಯಾಕರಣ್, ಬರ್ಪಾ ರೀತ್, ಉತ್ರಾವಳ್ ಆಟಾಪ್ಚೆಂ) ಜಾಯ್.

5. ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ತಸಾ. ಸಾಹಿತ್ಯಕಾರಾಂಕ್ ಪುರಸ್ಕಾರ್ ಸಯ್ತ್ ಮೆಳ್ಟಾತ್. ಪೂಣ್ ತೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಿತ್ಲೆಂ ಲೋಕಾ ಮೊಗಾಳ್/ ಪಸಿದ್ಧ್? ತಾಂಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪಾಂಚ್ ಟಕ್ಕೆ ಕೊಂಕಣಿ ಲೋಕಾಂನಿ ಸಯ್ತ್ ವಾಚೂಂಕ್ ನಾ. ಲಿಪಿ ಆನಿ ಬೋಲಿ ಆಡ್ಕಳ್ ಹಾಡ್ಟಾ. ತಾಂಚೊ ಪ್ರಚಾರ್ ಕಸೊ ಕರ್ಚೊ?

6. ಕೊಂಕಣಿ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂ ಖಾತಿರ್ ಆನಿ ತರ್ನಾಟ್ಯಾಂ ಖಾತಿರ್ ಎಕೂಚ್ ಎಕ್ ನೆಮಾಳೆಂ, ವಾ ಎಕ್ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ಜಾಳಿಜಾಗೊ/ ಸಂಕೇತ್‌ಸ್ಥಳ್ ನಾ. ಹಾಚೆ ಪಿರಿಂ ಆಮ್ಚೊ ಕಿತೆಂ ಉಪಾಯ್?

7. ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಘಟನಾಂನಿ, ಪದ್ವ ಖಾತಿರ್ ಸಂಗೀತ್ ಖುರ್ಚಿ (ಮ್ಯುಸಿಕಲ್ ಚೆರ್) ಚಲ್ತಾ. ಹೊ ಏಸೊ ಖೆಳ್ ಥಾಂಬೊವ್ನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಖಾತಿರ್ ವಾವುರ್ಚ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣೀಕ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಂಕ್ ವೆಂಚೂಂಕ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾನ್ ಜಾಯ್ತ್ ಕಾಯ್?

8. ಸಾಧ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆರ್ ನದರ್ ಘಾಲ್ತಾನಾ ಚಡಾಂತ್ ಚಡ್ ಸಾರಸ್ವತ್ ಆನಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕಿಸ್ತಾಂವಾಂಚೇಚ್ ಬರ್ಪಾವಳ್ ಮೆಳ್ಟಾ. ಹೆರ್ ಸಮಾಜಾಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ ಕಶೆಂ ಹಾಡುಂ ಯೆತಾ? ವಿಶ್ವ ಕೊಂಕಣಿ ಕೇಂದ್ರಾಚ್ಯೊ ಮುಲಾಖತಿ ಎಕ್ ಬರೊ ಉಪಕ್ರಮ್.

9. ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಜಾಯ್ತೆ ಪ್ರಕಾರ್ ನಾಂತ್. ದೆಖೀಕ್ 'ಆಧೀನ್ ಸಾಹಿತ್ಯ' (subaltern literature). ಕೊಂಕಣೆಂತ್ ಅಸ್ಲೆ ಆನಿ ಹೆರ್ ಪ್ರಕಾರ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾನ್ ಹಾಡೂಂಕ್ ಜಾಯ್ತ್ ಕಾಯ್? ಕೊಂಕಣಿ ಲೋಕ್-ವೆದ್, ಜನಪದ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜೆ ಆಮಿ ಕಶೆಂ ರಾಖ್ಚೆಂ?

10. ಗೂಗುಲಾಚೆರ್ ಕೊಂಕಣಿ ಪಾವ್ಲ್ಯಾ ಹಿ ಆಮ್ಕಾಂ ಎಕ್ ಖುಶಾಲಕಾಯೆಚಿ ಗಜಾಲ್. ಹಾಚೊ ಆಮಿ ಚಡಾಂತ್ ಚಡ್ ಲಾಭ್ ಕಸೊ ಘೆಂವ್ ಯೆತಾ? ತಶೆಂಚ್ ನವೆ ಶಿಕ್ಷಣ್ ನಿತಿ (NEP) ವರ್ವಿಂ ಕೊಂಕಣೀಚ್ಯಾ ಶಿಕ್ಷಣಾಂತ್ ವಾಡಾವಳ್ ಕಶಿ ಹಾಡುಂ ಯೆತಾ.

11. ಕೊಂಕಣೀಚೆಂ ಶಿಕಪ್ A 1, A 2 (Basic - ಮುಳಾವೆಂ), B 1, B 2 (Intermediate – ಮದೆಂತಕಿ) ಆನಿ C 1, C 2 (Advanced – ಪ್ರಗತ್) ಅಸಲೆ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಪದ್ಧತಿ ಪಮಾರ್ಣೆಂ ತೀನ್ ಪಾಂವ್ಟ್ಯಾಂಚೆರ್ ಕರೂಂಕ್ ಜಾತಾ? ಶಿಕ್ಪ್ಯಾಂಕ್ ತಶೆಂಚ್ ಶಿಕೊವ್ಪ್ಯಾಂಕ್ ಫಾಯ್ದೊ ಜಾತಲೊ? ಹಾಚೊ ಆಸ್ಪಾವ್ ಕೊಂಕಣಿ ಗುರುಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ಕರೂಂಕ್ ಜಾತಾ?

3. ಸೊಂಪ್ಣಿ

ಲಿಪೀವಾದ್ ಆನಿ ಬೋಲೀವಾದ್ ಹೆ ಸಮಸ್ಸೆ, ಲಿಪಿ ಸಂವಾದ್ ಆನಿ ಬೊಲಿ ಸಂವಾದಾಂತ್ ಬದ್ಲೂಂಕ್ ಜಾಯ್. ಆಮಿ ಎಕಾಮೆಕಾ ಥಾವ್ನ್ ಜಾಯ್ತೆ ಶಿಕೂಂಕ್ ಆಸಾ. ಅಧಿಕೃತ್ ದೆವನಾಗರೀಚೊ ವಿರೋಧ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಬದ್ಲಾಕ್ ತೆ ಲಿಪ್ಯೆಂತಲೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ/ ಬರ್ಪಾವಳ್ ಹೆರ್ ಲಿಪ್ಯಾಂನಿ ಹಾಡುಂಯಾ. ರೋಮಿ ಆನಿ ಕಾನಡಿ ಲಿಪ್ಯಾಂನಿ ಆಶಿಲ್ಲಿ ಬರ್ಪಾವಳ್ ದೆವನಾಗರೀಂತ್ ಹಾಡುಂಯಾ. ಆಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಪಾಂವ್ಡ್ಯಾರ್ ರೋಮಿ ಫಟ್ ಕರುಂಯಾ. ಆಧುನೀಕ್ ಕಾಳಾರ್, ಅಂಕೀಕರಣಾಚ್ಯಾ ಯುಗಾಂತ್ (Digital age) ಇಂಗ್ಲೀಶ್ ಆನಿ ಸಾಂಗಾತಾಚ್ ರೋಮಿಚಿ ವಳಖ್ ಕೊಂಕಣಿ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೀಕ್ ಸ್ಥಿಯ್ ಆಶಿಲ್ಲ್ಯಾಂಕ್ ಆಸಾ (Prabhu, 2005, p. 16). ಆಮ್ಚೊ ಲೋಕ್ ಇತ್ಲೊ ಭಾಯ್ರ್ ಆಸಾ – ಚಡ್ ಕರೂನ್ ಸಾರಸ್ವತ್ ಆನಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಸಮಾಜಾಚೊ. ಕೊಂಕಣೀಚ್ಯಾ ಇತಿಹಾಸಾಂತ್ ರೋಮಿ ಕಾಂಯ್ ಪರ್ಕಿ ನ್ಹಂಯ್. ಸಧ್ಯಾಚೆ ಬರ್ಪಾ ರಿತೀಂತ್ ಬದಲ್ ಕರ್ಚೊ ಪಡ್ತಲೊ. ಹಾಚೆಂ ಎಕ್ ಉಧಾರಣ್ ಆಮ್ಕಾಂ ವಿಶ್ವ ಕೊಂಕಣೀಚ್ಯಾ ಜಾಳೀಜಾಗ್ಯಾರ್ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ಟಾ. ಕೊಂಕಣಿ ಸ್ಥಿಯ್ ಆಶಿಲ್ಲ್ಯಾ ಮನ್ಶಾಂಕ್ ಹ್ಯಾ ಸುಧಾರೀತ್ ರೋಮಿ ಲಿಪಿ ವರ್ವಿಂ ಫಾಯ್ದೊ ಜಾಲಾ. ಸೊಂಪಯ್ತಾನಾ, ಫಾಮಾದ್ ಕೊಂಕಣಿ ಮನಿಸ್ ಆನಿ ಉದ್ಯೊಗಪತಿ ಪದ್ಮಶ್ರಿ ಪುರಸ್ಕೃತ್ ಮೋಹನದಾಸ್ ಪೈ ಹಾಂಗೆಲೊ ದಿಶ್ಟಾವೊ (vision

2030). 'ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆ ವರ್ವಿಂ ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾಚಿ ಉದರ್ಗತ್' ಕರಪ್ ಎಕ್ದಮ್ ಪ್ರಾಸ್ತಾಪೀಕ್. ಅಸ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರಕಲ್ಪಾಕ್ ಆಮೀಯ್ ತೆಂಕೊ ದಿಂವ್ಯಾಂ.

(ಅಂತ್ರುಝಿ ಬೊಲಿಂತ್, ನಾಗರಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಬರಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಮೂಳ್ ಲೇಖನಾಚೆಂ ಕಾನಡಿ ಲಿಪ್ಯಂತರ್)

ಆದಾರಾವಳ್:

ನಾಯ್ಕ್, ಪಿ. (2003). ಸಮಾಜ್ ಭಾಸ್‌ವಿಜ್ಞಾನಾಚೆ ನದ್ರೆಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಕೊಂಕಣಿಚೊ ಅಭ್ಯಾಸ್. In ಪಿ. ಶ್ಯಾಮ್ (ಸಂ.). *ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್, ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್*. ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶಾ ಮಂಡಳ್.

ಪಾಲೆಕಾರ್, ವೈ. (2003). ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಆನಿ ಲಿಪಿ. In ಪಿ. ಶ್ಯಾಮ್ (ಸಂ.). *ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್, ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್*. ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶಾ ಮಂಡಳ್.

ಸರ್‌ದೇಸಾಯ್, ಎಮ್. (2003). ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಆನಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಹಾಂಚೊ ಇತಿಹಾಸ್. In ಪಿ. ಶ್ಯಾಮ್ (ಸಂ.). *ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್, ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್*. ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶಾ ಮಂಡಳ್.

Almeida, M. (1989). *A description of Konkani*. Thomas Stephens Konknni Kendr.

Naik, P. (2013). *Amchi bhas borounchi promann rit* [The Standard orthography of Romi Konknni]. Dalgado Konknni Akademi.

Prabhu, G. (2005). *Konkani Script - Why Devanagari?*. All India Konkani Parishad.

*(**ಫಾ। ಜೆಸನ್ ಪೀಂತ್** ಕೊಂಕಣಿ – ರೊಮಿ, ದೇವನಾಗರಿ ತಶೆಂಚ್ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಂತ್ ವಾಚುಂಕ್ ಆನಿ ಬರೊಂವ್ಕ್ ಜಾಣಾಂ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಬೋವ್ ಥೊಡ್ಯಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಎಕ್ಲೊ. ಕೊಂಕಣಿ ನ್ಹಯ್ ಆಸ್ತಾಂ, ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್, ಮರಾಠಿ, ಹಿಂದಿ, ಉರ್ದು ಆನಿ ಇಟಾಲಿಯನ್ ಭಾಸೊ ಜಾಣಾಂ ಆಸ್ಲೊ ಫಾ। ಜೆಸನ್ ಪೀಂತ್ 'ರಾಕ್ಣೊ', 'ಉಜ್ವಾಡ್' (ಬೆಳ್ಗಾಂವ್), 'ಉಜ್ವಾಡ್' (ಉಡುಪಿ), 'ನವ್ಸಾರ್ನಿ' (ಸಿಂಧುದುರ್ಗ್) ನೆಮಾಳ್ಯಾಂಚೆ ತಶೆಂಚ್ 'ಭಾಂಗಾರ್ ಭುಂಯ್' ದಿಸಾಳ್ಯಾಚೆ ನಿಯಮಿತ್ ಬರೊಪಿ. ಜಾಯ್ತೆಂ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ತಾಂಣಿ ಕೊಂಕಣೆಕ್ ತರ್ಜುಕ್ ಕೆಲಾಂ.*

ತಾಂಣಿ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ದೋನ್ ಬೂಕ್ ಬರಯ್ಲ್ಯಾಂತ್: ಪಯ್ಲೊ 'ಬರೊ ಸಾಂಗಾತ್' (In Good Company ಬುಕಾಚೊ ಕೊಂಕಣಿ ತರ್ಜುಮೊ). ದುಸ್ರೊ : 'ಕೊಂಕಣಿ ಕ್ರೀಸ್ತಿ ಉತ್ರಾಂವಳ್' ಹೆ ದೊನೀ ಬೂಕ್ ದೇವ್‌ನಾಗರಿ ಆನಿ ರೋಮಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಆಸಾತ್.)

ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕಾಚ್ಯಾ ಭಾಸ್ ಆನಿ ಛಾಪ್ಯಾಕ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಮಿಶನರಿಂಚಿಂ ದೆಣ್ಗಿಂ

ಮೂಳ್: ಮೆಲ್ವಿನ್ ಎಸ್. ಪಿಂಟೊ

ತರ್ಜಣ್: ದೆಲ್ಫಿಟಾ ವೇಗಸ್

ಸಾರಾಂಶ್:

ಭಾರತಾಚೊ ಪಯ್ಲೊ ಛಾಪ್ಖಾನೊ ವಿದೇಶಿ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಮಿಶನರಿಂನಿ 1556ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲೊ. ವಿದೇಶಿ ಮಿಶನರಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಧರ್ಮ್ ಪ್ರಸಾರ್ ಕರುಂಕ್ ಭಾರತಾಕ್ ಆಯಿಲ್ಲೆ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸರ್ವಾಂಕ್‌ಯಿ ಕಳಿತ್ ಆಸ್ಚಿ ಖರಿ ಗಜಾಲ್ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ್ ಭಾಶೆಂಕ್ ಆನಿ ಭಾರತಾಂತ್ ಛಾಪ್ಖಾನ್ಯಾಚ್ಯಾ ಉದರ್ಗತೆಕ್ ಹ್ಯಾ ಮಿಶನರಿಂನಿ ದಿಲ್ಲಿ ದೆಣ್ಗಿ ವಿಶೇಸ್. ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ 'ಮಂಗಳೂರು ಸಮಾಚಾರ' ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಕನ್ನಡಾಚೆಂ ಪಯ್ಲೆಂ ಪತ್ರ್ ಸುರ್ವಾತ್ ಕರುಂಕ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಮಿಶನರಿ ಕಾರಣ್. 1843ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಜರ್ಮನಿಚ್ಯಾ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಂನಿ ಹೆಂ ಪತ್ರ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಂ. ವಾಸ್ತವಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಸಬಾರ್ ಸುರ್ವಿಲಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ, ದಿಸಾಳೆಂ ಆನಿ ನೆಮಾಳಿಂ ಛಾಪುಂಕ್ ಮಂಗ್ಳುರ್ಚ್ಯಾ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಛಾಪ್ಖಾನ್ಯಾಚೊ ಮೊಟೊ ಆಧಾರ್ ಆಸಾ. ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಭಾಸ್ ಆನಿ ಪತ್ರಿಕಾ ಶೆತಾಂತ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಮಿಶನರಿಂಚಿ ದೆಣ್ಗಿ ಮಹತ್ವಾಚಿ. ಚಾರಿತ್ರಿಕ್ ಆಧಾರಾರ್ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ತರ್ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಚ್ಯೆ ಸುರ್ವೆರ್ ವಿದೇಶಿ ಮಿಶನರಿಂನಿ ಘಾಲ್ಲ್ಯಾ ಬಲಿಶ್ಟ್ ಬುನ್ಯಾದಿಚೊ ಫಳ್ ಜಾವ್ನ್ ಆನಿ ಉಪ್ರಾಂತ್ ತಾಂಚೆ ಉತ್ತರಾದಿಕಾರಿ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕಾಂನಿ ಮುಕಾರುನ್ ವ್ಹೆಲ್ಲ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ವಾವ್ರಾ ವರ್ವಿಂ ಕರಾವಳಿಚ್ಯಾ ಭಾಸಾಂಚೆಂ ಆನಿ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ್ ಶೆತಾಚಿ ವಾಡಾವಳ್ ಜಾಲಿ. ಹ್ಯಾ ಲೇಖನಾಂತ್, ಐತಿಹಾಸಿಕ್ ವಿಧಾನ್ ವಾಪಾರ್ನ್ ಕನ್ನಡ, ತುಳು ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸಾಂಕ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಮಿಶನರಿಂಚಿ ದೆಣ್ಗಿ ಸೊಧುನ್, ತಾಂಚೊ ಆನಿ ಕರಾವಳಿಂತ್ ನಿರ್ಮಾಣ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಛಾಪ್ಖಾನ್ಯಾಚೊ ವಿವರ್ ದಿಲಾ. ಉಪ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ದಶಕಾಂನಿ ಭಾಸ್ ಆನಿ ಛಾಪ್ಯಾಚ್ಯಾ ವಿಕಾಸಾಚೆರ್ ಆನಿ ಹಾಂಚ್ಯಾ ವಾಡಾವಳೆಚ್ಯಾ ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಪರಿಗತಿಚೆರ್ ಮಿಶನಾರಿಂಚ್ಯಾ ದೆಣ್ಗ್ಯಾಂಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಹಂತಾಚ್ಯಾ ಮುಳಾಂ ಮಾರಿಫಾತ್ ವಿಶ್ಲೇಷಣ್ ಕರ್ಚೆಂ ಪ್ರೇತನ್ ಕೆಲಾಂ.

ಸಾರ್ ಸಬ್ದ್: ಮಿಶನರಿ, ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಛಾಪ್ಖಾನೊ, ಮಂಗಳೂರು ಸಮಾಚಾರ, ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕಾಚ್ಯೊ ಭಾಸೊ

ಪ್ರಸ್ತಾವನ್

ಕರ್ನಾಟಕಾಚ್ಯಾ ಕರಾವಳಿ ವಯ್ಲ್ಯಾ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉಡುಪಿ ಆನಿ ಕಾರ್‌ವಾರ್ ಜಿಲ್ಲ್ಯಾಂನಿ ವ್ಹಡ್ ಸಂಖ್ಯ್ಯಾನ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚೊ ಅಸ್ತಿತ್ವ್ ಆಸಾ. ಚವ್ದಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾ ಥಾವ್ನ್ಂಚ್ ಹೊ ಪ್ರದೇಶ್ ಮಿಶನರಿ ವಾವ್ರಾಚೆಂ ಪ್ರಮುಖ್ ಫಳ್ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೆಂ. ಕೇರಳಾಚ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಸಮುದಾಯಾಂ ಮಧೆಂ ಏಕ್ ಘಟ್ ಪಾತ್ಯೆಣಿ ಆಸಾ ಕೀ ಜೆಜುಚೊ ಶಿಸ್ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೊ ಸಾಂ. ತೊಮಾಸ್ ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂತ್ (1AD) ಕೇರಳಾಕ್ ಪಾವ್‌ಲ್ಲೊ ಆನಿ ತಾಣೆಂ ಕೇರಳಾಂತ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಧರ್ಮ್ ಪರ್ಗಟ್ಲೊ. ಪುಣ್

ಹೆಂ ಸತ್ ಮ್ಹಣ್ ರುಜು ಕರುಂಕ್ ಖಂಚೆಯ್ ದಾಖ್ಲೆ ನಾಂತ್. ಪುಣ್ ಕೇರಳಾಚ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಧರ್ಮಾಚಿಂ ಪಾಳಾಂ ಸಿರಿಯಾಚ್ಯಾ ಉದೆಂತಿ ಇಗರ್ಜ್‌ಮಾತೆಂತ್ ಆಸಾತ್ ಮ್ಹಣ್ಚ್ಯಾಕ್ ಕನಿಷ್ಟ್ ಏಕ್ ಹಜಾರ್ ವರ್ಸಾಂ ಪಾಟ್ಲೆ ಮಹತ್ವಾಚೆ ಪುರಾವೆ ಆಮ್ಕಾಂ ಮೆಳ್ತಾತ್. ತ್ಯಾಚ್ ಪರ್ಮಾಣೆ, ಕೇರಳಾಂತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಧರ್ಮ್, ಸೆಜಾರ್ಸ್ಯಾ ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕಾಕ್‌ಯಿ ವಿಸ್ತಾರೊನ್, ಕ್ರಮೇಣ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಪಡ್ಲಾ ಕರಾವಳೆಕ್‌ಯಿ ವಿಸ್ತಾರ್ಲೊ (Moore, 1905).

ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚೊ ಇತಿಹಾಸ್ ಉಸ್ತುನ್ ಪಳೆಲ್ಯಾರ್ ಕಳಿತ್ ಜಾತಾ ಕೀ, ಪುಡ್ತುಗೆಜ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯೆ ಪಯ್ಲೆಂಚ್, ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಪಂದ್ರಾವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂತ್‌ಚ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಧರ್ಮ್ ಹಾಂಗಾಸರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ. ಹಾಂಗಾಚೊ ಮಿಶನರಿ ಚಟುವಟಿಕೆಂಚೊ ಇತಿಹಾಸ್ ಉಸ್ತಿತಾನಾ, ತೊ ಚವ್ದಾವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾ ಆದಿಂಚ್ ಸುರು ಜಾಲಾ ಮ್ಹಳೆಂ ಕಳೊನ್ ಯೆತಾ. ಕರಾವಳಿ, ಮೈಸೂರ್ ತಶೆಂಚ್ ಮಲಬಾರ್ ಪ್ರದೇಶಾಂನಿ 1324ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಆದಿಂಚ್ ದೊಮಿನಿಕಾನ್ ಮಿಶನರಿಂಚೊ ಮಿಸಾಂವ್ ವಾವ್ರ್ ಚಾಲ್ತೆರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ (ನೊರೊನ್ಹಾ, 1996). 1521ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಕನ್ ಮಿಶನರಿ ಕರ್ನಾಟಕಾಚ್ಯಾ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶಾಕ್ ಪಾವ್ಲೆ ಆನಿ ಕೊಡ್ಯಾಳ್ ಥಾವ್ನ್ ಸುಮಾರ್ 9 ಆನಿ 20 ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಪಯ್ಸ್ ಉಳ್ಳಾಲ್ ತಶೆಂಚ್ ಫರಂಗಿಪೇಂಟೆಂತ್ ತಾಣಿಂ ದೋನ್ ಇಗರ್ಜ್ಯೊ ಉಬಾರ್ಲ್ಯೊ (Ibid). ಆದ್ಲ್ಯಾ ಮಿಶನರಿಂನಿ ಸ್ಥಾಪನ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯೊ ಹ್ಯೊ, ತಶೆಂಚ್ ಅಸಲ್ಯೊ ಹೆರ್ ಸಬಾರ್ ಇಗರ್ಜ್ಯೊ (ಕುಂದಾಪುರ್ ಆನಿ ಗಂಗೊಳ್ಳಿ ಇಗರ್ಜ್ಯೊ, ರುಜಾಯ್ ಕಾಥೆದ್ರಲ್ ಆನಿ ಮಂಗ್ಳುರ್ಚಿ ಮಿಲಾಗ್ರಿಸ್ ಇಗರ್ಜ್) ಆಜ್ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ ಕಥೊಲಿಕಾಂಚೆಂ ಪ್ರಮುಖ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಕೇಂದ್ರ್ ಜಾವ್ನ್ ಸ್ಥಾಪಿತ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್.

ಗೊಂಯಾಂತ್ ಪುಡ್ತುಗೆಜಾಂಚ್ಯಾ ಯೆಣ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಧರ್ಮಾಕ್ ರಾಜ್ಯ್ ಆಸ್ರೊ ಲಾಬ್ಲೊ. ಹಾಕಾ ಲಾಗೊನ್ 16ವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಜಾಯ್ತೆ ಮಿಶನರಿ, ವಿಶೇಸ್ ಕರುನ್ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಆನಿ ಹೆರ್ ಮೆಳಾಚೆ, ಗೊಂಯಾಂಕ್ ಪಾವ್ಲೆ ಆನಿ ವೆಗಿಂಚ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಧರ್ಮ್ ವಾಡೊನ್ ಆಯ್ಲೊ. 17ವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಜೆಜ್ವಿತಾಂಕ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಉದೆಂತಿಚ್ಯಾ ಕರ್ನಾಟಕ ತಶೆಂಚ್ ತಮಿಳ್‌ನಾಡಾಂತ್ ಮಿಸಾಂವ್ ವಾವ್ರ್ ಕರುಂಕ್ ಅಧಿಕಾರ್ ಲಾಬ್ಲೊ. ತ್ಯಾ ಪರ್ಮಾಣೆ, ರೊಬರ್ಟ್ ದೆ ನೊಬಿಲಿ ಆನಿ ಜೆಸ್ಕಿ ತಮಿಳ್‌ನಾಡಾಚೆ ಯಶಸ್ವಿ ಮಿಶನರಿ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲೆ. ತಶೆಂಚ್ ಲಿಯೊನಾರ್ಡೊ ಚಿನ್ನಾಮಿ ಮೈಸೂರ್ಚೊ ಲೊಕಾಮೊಗಾಳ್ ಮಿಶನರಿ ಜಾಲೊ. ಚಿನ್ನಾಮಿನ್ ವಿಸ್ಕಳ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಬರಯ್ಲಾಂ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್, ತಮಿಳ್ ಮುಳಾಚೆಂ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ತಶೆಂಚ್ ಹೆರ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಕನ್ನಡಾಕ್ ತರ್ಜಣ್ ಕೆಲಾಂ. ಪುಣ್ ತಾಂತ್ಲೆಂ ಜಾಯ್ತೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಆಮಿ ಹೊಗ್ಡಾವ್ನ್ ಘೆತ್ಲಾಂ (ನೊರೊನ್ಹಾ, 1996).

ಗೊಂಯಾಂತ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ವಿಶೇಸ್ ಸವ್ಲತಾಯೊ ಆನಿ ಹಕ್ಕಾಂ ಮೆಳ್ತಲಿಂ ದೆಕುನ್ ಸಬಾರ್ ಜಣ್ ಸ್ವಖುಶೆನ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಧರ್ಮಾಕ್ ಕನ್ವೆರ್ತ್ ಜಾಲೆ. ತರಿಪುಣ್ 17ವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಆನಿ ತಾಚ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಪುಡ್ತುಗೆಜಾಂನಿ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಲೊಕಾಂಚೆರ್ ಥರಾಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಇಂಕ್ವಿಜಿಸಾಂವ್ ಆನಿ ಭಿರಾಂಕುಳ್ ಹಿಂಸೆಕ್ ಲಾಗೊನ್ ಸಬಾರ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಆನಿ ಹೆರ್ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಲೋಕ್ ಗೊಂಯ್ ಸಾಂಡುನ್ ಸಕಯ್ಲ್ಯಾ ದಕ್ಷಿಣ್ ತಶೆಂಚ್ ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕಾಕ್ ಪೋಳ್ನ್ ಗೆಲೆ. ಕಾಂಯ್ ಥೊಡೆ ಆನಿಕಿ ಮುಕಾರ್ ವಚೊನ್ ದಕ್ಷಿಣಾಚ್ಯಾ ಮಲಬಾರಾಕ್ ಥಳಾಂತರ್ ಜಾಲೆ. (Pinto, 1999). 17ವ್ಯಾ ಆನಿ 18ವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಗೊಂಯಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಥಳಾಂತರ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂನಿ ಸ್ಥಳಿಯ್ ಇಗರ್ಜೆಚ್ಯಾ ಸಹಕಾರಾನ್ ಆಪ್ಲೊ ಭಾವಾರ್ಥ್ ಉರವ್ನ್ ಘೆತ್ಲೊ. ತಾಂಚೊ ಆನಿ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಆಚರಣಾಂ ಸಂಗಿಂ ಹೊ ಸಮುದಾಯ್ ವಾಡೊಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೊ. ಗೊಂಯಾಂತ್ ತಾಂಕಾಂ ಆಚರುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾಂತ್ಲಿಂ ಸಮಾಜಿಕ್ ತಶೆಂ ಧರ್ಮಿಕ್ ಆಚರಣಾಂ ತಾಂಣಿ ಹಾಂಗಾಸರ್ ಆಚರುಂಚ್ಯೆ ಸಂಗಿಂ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಸಂಪ್ರದಾಯ್ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಪ್ಲಾಯ್ಲಿ (Ibid). ಆಜ್ ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಚಡ್ತಾವ್ ಕಥೊಲಿಕಾಂಚೆಂ ಮೂಳ್ ಗೊಂಯ್. ತರೀ, ಸ್ಥಳೀಯ್ ಪ್ರಭಾವಾಕ್ ಲಾಗೊನ್ ಹಾಂಚ್ಯಾ ಮದ್ಲ್ಯಾ

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಆಚರಣಾಂತ್ ಜಾಯ್ತೊ ಫರಕ್ ಆಸಾ. ಐತಿಹಾಸಿಕ್ ಕಾರಣಾಂಕ್ ಲಾಗೊನ್ 1773ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಸಂಸಾರ್‌ಭರ್ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಮಿಶನರಿಂಚೊ ಮೇಳ್ ಬಂದ್ ಕೆಲೊ. ಹಾಚೊ ಪರಿಣಾಮ್ ಜಾವ್ನ್ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಮಿಶನರಿಂನಿ ಭಾರತ್ ಸೊಡ್ನ್ ವಚಾಜೆ ಪಡ್ಲೆಂ ವಾ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಸಾಂದ್ಯಾಂನಿ ಹೆರ್ ಮೆಳಾಂಕ್ ಭರ್ತಿ ಜಾಯ್ನ್ಯೆ ಪಡ್ಲೆಂ. ಹ್ಯೆ ವರ್ವಿಂ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಕಥೊಲಿಕ್ ಇಗರ್ಜಾಂನಿ ಮಿಸಾಂವ್ ವಾವ್ರಾಕ್ ವ್ಹಡ್ ಲುಕ್ಸಾಣ್ ಜಾಲೆಂ. ಜೆಜ್ವಿತಾಂಚೊ ಹೊ ವಾವ್ರ್ ವಿದೇಶಿ ಫ್ರೆಂಚ್ ಮಿಶನರಿಂಕ್ ಹಾತಾಂತರ್ ಕೆಲೊ. ಹ್ಯಾಚ್ ವೆಳಾರ್, ದಕ್ಷಿಣ್ ಭಾರತಾಕ್ ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟ್ ಮಿಶನರಿಂಚೊ ಪ್ರವೇಶ್ ಜಾಲೊ. ತಾಂಚ್ಯಾ ವಾವ್ರಾಕ್ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಚೊ ಪಾಟಿಂಬೊ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಹಾಣಿಂ ಪರಿಣಾಮಾತ್ಮಕ್ ವಾವ್ರ್ ಚಲಯ್ಲೊ. ತರೀ, ಹಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಹೊ ನ್ಹಯ್ ಕೀ, ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟ್ ಮಿಶನರಿ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಕಾಳ್ಜಾನ್ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಚ್ಯಾ ಪಕ್ಷೆರ್ ರಾವ್ಲೊ ಮ್ಹುಣ್. ಸ್ಥಳೀಯ್ ಭಾಸ್ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಾಡೊಂವ್ಚ್ಯಾಂತ್ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಂಕ್ ಭೋವ್ ಉಣೆ ಆಸಕ್ತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ, ಪುಣ್ ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟ್ ಮಿಶನರಿಂನಿ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಾಡಂವ್ಕ್ ಕಠೀಣ್ ಪ್ರಯತ್ನ್ ಕಾಡ್ಲಿ ಆನಿ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಭಾಸಾಂಚೆರ್ ಮಹತ್ವಾಚೆಂ ತಶೆಂಚ್ ಪರಿಣಾಮ್‌ಕಾರಿ ಅಧ್ಯಯನ್ ಆನಿ ಸಂಸೊಧ್ ಕೆಲೊ.

ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಆನಿ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ್

ಕ್ರಿ.ಶ. 1810ವ್ಯಾ ಇಸ್ವೆಂತ್ ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟ್ ಮಿಶನರಿ ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮೆಥೊಡಿಸ್ಟ್ (Wesleyan Methodist) ಭಾರತಾಕ್ ಯೆವ್ನ್ ಪಾವ್ಲೆ. ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಧರ್ಮ್ ಪಾಸಾರ್ನ್ಯೊ ಆನಿ ಲೊಕಾಕ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಧರ್ಮಾಕ್ ಕನ್ವೆರ್ತ್ ಕರ್ನ್ಯೊ ತಾಂಚೊ ಮುಕೆಲ್ ಇರಾದೊ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೊ ತರೀ ತಾಂಕಾಂ ಭಾಸ್, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆನಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಾಂತ್ ಖಿರಿ ಆಸಕ್ತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ (Vas, 2007). ಪಯ್ಲೊ ಕನ್ನಡ ಬೈಬಲ್ ತರ್ಜಣ್ ಕೆಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತ್ ಬ್ಯಾಪ್ಟಿಸ್ಟ್ ಮಿಶನರಿಚ್ಯಾ ವಿಲಿಯಮ್ ಕಾರೇ ಹಾಕಾ ಫಾವೊ ಜಾತಾ. ಪೂಣ್ ತೊ ಬೈಬಲ್ ಆಜ್ ಮೆಳನಾ. ಉಜ್ಯಾ ಅವ್ಘಡಾ ವರ್ವಿಂ ನಾಸ್ ಜಾಲೊ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಪಾತ್ಯೆಣಿ ಆಸಾ (ಸೊರೊಸ್ಸಾ, 1996). ತಾಣೆಂ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಆನಿ ಶಬ್ದ್‌ಕೋಶ್ ಬರವ್ನ್ ಪಶ್ಚಿಮ್ ಬಂಗಾಳಾಚ್ಯಾ ಸೆರಾಂಪೋರ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಾಂತ್ ಛಾಪ್ಲೊ. ಅಶೆಂ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟ್ ಮಿಶನರಿಂನಿ ತಾಂಚ್ಯಾ ಮಿಸಾಂವ್ ವಾವ್ರಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಭಾಸೊ ಆನಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚ್ಯೆ ವಾಡಾವಳೆಕ್ ಥಕಾನಾತ್‌ಲ್ಲೊ ವಾವ್ರ್ ಕೆಲೊ.

ಮಂಗಳೂರು ಸಮಾಚಾರ

ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟ್ ಮಿಶನರಿಂಚೊ ವಾ ಖಿಂಚ್ಯಾಯ್ ಮಿಶನರಿಂಚೊ ಮುಕೆಲ್ ಇರಾದೊ ಮತಾಂತರ್ ಕರ್ನ್ಯಾಚ್ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೊ. ಭಾಸೊ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಾಡೊಂವ್ಚ್ಯಾ ತಾಂಚ್ಯೆ ಆಸಕ್ತೆ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾನ್ ಫಕತ್ ಮತಾಂತರ್ ಕರ್ನ್ಯೊ ಇರಾದೊ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ ಮ್ಹುಣ್ ಕೊಣೆಂಯ್ ವಾದ್ ಮಾಂಡ್ಲ್ಯಾರೀ, ಮಿಶನರಿಂಚ್ಯಾ ಪ್ರಯತ್ನಾ ವರ್ವಿಂ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಭಾಸಾಂಕ್ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಖಿರೆಂಚ್ ವರ್ತಿ ದೆಣ್ಗಿ ಲಾಬ್ಲಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸರ್ವಾಂನಿ ಮಾಂದುನ್ ಘೆಜೆ ಜಾಲ್ಲೆಂ ಸತ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ.

19ವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಚ್ಯೆ ಸುರ್ವೆರ್ ಕರ್ನಾಟಕಾಕ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಂನಿ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕಾಚ್ಯಾ ಹುಬ್ಳಿ ಧಾರವಾಡಾಂತ್ ಆಪ್ಲೊ ವಾವ್ರ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲೊ. ಪೂಣ್, ಮಂಗ್ಳುರ್ ತಾಂಚೆಂ ತಳ್ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೆಂ. ತಾಂಚ್ಯಾ ಮಿಸಾಂವ್ ವಾವ್ರಾಚೆಂ ಪ್ರಮುಕ್ ಕೇಂದ್ರ್ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ತಾಣಿಂ ಛಾಪ್ಖಾನೊ ಸುರ್ವಾತ್ಲೊ. 1836ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಭಾರತಾಕ್ ಆಯಿಲ್ಲೊ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನಾಚೊ ಮಿಶನರಿ, ಅತ್ಯಂತ್ ಚತುರ್ ಆನಿ ವಿದ್ವತ್ತ್‌ಪೂರ್ಣ್ ಹರ್ಮನ್ ಮೊಗ್ಲಿಂಗ್ ಹಾಣೆಂ ಕನ್ನಡ ಭಾಶೆಚೆಂ ಪಯ್ಲೆಂ ಪತ್ರ್ 'ಮಂಗಳೂರು ಸಮಾಚಾರ' ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಂ. ಸ್ಥಳೀಯ್ ಖಬ್ರೊ ಆನಿ

ವಿಚಾರ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಹೆಂ ಪತ್ರ್ ಚಾರ್ ಪಾನಾಂಚೆಂ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೆಂ (Havanur, 2004). ಕಲ್ಕತಾಚ್ಯಾ ಜೇಮ್ಸ್ ಹಿಕ್ಕಿಚೆಂ 'ಬೆಂಗಾಲ್ ಗೆಜೆಟ್' ಉತ್ತರ್ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಾಚೊ ಆವಾಜ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್, 'ಮಂಗಳೂರು ಸಮಾಚಾರ' ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಾಚೊ ಆವಾಜ್ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ತ್ಯಾ ಭಾಯ್ರ್ ಸೆರಾಂಪೋರಾಂತ್ಲೆ ಮಿಶನರಿ ಪಶ್ಚಿಮ್ ಬಂಗಾಳಾಚ್ಯಾ ಛಾಪ್ಯಾ ತಂತ್ರ್‌ಗಿನ್ಯಾನಾಚೆ ಸುರ್ವಾತ್‌ಗಾರ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿ ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಛಾಪ್ಯಾ ತಂತ್ರ್‌ಗಿನ್ಯಾನಾಚೆ ಸುರ್ವಾತ್‌ಗಾರ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲೆ. ವಾಸ್ತವ್ ಜಾವ್ನ್ 18ವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಚ್ಯಾ ಆಕ್ರೇಕ್ ಭಾರತಾಂತ್ ಖಂಚೆಂಯ್ ಛಾಪ್ಯಾ ತಂತ್ರ್‌ಗಿನ್ಯಾನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತೆಂ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಮಿಶನರಿಂಚೆಂ ದೆಣೆಂ ಜಾವ್ನಾಸಾ (Kesavan, 1988).

1836ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಭಾರತಾಕ್ ಆಯಿಲ್ಲೊ ಮೊಗ್ಲಿಂಗ್ 1838 ಆನಿ 1852ಚ್ಯಾ ಇಸ್ಲೆ ಮಧೆಂ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಆಸ್ಲೊ. ತೊ ಏಕ್ ಶ್ರೇಷ್ಠ್ ಗಿನ್ಯಾನಿ. ತೊ ವಿಸ್ಕಳ್ ರಿತಿನ್ ಕನ್ನಡ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಿಕ್ಲೊ ಆನಿ ಹ್ಯಾ ದೊನ್ಯಿ ಭಾಶೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾ ಮದ್ಲೊ ಸೂಕ್ಷ್ಮ್ ವೆತ್ಯಾಸ್ ಸಮ್ಜೊಂಕ್ ಸಕ್ಲೊ. Bibliotheca Karnataka ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಶಿಂಕ್ಳೆರುಪಾಚ್ಯಾ ಲೇಖಿನಾಂ ಖಾಲ್ ತಾಣೆಂ 'ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ' ತಸಲೆಂ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ್ ಶಾಸ್ತ್ರ ಲಿಥೋಗ್ರಾಫಿಕ್ ತಂತ್ರಗ್ಯಾನ ಮಾರಿಫಾತ್ ಛಾಪುಂಕ್ ಆನಿ ಪರ್ಗಟುಂಕ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಂ. ಮಧ್ಲ್ಯಾ ಕಾಳಾಚ್ಯಾ ಪುರಂದರದಾಸ ಆನಿ ಕನಕದಾಸ ತಸಲ್ಯಾ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ್‌ಕಾರಾಂಚ್ಯೊ ಸಬಾರ್ ಕೃತಿಯೊ ತಾಣೆಂ ಜರ್ಮನ್ ಭಾಶೆಕ್ ತರ್ಜಣ್ ಕೆಲ್ಯೊ (Alberts, 1989).

ಮೊಗ್ಲಿಂಗ್ ಹಾಣೆಂ ಜುಲ್ಯೆ 1, 1843ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಲೆಂ ಕನ್ನಡ ಭಾಶೆಂತ್ಲೆಂ ಪಯ್ಲೆಂ ಸಮಾಳೆಂ 'ಮಂಗಳೂರು ಸಮಾಚಾರ' ಸುರ್ವೆರ್ ಪಂದ್ರಾಳೆಂ ಜಾವ್ನ್ ಪರ್ಗಟ್ ಜಾಲೆಂ. ಏಕ್ ಪತ್ರ್ ಸುರ್ವಾತ್ ಕರ್ಚ್ಯಾಕ್ ಮುಕೆಲ್ ಉದ್ದೇಶ್ ಕಿತೆಂ? ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಅಂಕ್ಯಾಂತ್ ಸುಚಾಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಪರ್ಮಾಣೆಂ 'ಸಾರ್ವಜನಿಕಾಂಕ್ ಗರ್ಜೆಚಿ ಖಬರ್ ದಿಂವ್ಚಿ'. ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, 'ಹೆರಾಂಬರಿ ಮಂಗ್ಳುರ್‌ಗಾರ್‌ಯಿ ಕಾಣ್ಯೊ ಆನಿ ಖಬ್ರೊ ಆಯ್ಕೊಂಕ್ ತಶೆಂಚ್ ಸಾಂಗೊಂಕ್ ಆಂವ್ಡೆತಾತ್. ಸಕಾಳಿಂ ಬಂದರಾಂತ್ ವಾ ದಫ್ತರಾಂತ್ ಕೊಣ್‌ಯಿ ಏಕ್ಲೊ ಥೊಡ್ಯೊ ಖಬ್ರೊ ತಾಚ್ಯೆ ಖುಶೆ ಪರ್ಮಾಣೆ ಆನಿ ತಾಕಾ ಜಾಯ್ ಜಾಲ್ಲೆ ಬರಿ ಸಾಂಗ್ತಾ. ಥಂಯ್ಸರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ ಹೆರ್ ವಿಸ್ಮಿತ್ಕಾಯೆನ್ ತ್ಯೊ ಆಯ್ಕತಾತ್ ಆನಿ ಸಾಂಜೆ ಭಿತರ್ ತ್ಯೊ ಖಬ್ರೊ ವಿವಿಧ್ ರುಪಾಂನಿ ಫಟ್ಕಿರ್ಯೊ ಖಬ್ರೊ ಜಾವ್ನ್ ಪ್ರಸಾರ್ ಜಾತಾತ್. ಲೋಕ್ ತ್ಯೊ ಪಾತ್ಯೆತಾ. ಮಂಗಳೂರು ಸಮಾಚಾರ ಅಸಲ್ಯೊ ನಕ್ಲಿ ಖಬ್ರೊ ಘುಡ್ ಕರುಂಕ್ ಆಂವ್ಡೆತಾ ಆನಿ ನೀಜ್ ಖಬ್ರೊ ದಿತಾ' ಮ್ಹಣ್ ಪತ್ರಾನ್ ಪರ್ಗಟ್ಲೆಂ (Alberts, 1989, pp. 28-29). ಹಾವನೂರ್ (2004) ಆಪ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ಅಶೆಂ ವ್ಯಕ್ತ್ ಕರ್ತಾ– 'ಮೊಗ್ಲಿಂಗ್ ಹಾಣೆಂ ಮಂಗಳೂರು ಸಮಾಚಾರ ಪತ್ರ್ ಖಬ್ರೊ ದಿಂವ್ಚ್ಯಾ ಏಕಾಚ್ ಉದ್ದೇಶಾನ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಂ, ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಮಂಗ್ಳುರ್ ಭೊಂವ್ತಣಿಚೊ ಲೋಕ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ಸುತ್ತುರಾ ಭಾಯ್ರ್ ಕಿತೆಂ ಘಡ್ತಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಪುರ್ತೆಂ ನೆಣಾಸ್ಲೊ. ಪಂದ್ರಾ ದಿಸಾಂಕ್ ಏಕ್ ಪಾಪ್ಟಿಂ ಪರ್ಗಟ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ತ್ಯಾ ಚಾರ್ ಪಾನಾಂಚ್ಯಾ ಪತ್ರಾರ್ ಅಫ್ಘಾನಿಸ್ಥಾನಾಚ್ಯೊ ಖಬ್ರೊ ಪಯ್ರ್ಯಾಂತ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾತಾಲ್ಯೊ'.

1844ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಹೆಂ ಪತ್ರ್ ಬಳ್ಳಾರಿಕ್ ಜಾಗ್ಯಾಂತರ್ ಕೆಲೆಂ. ಕಾರಣ್, ತವಳ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಹೆಂ ಪತ್ರ್ ಲಿಥೋಗ್ರಾಫಿ ಮಾರಿಫಾತ್ ಛಾಪ್ತಾಲೆಂ. ತ್ಯಾ ತಂತ್ರ್‌ಗಿನ್ಯಾನಾ ವರ್ವಿಂ ಚಡಿತ್ ಪ್ರತಿಯೊ ಛಾಪುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾತ್‌ಲ್ಲೆಂ. ತ್ಯಾ ಭಾಯ್ರ್ ಯೆದೊಳ್‌ಚ್ ಬಳ್ಳಾರಿಕ್ ಲೆಟರ್ ಪ್ರೆಸ್ ಆಯಿಲ್ಲೆಂ. ನವೆಂ ತಂತ್ರ್‌ಗಿನ್ಯಾನ್ ಉಪೇಗ್ ಕರ್ನ್ ಹೆಂ ಪತ್ರ್ ಛಾಪ್ಲ್ಯಾರ್ ಆನಿಕೀ ಚಡಿತ್ ಲೊಕಾಕ್ ಪಾವವ್ಯೆತ್ ಮ್ಹಣ್ ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ಅಡಳ್ತೆದಾರಾಂನಿ ಚಿಂತ್ಲೆಂ ಕೊಣ್ಣಾ. ಬಳ್ಳಾರಿಕ್ ವೆತಾನಾ ಪತ್ರಾಚೊ ಮಾತಾಳೊ 'ಕನ್ನಡ ಸಮಾಚಾರ' ಮ್ಹಣ್ ಬದ್ಲಿಲೊ. ಪೂಣ್ ದುಖಾಚಿ ಗಜಾಲ್ ಹಿ ಕೀ, ಬಳ್ಳಾರಿಕ್ ಪಾವ್‌ಲ್ಲೆಂ ಪತ್ರ್ ಚಡ್ ಕಾಳ್ ಬಾಳ್ವಲೆಂನಾ. 1844ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾಚ್ಯೆ ಆಕೇರಿ ಭಿತರ್ ಹ್ಯಾ ಪತ್ರಾನ್ ಆಪ್ಲೊ ಪ್ರಸಾರ್ ರಾವಯ್ಲೊ.

'ಮಂಗಳೂರು ಸಮಾಚಾರ' ಮಿಶನರಿಂನಿ ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಲೆಂ ಪತ್ರ್ ತರೀ ತೆಂ ಭೊವ್ ಜಾತ್ಯಾತೀತ್ ಪತ್ರ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲ್ಲೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಗುಮಾನಾಂತ್ ಘೆಜೆ. ಹ್ಯಾ ಪತ್ರಾರ್ ಖಂಯ್ಸರ್ಯಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನಾ ವಿಶಿಂ ಉಲ್ಲೇಕ್ ಕರುಂಕ್ ನಾ. ಪತ್ರಾಚ್ಯಾ ತಳಾರ್ ಸಂಪಾದಕಾಚೆಂ ನಾಂವ್ ಮಾತ್ರ್ ಪ್ರಕಟ್ ಕೆಲಾಂ. ಪತ್ರಾಂತ್ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಾ ವಿಶಿಂಯ್ ಥೊಡೊ ಆಟವ್ ಆಸ್ತಾಲೊ. ತ್ಯಾ ಭಾಯ್ರ್ ಚಡ್ತಿರ್ ಜಾವ್ನ್ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಖಬ್ರೊ, ಸರ್ಕಾರಿ ಆದೇಶ್ ಆನಿ ಕಾಯ್ದೆ, ವಿಪಾರ್ಯೊ, ನಿತಿಚ್ಯೊ ಕಾಣ್ಯೊ ಆನಿ ಹೆರ್ ಕಾಣ್ಯೊ ತಶೆಂಚ್ ಇತರ್ ರಾಜ್ಯಾಂಚ್ಯೊ ಖಬ್ರೊ ಆಟಾಪುನ್ ಆಸ್ತಾಲ್ಯೊ (Alberts, 1989). 'ಮಂಗಳೂರು ಸಮಾಚಾರ' ಪತ್ರಾನ್ ಆಪ್ಲೊ ಪ್ರಸಾರ್ ರಾವಯ್ಲೊ ತರೀ, ಮೊಗ್ಲಿಂಗಾನ್ ಆಪ್ಲೊ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ವಾವ್ರ್ ಫುಡೆಂ ವ್ಹೆಲೊ. ತಾಣೆಂ ಗ್ರೈನರ್ ಆನಿ ಬ್ಯೂರರ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಹೆರ್ ದೋಗ್ ಮಿಶನರಿಂ ಸಾಂಗಾತಾ ಮೆಳೊನ್ `Mangalore Almanac' ವಾ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಭಾಶೆಂತ್ 'ಪಂಚಾಂಗ್' ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವಾಡ್ಲೆಲೆಂ ಪತ್ರ್ ಪರ್ಗಟ್ ಕರುಂಕ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಂ. ಹಾಂತುಂ ವಿವಿಧ್ ಫೆಸ್ತಾಂಚ್ಯೊ ಆನಿ ಹೆರ್ ಗರ್ಜೆಚ್ಯೊ ತಾರಿಕೊ ಆನಿ ವೇಳ್ ಆಸ್ಲ್ಲೊ. ಹಾಣೆಂ 1857ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ 'ಕನ್ನಡ ವಾರ್ತಿಕೆ' ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ನೆಮಾಳೆಂ ಸುರ್ವಾತುನ್ ಥೊಡೊ ಕಾಳ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಚಲಯ್ಲೆಂ (Ibid).

ಫರ್ಡಿನಾಂಡ್ ಕಿಟೆಲ್

ಆನ್ಯೇಕ್ ಉಲ್ಲೇಕ್ ಕರಿಜೆಚ್ ಜಾಲ್ಲೊ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಮೆಳಾಚೊ ಮಹಾನ್ ಮಿಶನರಿ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಕನ್ನಡಾಚೊ ವಿದ್ವಾಂಸ್ ಫರ್ಡಿನಾಂಡ್ ಕಿಟೆಲ್. 1853ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ತೊ ಭಾರತಾಕ್ ಆಯ್ಲೊ. 1860ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ತಾಕಾ ಮಂಗ್ಳುರ್ಚ್ಯಾ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಛಾಪ್ಖಾನ್ಯಾಚೊ ಆಡಳ್ತೆದಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ನೆಮ್ಲೊ. 1870ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ಚ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ತಾಣೆಂ ಖರೆಪಣಿಂ 'ಅಕ್ಷರಾಂಚೊ ಮನಿಸ್' (Wendt, 2006, p. 58) ಜಾವ್ನ್ ತಾಚ್ಯಾ ಭರ್ಪೂರ್ ಸಮರ್ಥೆಂತ್ ಕಾರ್ಯಾನಿರ್ವಹಣ್ ಕೆಲೆಂ. ತಾಣೆಂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಆನಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ವರ್ತಿ ಆಸಕ್ತ್ ದಾಕಯ್ಲಿ. ಮಂಗ್ಳುರ್ಚ್ಯಾ ಛಾಪ್ಖಾನ್ಯಾಂತ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾ ವೆಳಾರ್, ತವಳ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಕೊಣೆಂಯ್ ಪ್ರೇತನ್ ಕರುಂಕ್ ನಾತ್ಲ್ಲ್ಯೊ, ಸಬಾರ್ ಮಹತ್ವಾಚ್ಯೊ ಕೃತಿಯೊ ತಾಣೆಂ ಉಜ್ವಾಡಾಕ್ ಹಾಡ್ಲ್ಯೊ. ಹಾಂಚ್ಯೆ ಪಯ್ಕಿ ಏಕ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ 'ಕಥಾ ಮಾಲೆ: ಹಿಂದೂ ಮಿಟರಾಂತ್ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಾಚ್ಯೊ ಕಾಣ್ಯೊ'. ಹೆಂ ಪುಸ್ತಕ್ ಬೈಬಲಾಚ್ಯಾ ನವ್ಯಾ ತೆಸ್ತಾಮೆಂತಾತ್ಲ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ ಕವಿತಾ ರುಪಾರ್ ಆಟಾಪ್ತಾ. ಕಿಟೆಲಾನ್ ಕವಿತಾ ಶೆತಾಂತ್ ಜಾಯ್ತೊ ವಾವ್ರ್ ಕೆಲಾ, ಪುಣ್ ಹಾಂತುಂ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಕವಿತಾಚ್ ಚಡ್ (Ibid).

ತರಿಪುಣ್, ಲಗ್ಬಗ್ ದೋನ್ ದಶಕಾಂಚಾಕೀ ಚಡ್ ಕಾಳ್ ವಾವ್ರ್ ಕರ್ನ್, ಶೆಕಿಂ 1894ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಮಂಗ್ಳುರ್ಚ್ಯಾ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಸಂಸ್ಥ್ಯಾಚ್ಯಾ ಛಾಪ್ಖಾನ್ಯಾಂತ್ ಛಾಪುನ್ ತಾಣೆಂಚ್ ಪರ್ಗಟ್ ಕೆಲ್ಲೊ 1700 ಪಾನಾಂಚೊ ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಬ್ದ್‌ಕೋಶ್ ತಾಚಿ ಮಹತ್ವಾಚಿ ಕೃತಿ. ಆತಾಂಯ್ ಹೊ ಶಬ್ದ್‌ಕೋಶ್ ಕನ್ನಡಾಚೊ ಪ್ರಮಾಣ್ ಮ್ಹಣ್ ಮಾಂದುನ್ ಘೆತಾತ್ ಆನಿ ಊಂಚ್ ಮ್ಹಣ್ ಒಳ್ಖತಾತ್. ಹ್ಯೆ ಕೃತಿಯೆ ವಿಶಿಂ ನಂದಿಹಾಳ (2003) ಆಪ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ಅಶಿ ಉಚಾರ್ತಾ- 'ಕಿಟೆಲಾಚ್ಯಾ ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಬ್ದ್‌ಕೋಶಾನ್ ಅಜೂನ್ ಮುಳಾವ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚಿ ಗ್ರೇಸ್ತ್‌ಕಾಯ್ ದವರ್ನ್ ಘೆತ್ಲ್ಯಾ ಆನಿ ಖಾಸ್ ವಾಪಾರ್ತೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಆಕರ್ಷಿತ್ ಕರ್ತಾ. ಹೆಂ ಚಡ್ ಕರುನ್ ಮಿಶನರಿಂನಿ ತಾಂಚ್ಯಾ ಛಾಪ್ಖಾನ್ಯಾ ವಾವ್ರಾಂತ್ ದಾಕಯಿಲ್ಲೊ ಹುಸ್ಕೊ ಆನಿ ಘೆತ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಜತ್ನೆಚೊ ಫಳ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ'.

ತುಳು ಭಾಶೆಕ್ ಉತ್ತೇಜನ್

ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶಾಚ್ಯಾ ಸಕ್ಕಡ್ ಸಮುದಾಯಾಂನಿ ಉಲಂವ್ಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಮೊಗಾಳ್ ಸ್ಥಳೀಯ್ ತುಳು ಭಾಶೆಂತ್ಯಿ ವಿದೇಶಿ ಮಿಶನರಿಂನಿ ಭೊವ್ ಚಡ್ ವಾವ್ರ್ ಕೆಲಾ. 1864ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಮಂಗ್ಳುರ್ಚ್ಯಾ

ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನಾ ಥಾವ್ನ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಕಂತಿಗೆಚೊ ತುಳು ಬೂಕ್ ಛಾಯ್ತ್ರ ಕಾಡ್ಲೊ. ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನಾಚೆ ದೋಗ್ ವಿದೇಶಿ ಮಿಶಿನರಿ ಜೆ. ಅಮ್ಮನ್ ಆನಿ ಜಿ. ಕ್ಯಾಮರರ್ ಹ್ಯಾ ಬುಕಾಚೆ ಬರೊಪ್ಪಿ. ಬುಕಾಂತ್ 120 ಕಂತಿಗೊ ಆಟಾಪ್ಲ್ಯಾತ್ (Shiri, 2009). ಹ್ಯಾ ಬುಕಾನ್ ಸಬಾರ್ ಪುನರಾವೃತ್ತಿ ದೆಖ್ಲ್ಯಾತ್. ಭೊವ್ ಹೆವ್ಳ್ಯೆ ಆವೃತ್ತೆಂತ್ 251 ಕಂತಿಗೊ ಆಸೊನ್, ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟ್ ಇಗರ್ಜ್ಯಾಂನಿ ಹ್ಯಾ ಬುಕಾಚೊ ಬರೊಚ್ ವಾಪರ್ ಜಾತಾ.

1858ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಬೈಬಲಾಚೊ ನವೊ ಸೊಲ್ಲೊ ತುಳು ಭಾಶೆಕ್ ತರ್ಜಣ್ ಕೆಲೊ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ತುಳು–ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆನಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್–ತುಳು ಶಬ್ದ್‌ಕೋಶ್, ತುಳು ವ್ಯಾಕರಣ್, ತಶೆಂಚ್ ಲೋಕ್‌ವೇದಾಕ್ ಲಗ್ತಿ ಜಾಲ್ಲೆ ಪಾಡ್ದಾನ (ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ್/ಪಾರಂಪರಿಕ್ ಪದಾಂ) ಆನಿ ಭೂತಾರಾಧನೆ (ದೈವಾರಾಧನೆ) ಆಸಲೆ ಆಟ್ ಬೂಕ್ ಪರ್ಗಟ್ ಕೆಲೆ (Jattana, 2015). ಜತ್ತನ್ನಾಚ್ಯಾ ಅಧ್ಯಯನಾ ಪಮ್ರಾಣೆಂ, ಹ್ಯಾ ವಿದೇಶಿ ಮಿಶನರಿಂನಿ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಲೊಕಾಂಚೆರ್ ವಿದೇಶಿ ಭಾಸೊ ಥಾಪುಂಕ್ ನಾಂತ್. ಬಗಾರ್ ತಾಣಿಂ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಲೊಕಾಂಚ್ಯೊ ತುಳು ಆನಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಸೊ ವಾಗೊಂವ್ಕ್ ಮಜತ್ ಕೆಲಿ (Ibid).

ಜೆಜ್ವಿತ್ ಮಿಶನರಿ

19ವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟ್ ಮಿಶನರಿ ಮಿಸಾಂವ್ ಆನಿ ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ಸಾಹಿತಿಕ್ ವಾವ್ರಾಂತ್ ಮೆತೆರ್ ಜಾಲ್ಲೆ ತ್ಯೆ ವೆಳಿಂ, ಕಥೊಲಿಕ್ ಮಿಶನರಿಯ್ ಕಾಂಯ್ ಪಾಟಿಂ ಉರೊಂಕ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲೆ. 19ವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಚ್ಯೆ ಆಕೇರ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕಾಚ್ಯೊ ಕಥೊಲಿಕ್ ಇಗರ್ಜ್ಯೊ ಗೊಂಯ್ ದಿಯೆಸಜಿಚ್ಯೆ ತಾಬೆಂತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯೊ. ದುಸ್ರ್ಯೆ ರಿತಿನ್ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ತರ್, ತ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಸಂಗ್ತಿಂಚೆರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ ಪುಡ್ತುಗೆಜಾಂಚೊ ಬಲಿಷ್ಟ್ ಪ್ರಭಾವ್ ಹ್ಯಾ ಜಿಲ್ಲ್ಯಾಂನಿಯ್ ದಿಸೊನ್ ಯೆತಾಲೊ. ಥೊಡೊ ಕಾಳ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಹ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಚ್ಯಾ ಇಗರ್ಜಿಂಚೊ ಖೂಬ್ ವೆವಹಾರ್ ಕಾರ್ಮೆಲಿತ್ ಮಿಶನರಿಂನಿ ಚಲವ್ನ್ ವ್ಹೆಲೊ. ಹ್ಯಾಚ್ ವೆಳಾರ್ ಬೊಂಬೆ, ಕಲ್ಕತ್ತಾ ಆನಿ ಮದ್ರಾಸಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಶಿಕ್ಪಾ ಶೆತಾಂತ್ ಜಿಜ್ವಿತ್ ಮಿಶನರಿಂನಿ ಕೆಲ್ಲೊ ಉಂಚ್ಲೊ ವಾವ್ರ್ ಪಳೆಲ್ಲೊ ಸ್ಥಳಿಯ್ ಕಥೊಲಿಕ್ ಸಮುದಾಯ್, ಜೆಜ್ವಿತ್ ಮಿಶಿನರಿಂನಿ ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಯೆವ್ನ್ ಉಂಚ್ಲೆಂ ಶಿಕ್ಪಾಕೇಂದ್ರ್ ಸುರ್ವಾತಿಜೆ ಮ್ಹಣ್ ಅತ್ರೆಗ್ತಾಲೊ. ಹಾಕಾ ಲಾಗೊನ್ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಕಥೊಲಿಕ್ ಸಮುದಾಯಾಚ್ಯಾ ಫುಡಾರ್ಯಾಂನಿ 19ವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾ ಮಧೆಂ, ಜೆಜ್ವಿತ್ ಮಿಶನರಿಂಕ್ ಮಂಗ್ಳುರ್ ಧಾಡಿಜೆ ಮ್ಹಣ್ ಪಾಪ್‌ಸಾಯ್ಬಾಕ್ ಪತ್ರ್ ಬರೊವ್ನ್ ಘಾಲೆಂ. ಹ್ಯೆ ವಿನೊವ್ಣೆಕ್ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾ ದಿಂವ್ಕ್ ರೊಮಾಂತ್ಲ್ಯೆ ಇಗರ್ಜೆನ್ ಅಟ್ರಾ ವರ್ಸಾಂ ಕಾಣ್ಫೆಲಿಂ (Madtha, 2005).

ನಿಮಾಣೆಂ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಮಿಶನರಿಂನಿ ಮಿಸಾಂವ್ ವಾವ್ರಾ ಖಾತಿರ್ ಮಂಗ್ಳುರ್ ವಚೊಂಕ್ ಠರಾಯ್ಲೆಂ. 1778ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ದಸೆಂಬರ್ 31 ತಾರಿಕೆರ್, ನವ್ ಜೆಜ್ವಿತಾಂಚೊ ಏಕ್ ಪಂಗಡ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಯೆವ್ನ್ ಪಾವ್ಲೊ. ಸ್ಥಳೀಯ್ ಲೊಕಾನ್ ತಾಂಕಾಂ ಮೊಗಾನ್ ಯೆವ್ಕಾರ್ ಕೆಲೊ. ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಪಾಂಯ್ ತೆಂಕ್‌ಲ್ಲೆಂಚ್ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಮಿಶನರಿಂನಿ ತಾಂಚೊ ಮಿಸಾಂವ್ ವಾವ್ರ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲೊ. ದೋನ್ ವರ್ಸಾಂನಿಚ್ ತಾಣಿಂ ಇಮ್ರುಜೆಂತ್ ಆತಾಂ ಆಸ್ಚೆಂ ಬಿಸ್ಪಾಚೆಂ ಘರ್, ಕೊಡಿಯಾಲ್‌ಬೈಲಾಂತ್ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ್ ಜಾಗ್ಯಾರ್ ಏಕ್ ಕೊಲೆಜ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲಿ. ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಪಂಗ್ಡಾಂತ್ಲ್ಯಾ 162 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಂ ಪಯ್ಕಿ ಚಡಾವತ್ ಕಥೊಲಿಕ್ ತರ್ ಲಗ್ಬಗ್ ಏಕ್ ಡಜನ್ ಹಿಂದೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ (Ibid).

ಜೆಜ್ವಿತಾಂಕ್ ಉಂಚ್ಲೆಂ ಶಿಕಪ್ ಸುರ್ವಾತುಂಕ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಧಾಡ್‌ಲ್ಲೆಂ ತರೀ, ತಾಣಿಂ ತಾಂಕಾಂ ಫಕತ್ ತ್ಯಾ ವಾವ್ರಾಕ್ ಮಾತ್ರ್ ಸೀಮಿತ್ ದವರುಂಕ್ ನಾ. ಬಗಾರ್ ತಾಂಚ್ಯೆ ಪಯ್ಕಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಥೊಡ್ಯಾಂನಿ ಸಾಹಿತಿಕ್ ವಾವ್ರ್ ಹಾತಿಂ ಘೆತ್ಲೊ. ಥೊಡ್ಯಾಂನಿ ಸ್ಥಳಿಯ್ ಭಾಸ್ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರ್ನ್ ತಾಂತುಂ ಜಾಣ್ವಾಯ್ ಆಪ್ಲಾಯ್ಲಿ ಆನಿ ವ್ಯಾಕರಣ್, ತಶೆಂಚ್ ಶಬ್ದ್‌ಕೋಶ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಪರ್ಗಟ್ಲಿಂ. ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟ್

ಮಿಶನರಿಂ ಪರಂಚ್ ತಾಣಿಂಯ್ ಛಾಪ್ಖಾನೊ, ಕಾಮಾಸಾಳ್ (workshop) ಆನಿ ಪಿಡೆಸ್ತಾಂಕ್ ತಶೆಂಚ್ ನಿರ್ಗತಿಕಾಂಕ್ ವಸ್ತಿಘರಾ ಸುರ್ವಾತ್ಲಿಂ. ಜೆಜ್ವಿತಾಂನಿ ಕೂಡ್ಯಾಳ್ ಆನಿ ಕೂಡ್ಯಾಳ್ಯಾ ಭೊಂವ್ತಣಿ ಶಿಕ್ಷಣೆಕ್ ತಶೆಂಚ್ ಮಿಸಾಂವ್ ವಾವ್ರಾಂತ್ ಕಿತ್ಲೊ ವ್ಹಡ್ ವಾವ್ರ್ ಕೆಲೊಕೀ, ತಿತ್ಲಿಚ್ ಮಹತ್ವಾಚಿ ದೆಣ್ಗಿ ತಾಣಿಂ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಭಾಸ್ ಆನಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್‌ಯಿ ದಿಲ್ಯಾ. ಕೂಡ್ಯಾಳಾಕ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಖಂಚ್ಯಾಯ್ ವಿದೇಶಿ ಮಿಶನರಿಂಕ್ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಭಾಸೊ ಕಳಿತ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲ್ಯೊ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸ್ಪಷ್ಟ್. ತಶೆಂಚ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ಮಧ್ಲ್ಯಾ ಥೊಡ್ಯಾಂಕ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಸ್ ಸಯ್ತ್ ಕಳಿತ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲಿ. ತರೀ ತೆ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಭಾಸೊ ಶಿಕ್ಲೆ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್, ಹಾಂಚ್ಯೆ ಮಧ್ಲೆ ಥೊಡೆ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಭಾಸೆಂತ್ ಪಂಡಿತ್ ವಾ ಉಂಚ್ಲೆ ವಿದ್ವಾಂಸ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲೆ.

ಮ್ಯಾಂಗಲೊರ್ ಮ್ಯಾಗಝಿನ್

ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಂನಿ ಕನ್ನಡ ಆನಿ ತುಳು ಭಾಸೊ ವಾಡಯ್ಲ್ಯೊ, ತರ್, ಜೆಜ್ವಿತಾಂನಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸಾಂಕ್ ಚಡ್ ಮಹತ್ವ್ ದಿಲೊ. ಇಟೆಲಿ ಥಾವ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಇಟಾಲಿಯನ್ ಮಿಶನರಿಂಕ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ್ ಭಾಸ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲಿ ಮ್ಹಣ್ ಹಾಂಗಾಸರ್ ಪರತ್ ದಾಂಬುನ್ ಸಾಂಗಾಜೆ ಪಡ್ತಾ. ವಾಸ್ತವ್ ಜಾವ್ನ್ ತಾಂತ್ಲೆ ಚಡ್ತಾವ್ ಮಿಶನರಿ ಭಾರತಾಕ್ ಪಾವ್ಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಸ್ ಶಿಕ್ಲೆ. ನ್ಹಯ್ ಫಕತ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬಗಾರ್ ಕೊಂಕಣಿ, ಕನ್ನಡ, ಆನಿ ತುಳು ಅಸಲ್ಯೊ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಭಾಸೊ ಶಿಕೊನ್ ಪಂಡಿತ್ ಸಯ್ತ್ ಜಾಲೆ.

ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಂನಿ ಕನ್ನಡಾಚೆಂ ಪಯ್ಲೆಂ ನೇಮಾಳೆಂ 'ಮಂಗಳೂರು ಸಮಾಚಾರ' ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಂ ತರ್, ಇಟಲಿಚ್ಯಾ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಮಿಶನರಿಂನಿ 1897ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶಾಚೆಂ ಪಯ್ಲೆಂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನೇಮಾಳೆಂ 'ಮ್ಯಾಂಗಲೊರ್ ಮ್ಯಾಗಝಿನ್', ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಂ. ಕೊಲೆಜಿಚ್ಯಾ ಪದವೀದರ್ ಆನಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಂಚ್ಯೆ ಆಸಕ್ತೆಕ್ ಪಾಟಿಂಬೊ ದಿಂವ್ಕ್ ಪಂದ್ರಾಳೆಂ ಜಾವ್ನ್ ಹೆಂ ಪತ್ರ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಂ (Vas, 2007). ಹೆಂ ಪತ್ರ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಂಕ್ ಸಾಹಿತಿಕ್ ಚಟುವಟಿಕಾಂನಿ ಮೆತೆರ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಆನಿ ತಾಂಕಾಂ ವಿವಿಧ್ ಸಮರ್ಪಕ್ ವಿಶಯಾಂಚೆಂ ಗಿನ್ಯಾನ್ ಆನಿ ಮಾಹೆತ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಪತ್ರ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲೆಂ. ಜೋನ್ ಮೂರ್ ಎಸ್.ಜೆ. ಹ್ಯಾ ಪತ್ರಾಚೊ ಪಯ್ಲೊ ಸಂಪಾದಕ್ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೊ. ಹ್ಯಾ ಪತ್ರಾರ್ ಸಾಂ ಲುವಿಸ್ ಕೊಲೆಜಿಚ್ಯಾ ಆನಿ ಶೆರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಬರೊವ್ಪ್ಯಾಂಚಿಂ ಬರ್ಪಾಂ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಯಾಂತ್. ಹ್ಯಾ ನೇಮಾಳ್ಯಾಂತ್ ಕಾವ್ಯಂ, ವಿಮರ್ಸೊ ಆನಿ ಸಬಾರ್ ತರ್ಜಣ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯೊ ಕೃತಿಯೊ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್. ಜೊಸೆಫ್ ಸಲ್ಡಾನ್ಹಾ ಹಾಣೆಂ ಥೊಮಾಸ್ ಸ್ಟೀಫನ್ಸ್ ಎಸ್.ಜೆ. ಹಾಣೆಂ ಬರಯಿಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವಾಚಿ ಕೃತಿ 'ಕ್ರಿಸ್ತಪುರಾಣ್' ತರ್ಜಣ್ ಕರ್ನ್ ಹ್ಯಾ ನೇಮಾಳ್ಯಾಂತ್ ಶಿಂಕ್ಳೆ ರುಪಾರ್ ಪರ್ಗಟ್ ಕೆಲಿ (Ibid).

ಸೆಲಿನ್ ವಾಸ್ ಅಶಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ದಿತಾ– 'ಮಂಗಳೂರು ಮ್ಯಾಗಝಿನ್ ವಿಶಯಾಂಚ್ಯಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಂತ್ ನ್ಹಯ್ ಫಕತ್ ದಿಯೆಸಜಿಚೊ ಇತಿಹಾಸ್ ಬಗಾರ್ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ್ ನಮುನ್ಯಾಚೆಂ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ್ ಬರ್ಪಾಂ ಆನಿ ವಿಶೇಸ್ ರಿತಿಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನಾಂ, ಸಂಗಿಂ ಹೆರ್ ಮಹತ್ವಾಚೆ ವಿಶಯ್ ಪರ್ಗಟುನ್, ಗುಮಾನ್ ಕರಿಜೆ ಜಾಲ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ ಅಧ್ಯಯನಾಚ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂಚೆ ಗೂಣ್ ಆಟಾಪ್ತಾ' (Vas, 2007, p. 24). ನಿಮಾಣೆ 1934ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಹೆಂ ಪತ್ರ್ ವಾರ್ಷಿಕ್ ಕೊಲೆಜ್ ಮ್ಯಾಗಝಿನ್ ಜಾಂವ್ಚೆ ಸಂಗಿಂ ನವಿ ಗುಂಪ್ತ ಆಪ್ಣಾಯ್ಲಿ, ಆನಿ ತೆಂ ಆಜೂನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಆದ್ಲ್ಯಾ ಆಕರ್ಷಣಾ ಸವೆಂ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ.

ಆಂಜೆಲೊ ಮಾಫೆಯಿ

ಫಾ| ಆಂಜೆಲೊ ಮಾಫೆಯಿ ಎಸ್.ಜೆ. ವಿಶಿಂ ಹಾಂಗಾಸರ್ ವಿಶೇಸ್ ಉಲ್ಲೇಖ್ ಕರ್ಚೆಂ ಗರ್ಜೆಚೆಂ. ತೊ ಗಾಂವಾನ್ ಆಸ್ಟ್ರಿಯಾ ಮುಳಾಚೊ. ಪೂಣ್ ತೊ ಇಟಾಲಿಯನ್ ಪ್ರಾಂತಾಚ್ಯಾ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಮೆಳಾಕ್

ಸೆರ್ವಾಲೊ. 1878ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಕೊಡ್ಯಾಳಾಕ್ ಪಾವ್ಲ್ಯಾ ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಪಂಗ್ಡಾಚ್ಯಾ ನವ್ ಜೆಜ್ವಿತಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಹೊಯ್ ಎಕ್ಲೊ. ಉತ್ತ್ರಾಂಚ್ಯಾ ನೀಜ್ ಗಿನ್ಯಾನಾಂತ್ ಖಿರ್ಯಾನ್ ತೊ ಪಂಡಿತ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೊ. ಸಬಾರ್ ಭಾಸೊ ತಾಕಾ ಕಳಿತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಯೊ. ಭಾರತಾಕ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ತೊ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಶಿಕ್ಲೊ. ಆನಿ ಉಪ್ರಾಂತ್ ತಾಣೆಂ ಕೊಂಕಣಿ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಬರೊಂವ್ಕ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಂ. ಹೊ ಬೂಕ್ 1882ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಪರ್ಗಟ್ ಜಾಲೊ. ಕೊಂಕ್ಣೆಂತ್ಲೊ ಹೊ ಪಯಿಲ್ಲೊ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಬೂಕ್ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್ ತರೀ, ತಾಚ್ಯಾಕೀ ಪಯ್ಲೆಂ ಫಾ। ಜೊಕಿಮ್ ಮಸ್ಕರೇನ್ಹಸ್ ಹಾಣೆಂ ಕೊಂಕಣಿ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಬೂಕ್ ಬರಯಿಲ್ಲೊ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಹಾಚಿ ಪ್ರತಿ ಭಾರತಾಂತ್ ಲಭ್ಯ್‌ನಾ. ಪೂಣ್ ತಾಚಿ ಏಕ್ ಪ್ರತಿ ಲಂಡನ್ ಮ್ಯೂಸಿಯಮಾಂತ್ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ತಾ (ಸೊರೊನ್ಹಾ, 1963). ಹಾಕಾ ಲಾಗೊನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂನಿ ಕಶಿ ವಾಡೊನ್ ಆಯ್ಲಿ ಆನಿ ವಿಕಸಿತ್ ಜಾಲಿ ಮ್ಹಣ್ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರ್ತಲ್ಯಾ ಭಾಶೆ ತಜ್ಞಾಂಕ್ ಮಾಫೆಚೊ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಬೂಕ್‌ಚ್ ಮಹತ್ವಾಚೊ ಆನಿ ಮುಳಾವೊ ಆಧಾರ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ.

ವಾಸ್ತವಿಕ್ ಜಾವ್ನ್, ಮಾಫೆನ್ ಕೊಂಕಣಿ ವ್ಯಾಕರಣಾಚೊ ವಾವ್ರ್ ಮುಕಾರುನ್ 1892ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಆನ್ಯೇಕ್ ಆಧುನಿಕೃತ್ ಆವೃತ್ತಿ ಪರ್ಗಟ್ ಕೆಲಿ. ತ್ಯಾ ಬುಕಾಕ್ 'ಕೊಂಕಣಿ ರಾನಾಂತ್ಲೊ ಸೊಭಿತ್ ಸುಂದರ್ ತಾಳೊ' ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್ ದಿಲೆಂ. 1883ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ತಾಣೆಂ ಕೊಂಕಣಿ ಶಬ್ದ್‌ಕೋಶ್ ಬರಯ್ಲೊ. ಬಹುಶಾ ತ್ಯೆ ರಿತಿರ್ ಬರೊವ್ನ್ ಉಜ್ವಾಡಾಯಿಲ್ಲೊ ಪಯ್ಲೊ ಬೂಕ್ ತೊ (ಸಲ್ಡಾನ್ಹಾ, 1963). ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ವಾಡೊಂವ್ಚ್ಯಾಂತ್ ಸಮರ್ಪಣ್ ಮನೋಭಾವಾಂತ್ ಮಾಫೆನ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಅಗಣಿತ್ ವಾವ್ರಾಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ವಿದ್ವಾಂಸಾ ಥಾವ್ನ್ ತಾಕಾ ಭೊವ್ ಉಂಚ್ಲೊ ಮಾನ್ ಮೆಳ್ತಾ. ಕಿತ್ಯಾಕ್, ತ್ಯಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಚಡ್ ಕರುನ್ ಸದಾಂಚ್ಯಾ ಘಳ್ಯೆಂತ್ಲಿ ವಾ ಫಕತ್ ಉಲವ್ಪಾಚಿ ಭಾಸ್ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲಿ. ಮಾಫೆ ಆನಿ ಹೆರಾಂಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ವಾವ್ರಾ ನಿಮ್ತಿಂ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ ಕ್ರಮೇಣ್ ಸಬಾರ್ ಪತ್ರಾಂ ಆನಿ ನೆಮಾಳಿಂ ಪರ್ಗಟ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯೆ ಮಾರಿಫಾತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಏಕ್ ಸಾಹಿತಿಕ್ ಭಾಸ್ ಜಾವ್ನ್ ವಾಡೊನ್ ಆಯ್ಲಿ.

ಕೊಂಕಣಿ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ್

1912ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಕವಿ ಲುವಿಸ್ ಮಸ್ಕರೇನ್ಹಸ್ ಆನಿ ಸರ್ದಾರ್ ಯು. ಕಣ್ಣಪ್ಪ ಮ್ಹಳ್ಯಾ ದೋಗ್ ಲಾಯಿಕ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಂನಿ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕ್ಣೆಂತ್ ಪಯ್ಲೆಂ ನೆಮಾಳೆಂ 'ಕೊಂಕಣಿ ದಿರ್ವೆಂ' ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಂ. 1940ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ತೆಂ ನೆಮಾಳೆಂ ಅಸ್ತಿತ್ವಾಂತ್ ಆಸ್ಲೆಂ ಆನಿ ತಿಂ ಥೊಡಿಂ ವರ್ಸಾಂ ಖರೆಂಚ್ ಕೊಂಕಣಿ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಾಚಿಂ ಜಯ್ತೆವಂತ್ ವರ್ಸಾಂ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲಿಂ. ತ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ತಾಚೊ ಪಾಟ್ಲಾವ್ ಕರ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಾಕ್ 'ಕೊಂಕಣಿ ದಿರ್ವೆಂ' ಪತ್ರಾನ್ ದೃಢ್ ಬುನ್ಯಾದ್ ಘಾಲಿ ಮ್ಹಣ್ ಚಡಿತ್ ಧಯ್ರಾನ್ ಸಾಂಗ್ಯೆತ್. 'ಕೊಂಕಣಿ ದಿರ್ವೆಂ' ಪತ್ರಾನ್ ಪ್ರಸಾರ್ ರಾವಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಪನ್ನಾಸಾಂ ವಯ್ರ್ ಕೊಂಕಣಿ ನೆಮಾಳಿಂ ಹ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ ಉದೆಲಿಂ (Cf. Vas, 2007). ಹಾಂಚ್ಯೆ ಪಯ್ಕಿ ಸಬಾರ್ ವೆಳಾ-ಕಾಳಾ ಪರ್ಮಾಣೆ ಮರಣ್ ಪಾವ್ಲ್ಯಾಂತ್ ತರ್, ಥೊಡಿಂ ಆಜೂನ್‌ಯಿ ಪ್ರಸಾರಾಚೆರ್ ಆಸಾತ್. ಮಂಗ್ಳುರ್ ಕಥೊಲಿಕ್ ಧರ್ಮ್‌ಪ್ರಾಂತಾ ಥಾವ್ನ್ 1938ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಲ್ಯಾ 'ರಾಕ್ಣೊ' ಹಪ್ತ್ಯಾಳ್ಯಾಕ್ 84 ವರ್ಸಾಂ ಭರ್ಲಿಂ ಆನಿ ಅಜೂನ್ ತೆಂ ಬರ್‍ಯಾ ಪ್ರಸಾರಾಚೆರ್ ಆಸಾ. ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ 14 ಕೊಂಕಣಿ ನೆಮಾಳಿಂ ಪರ್ಗಟ್ ಜಾತಾತ್, ಹಾಂತ್ಲಿಂ ದೋನ್ ನೆಮಾಳಿಂ ಮುಂಬೈ ಥಾವ್ನ್ ಪರ್ಗಟ್ ಜಾತಾತ್.

ಮಿಶನರಿ ಆನಿ ಛಾಪೊ

ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ಲೆ ಪಯ್ಲೆ ದೋನ್ ಛಾಪ್ಖಾನೆ ಸುರ್ವಾತ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾಚಿ ಕೀರ್ತ್ ಪರತ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಮಿಶನರಿಂಕ್ ಫಾವೊ ಜಾತಾ. ಸುರ್ವೆರ್ ತಾಣಿಂ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಭಾವಾರ್ಥ್ ಪಾಸರುಂಕ್ ಗರ್ಜೆಚಿಂ

ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಪರ್ಗಟ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಇರಾದ್ಯಾನ್ ತೆ ಛಾಪ್ಖಾನೆ ಸುರ್ವಾತ್‌ಲ್ಲೆ ತರೀ, ಹೆಂ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ದಿಸಾ ಕೀ, ಉಪ್ರಾಂತ್ ಭಾಶೆಶಾಸ್ತ್ರ್ ಆನಿ ಸ್ಥಳಿಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತೆಂತ್ ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ಜಾಣ್ವಾಯೆನ್ ಭರ್ಲಲ್ಯೊ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ್ ಕೃತಿಯೊ ಛಾಯ್ತ್ ಕಾಡುಂಕ್‌ಯಿ ತಾಂಕಾಂ ಹೆಚ್ ಛಾಪ್ಖಾನೆ ಆಧಾರಾಚೆ ಜಾಲೆ. ವಾಸ್ತವ್ ಜಾವ್ನ್, ಮಿಶನರಿಂನಿ ಪರ್ಗಟ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯೊ ಸುರ್ವೆಚ್ಯೊ ಥೊಡ್ಯೊ ಕೃತಿಯೊ ಅಜೂನ್ ಭಾಶೆಶಾಸ್ತ್ರ್ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತೆಚ್ಯಾ ಅಧ್ಯಯನಾಂತ್ ವರ್ತ್ಯಾ ಮೊಲಾಚ್ಯೊ ಆನಿ ಮಹತ್ವಾಚ್ಯೊ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್.

ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಪ್ರೆಸ್

1841ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಂನಿ ಕರ್ನಾಟಕಾಚ್ಯಾ ಕರಾವಳಿಂತ್ಲೊ ಪಯ್ಲೊ ಛಾಪ್ಖಾನೊ 'ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಪ್ರೆಸ್' ಸುರ್ವಾತ್ಲೊ. ಹಾಂಗಾಸರ್ ಸುರ್ವೆರ್ ಲಿಥೋಗ್ರಾಫಿ ತಂತ್ರ್‌ಗಿನ್ಯಾನಾ ಮಾರಿಫಾತ್ ಛಾಪ್ತಾಲೆ. ಹೊ ಛಾಪ್ಖಾನೊ ಕನ್ನಡ, ತುಳು, ಮಲಯಾಳಮ್, ಇಂಗ್ಲೀಷ್, ಸಂಸ್ಕೃತ, ತೆಲುಗು, ತಮಿಳ್, ಕೊಂಕಣಿ, ಕೊಡವ ಆನಿ ಜರ್ಮನ್ ಸೆರ್ರ್ಯಾನ್ ಸಬಾರ್ ಭಾಶೆಂನಿ ಛಾಪ್ಯಾ ವಾವ್ರ್ ಕೆಲ್ಲೊ ಅಪೂರ್ಬಾಯ್ ಆನಿ ಉತ್ತೀಮ್ ಛಾಪ್ಖಾನೊ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಹೊಗ್ಳಿಕೆಕ್ ಫಾವೊ ಜಾಲಾ (Prabhakara, 2015). 1843 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಹ್ಯಾ ಛಾಪ್ಖಾನ್ಯಾಂತ್ ಕನ್ನಡ ಭಾಶೆಚೆಂ ಪಯ್ಲೆಂ ಪತ್ರ್ 'ಮಂಗಳೂರು ಸಮಾಚಾರ' ಛಾಪುಂಕ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಂ. ಅಶೆಂ ಕನ್ನಡ ಭಾಶೆಚೆಂ ಪಯ್ಲೆಂ ಪತ್ರ್ ಛಾಪ್‌ಲ್ಲೊ ಗೌರವ್‌ಯಿ ಹ್ಯಾ ಛಾಪ್ಖಾನ್ಯಾನ್ ಜೊಡ್ಲಾಯ್ಲಾ. ತಿತ್ಲೆಂ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್ ಆಸ್ತಾಂ, ತುಳು ಆನಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಶೆಚೆ ಪಯ್ಲೆ ಬೈಬಲ್ ಛಾಪ್‌ಲ್ಲೊ ಪಿರೇಸ್ ಗೌರವ್‌ಯಿ ಹ್ಯಾಚ್ ಛಾಪ್ಖಾನ್ಯಾಕ್ ಫಾವೊ ಜಾತಾ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಹಾಂಗಾಸರ್ ಹೆರ್ ಸಬಾರ್ ಭಾಸಾಂನಿ ಬೈಬಲ್ ಛಾಪ್ಲ್ಯಾತ್. ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಾನ್ ಪರ್ಗಟ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಮಹತ್ವಾಚಾ ಬುಕಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಆಂಜೆಲೊ ಮಾಫೆಯಿ ಎಸ್.ಜೆ. ಹಾಚೊ ಇಂಗ್ಲಿಷ್–ಕೊಂಕಣಿ ಶಬ್ದ್‌ಕೋಶ್ ಆನಿ ಮೇನರ್ ಹಾಚೊ ಇಂಗ್ಲೀಷ್–ತುಳು ಶಬ್ದ್‌ಕೋಶ್ ಆನಿ ತುಳು–ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಬ್ದ್‌ಕೋಶ್ ಮುಕೆಲ್ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್ (Vas, 2007).

ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಂಕ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ಮಿಸಾಂವ್ ವಾವ್ರಾಚ್ಯಾ ವಿಸ್ತಾರ್ ಆನಿ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ದಿಷ್ಟಾವ್ಯಾಕ್ ಲಾಗೊನ್ ಹೊ ಛಾಪ್ಖಾನೊ ಸುರ್ವಾತ್ ಕರುಂಕ್ ಉರ್ಬಾ ಲಾಭ್ಲಿ. ಸಂಸಾರ್‌ಭರ್ ಭೊವ್ ಫಾಮಾದ್ ಜಾಲ್ಲೆ, ಮಂಗ್ಳುರ್ಚೆ ನಳೆ ತಯಾರ್ ಕರ್ಚೆ ನಳ್ಯಾಂಚೆ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಪಯಿಲ್ಲೆಂ ಹಾಡ್‌ಲ್ಲೆಂಯ್ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಂನಿಂಚ್. ಪುಣ್ ಹ್ಯಾ ತಂತ್ರ್‌ಗಿನ್ಯಾನಾಚೆಂ ಹಕ್ಕಾಂ ಅಮಾನತ್ ಕರ್ನ್ ದವರ್‌ನಾತ್‌ಲ್ಲೆ ವರ್ಸಾಂ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಂಚ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್, ಸ್ಥಳೀಯ್ ಸಬಾರ್ ಜಣಾಂನಿ ನಳ್ಯಾಂಚೆ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಸುರ್ವಾತ್ಲೆ ಆನಿ ಮಂಗ್ಳುರ್ ನಳೆ ಮ್ಹಣ್‌ಂಚ್ ವಿಕ್ರೊ ಕೆಲೊ. ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಂನಿ ಸುತಾಂ ವೊಳ್ಳೆಚೆ ಆನಿ ಹೆರ್ ಸಬಾರ್ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಸುರ್ವಾತ್ಲೆ.

ಕೊಡಿಯಾಲ್‌ಬೈಲ್ ಪ್ರೆಸ್

ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟಂಟ್ ಮಿಶಿನರಿಂನಿ ಕೊಡ್ಯಾಳ್ ಆನಿ ಭೊಂವ್ತಣೆಚ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂನಿ ಚಲಂವ್ಚ್ಯಾ ಮಿಸಾಂವ್ ವಾವ್ರಾ ಖಾತಿರ್ ತಾಂಚೊಚ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಛಾಪ್ಖಾನೊ ಸುರ್ವಾತ್ ಕರ್ತಾನಾ, ಕಥೊಲಿಕ್ ಮಿಶನರಿಂಕ್‌ಯಿ ತಾಂಚ್ಯಾ ಮಿಸಾಂವ್ ವಾವ್ರಾಕ್ ಮಜತ್ ದಿಂವ್ಚೆ ತಸಲ್ಯಾ, ತಶೆಂಚ್ ಮೊಲಾಧಿಕ್ ಆನಿ ಮಹತ್ವಾಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಛಾಪುಂಕ್ ಜಾಯ್ ತಸಲ್ಯಾ ಏಕಾ ಛಾಪ್ಖಾನ್ಯಾಚಿ ಗರ್ಜ್ ಆಸಾ ಮ್ಹಣ್ ಭೊಗ್ಲೆಂ. ತ್ಯಾ ಪರ್ಮಾಣೆಂ 1882ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಲಾಗ್ಲ್ಯಾ ಕೊಡ್ಯಾಲ್‌ಬೈಲಾಂತ್ ಸೆಂಯ್ಟ್ ಜೊಸೆಫ್ಸ್ ಪ್ರೆಸ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಏಕ್ ಛಾಪ್ಖಾನೊ ಸುರ್ವಾತ್ಲೊ. ಕ್ರಮೇಣ್ ಹ್ಯಾ ಛಾಪ್ಖಾನ್ಯಾಕ್ ಜಾತ್ಯಾತೀತ್ ಗುರ್ತ್ ದಿಂವ್ಕ್ ತಾಚೆಂ ನಾಂವ್ ಕೊಡಿಯಾಲ್‌ಬೈಲ್ ಪ್ರೆಸ್ ಮ್ಹಣ್ ಬದ್ಲ್ಲೆಂ. ಸುರ್ವೆರ್ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಶೆಂತ್ ಮಾತ್ರ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಆನಿ ಹೆರ್ ಮಾಹೆತಿ ಛಾಪ್ತಾಲೆ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಮದ್ರಾಸ್ ಆನಿ ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಥಾವ್ನ್

ಕನ್ನಡ ಭಾಶೆಚಿಂ ಅಕ್ಷರಾಂ ಹಾಡವ್ನ್ ಥಂಯ್ಸರ್ ಕನ್ನಡ ಆನಿ ಕೊಂಕ್ಣೆಂತ್‌ಯಿ ಛಾಪುಂಕ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಂ (Vas, 2007).

ಹ್ಯಾ ಛಾಪ್ಖಾನ್ಯಾಂತ್ ಸುರ್ವೆರ್ ಛಾಪ್‌ಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವಾಚಿ ಕೃತಿ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಆಂಜೆಲೊ ಮಾಫೆಯಿ ಎಸ್. ಜೆ. ಹಾಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಶಬ್ದ್‌ಕೋಶಾಚಿ ಪರಿಷ್ಕೃತ್ ಆವೃತ್ತಿ 'ಕೊಂಕಣಿ ರಾನಾಂತ್ಲೊ ಸೊಭಿತ್ ಸುಂದರ್ ತಾಳೊ'. 1892ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಹೊ ಬೂಕ್ ಪರ್ಗಟ್ ಕೆಲೊ. ಹ್ಯಾ ಛಾಪ್ಖಾನ್ಯಾಂತ್ 'ದಿ ಗೆಜೆಟಿಯರ್ ಆಫ್ ಬಾಂಬೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಇನ್ ಕನಾರೀಸ್'. ಮ್ಹಳ್ಳೊ 675 ಪಾನಾಂಚೊ ಗ್ರಂಥ್‌ಯಿ ಛಾಪ್ಲಾ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಶೆಚೆಂ ನೆಮಾಳೆಂ 'ಮ್ಯಾಂಗಲೋರ್ ಮ್ಯಾಗಜೀನ್'ಯಿ ಹಾಂಗಾಸರ್‌ಚ್ ಛಾಪ್‌ಲ್ಲೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಖಂಡಿತ್. ತ್ಯಾ ಭಾಯ್ರ್ ಹ್ಯಾ ಛಾಪ್ಖಾನ್ಯಾಂತ್ ಕನ್ನಡ ಭಾಶೆಚೆಂ ನೆಮಾಳೆಂ 'ಚಿಂತಾಮಣಿ' ಛಾಪ್ತಾಲೆ ("Codialbail Press", 1963). ಥೋಮಾಸ್ ಸ್ಟೀಫನ್ಸ್ ಎಸ್.ಜೆ. ಹಾಚಿ ಭೊವ್ ಪ್ರಮುಕ್ ಕೃತಿ 'ಕ್ರಿಸ್ತ ಪುರಾಣ್'ಯಿ 1907ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಹಾಂಗಾಸರ್‌ಚ್ ಲಿಟರ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಾಂತ್ ಛಾಪ್‌ಲ್ಲೊ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ತವಳ್ ಥಾವ್ನ್ ಮಂಗ್ಳುರ್ ಕಥೊಲಿಕ್ ಧರ್ಮ್‌ಪ್ರಾಂತ್ಯಾಚ್ಯೆ ತಾಬೆಂತ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಛಾಪ್ಖಾನ್ಯಾನ್ ಏದೊಳ್‌ಚ್ ಶತಮಾನೋತ್ಸವಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ಲೊ ರುಪ್ಯೋತ್ಸವ್ ಆಚರಣ್ ಕೆಲಾ.

ಸ್ಥಳೀಯ್ ಭಾಸೊ. ಪಿಶೇಸ್ ಕರುನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಆನಿ ತುಳು ಭಾಸಾಂಚ್ಯಾ ವಾಡಾವಳೆಕ್ ಮಿಶನರಿಂಚ್ಯಾ ದೆಣ್ಗೆಚೊ ಪರಿಣಾಮ್ ವರ್ತ್ಯಾ ಮಹತ್ವಾಚೊ. ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯ್ ಭಾಸ್ ಜಾವ್ನಾಸೊನ್. ಕೊಂಕಣಿ ಆನಿ ತುಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ್ ಭಾಸೊ ಜಾವ್ನ್ ಉಲಯ್ತಾತ್. ಭಾರತಾಂತ್ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕಪ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ್ ಭಾಸೊ ಸಂಕಶ್ಟಾಕ್ ಸಾಂಪಡ್ಲ್ಯಾತ್. ಪೂಣ್ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಆನಿ ತುಳು ದೊನೀ ಭಾಸೊ ಇಸ್ಕೊಲ್ ತಶೆಂಚ್ ಕೊಲೆಜಿಂತ್ ಶಿಕ್ಪಾ ಘೋದನಾಚ್ಯಾ ಮಾಧ್ಯಮಾಂತ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲ್ಯೊಚ್. ತರೀ ದೋನ್ ಪಿಂಗಡ್ ಸಮುದಾಯಾಂಚ್ಯೊ ಮಾಂಯ್ ಭಾಸೊ ಜಾವ್ನ್ ಉದರ್ಗತೆಕ್ ಆಯ್ಲ್ಯೊ. ಆತಾಂ ರಾಜ್ಯ್ ಸರ್ಕಾರಾನ್ ಸರ್ವ್ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಸ್ಕೊಲಾಂನಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮಾಧ್ಯಮ್ ಸುರ್ವಾತ್ ಕರ್ಚೆಂ ಮುಳಾವೆಂ ಮೇಟ್ ಕಾಡ್ಲಾಂ ("English medium", 2018). ಹ್ಯೆ ವರ್ವಿಂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ್ ಭಾಶೆಚೆ ಕಾರ್ಯ್‌ಕರ್ತ್ ಖಂತಿಷ್ಟ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್. ರಾಜ್ಯ್ ಭಾಶೆಚಿ ಸ್ಥಿತಿಚ್ ಅಶಿ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಸ್ಥಳೀಯ್ ಕೊಂಕಣಿ, ತುಳು ಭಾಸಾಂಚೊ ಫುಡಾರ್ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಅಂದಾಜ್ ಕರುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ.

ಕೊಂಕಣಿ ಆನಿ ತುಳು, ಹ್ಯೊ ದೊನೀ ಭಾಸೊ ಪ್ರಮುಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಉಲಯ್ತಲ್ಯಾಂಚ್ಯೆ ಹುಮೆದಿನ್ ಅಸ್ತಿತ್ವಾಂತ್ ಉರ್ಲ್ಯಾತ್ ಆನಿ ವಾಡೊನ್‌ಂಚ್ ಆಸಾತ್. ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ವಿವಿಧ್ ಧರ್ಮಾಂಚೊ ಆನಿ ಸಮುದಾಯಾಂಚೊ ಲೋಕ್ ತುಳು ಉಲಯ್ತಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಹ್ಯೆ ಭಾಶೆಕ್ ಚಡಿತ್ ಫಾಯ್ದೊ ಜಾಲಾ. ತಶೆಂಚ್ ಹ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಚ್ಯಾ ಇಗರ್ಜಾಂನಿ ಆನಿ ಇಗರ್ಜೆಚ್ಯಾ ಚಟುವಟಿಕಾಂನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್‌ಚ್ ವಾಪರ್ತಾತ್ ಆನಿ ಇಗರ್ಜ್ಯೊ ವ್ಹಡಾ ಉಮೆದಿನ್ ಆಪ್ಲ್ಯೆ ಮಾಂಯ್‌ಭಾಶೆಚೊ ಪೋಸ್ ಕರ್ತಾತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಕೊಂಕ್ಣೆಕ್ ಮೊಟೊ ತೆಂಕೊ ಲಾಬ್ಲಾ. ಕೊಂಕ್ಣೆಚ್ಯಾ ವಾಡಾವಳೆಕ್ ಹೊಚ್ ಮೊಟೊ ಆಧಾರ್. ತ್ಯಾ ಭಾಯ್ರ್ ಕುಡ್ಮಿ, ಗೌಡ್ ಸಾರಸ್ವತ್ ಅಸಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಚ್ಯಾ 41 ಸಮುದಾಯ್ ಆನಿ ತಾಂಚ್ಯಾ ಬೊಲಿಂ ವರ್ವಿಂ ಕೊಂಕಣಿ ಆನಿಕೀ ಚಡ್ ಬಳಾಧಿಕ್ ಜಾಲ್ಯಾ. ವಾಸ್ತವ್ ಜಾವ್ನ್ ಮಧ್ಲ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಪುಡ್ತುಗೆಜಾಂನಿ ಕೊಂಕ್ಣೆಚೆರ್ ಎಕಾಚ್ಯಾಟ್ಣೆಂ ಆಕ್ರಮಣ್ ಕೆಲ್ಯಾರಿ ಕೊಂಕಣಿ ಏಕ್ ಬಳ್ವಂತ್ ಭಾಸ್ ಜಾವ್ನ್ ವಾಂಚೊನ್, ವಾಡೊನ್ ಆಯ್ಲಿ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಇತಿಹಾಸ್ ಆಸಾ (Pinto, 1999). ತರಿಪುಣ್ ಕರ್ನಾಟಕಾಚ್ಯಾ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್, ಹ್ಯೆ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ವಾಡಾವಳೆಕ್ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಮಿಶಿನರಿಂಚಿ ದೆಣ್ಗಿ ವ್ಹಡ್ ಆಧಾರಾಚಿಂ ಜಾಲಿ ತರೀ, ಮಾಫೆಚ್ಯಾ ಅದ್ಭುತ್ ವಾವ್ರಾ ವರ್ವಿಂ ಹ್ಯೆ ಭಾಶೆಕ್ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರಾಂತಾಂತ್ ಅಧಿಕೃತ್ ಸ್ಥಾನ್‌ಮಾನ್ ಲಾಬ್ಲೊ. 1992ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಸಂವಿಧಾನಾಚ್ಯೆ ಆಟ್ವ್ಯೆ ವಳೆರಿಂತ್ ಮೆಳಯ್ಲಿ. ಕೊಂಕಣಿ ಗೊಂಯ್ಚಿ ಅಧಿಕೃತ್ ರಾಜ್ಯ್ ಭಾಸ್

ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಕ್ ರಾಜ್ಯ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಆಸಾ ಆನಿ ವ್ಹಡ್ ಸಂಖ್ಯೆರ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಂನಿ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರ್ತಾತ್. ಮಾರಿಫಾತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ತಿಸ್ರಿ ಭಾಸ್ ಜಾವ್ನ್ ಇಸ್ಕೊಲಾಂನಿ ಶಿಕಂವ್ಕ್ ಸುರ್ವಾತಲ್ಲಾಂ. ಸಾಂ ಲುವಿಸ್ ಕೊಲೆಜ್ (ಸ್ವಾಯತ್ತ್) ಹಾಂಗಾಸರ್ ಯುಜಿ ಮಟ್ಟಾರ್ ಕೊಂಕಣಿ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರುಂಕ್ ಅವ್ಕಾಸ್ ಆಸಾ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್ ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಂನಿ ಹೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ವಿಂಚ್ಲಾಂ ("Konkani Institute", n.d.). ಆಯ್ಲೆವಾರ್ ಹ್ಯಾ ಪ್ರಾಂತಾಂತ್ ಕೊಂಕಣಿಚೊ ಮಹತ್ವ್ ಉಣೆಂ ಜಾಲಾ ಮ್ಹಳ್ಯೊ ಆಕಾಂತ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರೀ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರಾಂತಾಂತ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ 41 ಸಮುದಾಯಾಂನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಆಜೂನ್ ಲೋಕಾಮೊಗಾಳ್ ಭಾಸ್ ಜಾವ್ನ್ ಉರ್ಲ್ಯಾ.

ಹ್ಯಾ ಪ್ರಾಂತಾಂತ್ಲಿ ಆನ್ಯೇಕ್ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ್ ಭಾಸ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಚಿ ತುಳು ಪಂದ್ರಾ ಲಾಕಾಂಚ್ಯಾಕೀ ಚಡಿತ್ ಲೋಕಾನ್ ಉಲಂವ್ಚಿ ಭಾಸ್ (Padmanabha, 1990) ತರೀ, ತಿಕಾ ಅಜೂನ್ ಭಾರತಾಚ್ಯೆ ಸಂವಿಧಾನಾಚ್ಯಾ ಆಟ್ವ್ಯಾ ವಳೆರಿಂತ್ ಸ್ಥಾನ್ ಲಾಭೊಂಕ್ ನಾ. ತರೀ ಕರ್ನಾಟಕಾನ್ ರಾಜ್ಯಾಂತ್ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ರುತಾ ಕರ್ನ್ ತುಳು ಭಾಶೆಕ್ ಪಾಟಿಂಬೊ ದಿಲಾ. ತುಳು ಅಕಾಡೆಮಿನ್ ಸಬಾರ್ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ್ ವಾವ್ರ್ ಹಾತಿಂ ಘೆತ್ಲಾ. 2011ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಇಸ್ಕೊಲಾಂನಿ ತುಳು ತಿಸ್ರಿ ಭಾಸ್ ಜಾವ್ನ್ ಶಿಕಂವ್ಕ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಂ ತರ್ 2016ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ 626 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಂನಿ ತುಳು ಭಾಸ್ ಶಿಕ್ಚಿ ವಿಂಚವ್ನ್ ಕೆಲ್ಲಿ (Sanjiv, 2016). ವಿಶೇಸ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಹಾಚ್ಯಾಕೀ ಲಗ್ಬಗ್ 119 ವರ್ಸಾಂ ಆದಿಂಚ್, ಮ್ಹಣ್ಜೆ 1892ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಮಿಶನರಿಂನಿ ಕರಾವಳಿ ಭಾಗಾಂತ್ ತುಳು ಮಾಧ್ಯಮಾಂತ್ ಇಸ್ಕೊಲ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲ್ಲೆಂ ಆನಿ ಪಯ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಗಾಕ್ ಪಾಠ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಸಯ್ತ್ ತಯಾರ್ ಕೆಲ್ಲಿಂ. ಪೂಣ್ ತವಳ್ಚ್ಯಾ ಪೋಷಕಾಂನಿ ತಾಂಚ್ಯಾ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ತುಳು–ಮಾಧ್ಯಮ್ ಇಸ್ಕೊಲಾಕ್ ಧಾಡುಂಕ್ ಪಾಟಿಂ ಕೆಲ್ಲೆಂ. ಹಾಕಾ ಲಾಗೊನ್ ತಿಸ್ರ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಇಸ್ಕೊಲ್ ಬಂಧ್ ಕೆಲೆಂ ("Tulu language", n.d.). ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಇಸ್ಕೊಲಾಂನಿ ತುಳು ಭಾಸ್ ಶಿಕ್ಚೆಕ್ ಅವ್ಕಾಸ್ ಆಸೊನ್ ಸಬಾರ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಂನಿ ತುಳು ಭಾಸ್ ಶಿಕ್ಚೆಕ್ ಘೆತ್ಲ್ಯಾ. ಹೆಂ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ಯಶಸ್ವೆಕ್ ಪೂರಕ್ ಜಾತ[illegible]ಂ. ಸ್ಥಳಿಯ್ ಭಾಸೊಯ್ ಗ[illegible]ಚ್ಯೊ ಮ್ಹಣ್ ಮಾಂಡುನ್ ಘೆವ್ನ್ ಆನಿ ತಾಂಚ್ಯೆ [illegible] ಕಾರಣ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಮಿ[illegible]ನರಿಂಕ್ಯಿ ಹ್ಯೆ ಯಶಸ್ವೆಚ್ಯಾ ಹೊಗ್ಳಿಕೆಚೊ ವಿಕ್ ವಾಂಟೊ ಫಾವೊ ಜಾತಾ. ಆಜ್ ತುಳು ಭಾಸ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಸಂವಿಧಾನಾಚ್ಯೆ ಆಟ್ವ್ಯಾ ವಳೆರಿಂತ್ ಮೆಳಂವ್ಕ್ ಎಕ್ವೊಟಿತ್ ವಾವ್ರ್ ಜಾತೆ ಆಸಾ ("Twitter campaign", 2017) ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್, ಕಲಾ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯ್ ಆನಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ವಿಸ್ತೃತ್ ಆನಿ ಸಬಾರ್ ರಿತಿಂಚೆಂ ಪ್ರಯೋಗ್ ಹ್ಯೆ ಭಾಶೆಂತ್ ಕರ್ನ್ ಆಸಾತ್.

ಸಂಪ್ಣಿ

ಮಾರ್ಕ್ ವಾಲ್ಡ್ರಾಚೆ (1998) ಅಭಿಪ್ರಾಯೆ ಪ್ರಕಾರ್, ಸುರ್ವೆರ್ ಮಿಶನರಿಂನಿ ಚಡಿತ್ ಸಂಖ್ಯೆರ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ವಿಷಯ್ ಪರ್ಗಟ್ ಕೆಲ್ಯಾರಿ, ತೆ ತವಳ್ಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಚೆ ಅತ್ರೆಗಾಕ್ ಆನಿ ಅಭಿರುಚೆಕ್ ಸಮಕಾಲಿತ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲ್ಲೆ. ತವಳ್ ಖಿಂಚ್ಯಾಯ್ ರುಪಾಚ್ಯಾ ಛಾಪ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಬರ್ಪಾಂಚೆಂ ಉಣೆಂಪಣ್ ಆಸ್ಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಮಿಶನರಿಂನಿ ಚಡ್ ಕರುನ್ ಹೆರ್ ಬರ್ಪಾಂ ಪ್ರಾಸ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಬರ್ಪಾಂ, ವಿಶೇಸ್ ಕರುನ್ ಬೈಬಲ್ ಛಾಪ್ಚೆಂ ಆನಿ ಪರ್ಗಟ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ವಿಶಿಂ ಚಡ್ ಆಸಕ್ತ್ ದಾಕಯ್ಲಿ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಗುಟೆನ್‌ಬರ್ಗಾಚ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಛಾಪ್ಖಾನ್ಯಾಂತ್ ಪಯ್ಲೊ ಛಾಪ್ಲ್ಲೊ ಬೈಬಲ್‌ಚ್ (Crump, 1952).

ಖಂಯ್ಚ್ಯಾಯ್ ರಿತಿನ್ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರಾಂತಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಮಿಶನರಿಂನಿ ತಾಂಕಾಂಚ್ ತಾಣಿಂ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ವ್ಯವಹಾರಾಂತ್ ಮಾತ್ರ್ ಸೀಮಿತ್ ಕರುಂಕ್ ನಾ. ಹ್ಯಾ ಲೇಖನಾಂತ್ ದಿಸ್ಚ್ಯಾ ಪರಿಂ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಾಕ್

ಆನಿ ಪರ್ಗಟ್ಲೆಕ್ ತಾಂಚಿ ದೆಣ್ಗಿ ಭೊವ್‌ಚ್ ಮಹತ್ವಾಚಿ. ತಾಂತ್ಲ್ಯಾ ತಾಂತುಂ ತಾಣಿಂ ವಿಶೇಸ್ ಕರುನ್ ತುಳು ಆನಿ ಕೊಂಕ್ಣೆಂತ್ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ್ ಕೃತಿಯೊ ರಚ್ತೆ ಮಾರಿಫಾತ್ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಭಾಸಾಂಚೊ ಪೋಸ್ ಕೆಲೊ. ಹ್ಯಾ ದೊನ್‌ಯಿ ಭಾಸಾಂನಿ ತಾಣಿಂ ತಯಾರ್ ಕೆಲ್ಲೆ ಶಬ್ದ್‌ಕೋಶ್ ಆನಿ ವ್ಯಾಕರಣಾಂ ಭಾಶಾವಿಜ್ಞಾನ್ ಶೆತಾಂತ್ ಅಜೂನ್ ಭೊವ್ ಚಡ್ ಉಪ್ಕಾರಾಚಿಂ ಜಾಲ್ಯಾಂತ್.

ಕನ್ನಡ ಸಂಬಂಧಿ ಭಾಶೆಚೆಂ ಪಯ್ಲೆಂ ಪತ್ರ್ ತಾಂಚ್ಯೆ ವರ್ಪಿಂಚ್ ಆರಂಭ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ. ಹೆಂ ಹ್ಯಾ ಪ್ರಾಂತಾಚ್ಯಾ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಾಚ್ಯಾ ವಾಡಾವಳೆಕ್ ಘಟ್ ಬುನ್ಯಾದ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲೆಂ. ಆಜ್ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಶಿಕ್ಷಾಚ್ಯಾ ಆಕ್ರಮಣಾಂ ಮಧೆಂಯ್ ಕೊಂಕಣಿ ಆನಿ ತುಳು ಭಾಸೊ ಸಾಮ್ಕೆಂ ಬಳಿಷ್ಟ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್. ವಿದೇಶಿ ಮಿಶನರಿಂನಿ ಘಾಲ್ಲಿ ಬಳಿಷ್ಟ್ ಬುನ್ಯಾದ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಆನಿ ಸಂಶೋಧನಾಂತ್ ಗುಂಡಾಯೆಚ್ಯಾ ವಾವ್ರಾಕ್ ಮಜತ್ ಜಾಲ್ಯಾ. ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಮಿಶನರಿ ಕನ್ವೆರ್ತರ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಉದ್ದೇಶಾನ್‌ಂಚ್ ಆಯಿಲ್ಲೆ ತರೀ, ಭಾಸ್ ಆನಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ ತಾಣಿಂ ದಿಲ್ಲಿ ದೆಣ್ಗಿ ಆಜ್ ಹಾಂಗಾಸರ್ ಸರ್ವ್ ಸಂಗ್ತಿಚ್ಯಾಕಿ ಚಡಿತ್ ಉಗ್ಡಾಸ್ ಕರ್ತಾತ್ ಆನಿ ನಿಯಾಳ್ತಾತ್.

ಆಧಾರ್ ಸೂಚಿ

Alberts, I. (1989). *Herman Fredrick Moegling*. Karnataka Patrika Academy.

Crump, F. J. (1952). The Gutenberg Bible. *The Catholic Biblical Quarterly, 14*(3), 213-218.

Codialbail Press. (1963, December). *Raknno, 25*(50),151-153.

English medium in govt.schools. (2018, January 8). *The Hindu*. https://www.thehindu.com/news/national/karnataka/english-medium-in-govt-schools –is -our-policy-decision-deputy-cm/article25934946.ece

Havanur, S. (2004, January). Herr Kannada. *Deccan Herald*. https://web.archive.org/web/20070929123334/http://www.deccanherald.com/archives/jan182004/artic6.asp

Jattanna, E. (2015). Tulu sahityakke Basel Missionarigala sadhanaeya hadi [The efforts of Basel missionaries for Tulu literature]. In K. S. Sundar Raj (Ed.) *200 years of Basel Mission: Mission Moves 2015* (pp. 43-51). Karnataka Theological Research Institute.

Kesavan, B. S. (1988). *History of printing and publishing in India*. National Book Trust.

Konkani Institute. (n.d). http:// staloysiuscollege.co.in/academics/ institute-of-konkani

Madtha, P. (2005). *On eagle's wings: An intimate history of 125 years of St Aloysius College*. St Aloysius College.

Moore, J. (1905). *The history of the diocese of Mangalore*. Kodialbail Press.

Padmanabha, K. (1990). *A comparative study of Tulu dialects* [Unpublished doctoral dissertaion]. Udupi: Rashtrakavi Govinda Pai Research Centre.

Pinto, P. F. (1999). *History of Christianity in coastal Karnataka*. Samanvaya.

Prabhakara, P. W. (2015). Basel Mission mattu kaigarika belavanige [Basel Mission and industrial development]. In K. S. Sundar Raj (Ed.). *200 years of Basel Mission: Mission Moves 2015* (pp. 125-131). Karnataka Theological Research Institute.

Sanjiv, D. (2016, July). 626 students from 16 Dakshina Kannada schools opt for Tulu. *Bangalore Mirror*. https://bangaloremirror.indiatimes.com/news/state/ 626-students-from-16

-dakshinakannada-schools-opt-for-tulu/articleshow/53217026.cms

Shiri, G. (2009). Tulu hymnal: A theological appraisal. In G. Shiri (2009). *Wholeness in Christ: The legacy of the Basel Mission in India*. Karnataka Theological Research Institute.

Tulu language (n.d.). *Karnataka Tulu Sahitya Academy*. http://tuluacademy.org/de/tululanguage/

Twitter campaign to include Tulu in eighth schedule of constitution. (2017). *The Hindu*. https://www.thehindu.com/news/cities/Mangalore/twitter-campaign-to-includetulu-in-eighth-schedule-of constitution/ article 19459992.ece

Vas, C. (2007). *The contribution of Christian missionaries to journalism in Karnataka* [Unpublished doctoral dissertation]. Mangalore University.

Wendt, R. (2006). An Indian to the Indians?: On the initial failure and the posthumous success of the missionary Ferdinand Kittel. In R. Wendt (Ed.). *Between cultures: Ferdinand Kittel's missionary ways in India ranging from strategies of cultural accommodation to scientific research, illustrated by selected documents* (pp. 111-130). Wiesbaden: Harrassourtz Verlag.

ನಂದಿಹಾಳ. ಜಿ. ಎಸ್. (2003). *ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನರಿಗಳ ಕೊಡುಗೆ.* ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ

ಸೊರೊಸ್ಟಾ, ಇ. (1996). *ಕನ್ನಡ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಶನರಿಗಳ ಕೊಡುಗೆ.* ಭಾಗ್ಯವನ ಪ್ರಕಾಶನ.

ಸೊರೊಸ್ಟಾ, ಎಫ್. ಪಿ. (1963, ದಸೆಂಬರ್ 22). ಹಾಣೆಂ ಮಾಂಯ್ ಭಾಶೆಚಿ ಸೆವಾ ಕೆಲಿ. ರಾಕ್ಣೊ, *25*(50), 31–37.

ಪ್ರಭಾಕರ್, ಪಿ. ಡಬ್ಲ್ಯು. (2018). *ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್.* ಸುಧಾನ – ಕಿಟೆಲ್ ಸೆಂಟರ್ ಫೊರ್ ಡಿವೊಷನಲ್ ಸ್ಟಡೀಸ್.

ವಾಲ್ಡರ್, ಎಮ್. (1998, ದಸೆಂಬರ್). ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾದ್ವಾರಿಂ ಕೊಂಕ್ಣೆಚಿ ವಾಡಾವಳ್. ರಾಕ್ಣೊ, *60*, 103–109.

ಸಲ್ಡಾನ್ಹಾ, ಎಮ್. (1963, ದಸೆಂಬರ್). ಕೊಂಕಣಿ ಪಿದ್ವಾಂಸ್ ಮಾಫೆ ಬಾಪ್. ರಾಕ್ಣೊ, *25*(50), 49–50

(ಮೆಲ್ವಿನ್ ಎಸ್. ಪಿಂಟೊ, ಕೊಂಕಣಿ ಲೇಕಕ್, ಸಂಸೋಧಕ್. ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಸಾಂ. ಲುವಿಸ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥ್ಯಾಚೊ ನಿರ್ದೇಶಕ್, ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ ಷಣ್ಮಾಸಿಕಾಚೊ ಸಂಪಾದಕ್ ಸಂಗಿಂ ರೇಡಿಯೊ ಸಾರಂಗ್ 107.8 FM ಆನಿ AIMIT ಹಾಚೊ ನಿರ್ದೇಶಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಸೆವಾ ದಿತಾ.

ಡೆಲ್ಫಿಟಾ ವೇಗಸ್ ಸಾಂ. ಲುಪಿಸ್ ಕೊಲೆಜ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥ್ಯಾಚಿ ವಾವ್ರಾಡಿ.)

ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆರ್ ಏಕ್ ಸುಕ್ಣ್ಯಾ ನದರ್

ಜೋಕಿಮ್ ಪಿಂಟೊ

ಸಾರಾಂಶ್:

ಕೊಂಕಣಿ ಉಲಯ್ತಲ್ಯಾಂ ಮಧೆಂ ಮಂಗ್ಳುರಿ ಕೊಂಕಣಿ ಸಮುದಾಯ್ ಭೋವ್ ವ್ಹಡ್ ನ್ಹಯ್ ತರೀ, ಕೊಂಕಣಿ ಆನಿ ತಾಚ್ಯಾ 42 ಬೊಲಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಒಟ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ ತುಲನ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್, ಮಂಗ್ಳುರಿ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಗಾತ್ರ್ ಕಾಂಯ್ ಲ್ಹಾನ್ ನ್ಹಯ್. ಮಂಗ್ಳುರಿ ಕೊಂಕಣಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚೆ ಮ್ಹಾಲ್ಗಡೆ, ಗೊಂಯಾಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ಹಾಡ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲೆ ಸಾರಸ್ವತ್, ವೇದಿಕ್ ಕಾಳಾಚೆ ಆನಿ ತವಳ್ ಥಾವ್ನ್‌ಂಚ್ ಶಿಕ್ಪಿ, ಜಾಣ್ಕಾರಿ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೆ ತರೀ, ಕೊಂಕಣಿ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಉದೆಲ್ಲ್ಯಾ ಮರಾಠಿಂತ್ ಪಿಕಯಿಲ್ಲೆಂ ತಿತ್ಲೆಂ ಸಾಹಿತಿಕ್ ಬೆಳೆಂ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಪಿಕಂವ್ಕ್ ಸಕ್ಲೆನಾಂತ್. ಪುಣ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಪಾವ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಹ್ಯಾಚ್ ಲೊಕಾನ್ ರಚ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆಂ ಮಟ್ಟ್ ತುಕುನ್ ಪಳೆಯ್ನಾಸ್ತಾಂ, ಒಟ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆಂ ಮಾಪ್ ಪಳೆಯ್ಲೆಂ ತರ್ ಕೊಂಕಣಿ ಮಾಯೆಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಭಂಡಾರ್ ಭರೊನ್ ವೊಮ್ತೊಂಚೆಂ ದಿಸ್ತಾ. ಹೆಂ ಲೇಖನ್ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಮಟ್ವ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ, ಕಾದಂಬರಿ ಆನಿ ಕವಿತಾ ಶೆತಾಂತ್ ಯೆದೊಳ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ವಾವ್ರಾಚೆರ್ ಏಕ್ ಸುಕ್ಣ್ಯಾ ನದರ್ ಮಾರ್ತಾ..

ಸಾರ್ ಸಬ್ದ್ : ಅಸ್ಮಿತಾಯ್, ಸಾರಸ್ವತ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್, ಭಾಷೊ, ದರ್ಜೊ, ಪುರ್ವಿಲೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್, ಭಾಂಗ್ರಾಳೊ ಕಾಳ್

1. ಪ್ರಸ್ತಾವನ್

ವಿವಿಧ್ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ್, ಜನಾಂಗ್, ಭಾಸೊ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಟಾಪುನ್ 'ವಿವಿಧತೆಂತ್ ಏಕತಾ' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಮಾಂತಾಖಾಲ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕುಶಿನ್ ಮೆಟಾಂ ಕಾಡ್ಚೊ ದೇಶ್ ಭಾರತ್. ಜಾತ್ಯಾತೀತ್ ತತ್ವಾಂಚೆರ್ ರೂಪಿತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ದೆಶಾಚ್ಯಾ ಸಂವಿಧಾನಾಂತ್ 'ಸರ್ವ್ ನಾಗರಿಕ್ ಸಮಾನ್' ಮ್ಹಳ್ಳೊ ತೀರ್ಲ್ ಆಟಾಪ್ಲಲೊ ಆಸೊನ್, ಹಾಚೆ ಖಾಲ್ ವಸ್ತಿ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಅಂದಾಜ್ 130 ಕೊರೊಡ್ ಲೊಕಾನ್ ಉಲಂವ್ಚ್ಯಾ 780 ಭಾಸಾಂ ಪಯ್ಕಿ (ಹಾಂಚ್ಯೊ ಬೊಲಿ' ಲೆಕಾಕ್ ಘೆನಾಸ್ತಾಂ) 121 ಮುಕೆಲ್ ಭಾಸೊ ಆಸಾತ್ (Anand, 2013). ಪಾಂಚ್ ಭಾಶೆ ಕುಟ್ಮಾಂನಿ ವಾಂಟುನ್ ಗೆಲ್ಲ್ಯಾ ಹಾಂಚ್ಯೆ ಪಯ್ಕಿ ಇಂಡೊ-ಯುರೊಪಿಯನ್ ಭಾಶೆ ಕುಟ್ಮಾಂತ್ಲ್ಯಾ, ಇಂಡೊ-ಆರ್ಯನ್ ಭಾಶೆ ಪಂಗ್ಡಾಂತ್ 21 ಮುಕೆಲ್ ಭಾಸೊ ಆಸೊನ್, ಭಾರತಾಚೊ 78.05 ಲೋಕ್ ಹ್ಯೊ ಭಾಸೊ ಉಲಯ್ತಾ (Fazal, Ali & Vashistha, 2019) ಇಂಡೊ ಆರ್ಯನ್ ಭಾಶೆ ಕುಟ್ಮಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಚಡ್‌ಶ್ಯೊ ಭಾಸೊ ಉತ್ತರ ಭಾರತಾಂತ್ ಚಾಲ್ತೆರ್ ಆಸಾತ್. ಹಾಂಚ್ಯೆ ಪಯ್ಕಿ ಹಿಂದಿ ಭೋವ್ ಚಡ್ ಮ್ಹಣ್ಜೆ, ಭಾರತಾಚ್ಯಾ 44% ಲೊಕಾನ್ ಉಲಂವ್ಚಿ

ಭಾಸ್. ಹ್ಯೆ ಭಾಸ ಕುಟ್ಮಾಂತ್ ಹಿಂದಿ ಸಂಗಿಂ ಬಂಗಾಲಿ, ಒಡಿಯಾ, ಮರಾಠಿ, ಗುಜರಾತಿ, ಪಂಜಾಬಿ, ಕಾಶ್ಮೀರಿ, ರಾಜಸ್ಥಾನಿ, ಸಿಂಧಿ, ಆಸ್ಸಾಮಿ, ಮೈಥಿಲಿ, ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸೊ ಮುಕೆಲ್. 2011ವ್ಯಾ ಜನಗಣತೆ ಪರ್ಮಾಣೆ ಭಾರತಾಂತ್ಲೊ 22,56,502 ಲೋಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ಉಲಯ್ತಾ ತರ್, ತಾಂತ್ಲ್ಯಾ 21,46,906 ಜಣಾಂನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಆಪ್ಲಿ ಮಾಂಯ್ ಭಾಸ್ ಮ್ಹಣ್ ಉಲ್ಲೇಕ್ ಕೆಲಾ (Census of India, 2011).

ಭಾರತಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಹೆರ್ ಖಂಚ್ಯಾಯ್ ಭಾಶೆನ್ ಘುಡ್ ಕರ್ನ್ಯಾತ್‌ಲ್ಲೆ ತಿತ್ಲೆ ಸಂಕಷ್ಟ್ ಘುಡ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ಜುಮ್ಲ್ಯಾ ಚರಿತ್ರೆಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರ್ತಾನಾ, ಹ್ಯಾ ಭಾಶೆಚೆರ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯೊ ದಾಡಿ, ಹ್ಯೆ ಭಾಶೆನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಭಿತರ್‌ಚ್ ಕರ್ನ್ ಘೆತ್‌ಲ್ಲ್ಯೊ ದಾಡಿ'. ಹ್ಯಾ ದಾಡಿಂ ವರ್ವಿಂ ಉದೆಲ್ಲೆ ವಾಂಟೆ-ಫಾಂಟೆ, ಆನಿ ಹ್ಯಾ ವಾಂಟ್ಯಾ-ಫಾಂಟ್ಯಾಂಕ್ ಲಾಗೊನ್ ಅಸ್ಕತ್ ಜಾಲ್ಲೊ ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾಂಚೊ ಎಕ್ವಟ್. ಕೊಂಕ್ಣೆಕ್ ಚೆಂಚುಂಕ್ ಪಳಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಮರಾಠಿಕ್ ಫಾಯ್ದ್ಯಾಚಿ ಜಾಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾ ಮಧ್ಲಿ ಹಿ ಫುಟ್. ಹ್ಯೆ ಫುಟಿಚೆ ವಿಸ್ತಾರಾಯ್ ಚಡವ್ನ್ ಆಪ್ಲಿ ದಾಳ್ ಶಿಜಂವ್ಕ್ ಪೆಚಾಡ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ರಾಜ್‌ಕಾರಣಿಂಚೆ ಘುರ್ರೆ ರಾಜಕೀಯ್ ಖೆಳ್. ಹ್ಯಾ ಖೆಳಾಚೆ ಪಾಂಶೆ (dice) ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಮಾಂಯ್‌ಭಾಶೆ ಥಂಯ್ ಸಾದ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾನ್ ದಾಕಯಿಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠತಾ. ಆನಿ ಹ್ಯಾ ನಿಷ್ಠತೆಚೊ ಫಳ್ ಜಾವ್ನ್ ಕೊಂಕಣಿನ್ ರಾಜ್ಯ್ ತಶೆಂ ರಾಷ್ಟ್ರ್ ಮಟ್ಟಾರ್ ಆಪ್ಣಾಯಿಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯತಾ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಇತಿಹಾಸಾಚ್ಯಾ ಪಾನಾಂ-ಪಾನಾಂನಿ ದಾಖಿಲ್ ಜಾಲ್ಲಿ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ತಾ. ಹಾಚ್ಯಾ ಪರಿಣಾಮಾಚಿ, ಪ್ರಭಾವಾಚಿ ಸಾಯ್ ಆಜೂನ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಪಾತಳ್ ತರೀ, ಝುಳ್ಕತಾ. ಪುಣ್ ತಿ ಗೊಂಯ್ಚಿ ಗಡ್ ಉತ್ರೊನ್ ಮಂಗ್ಳುರಿ ಕೊಂಕಣಿ ಲೇಖಿಕಾಂಚ್ಯಾ (ಖಿಡಾಪ್ ಆನಿ ಚಾಫ್ರಾಕ್ ಸೊಡ್ನ್) ಲಿಖ್ಣೆಚೆರ್ ಪ್ರಭಾವ್ ಘಾಲುಂಕ್ ಸಕೊಂಕ್ ನಾ- ಅಶೆಂ ಭೊಗ್ತಾ. ಹಾಕಾ ಲಾಗೊನ್ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಮಂಗ್ಳುರಿ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ ಗೊಂಯ್ ಭಾಯ್ಲಿ ವೆಗ್ಳಿಚ್ ಏಕ್ ಅಸ್ಮಿತಾಯ್ ಆಸಾ ಜಾಲ್ಯಾ. ಹಾಂಗಾಸರ್, ಕೊಂಕಣಿ ಉದೆವ್ನ್, ವಾಡೊನ್, ವ್ಹಾಳೊನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಇತಿಹಾಸಾಂತ್ಲೆ ಮಯ್ಲಾ ಫಾತೊರ್ ದಾಖಿಲ್ ಕರ್ತೆಂ. ಸಂಗಿಂ, ಹ್ಯಾಚ್ ವಾಟೆಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಚಮ್ಕೊನ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಪಾವ್ಲೆಲ್ಯಾ, ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಕೊಂಕ್ಣೆಚೊ ಏಕ್ ವಾಂಟೊ ಜಾವ್ನಾಸ್ಚ್ಯಾ, ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಮಂಗ್ಳುರಿ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಒಟ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯಾಚಿ ಏಕ್ ಮಟ್ವಿ ಝುಳಕ್ ಆಸಾ.

2. ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚೊ ಉಗಮ್

3000 ವರ್ಸಾಂಚೊ ಇತಿಹಾಸ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಭಾರತ್ ಭುಂಯ್‌ವಯ್ಲ್ಯಾ ಇಂಡೊ-ಆರ್ಯನ್ ಭಾಶೆಚೊ ಏಕ್ ಫಾಂಟೊ ಜಾವ್ನಾಸ್ಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಚ್ಯಾ ಸುರ್ವಾತೆಚೊ ಇತಿಹಾಸ್ ಉಸ್ತಿತಾನಾ ಹೆಂ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಜಾತಾ ಕೀ, ಕ್ರಿ. ಪೂ. 1500 ವರ್ಸಾಂ ಆದಿಂ ಆರ್ಯನ್ ಲೋಕ್ ಭಾರತಾಕ್ ಆಯ್ಲೆ ತೆದ್ನಾಂಚ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ಅಭಿವೃದ್ಧೆಚಿಂ ದೋನ್ ಹಂತಾಂ; ಪಯ್ಲೆಂ- ಪರ್ನೆಂ ಇಂಡೊ-ಯುರೊಪಿಯನ್ ಆನಿ ದುಸ್ರೆಂ- ಇಂಡೊ ಇರಾನಿಯನ್ ಹಂತ್ ಉತ್ರೊನ್ ಜಾಲ್ಲಿಂ. ಇಂಡೊ ಯುರೊಪಿಯನ್ ಹಾಚೊ ಇಂಡೊ-ಆರ್ಯನ್ ಹಂತ್ ಭಾರತಾಂತ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲೊ. ಹೊ ಹಂತ್ ಮುಕೆಲ್ ತೀನ್ ಹಂತಾಂನಿ ವಾಡೊನ್ ಆಯ್ಲೊ. ಪಯ್ಲೊ: ಪರ್ನೊ ಇಂಡೊ ಆರ್ಯನ್ ಹಂತ್ (OIA ಕ್ರಿ.ಪೂ. 1500-600), ದುಸ್ರೊ: ಮಧ್ಲೊ ಇಂಡೊ-ಆರ್ಯನ್ ಹಂತ್ (MIA ಕ್ರಿ.ಪೂ. 600-ಕ್ರಿ.ಶ. 1000), ಆನಿ ತಿಸ್ರೊ: ನವೊ ಇಂಡೊ-ಆರ್ಯನ್ ಹಂತ್ (NIA ಕ್ರಿ.ಶ. 1000 ಉಪ್ರಾಂತ್ಲೊ) (Chatterji, 1940, p. 135). ಹ್ಯಾ ಹಂತಾಂನಿ ಚಮ್ಕೊನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಚೊ ಜಲ್ಮ್ ಕಸೊ ಜಾಲೊ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಜೋಸ್ ಪಿರೇರಾ (1973) ಅಶೆಂ ಉತ್ರಾಯ್ತಾ-

> ಆರ್ಯೇತರ್ ದೇಶ್ ಭಾರತಾಕ್ ಆಯ್ಲೆಲೆ ಸಾರಸ್ವತ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ ಆನಿ ತ್ಸಾಡ್ಡಿ (ಪಂಜಾಬಿ ಚಡ್ಡಾ? ಚಾರ್ಡೆ) ಉತ್ತರ್ ಭಾರತಾಚಿ ಭಾಸ್ ಹಾಡ್ನ್ ಆಯ್ಲೆ. ಉತ್ತರಾ ಥಾವ್ನ್ ದಕ್ಷಿಣಾಕ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ

> ವಾಟೆರ್ ಅಸ್ತಮ್ತೆ ಭಾರತಾಚಿ ನಾಗರಿ ಪ್ರಾಕೃತ್ ಆನಿ ಪುರ್ವಿಲ್ಯಾ ಭಾರತಾಚಿ ಗೀತ್-ಭಾಸ್. ಜಿ ಉತ್ತರ್ ದಖ್ಣಿನಾಂತ್ಲಿ-ಚಡ್‌ಶಿ ಮಹಾರಾಶ್ಟ್ರಿಯ್. ಘೆವ್ನ್ ಆಯ್ಲಿ. ಆಟ್ವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾ ತವಳ್‌ಚ್ ತೆ ಕೊಂಕಣಾಂತ್ ವಸ್ತೆಕ್ ಲಾಗ್‌ಲ್ಲೆ. ಲಗ್ಬಗ್ ದೋನ್ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಪ್ರಾಕೃತಾಂಚ್ಯಾ ಮೆಳವ್ಣೆಕ್ ಲಾಗೊನ್ ಕೊಂಕಣಿಚೊ ಜಲ್ಮ್ ಜಾಲೊ (p. 2).

ಆಟ್ವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಉತ್ತರ್ ಭಾರತಾಥಾವ್ನ್ ಗಾವ್ಡ್ ಸಾರಸ್ವತಾಂನಿ ಹಾಡ್‌ಲ್ಲಿ ಭಾಸ್ ಪೂರ್ಣ್ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ ವಾಡೊಂಕ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾ ಪಿರೇರಾಚ್ಯಾ ವಾದಾಕ್ ಪುಶ್ಟಿ ದಿಂವ್ಚೆ ತಸಲಿಚ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ದಿತಾ ರೊದ್ರೀಗಿಶ್ (1982):

> ಆರ್ಯ ಲೋಕ್. ಸುಮಾರ್ ಕ್ರಿ.ಪೂ. 1500 ಆದಿಂ ವಾ ತ್ಯಾ ಹೊಉನ್ ಪುರ್ವಿಂ ಜಾಯ್ತ್. ವಾಯವೀ (North West) ಸೀಮ್ ಉತರೂನ್. ಭಾರತಾಂತ್ ಪ್ರವೇಶ್‌ಲೆ ಆನಿ ಅನೇಕ್ ದಿಶಾಂನಿ ಶಿಂಪಡ್ಲೆ. ಹ್ಯಾ ಇಂದೊ-ಆರ್ಯ ಲೊಕಾಂಚಿ ಏಕ್ ಪಂಗತ್ ಸಾರಸ್ವತ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ ಆನಿ ತಾಂಚ್ಯಾ ವಾಂಗ್ಡಾ ಪಂಜಾಬಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯ. ಸಗ್‌ಳೆ ಉತ್ತರ್ ಭಾರತೀ ಭಾಸ್ ಉಲಪ್ಲಿ. ದಖಿಣ್ ದಿಶೆ ದೆಂವ್ಲೆ, ಆನಿ ವಾಟೆರ್ ಪಶ್ಚಿಮ್ ಭಾರತೀ ಆನಿ ಉತ್ತರ್ ದೆಕಾಂನಿ ಪಿಪಿಧ್ ಪ್ರಾಕೃತ್ ಆಪ್ಣಾವ್ನ್. ಭೋವ್ ಲಾಂಬ್ ಪಂಥ್ ಕ್ರಮ್‌ಪಿಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಸುಮಾರ್ ಕ್ರಿ.ಪೂ. ಆಟ್ವ್ಯಾ ಶತಕಾಂತ್ ಕೊಂಕಣಾಕ್ ಪಾವ್ಲೆ. ಹ್ಯಾ ಪ್ರಾಂತಾಂತ್, ದೋನ್ ಶೆಕ್ಡೆ ಮಾಗಿರ್, ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಸುಮಾರ್ 10ವ್ಯಾ ಶತಕಾಂತ್ ವಯ್ರ್ ಉಲ್ಲೇಖ್‌ಲಲ್ಯೆ ಭಾಸಾಂಚ್ಯಾ ಮೆಳಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಪಯ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ್ ಇಂದೊ-ಆರ್ಯ ಭಾಸ್. ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕೊಂಕಣೀ. ನಿರ್ಮಾಣ್ ಜಾಲಿ. ಆನಿ ತೀ 11ವ್ಯಾ ಶತಕಾಂತ್. ದ್ರಾವಿದೀ ರಾಜ್ಯಾಖಾಲ್ ಕನ್ನಡ ಭಾಸೆಚೊ ಬರೊಚ್ ಪ್ರಭಾವ್ ಘೆವ್ನ್ ಪೂರ್ಣ್ ಪೃಷ್ಟಿ ಪಾವ್ಲಿ (ಪಾ. 12).

ಹ್ಯಾ ದೊನ್‌ಯಿ ಇತಿಹಾಸ್‌ಕಾರಾಂ ಪರ್ಮಾಣೆ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಪೂರ್ಣ್ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ ವಾಡ್‌ಲ್ಲಿ 11ವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಚ್ಯಾ ಆಸ್‌ಪಾಸ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಕಳೊನ್ ಯೆತಾ. ಮ್ಹಣ್ತಾಚ್, ಮರಾಠಿ ಉದೆವ್ನ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾಚಿ ದೋನ್ ಶತಕಾಂ ಪಯ್ಲೆಂಚ್ ಕೊಂಕಣಿ ಪೂರ್ಣ್ ಪ್ರಮಾಣಾಚಿ ಭಾಸ್ ಜಾವ್ನ್ ರೂಪಿತ್ ಜಾಲ್ಲಿ.

3. ದಕ್ಷಿಣ್ ಭಾರತಾಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚೆಂ ಯೆಣೆಂ ಆನಿ ವಾಡಾವಳ್

ಗೊಂಯಾಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ಯೆಣ್ಯಾ ವಿಶ್ಯಾಂತ್ ಗಾವ್ಡ್ ಸಾರಸ್ವತ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಚ್ಯಾ ಪಾತ್ರೆಂಣೆ ಪರ್ಮಾಣೆ ಗೊಂಯಾಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಹಾಡ್‌ಲ್ಲಿ ಗಾವ್ಡ್ ಸಾರಸ್ವತ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂನಿ[4](ಗೊಂಯಾಂಥಾವ್ನ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ದೇಸಾಂತರ್ ಆಯ್ಲಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚೆ ಪುರ್ವಜ್). ಗಾವ್ಡ್ ಸಾರಸ್ವತ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಚ್ಯಾ (ಹ್ಯಾ ಫುಡೆಂ- ಸಾರಸ್ವತ್[5]) ಐತಿಹಾಸಿಕ್ ದೇಸಾಂತರಾ ವಿಶಿಂ ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತ್ ಲಿಖ್ಲೆಲ್ಯಾ 'ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣಾ'[6]ಂತ್ಲ್ಯಾ 'ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಖಂಡಾ'ಂತ್ ವಾಚುಂಕ್ ಮೆಳ್ತಾ. ಹಾಚ್ಯೆ ಪರ್ಮಾಣೆ ಪರಶುರಾಮಾನ್ ಪಶ್ಚಿಮ್ ಬಂಗಾಲಾಚ್ಯಾ ತ್ರಿಹೋತ್ರ (ಆತಾಂಚೆಂ ತಿಹ್ರತ್) ಥಾವ್ನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಮಾಂಯ್ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ 66 ಸಾರಸ್ವತಾಂಕ್ ಗೋವಾಪುರಿಕ್ ಹಾಡ್ಲೆಂ[7]. ಹೊ ಲೋಕ್ ಗೊಂಯಾಂಕ್ ಪಾಂಯ್ ತೆಂಕ್ತಾನಾ ಜಾಗ್ಯಾಂತರ್ ಕೃಷಿ ಕರ್ಪಿ ಆದಿವಾಸಿ[8] (ಕೊಕ್ನಾ, ಮ್ಹಾರ್, ಕುಣ್ಬಿ, ವೆಲಿಪ್) ಲೋಕ್ ಥಂಯ್ಸರ್ ವಸ್ತಿ ಕರ್ನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ (Kosambi, 1962). ಹಾಂಚ್ಯೆ ಮಧೆಂ ವಸ್ತಿ ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಲ್ಯಾ ಸಾರಸ್ವತಾಂನಿ ಜಾತ್ ಪದ್ಧತ್ ಚಾಲ್ತೆಕ್ ಹಾಡ್ಲಿ. ಹಾಕಾ ಲಾಗೊನ್ ಗೊಂಯ್ಚೊ ಮೂಳ್‌ನಿವಾಸಿ ಆಪ್ಲ್ಯಾಚ್ ಗಾಂವಾಂತ್ ನಿಮ್ಣ್ಯಾ ವರ್ಗಾಚೊ ನಾಗರಿಕ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲೊ. ಹಾಂಚ್ಯೆ ಮಧ್ಲೊ ಥೊಡೊ ಲೋಕ್ ರಾನ್ವಾಟೆ ಸುವಾತ್ ಸೊಧುನ್ ಗೆಲೊ ತರ್ ಗಾಂವಾಂತ್‌ಚ್ ಉರ್ಲಲೊ ಥೊಡೊ ಆಪ್ಲಿ ಭುಂಯ್-ಭಾಟ್ ಹೊಗ್ಡಾವ್ನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ ಆನಿ ಮರಾಠಿ 'ಗಾಂವ್ಕಾರಾಂಚ್ಯಾ'[9] ಗಾದ್ಯಾಂನಿ ಘೊಳೊಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೊ.

ಗಾಂವ್ಗೊ ಸಗ್ಳೊ ಹಾರ್-ಜಾರ್. ನ್ಯಾಯ್‌ನೀತ್ ಹೆಚ್ ಗಾಂವ್ಕಾರ್ ಪಳೆವ್ನ್ ಘೆತಾಲೆ. ಶಾಸನ್‌ದಾರ್ ರಾಯಾಕ್ ಹೆಚ್ ತಿರ್ವೊ ಬಾಂದ್ತಾಲೆ. ತವಳ್ಳ್ಯಾ ಲೊಕಾಚಿ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಜಿಣಿ ಫಕತ್ ಕೃಷಿ ಭೊಂವ್ತಿಂ ಬಾಂಧುನ್ ಹಾಡಾಲ್ಲಿ ಆಸೊನ್ ರಾಜ್ವಟ್ಕಿ ಚಲಂವ್ಚೆ ರಾಯ್. ಲೊಕಾಚ್ಯಾ ಸಾಮಾಜಿಕ್/ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಜಿಣ್ಯೆ ರಿತಿಂನಿ ಮೆತೆರ್ ಜಾಯ್ನಾತ್‌ಲ್ಲೆ. ಬಗಾರ್ ಗಾಂವ್ಕಾರ್‌ಚ್ ಸಮಾಜೆಚಿ ಮುಖೆಲಿ ಜಾವ್ನ್ ರಿತಿ-ರಿವಾಜಿ ಬಾಂಧುನ್ ಹಾಡ್ತಾಲೆ ಆನಿ ಚಲವ್ನ್ ವ್ಹರ್ತಾಲೆ. ಬಾರ್ದೇಸ್, ತೀಸ್ವಾಡಿ, ಸಾಸಷ್ಟೀ ಗಾಂವಾಂನಿ ಸಾರಸ್ವತಾಚ್ ಗಾಂವ್ಕಾರ್ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೆ (ನಾಯಕ್, 2009, ಪಾ. 28).

ಗೊಂಯಾಂ ಪಾವ್‌ಲ್ಲೆ ಸಾರಸ್ವತ್ ಕೃಶಿಕ್ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೆ ತರೀ ಕ್ರಮೇಣ್ ವೆಪಾರಾಕ್ ದೆಂವ್ಲೊನ್ ಘೋವಾಚ್ ಮಡ್ವಾದೀಕ್ ಜಾಲೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1314ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ದೇವಗಿರಿ ಸಂಗಿಂ ಗೊಂಯ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ರಾಯಾಂಖಾಲ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಗೊಂಯ್ ಭಾರತಾಂತ್ಲೊ ಭೋವ್ ಸುಖ್-ಸಂತೊಸಾಚೊ ಪ್ರದೇಶ್ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೊ. ಪುಣ್, ಮುಸ್ಲಿಮ್ ರಾಯಾಂಚ್ಯಾ ಆಡಳ್ತ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಹಿಂದ್ವಾಂಚಿಂ ಜಾಯ್ತಿಂ ದಿವ್ಳಾಂ ನಾಸ್ ಕೆಲಿಂ ಆನಿ ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ಹಿಂದೂ ಲೊಕಾಕ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಧರ್ಮಾಕ್ ಕನ್ವೆರ್ತ್ ಕೆಲೆಂ. ಜಾಯ್ತೆ ಸಾರಸ್ವತ್ ಹ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಗೊಂಯ್ ಸಾಂಡುನ್ ದಕ್ಷಿಣ್ ಭಾರತಾಕ್, ಮುಕೆಲ್ ಜಾವ್ನ್ ಕರ್ನಾಟಕ್ ಆನಿ ಕೇರಳಾಕ್ ದೇಸಾಂತರ್ ಗೆಲೆ.

ಸೊಳಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾ ಆದಿಂ ಗೊಂಯಾಂತ್ ದಿವ್ಳಾಂಚ್ ಶಿಕ್ಷಾ ಕೇಂದ್ರ್ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲಿಂ. ಹಾಂಗಾಸರ್ ಚಡ್‌ಶೆಂ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಶಿಕಪ್ ಮಾತ್ರ್ ದಿತಾಲೆ. ಶಿಕ್ಷಾಕ್ ಆನಿ ಬರ್ಪಾಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಚೊ ವಾಪಾರ್ ಜಾತಾಲೊ (Chandra, 2007). ಹೆಂ, ಆಪ್ಲ್ಯಾ 'The language situation of Goa in the 16th and 17th century' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಲೇಖನಾಂತ್ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಮಿಲಿಂದ್ ಮಾಲ್‌ಶೆ ಅಶೆಂ ದಾಖಿಲ್ ಕರ್ತಾ:

> ಪರ್ಲ್ಯಾ ಕಾಳಾಂತ್ ಶಿಕಪ್ ಫಕತ್ ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ಲೊಕಾಚೆಂ ಭಾಗ್ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೆಂ. ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಗಾಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಕ್ ಜೆಂ ಶಿಕಪ್ ಮೆಳ್ತಾಲೆಂ ತೆಂ ಫಕತ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತ್ ಮೆಳ್ತಾಲೆಂ. ರಾಯ್‌ಕುಂವರಾಂಚ್ಯಾ ವಾಪಾರಾಕ್ ತಯಾರ್ ಕೆಲ್ಲಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಸೊಡ್ಲ್ಯಾರ್ ಭಾರತಾಂತ್ ತ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ಅಧ್ಯಯನಾಕ್ ಕಸಲಿಂಚ್ ಪರ್ತ್ಯ ಪುಸ್ತಕಾಂ ನಾತ್‌ಲ್ಲಿಂ. ಸ್ಥಳೀಯ್ ಭಾಸೊ ಅವ್ಯಸ್ಥಿತ್ ರಿತಿನ್ ಶಿಕಯ್ತಾಲೆ. ಹ್ಯಾ ಭಾಶೆಂಕ್ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಶುದ್ಧತಾ ವಾ ಭಾಶೆಂತ್ ಏಕ್‌ಸಾರ್ಕೆಂಪಣ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲೆಂ. ಪತ್ರ್‌ವ್ಯವಹಾರ್ ಆನಿ ಲೇಕ್‌ಪಾಕ್ ಅನುಕರಣಾವರ್ವಿಂ ನಿರ್ವಹಣ್ ಜಾತಾಲೆಂ' (Malshe, 1995).

ಹ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಫಕತ್ ಉಲವ್ಪಾಚಿ ಭಾಸ್ ಜಾವ್ನ್ ಉರ್ಲಿ (Katre, 1942). ಪುರ್ತುಗೆಜಾಂಚೆಂ ಯೆಣೆಂ ಜಾತಾಸರ್ ಉತ್ತರ್ ಕೊಂಕಣಾಂತ್ ಉಲಂವ್ಚಿ ಭಾಸ್ ಕೊಂಕಣಿ ಆನಿ ರಾಜ್‌ಭಾಸ್ ಮರಾಠಿ, ದಕ್ಷಿಣ್ ಕೊಂಕಣಾಂತ್ ಉಲಂವ್ಚಿ ಭಾಸ್ ಕೊಂಕಣಿ ಆನಿ ರಾಜ್‌ಭಾಸ್ ಕನ್ನಡ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲಿ (ದೆಕೊಸ್ತಾ, 2005, ಪಾ. 4). ಯಾದವಾಂಚ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ (1187–1317) ಬರ್ಪಾಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಚ್ಯಾಕೀ ಸಲೀಸ್ ಆಸ್ಚಿ ಮರಾಠಿ ಭಾಸ್ ವಾಪಾರುಂಕ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲಿ ಆನಿ ತಿ ಲೊಕಾಮೊಗಾಳ್ ಜಾಲಿ (Mitragotri, 1992). ಹಾಚ್ಯಾಕೀ ಆದಿಂ ಕದಂಬ ರಾಯಾಂನಿ (960–1310) ಗೊಯಾಂತ್ ಪರಿಚಿತ್ ಕೆಲ್ಲಿ ಪುರಾತನ್ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿ 17ವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾ ಪರ್ಯಾಂತೀ ವಾಪಾರಾಚೆರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ. ಕನ್ನಡ ಸಂಗಿಂ ಮರಾಠಿ ಬರಂವ್ಚ್ಯಾಕ್‌ಯಿ ಹಿ ಲಿಪಿ ವಾಪಾರ್ತಾಲೆ (Mitragotri, 1992).

ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಚೆಂ ಶೀದಾ ಉತ್ಪನ್ನ್ ಆನಿ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಸಾರಸ್ವತಾಂಚಿ ಮಾಂಯ್

ಭಾಸ್ ತರ್ಯಿ ಸೊಳಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಚ್ಯಾ ಸುರ್ವೆ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಸಾರಸ್ವತ್ ಲೊಕಾ ಮಧೆಂ ಕೊಂಕ್ಣೆಂತ್ ಲಿಖ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆ ಖ್ಚುರು ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳಾನಾಂತ್. ಬಗಾರ್ ಫಕತ್ ಸಂಸ್ಕೃತ್, ಕಾನಾಡಿ ಆನಿ ಮರಾಠಿ ಭಾಶೆಂತ್ ಘಾತ್ರಾಂನಿ. ತಾಂಬ್ಯಾಚ್ಯಾ ಫೊಳಿಯಾಂನಿ ಕಾಂತಯಿಲ್ಲೆಂ ಮಾತ್ರ್ ಇತಿಹಾಸ್‌ಗಾರಾಂಚ್ಯಾ ಸೊಧ್ನಾಂಕ್ ಸಾಂಪಡ್ಲಾಂ (ibid).

1327ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಕದಂಬ ಕುಳ್ಯೆಚ್ಯಾ ನಿಮಾಣ್ಯಾ ರಾಯಾಚ್ಯಾ ಮರ್ಣಾ ಸಂಗಿಂ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಗಾಂವ್ಕಾರಾಂಚ್ಯಾ ವೈಭವಾಚೊ ಏಕ್ ಅದ್ಯಾಯ್ ಸಂಪ್ಲೊ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಸಾರಸ್ವತಾಂಚೆ ಪಿನವ್ಣೆಕ್[10] ಪಾಳೊ ದೀವ್ನ್ ಪುಡ್ತುಗೆಜಾಂನಿ ಗೊಂಯ್ ಸ್ವಾದೀನ್ ಕರ್ನ್ ಸಾರಸ್ವತ್ ಲೊಕಾಕ್ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಸ್ವತಂತ್ರ್[11] ಆನಿ ಹೆರ್ ಸವ್ಲಾತಾಯೊ[12] ದಿತಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಹ್ಯಾ ಲೊಕಾನ್ ನಿರಂತರ್ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಶಾಸನ್‌ದಾರಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಕಶ್ಟ್ ಸೊಸಿಜೆ ಪಡ್ಲೆ.

4. ಪುಡ್ತುಗೆಜಾಂಚ್ಯಾ ಆಡಳ್ತ್ಯಾಖಾಲ್ ಕೊಂಕಣಿ

ಸೊಳಾವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾ ಪುರ್ವಿಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚಿ ಏಕ್ ಮಾತ್ರ್ ಗವಾಯ್ ಆಸಾ ಕವಿ ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರ್ ಹಾಚಿ ರಚನಾ 'ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿ'. ಮುಳಾನ್ ಹಿ ಮರಾಠಿ ಕೃತಿ ತರೀ ಹಾಂತುಂ ಕೊಂಕಣಿ ಸಬ್ದಾಂಚೊ ಜಾಯ್ತೊ ವಾಪಾರ್ ಜಾಲಾ. ರೊದ್ರೀಗಿಸ್ (1982) ಹಾಣೆ 'ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿ'ಚೊ ಆಸೊ ಉಲ್ಲೇಕ್ ಕೆಲಾ:

> ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರ್. ಹೊ ತರುಣ್ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀ ಕವಿ ಸಂತ್ (1275–1297). ಹಾಂಣಿ ಮರಾಠಿ ಭಾಸ್ ಸ್ಥಾಪಲಿ ಆನಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ರಚ್ಲೆಂ; ತಾಚ್ಯಾ ಅಪರಿಮಿತ್ ಸಾಹಿತ್ತಿಕ್ ಬರ್ಪಾವಳಿಂತ್ ಭೋವ್ ನಾಂವ್‌ಲೌಕಿಕ್ ಗ್ರಂಥ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಭಗವದ್‌ಗೀತೆಚೆಂ ಪದ್ಯ ಪಿವರಣ್ (Metrical paraphrase) 'ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿ'. ರಾಜಕೀ ಸ್ವತಂತ್ರ್ ದೇಶಾಚಿ ಭಾಸ್ ಜಾವ್ನ್, ಮರಾಠಿಚಿ ಪ್ರಗತಿ ಸಡ್ಲಡೀತ್ ವರ್ತಲಿ, ಪುಣ್ ಕೊಂಕಣಿ ಪಾಟಿಂ ಉರ್ಲಿ ಕಾರಣ್ ತೀ ಸದಾಂಚ್ ಪರ್ಕ್ಯಾ ಜುಲ್ಮಾಖಾಲ್ ಆಸ್ಲಿ; ತರಿಯಿಪಣ್ ತಿಚಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ್ ಪುಷ್ಟ್ ಆನಿ ಸಂಪನ್ನ್ ಶಬ್ದ್‌ಸಂಗ್ರಹ್ ಹಾಂಕಾಂ ಲಾಗುನ್ ಸಾವ್ಕಾಸ್ ವಾಡತ್ ಗೆಲಿ. ಪಿಂಗ್ರಿ ಧರ್ಮ್‌ಪ್ರಚಾರಕ್ 16ವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಘುಸ್ಲೆ ಪರ್ಯಾಂತ್ರ್ ಆನಿ ತೆದ್ಲ್ಯಾಂ ಚ್ಯಾರ್ ಶೆಕ್ಡೆ ಪಾಸುನ್ ಜೆಮ್ ಕಾಡ್ಲಿ; ಪರಂತ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರಾಚೊ ಉಪಸಂಸ್ಕಾರ್ ಕಸೊ, ಪಾದ್ರಿಂನಿ ಶಬ್ದ್ ಶಾಸ್ತ್ರಾಚಿಂ ಆನಿ ಧರ್ಮಾಂಚಿಂ ಸಾಹಿತ್ತಿಕ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ ದವರ್ಲಿಂ, ಆನಿ ಹ್ಯಾ ಪರ್ವಿಂ ಕಾಂಯ್ ಕೊಂಕಣಿ ಪುರ್ವಿಲಿ ಸಾಮಾಗ್ರಿ ಸಾಂಬಾಳುನ್ ಮೆಳ್‌ಲಿ, ಜಿಕಾ ಆಜ್ ಭೋವ್ ಥೋರ್ ಮೊಲ್ ಪಾವ್ತಾ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ತಿಚ್ಯಾ ಆಧಾರಾನ್ ಕೊಂಕಣೀ ಭಾಷೆಚಿ ಪುನರ್ಗತಿ ಕರುಂಯೆತ್ (ಪಾ. 12).

ಮಧುಕರ್ ಡಿ. ಚಂದಾವರ್ಕರ್ ಹಾಣೆಂ ಕೊಂಕ್ಣೆಕ್ ತರ್ಜಣ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿ (2015) ಗ್ರಂಥಾಚ್ಯಾ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾ ಪಾನಾರ್ ದಿಲ್ಲ್ಯಾ ಒಳ್ಕೆ ಝುಳ್ಕೆಂತ್ ಮಣ್‌ಕೀಕರ್ (2015) ಅಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ತಾ: 'ಮೂಳ್ ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿಚೆ ಪದ್ಯ್ ಸಾಂತ್ ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಾನ್ ದಿಲ್ಲೆ ಭಗವದ್ಗೀತೆಚೆಂ ಏಕ್ ಪಿಶೇಸ್ ನಿರೂಪಣ್. ಜಾಲ್ಯಾರಿಯ್ ಹ್ಯಾ ಗ್ರಂಥ್ ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿ ತ್ಯಾ ಕಾಳಾಚೆ ಬ್ರಮ್ಹಾವರ್ಗಿಲೆಂ ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ದಾಖೊನ್ ಪಿಮೋಚನ್ ಘೆವುನ್ ಜನಸಾಮಾನ್ಯ್ ಪ್ರಾಕೃತ್ (ಆದಿ ಮರಾಠಿ) ನಿರೂಪಣೆರ್ ರಚನ್ ಜಾಲಾಂ'. ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿಂತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಬ್ದಾಂಚೊ ವಾಪಾರ್ ಜಾಲಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ನೀಜ್ ತರೀ, ತೊ ಗ್ರಂಥ್ ಮುಳಾನ್ ಮರಾಠಿಂತ್ ರಚ್ಲಾ.

ಸೊಳಾವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾ ಆದಿಂ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ ಗಿರೇಸ್ತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಪುಡ್ತುಗೆಜಾಂನಿ ನಾಸ್ ಕೆಲೆಂ/ಕರಯ್ಲೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಪಾತ್ಯೆಣಿ ರುಜು ಕರ್ಚೆ ಕಸಲೆಯ್ ದಾಕ್ಲೆ ನಾಂತ್. ಹ್ಯೆ ಪಿಶಿಂ ಪ್ರಿಯೊಲ್ಕರ್

(1962) ಅಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ತಾ: 'ಪುರ್ತುಗೆಜಾ ಪರ್ಗ್ಯಾ ಜಿಕ್ಲ್ಯಾಂತ್ (old conquest) ಜಾಂವ್, ವಾ ನವ್ಯಾ ಜಿಕ್ಲ್ಯಾಂತ್ (new conquest) ಜಾಂವ್ ಖಂಚೆಂಯ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಲಾಬ್‌ಲ್ಲೆಂ ನಾ. ಪರ್ಗ್ಯಾ ಜಿಕ್ಲ್ಯಾಂತ್ ಸುರ್ವೆರ್ ಕೊಂಕಣೆಚೆರ್ ಖಾಡುಂ ಘಾಲ್ಲೆಂ ತರೀ, ನವ್ಯಾ ಜಿಕ್ಲ್ಯಾಚ್ಯಾ ಸುರ್ವೆರ್ ಥಾವ್ನ್‌ಂಚ್ ಕೊಂಕಣೆಚೆರ್ ಕಸಲ್ಲೊಚ್ ಬಂದಡ್ ಜಾಂವ್, ಇಂಕ್ವಿಜಿಸಾಂವ್ ಜಾಂವ್ ಘಾಲ್ಲೆಂ ನಾ. ಜರ್ ಬರ್ದ್ಲೆಂ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ ತರ್ ಹ್ಯಾ ಸುವಾತೆಂನಿ ತೆಂ ಮೆಳಾಜೆಚ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ' (Cited in Botelho, 2007, p. 54).

ಅಲ್ಮೇದಾ 'ಪುರ್ತುಗೆಜಾಂಚ್ಯಾ ಯೆಣ್ಯಾ ಪಯ್ಲೆಂ ಕೊಂಕಣೆಂತ್ ಗಿರೇಸ್ತ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ ಆನಿ ಪುರ್ತುಗೆಜಾಂನಿ ತಿಕ್ಕಾ ರಾಜ್ವಟ್ಕೆ ಸ್ಥಾಪನ್ ಕರ್ಚೆ ಉಮೆದಿನ್ ತೆಂ ನಾಸ್ ಕೆಲೆಂ' ಮ್ಹಣ್ತೆಲ್ಯಾಂ ಪ್ರಾಸ್ ವೆಗ್ಳೆಂ ಚಿಂತಪ್ ಉಚಾರ್ತಾ:

> ಪುರ್ತುಗೆಜಾಂಚೆಂ ಆಡಳ್ತೆಂ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ ಫಕತ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಎಕಾ ವಾಂಟ್ಯಾಚೆರ್ ಮಾತ್ರ್. ಪುಣ್ ತ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್‌ಚ್ ಕೊಂಕಣಿ ಉತ್ತರಾಚ್ಯಾ ರತ್ನಗಿರಿ ಥಾವ್ನ್ ದಕ್ಷಿಣಾಚ್ಯಾ ಕೇರಳ ಪರ್ಯಾಂತ್ ವಿಸ್ತಾರ್ಲ್ಲಿ. ಮ್ಹಣ್ತಚ್, ಹ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ಲ್ಯಾ ತ್ಯಾ ಕಾಳಾಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚ್ಯಾ ಪೊರ್ಗ್ಲೊಳಾಕ್ ಪುರ್ತುಗೇಜ್ ಕಾರಣ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಸಕಾನಾಂತ್. ತ್ಯಾ ಭಾಯ್ರ್ ಮರಾಠಿ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಫರಕ್ ಕಳಿತ್ ನಾತ್ಲೆಲ್ಯಾ ಪುರ್ತುಗೆಜಾಂನಿ ತವಳ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ಒಟ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯಾ ಮದ್ಲೆಂ ಫಕತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಪಿಂಚುನ್ ನಾಸ್ ಕರ್ಚೊ ಸಂಭವ್‌ಯಿ ಭೋವ್ ಉಣೊ ಆಸ್ತಾನಾ, ಘೊಡೆಂ ತರೀ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಕಶೆಂ ಉರಾನಾ ಜಾಲೆಂ? ಬ್ರಾಗಾಂತ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಸೊಳಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಚ್ಯೊ ಹಾತ್ ಪ್ರತಿಯೊ ಸಂಖ್ಯೊ 771 ಆನಿ 772 ಸಯ್ತ್ ಕೊಂಕಣೆಂತ್ಲೆಂ ಮೌಲಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆಂ ರೋಮಿ ಲಿಪಿಂತ್ ದಾಖಿಲೀಕರಣ್ ಶಿವಾಯ್, ತವಳ್ ಹೆರ್ ಲಿಪಿಂತ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆಂ ಲಿಪ್ಯಂತರೀಕರಣ್ ನ್ಹಯ್ (Cited in Botelho, 2007, p. 54).

ಗೊಂಯಾಂ ಭಾಯ್ಲ್ಯಾ ಪರ್ಗ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ ಆನ್ಯೇಕ್ ರುಜ್ವಾತ್ ಸೊಳಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂತ್ ವಾ ತಾಚ್ಯಾಕೀ ಆದಿಂ ಗೊಂಯ್ ಸಾಂಡುನ್ ಕೇರಳಾ ಪಾವ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಸಾರಸ್ವತ್ ಸಮುದಾಯಾ ಮಧ್ಲೊ 'ಗೊಡ್ಡೆ ರಾಮಾಯಣ'. ಕೇರಳಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಚ್ಚಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಮುಂಡಿಶೇರಿ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಕುಟ್ಮಾಚ್ಯಾ ದಾಸ್ತಾನಾಂತ್ ಮೆಳ್‌ಲ್ಲೆಂ, ತಾಳಿಯಾಂನಿ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ಹೆಂ ರಾಮಾಯಣ್ ಕೊಚ್ಚಿನಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆ ಸಂಸ್ಥ್ಯಾನ್ 1989 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಛಾಪುನ್ ಪರ್ಗಟ್ಲೆಂ. ಹಾಚೆಂ ಮೂಳ್ ಲಗ್ಗಗ್ ಅಡೇಜ್ ಶತಮಾನಾ (ಅಟ್ರಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಚ್ಯಾ ಮಧ್ಲ್ಯಾ ಭಾಗಾಂತ್ ರಚಿತ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ) ಆದ್ಲೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಅಂದಾಜ್ ಕೆಲಾ (Rao, 1989, p. 5).

ಸೊಳಾವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ರಚ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ ಮೆಳ್ಳ್ಯೊ ದೋನ್ ರುಜ್ವಾತಿ ಪುರ್ತುಗಲಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಬ್ರಾಗಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಮಿನ್ಹೊ ವಿದ್ಯಾಪೀಠಾಚ್ಯಾ ಗ್ರಂಥಾಲಯಾಂತ್ ಆಸಾತ್. ಹಿಂ ದೋನ್‌ಯಿ ರಚನಾಂ ರೋಮಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಆಸೊನ್, ಸೊಳಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಚ್ಯಾ ಸುರ್ವೆರ್ ಗೊಂಯಾಂಕ್ ಪಾವ್ಲೆಲ್ಯಾ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಮಿಶನರಿಂನಿ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಕೊಂಕಣಿ ವೆಕ್ತಿಂಕರ್ನ್ಯಾ ವಾಚವ್ನ್/ಸಾಂಗವ್ನ್[13] ಹಾತ್ ಬರ್ಪಾನ್ ಬರವ್ನ್ ದವರ್‌ಲ್ಲಿಂ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್. ಹಾಂಚ್ಯೆ ಪಯ್ಕಿ ಪಯ್ಲೆಂ ರಚನ್ 'ಮಹಾಭಾರತ್' (Codex 771)[14], ಆನಿ ದುಸ್ರೆಂ ರಾಮಾಯಣ್ (Codex 772). ಹಾಂಚ್ಯೆ ಸಂಗಿಂ ಹೆರ್ ಥೊಡ್ಯಾ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಕಥಾಂಚ್ಯೊ ಹಾತ್ ಪ್ರತಿಯೊಯ್ ಆಸಾತ್. ಹಿಂ, ತಶೆಂಚ್ ಉಪ್ರಾಂತ್ಲಿಂ ಸರ್ವ್ ಕೊಂಕಣಿ ಬರ್ಪಾಂ ಆನಿ ದಸ್ತವೆಜಾಂ ಪುರ್ತುಗೆಜಾಂಚ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ರಚ್‌ಲ್ಲಿಂ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್ (Miranda, 2011, p. 5).

ಪುಣ್ ತ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ 'ಕೊಂಕಣಿಕ್ ಸ್ವತಾಚಿ ಮೂಳ್ ಲಿಪಿ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ ತರೀ, ಮಿಶನರಿಂನಿ ತಿ

ವಾಪಾರ್ನಾಸ್ತಾಂ ಕೊಂಕಣಿ ಬರಂವ್ಚ್ಯಾಕ್ ರೊಮಿ ಲಿಪಿ ವಾಪಾರ್ಲಿ'– ಅಶೆಂ ತವಳ್ಚ್ಯಾ ಮಿಶನರಿಂನಿಂಚ್ ಉಲ್ಲೇಕ್ ಕೆಲ್ಲೊ ಆಸಾ[15] (Miranda, 2011, p. 1). ಮಿಶನರಿಂಚೊ ಹೊ ಉಲ್ಲೇಕ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ತವಳ್ ಕೊಂಕಣಿ ಬರ್ಪಾಕ್ ಪುರಾತನ್ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿ ವಾಪಾರ್ತಾಲೆ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾಚಿ ರುಜ್ವಾತ್ ತರೀ, ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚೆಂ ವ್ಯಾಕರಣ್ ತವಳ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ತಯಾರ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾತ್ಲ್ಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ತಾ ಗೋಮ್ಸ್ (2004)–

> ನವ್ಯಾ ಉದೆವಾಚ್ಯಾ (Renaissance) ಉಮೆದಿನ್ ಭರ್ಲೆಲ್ಯಾ ಮಿಶನರಿಂನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಶಿಕ್ಚ್ಯಾ ಉದ್ದೇಶಾನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚೆಂ ಮುಳಾವೆಂ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಬರಂವ್ಚ್ಯಾಕ್ ತ್ಯಾಚ್ ವರ್ಸಾ ಯಾಜಕೀ ದೀಕ್ಷಾ ಜೊಡ್ಲಲೊ ಗೊಂಯ್ಚೊ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಸೆಮಿನರಿಸ್ತ್ ಕರಾಂಬೊಲಿ ಹಳ್ಳಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಭಾವ್ ಆಂದ್ರೆ ವಾಜಾಕ್ ಪಿಂಚ್ಲೊ. ಗೊಂಯ್ ಸಾಂ ಪಾವ್ಲ್ ಕೊಲೆಜಿಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಪಿದ್ಯಾರ್ಥಿನ್ ಪಿದೇಶಿ ಪಾದ್ರಿಂಕ್ ದೇಶಿ ಭಾಸ್ ಶಿಕಂವ್ಚ್ಯೆ ಖಾತಿರ್ ತಯಾ¯ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ವ್ಯಾಕರಣಾಚ್ಯಾ ಮುಳಾವ್ಯಾ ಕಡ್ತಿಲೆಚ್ಯಾ ಆದಾರಾರ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚೆಂ ಗೂಂಡ್ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕೆಲ್ಲೊ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಯಾಜಕ್ ತೋಮಸ್ ಸ್ಟೀಪನ್ ಹಾಣೆಂ 1617ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಶಿಕ್ಪಾಕ್ ಯೋಗ್ಯ ಜಾಂವ್ಚೆ ತಸಲೊ ಉಂಚ್ಲೊ ಶಬ್ದ್‌ಕೋಶ್ ತಯಾರ್ ಕೆಲೊ. 1640ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ತೊ ಮೊಕ್ಳಿಕ್ ಕೆಲೊ (p. 233).

ಪಿಂಚ್ಯಾಯ್ ಲೊಕಾಚಿ ಭಾಸ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಪದ್ವೆಕ್ ಚಡೊಂಕ್ ಹಿಂ ತೀನ್ ಕಾರಣಾಂ ಜಾಯ್ ಮ್ಹಣ್ತಾ ಜೇಂದ್ರೆ– 'ಪಯ್ಲೆಂ – ಆಯ್ಕೊಂಕ್ ಅತ್ರೆಗ್ಚಿ ಬಹುಜನ್ ಸಮಾಜ್, ದುಸ್ರೆಂ– ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಕ್ ಅತ್ರೆಗ್ಚೊ ಪಂಡಿತ್ ವರ್ಗ್ (ಸಾಹಿತ್ಯ್ ರಚ್ಚಿ) ಆನಿ ತಿಸ್ರೆಂ– ಕೀರ್ತಿಕ್ ಆಶೆಂವ್ಚೆ ರಾಯ್ (ಸಾಹಿತಿಂಕ್ ಪಾಟಿಂಬೊ ದಿತಲೆ)' (ಮುಗಳಿ, 2022, ಪಾ. 17). ತಾಚ್ಯೆ ಪರ್ಮಾಣೆಂ ಹಾಂತ್ಲಿಂ ಪಿಂಚಿಂಯ್ ದೋನ್ ಕಾರಣಾಂ ಜರ್ ಅನ್ಕೂಲ್‌ವಂತ್ ಜಾಲಿಂ ತರ್, ತಿಸ್ರೆಂ ಕಾರಣ್ ಅಪಾಪಿಂ ಅನ್ಕೂಲ್ ಜಾತಾ. ಖೊಟ್ಯಾ ನಶಿಬಾಕ್ ಲಾಗೊನ್ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ಹಾಂತ್ಲಿಂ ದೋನ್ ಕಾರಣಾಂ ಅನಾನ್ಕೂಲಾಚಿಂ ವಾ ಬೆಪಾರ್ವಾಚಿಂ ಜಾಲಿಂ.ಕೊಂಕಣಿ ಆಯ್ಕೊಂಕ್ ಅತ್ರೆಗ್ಚಿ ಬಹುಜನ್ ಸಮಾಜ್ ಆಸ್ಲಿ ತರೀ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಕ್ ಅತ್ರೆಗ್ಚೊ ಪಂಡಿತ್ ವರ್ಗ್ ಜಾಂವ್, ಕೀರ್ತಿಕ್ ಆಶೆಂವ್ಚೆ ರಾಯ್ ಜಾಂವ್ ಕೊಂಕಣಿ ಮಾಯೆಚ್ಯಾ ಗರ್ಭಾಂಥಾವ್ನ್ ತವಳ್ಚ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಉದೆಂವ್ಕ್ ನಾತ್ಲ್ಲೆ. ದೆಕುನ್ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ಆದಿಂ ರಾಯಾಂಚೊ ಜಾಂವ್ ಆನಿ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಸರ್ಕಾರಾಚೊ ಜಾಂವ್ ಆಸ್ರೊ ಮೆಳ್ಳೊನಾ. 19ವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಚ್ಯಾ ಮಧ್ಲ್ಯಾ ಭಾಗಾಂತ್ ಮ್ಹಣ್ಜೆ 1853 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಗೊಂಯ್ಚೊ ಮುಕೆಲ್ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಜಾವ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಡೊ। ಜೋಕಿಮ್ ಕುಞ್ ರಿವಾರಾನ್ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ದಿಲ್ಲೊ ಬಳ್ವಂತ್ ಪಾಟಿಂಬೊ ಮಾತ್ರ್ ಆಡಳ್ತ್ಯಾದಾರಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ಮೆಳ್‌ಲ್ಲೊ ಪಯ್ಲೊ ಪಾಟಿಂಬೊ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್.

5. ಕಾನಡಿ ಲಿಪ್ಯೆಂತ್ಲೆಂ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್

ಭಾಶೆ ತಜ್ಜ್ಞ ನಾರಾಯಣ್ ಗೋಪಿಂದ್ ಕಳೇಲ್ಕರಾನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಜೆರಾಲ್ ಥರಾನ್ ತೀನ್ ಪಂಗಡ್ ಜಾವ್ನ್ ಪಿಂಗಡ್ ಕೆಲ್ಯಾ (Sardesai, 2006, p. 5). ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಪಂಗ್ಡಾಂತ್ ಯೆತಾ ಮಹಾರಾಶ್ಟ್ರಾಚ್ಯಾ ಸಿಂಧ್‌ದುರ್ಗ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯಾಂತ್ ಉಲಂವ್ಚಿ ಉದೆಂತಿ / ಮುಡ್ಲಾ ಕೊಂಕಣಿ ವಾ ಮಾಲ್ವಾನಿ ಕೊಂಕಣಿ. ಹಾಚೆರ್ ಮರಾಠಿಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ ಚಡ್. ದುಸ್ರೊ ಪಂಗಡ್: ಗೊಂಯ್ ಆನಿ ಉತ್ತರ್ ಕನ್ನಡ್ ಪ್ರದೇಶಾಂನಿ ಉಲಂವ್ಚಿ 'ಮಧ್ಯ್ ಕೊಂಕಣಿ'. ಗೊಂಯಾಂತ್ ಹಾಚೆರ್ ಪುಡ್ತುಗೆಜ್ ಭಾಶೆಚೊ ಪ್ರಭಾವ್[16] ಚಡ್ ತರ್ ಉತ್ತರ್ ಕನ್ನಡಾಂತ್ ಹಾಚೆರ್ ಕನ್ನಡಾಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ ಚಡ್. ತಿಸ್ರೊ ಪಂಗಡ್ 'ದಕ್ಷಿಣ್ ಕೊಂಕಣಿ'. ಮಂಗ್ಳುರ್, ಉಡುಪಿ, ಪ್ರದೇಶಾಂನಿ ಉಲಂವ್ಚ್ಯಾ ಹ್ಯೆ ಕೊಂಕಣೆಂತ್ ತುಳು ಆನಿ ಕನ್ನಡಾಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ ಚಡ್ ತರ್, ಕಾಸರ್‌ಗೋಡ್ ಆನಿ ಕೇರಳಾಂತ್ ಉಲಂವ್ಚ್ಯಾ ಹ್ಯೆ ಕೊಂಕಣೆಂತ್ ಮಲಯಾಳಮ್ ಭಾಶೆಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ ಚಡ್. ಹ್ಯಾ ತೀನ್ ಪಂಗ್ಡಾಂನಿ ಕೊಂಕಣೆಚ್ಯೊ ಸುಮಾರ್ 42

ಬೊಲಿ ಅಟಾಪುನ್ ಅಸಾತ್. ಅಸಲ್ಯಾ ಬೊಲಿಂ ಮಧೆಂ ಏಕ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಮಂಗ್ಳುರಿ ಕೊಂಕಣಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚಿ ಕೊಂಕಣಿ. ಕೊಸ್ ಕೊಸ್ ಪರ್ ಬದ್ಲೆ ಪಾನಿ, ಚಾರ್ ಕೊಸ್ ಪರ್ ವಾಣಿ (Lobo, 2018) ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಹಿಂದಿ ಸಾಂಗ್ಣೆಪರಿಂ ಮಂಗ್ಳುರ್, ಉಡುಪಿ, ಚಿಕ್‌ಮಂಗ್ಳುರ್ ದಿಯೆಸಜಿಂನಿ ಶಿಂಪಡ್ಲೆಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂನಿ ಉಲಂವ್ಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಂತ್‌ಯಿ ಗಾಂವಾಂ ತೆಕಿದ್ ತಫಾವತ್ ಆಸಾ ತರೀ, ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ವಾಪಾರ್ಚಿ ಕೊಂಕಣಿಚ್ ವಯ್ರ್ ಕಳಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಜಾಗ್ಯಾಂನಿ ಬರ್ಪಾಕ್ ಉಪೇಗ್ ಕರ್ತಾತ್.

1556ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಜೆಜ್ವಿತಾಂನಿ ಗೊಂಯ್ಯಾಂ ಸಾಂ ಪಾವ್ಲ್ ಕೊಲೆಜಿಂತ್ ದೆಶಾಂತ್ಲೊ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್, ಆಶಿಯಾಂತ್ಲೊ ಪಯಿಲ್ಲೊ ಛಾಪ್ಖಾನೊ ಸುರ್ವಾತ್ಲೆ ಸಂಗಿಂ (Nadkarni, 2015, p. 15) ಭಾರತಾಂತ್ ಛಾಪ್ಯಾ ಕ್ರಾಂತಿ ಆರಂಭ್ ಜಾಲಿ. ಆನಿ ಆಮಾ ಸರ್ವಾಂಕ್ ಕಳಿತ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಪರಿಂ ಭಾರತಾಂತ್ ಛಾಪ್‌ಲ್ಲೊ ಪಯಿಲ್ಲೊ ಬೂಕ್‌ಚ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚೊ– ರೊಮಿ ಲಿಪಿಂತ್. ಹೆಂ ಗೊಯಾಂತ್ ಘಡ್ಲೆಂ ತರ್, ಏಕ್‌ಯೇಕ್ ಕಾರಣಾಂಕ್ ಲಾಗೊನ್ ತ್ಯಾಚ್ ವೆಳಾರ್, ತಾಚೆ ಆದಿಂ ವಾ ತಾಚೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಕರ್ನಾಟಕ್, ತಾಂತ್ಲ್ಯಾ ತಾಂತುಂ ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಪಾವ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂನಿ, ಜಾಂವ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ವಾ ಸಾರಸ್ವತ್, ಎಕುಣಿಸಾವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ರಚ್‌ಲ್ಲೆ ಪುರಾವೊ ಕಸಲೆಚ್ ದಾಕ್ಲೆ ಮೆಳಾನಾಂತ್. ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ 1841ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಕರಾವಳ್ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ಲೊ ಪಯ್ಲೊ ಛಾಪ್ಖಾನೊ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಂಚ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಛಾಪುನ್ ಪರ್ಗಟ್ಚೆ ರೀತ್ ಸುರು ಜಾಲಿ. ಛಾಪುನ್ ಪರ್ಗಟ್ಲೆಲ್ಯಾ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚಿ ವಾಡಾವಳ್ ದಾಖಿಲ್ ಕರ್ತಾನಾ, ಹ್ಯಾ ಲೇಖನಾಂತ್ ಹೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಸಕಯ್ಲ್ ದಿಲ್ಲ್ಯಾ ಪರ್ಮಾಣೆ ವಿಂಗಡ್ ಕೆಲಾಂ:

5.1. ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲೆಂ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್

ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಛಾಪ್‌ಲ್ಲೊ ಪಯಿಲ್ಲೊ ಬೂಕ್ 'ಸೊಮಿ ಜೆಜು ಕ್ರಿಸ್ತಾಚಿ ಪಾಶಾಂವಾಚಿ ಕಥಾ'. ಹೊ ಬೂಕ್ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್ ಸುರು ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಸತ್ರಾ ವರ್ಸಾಂ ಉಪ್ರಾಂತ್, ತ್ಯಾಚ್ ಛಾಪ್ಖಾನ್ಯಾಂತ್ 1858 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಛಾಪುನ್ ಆಯ್ಲೊ. 1882 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಜೆಜ್ವಿತಾಂನಿ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಕಥೊಲಿಕಾಂಚೊ 'ಕೊಡಿಯಾಲ್‌ಬೈಲ್ ಛಾಪ್ಖಾನೊ' ಉಗಡ್ಲೊ. ಸುರ್ವಿಲ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂನಿ ಹಾಂಗಾಸರ್ ರೋಮಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಮಾತ್ರ್ ಛಾಪ್ತಾಲೆ. ಕ್ರಮೇಣ್ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಭಾಶೆಂತ್ ಛಾಪುಂಕ್ ಜಾಯ್ ತಿ ಸಾಹೆತ್ ಹಾಡವ್ನ್ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಚಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಆನಿ ಪತ್ರಾಂ ಛಾಪುಂಕ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಂ. ಹಾಚ್ಯೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಎಕೆಕ್ಲೆಚ್ ಕೊಂಕಣಿ ಬರಪ್ಪಿ ಉದೆಲೆ. ತರೀ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಛಾಪ್‌ಲ್ಲೊ ಪಯಿಲ್ಲೊ ಬೂಕ್ 'ಸೊಮಿ ಜೆಜು ಕ್ರಿಸ್ತಾಚಿ ಪಾಶಾಂವಾಚಿ ಕಥಾ' ಪರ್ಗಟ್ಲೆಲ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಥಾವ್ನ್ 1882ವ್ಯಾ ಇಸ್ವೆಂತ್ ಕೊಂಕಣಿ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಛಾಪುನ್ ಯೆಂವ್ಚೆ ಪರ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ 24 ವರ್ಸಾಂಚ್ಯಾ ಲಾಂಬ್ ಆವ್ದೆಂತ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಕಿತೆಂ, ಕಿತ್ಲೆಂ ಛಾಪ್ಲಾಂ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾಚೆ ಕಾಯಿಂಚ್ ದಾಕ್ಲೆ ನಾಂತ್. ತವಳ್ಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ಬರ್ಪಾ ರಿತಿಂತ್ ಜಾಣ್ವಾಯ್ ಜಾಂವ್, ಬರಯ್ಲೆಲೆಂ ಛಾಯ್ಲ್ ಕರುಂಕ್ ಪತ್ರಾಂ ಜಾಂವ್, ವಾ ಲೌಕಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಬರಂವ್ಚ್ಯೊ ಅವ್ಕಾಸ್ ಜಾಂವ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲೆಂಚ್ ಹಾಕಾ ಮುಖೆಲ್ ಕಾರಣ್. ನೊಬೆಲ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರ್ (1949), ದೋನ್ ಪಾಪ್ಟಿಂ ಪುಲಿಟ್ಜರ್ (1955, 1963) ಆನಿ ದೋನ್ ಪಾಪ್ಟಿಂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಪುಸ್ತಕ್ ಪುರಸ್ಕಾರ್ (1951, 1955) ಜಿಕೇತ್ ಸಾಹಿತಿ ವಿಲಿಯಮ್ ಫೊಕ್‌ನಾನ್ 'ವಾಚಾ, ವಾಚಾ, ವಾಚಾ. ಮೆಳ್ಳೆಂ ಸರ್ವ್ ವಾಚಾ – ಕಸ್ರೊ, ಊಂಚಿ, ಬರೆಂ ಆನಿ ವಾಯ್ಟ್. ಆನಿ ಪಳೆಯಾ ತೆ ಕಶೆ ಬರಯ್ತಾತ್...' ಮ್ಹಣ್ಟೆಪರಿಂ ವಾಚುನ್ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಕಿತೆಂಚ್ ನಾಸ್ತಾಂ, ವಾಚ್ಪಾ ಭುಕೆನ್ ಉಪಾಶಿಂ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ಮಂಗ್ಳುರಿ ಕೊಂಕಣಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚಿ ವಾಚ್ಪಾ ತಾನ್ ನಿವ್ರಾಂವ್ಕ್ ಆನಿ ತಾಂಚ್ಯೆ ಥಂಯ್ ಬರ್ಪಾ ಝುರ್ ಉಮಾಳುಂಕ್ ಕಾರಣ್ ಜಾತಲ್ಯಾಂಚೆಂ ಯೆಣೆಂ ತವಳ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ತಾಂಚೆ ಮದೆಂ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲೆಂ. ತೆ ಆಯಿಲ್ಲೆಚ್ 1878ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ!

ತಾಂಚ್ಯಾ ಯೆಣ್ಯಾ ಆದಿಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ರಚ್ಣಾಚಿಂ ದೆಣೆಂ ಆಸೊನ್, ಬರಂವ್ಕ್ ಆನಿ ಛಾಪುಯ್ಸ್ ಕರುಂಕ್ ಅವ್ಕಾಸ್ ನಾಸ್ತಾಂ ಆಳ್ಟೊನ್ ಗೆಲ್ಲ್ಯಾಂ ಏಶಿಂ 1937ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಛಾಪುಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ 'ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವೆಂ' ಪತ್ರಾಚ್ಯಾ ರುಪ್ಯೋತ್ಸವ್ ಅಂಕ್ಯಾರ್, ಪತ್ರಾಚೊ ಸ್ಥಾಪಕ್ ಸಂಪಾದಕ್ ಲುವಿಸ್ ಮಸ್ಕರೆಂಞ್ (1998) ಅಶೆಂ ಬರಯ್ತಾ:

> 'ಆತಾಂಚೆಬರಿ ಇಂಗ್ಲೆಜ್ ಸರ್ಕಾರಾಚ್ಯಾ ಸುಖಾ-ಸಾವ್ಕೆಂತ್ ತೆ (ಆಮ್ಚೆ ಮ್ಹಾಲ್ಘಡೆ) ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಆಮ್ಚೆ ಮಧೆಂ ಆಜ್ ಕಿತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕವೇಶ್ವರಾಂಚಿಂ ಆನಿ ಲೇಖಿಕಾಂಚಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಆಸ್ತಿಂ ಕೋಣ್ ಜಾಣಾ? ಹಾ! ಕಿತ್ಲ್ಯೊ ಹುಶ್ಯಾರ್ ತಕ್ಲ್ಯೊ, ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಮತಿಚಿ ಸೊಭಾಯ್ ಉಜ್ವಾರುಂಕ್ ಉಪಾಯ್ ನಾಸ್ತಾನಾ ಘುಗಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ಅಂತರ್ಲ್ಯಾತ್! ಆನಿ ತಾಣಿ ಜೊರ್ಯೆಲ್ಲೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಗೆಲ್ಯಾ ತ್ಯಾ ದೊನ್ಶಿಂ ತಿನ್ಶಿಂ ವರ್ಸಾಂಕ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲಿಖಿತಾಂಚೊ ದಾಳೊ ಕೆದೊ ಜಾತೊಗಿ!' (ಪಾ. 7).

ಮುಂಬಂಯ್ತ್ ಜರ್ಮನಿಚ್ಯಾ ಜೆಜ್ವಿತಾಂನಿ, ಕಲ್ಕತ್ತಾಂತ್ ಬೆಲ್ಜಿಯಮಾಚ್ಯಾ ಜೆಜ್ವಿತಾಂನಿ, ತ್ರಿಚ್ಚಿಂತ್ ಫ್ರೆಂಚ್ ಜೆಜ್ವಿತಾಂನಿ ಕೆಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಪಾ ಕ್ರಾಂತಿ ಪಳೆವ್ನ್ 1858ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಮಂಗ್ಳುರಿ ಕಥೊಲಿಕ್ ಮಾಲ್ಘಡ್ಯಾಂನಿ ಜೆಜ್ವಿತಾಂಕ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್‌ಯಿ ಧಾಡಿಜೆ ಮ್ಹಣ್ ತವಳ್ಚ್ಯಾ ಪಾಪಾಲಾಗಿಂ ವಿನಂತಿ ಕೆಲ್ಲಿ. ಭರ್ತಿ ವೀಸ್ ವರ್ಸಾಂ ಉಪ್ರಾಂತ್ 1878 ದಸೆಂಬರ್ 31ವೆರ್ ಮೊ। ನಿಕೊಲಸ್ ಪಗಾನಿ ಹಾಂಚ್ಯಾ ಮುಖೆಲ್ಪಣಾಖಾಲ್ ಇಟಾಲಿಯನ್ ಜೆಜ್ವಿತಾಂಚೊ ಪಯ್ಲೊ ಪಂಗಡ್ ಸಾತ್ ಜಣ್ ಯಾಜಕ್ ಆನಿ ದೊಗಾಂ ಬ್ರದರಾಂ ಸಂಗಿಂ ಮಂಗ್ಳುರ್ ಬಂದ್ರಾಕ್ ಯೇವ್ನ್ ಪಾವ್ಲೊ (ಗೌಡ, 2019, ಪಾ. 1-2). ಹಾಂಚ್ಯೆ ಮಧ್ಲೊ ಏಕ್ಲೊ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ಫಾ। ಆಂಜೆಲೊ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಸಾವೆರ್ ಮಾಫೆಯಿ ಹಾಣೆಂ ಮಂಗ್ಳುರಾಕ್ ಪಾವ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಚಾರ್ ವರ್ಸಾಂನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಶಿಕೊನ್ 1882ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಕೊಂಕಣಿ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಛಾಪುನ್ ಉಜ್ವಾಡಾಯ್ಲೆಂ. ಸಂಗಿಂ ತ್ಯಾಚ್ ವರ್ಸಾ ಜೆಜ್ವಿತಾಂನಿ ಕೊಡಿಯಾಳ್ ಛಾಪ್ಕಾನೊಯ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲೊ. ಹಾಚ್ಯೆ ಮಾರಿಫಾತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ರಚ್ಣಾಕ್ ಬಲಿಷ್ಟ್ ಬುನ್ಯಾದ್ ಘಾವೊ ಜಾಲಿ ತರ್, ಸಾಂ ಲುವಿಸ್ ಕೊಲೆಜಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಫಾ। ಬಾಜಿಲ್ ರುಜಾರ್ ಜೆ.ಸ. ಹಾಣೆಂ ತವಳ್ಚ್ಯಾ ಬರಯ್ಣಾರಾಂಕ್, ಪ್ರತ್ಯೇಕ್ ಜಾವ್ನ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಂಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ರಚುಂಕ್ ಪ್ರೇರಣ್ ದಿಲೆಂ. ಹ್ಯಾಚ್ ಪ್ರೇರಣಾಕ್ ಲಾಗೊನ್ ತೆವೀಸ್-ಚೊವಿಸ್ ವರ್ಸಾಂ ಪ್ರಾಯೆಚ್ಯಾ ದೊಗಾಂ ತರ್ನಾಟ್ಯಾಂನಿ (ಶ್ರೇಷ್ಟ್ ಕವಿ, ಸಮಾಜ್ ಸೆವಕ್ ಲುವಿಸ್ ಮಸ್ಕರೇನ್ಹಸ್ ಆನಿ ಸಾಂ ಲುವಿಸ್ ಕೊಲೆಜಿಚೊ ಮೆಸ್ತ್ರಿ ಸರ್ದಾರ್ ಲುವಿಸ್ ಕಣ್ಣಪ್ಪ) ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲೆಂ ಪಯಿಲ್ಲೆಂ ಪತ್ರ್ 'ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವೆಂ' ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಂ. ತವಳ್ಚೊ ಬಿಸ್ಪ್ ಪಾವ್ಲ್ ಪೆರಿನಿ[1k] ಥಾವ್ನ್ಯಿ ತಾಂಕಾಂ ಬರೊಚ್ ಪಾಟಿಂಬೊ ಮೆಳ್ಳೊ (ಮಸ್ಕರೆಂಞ್, 1998). 'ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವೆಂ' ಪತ್ರಾನ್ ಸಬ್ದಾನ್, ಕರ್ನೆನ್ ಆನಿ ಛಾಪ್ಯಾನ್ ಕಾನಡಿ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ ಬುನ್ಯಾದ್ ಘಾಲಿ.

1882 ವರ್ಸಾ ಕೊಂಕಣಿ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಛಾಪುನ್ ಉಜ್ವಾಡಾಯ್ಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಥಾವ್ನ್ 'ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವೆಂ' ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಲ್ಯಾ 1912ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಛಾಪುನ್ ಆಯಿಲ್ಲೆ ಜುಮ್ಲಾ 42 ಬೂಕ್‌ಯಿ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆ. ತವಳ್ಚ್ಯಾ ಕಾಳಾಕ್ ಹೆಂ ಸಹಜ್ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೆಂ. ರಾಕ್ಣೊ ಪತ್ರಾಚೊ ನಿವೃತ್ತ್ ಸಂಪಾದಕ್ ಫಾ। ಮಾರ್ಕ್ ವಾಲ್ಡರ್ ಹಾಣೆಂ ಸಾಂಗ್ಚೆ ಪರಿಂ 'ಸಂಸಾರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಖಂಯ್ಚೆಯ್ ಭಾಶೆಂತ್ಲೆಂ ಸುರ್ವಿಲೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ವಿಷಯಾನಿಂಚ್ ಸುರು ಜಾತಾ. ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚಿ ಕಾಣಿಯ್ ಕಾಂಯ್ ವೆಗ್ಳಿ ನ್ಹಯ್' (ಗೌಡ, 2019, ಪಾ. 3).

ಸುರ್ವಿಲ್ಯಾ ಸುಡಾಳ್ ಆನಿ ಸಾದ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಬರಯ್ಲುಲೆಂ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್, ಜಿರಂವ್ಕ್ ಆನಿ ಖಿದ್ ಬರಂವ್ಕ್ ಶಿಕ್ಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಕ್ ಕಶೆಂ ಪ್ರೇರಣ್ ದಿಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲೆಂ ಮ್ಹಳೆಪಿಶಿಂ ನಿಡ್ಡೋಡಿ (2007) ಅಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ತಾ:

> ಮೊ॥ ಪಿಲ್ಸಿಸ್ಟರ್ ಮಿನೇಜಿಸಾನ್ ಸಾಂತಾಂಚೆ ಜಿಣಿಯೆ ವಿಶ್ಯಾಂತ್ 37 ಪುಸ್ತಕಾಂ, 18 ಲಿತುರ್ಜಿ ವೆಳಾರ್ ವಾಪಾರ್ಚೆ ಗ್ರಂಥ, ತಶೆಂಚ್ ವಾಂಜೆಲ್, ನವೊ ಸೊಲ್ಲೊ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಣ್ಕಾರ್ ಕರ್ನ್ ಪರ್ಗಟ್ ಕೆಲ್ಯಾತ್. ಹಾಚ್ಯೆ ಮಾರಿಫಾತ್ ಲೋಕ್ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಯೆಂತ್ ವಾಚುಂಕ್ ಶಿಕ್ಲೊ ಆನಿ ಬರಂವ್ಕ್ ಶಿಕ್ಲೊ. ಮೊ॥ ಪಿಲ್ಸಿಸ್ಟರ್ ಮಿನೇಜಾಚಿ ಭಾಸ್ ಸುಡಾಳ್ ಆನಿ ಸಾದಿ. ಇಸ್ಕೊಲಾಂತ್ ಶಿಕ್ಷಾ ಕಾನಡಿ ಶಿಕ್ಪಾಕ್ ತಾಳ್ ಪಡ್ತಾಲಿ ಜಾಲ್ಯಾನ್ ಚಡಿತ್ ತ್ರಾಸ್ ನಾಸ್ತಾಂ ತಿ ಬರಂವ್ಕ್ ಜಾತಾಲಿ... ತಾಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಲೊಕಾನ್ ವಾಚ್ಲೆಂ. ವಾಚ್ಪಾಚಿ ರೂಚ್ ಲಾಗ್ತಾನಾ, ಬರಂವ್ಪಿ ರೂಚ್ ಆನಿ ದೆಣೆಂ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾಂನಿ ತಿಚ್ ಭಾಸ್ ವಾಪಾರ್ಲಿ. ಅಶೆಂ ಮಂಗ್ಳುರ್ ದಿಯೆಸೆಜಿಂತ್ ಲಿತುರ್ಜಿಂತ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಅಧಿಕೃತ್ ಭಾಸ್ ಜಾವ್ನ್ ಮಾಂದುನ್ ಘೆಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ ಫಳ್ ಮೊ॥ ಪಿಲ್ಸಿಸ್ಟರ್ ತಸಲ್ಯಾಂನಿ ತಯಾರ್ ಕೆಲೆಂ. ಅಶೆಂ ಭೋವ್ ಪುರ್‍ವಿಲೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಫಕತ್ ಅಣ್ಕಾರ್ ಆನಿ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚ್ಯೆ ವಾಡಾವಳಿಂತ್ ಭೋವ್ ಮಹತ್ವಾಚೆಂ ಜಾವ್ನಾಸಾ (ಪಾ. 12).

ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಸುರ್ವಿಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ದರ್‌ಜೊ (ಮಟ್ಟ್) ಮೆಜ್ತಾನಾ– 'ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವೆಂ' ಪತ್ರ್ ಆರಂಭ್ ಜಾತಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್, ಜೆಂ ಬಹುತೇಕ್ ಧಾರ್ಮಿಕಾಂ ಥಾವ್ನ್ ತರ್ಜುಣ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ ಆನಿ ತೆಂ ತಯಾರ್ ಜಾತೇ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ. 'ಕೊಂಕಣಿ ಪತ್ರಾಚೊ ಆರಂಭ್ ಜಾಲ್ಲೊಚ್ ಲಾಯಿಕಾಂನಿ ತಾಂಚ್ಯೆ ಮತಿಂತ್ಲೆಂ ವಾಚ್ಪಾ ಆನಿ ಅನುಭವಾ ತೆಕಿದ್ ಬರಂವ್ಕ್ ಧರ್ಲೆಂ', ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಕಾಸ್ಸಿಯಾಚೊ (ಕಾಸ್ಸಿಯಾ, 2005, ಪಾ. 101) ಉಲ್ಲೇಕ್‌ಯಿ ಗುಮಾನಾಂತ್ ದವರಿಜೆ ಪಡ್ತಾ. ತವಳ್ಚ್ಯಾ ಕಾಳಾಚ್ಯಾ ಸಂಪನ್ಮೂಳಾಂಚೆರ್ ಹೊಂದ್ಯೊನ್ ಸಾದ್ಯಾ[19] ಲೊಕಾನ್ ರಚ್‌ಲ್ಲೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ತೆಂ.

1913ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಪೆದ್ರು ಜುವಾಂವ್ ಸೊಜಾನ್ 'ಪಾವ್ರೊ' ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಭಾಶಾಂತರ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣ್ಯೆಂಚೊ ಬೂಕ್ ಪರ್ಗಟ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಸಂಗಿಂ ಕಾನಡಿ ಲಿಪ್ಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ ಲೌಕಿಕ್ ಘುಂವ್ಡಿ ಮೆಳ್ಳಿ.

5.2. ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯೊ ಮಟ್ವ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ

ಕಲ್ಪನಾ ಸಕತ್ ಮನ್ಶಾಕ್ ಆಸ್ಚೆಂ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ದೆಣೆಂ. ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಚ್ಯಾ ಕಲ್ಪನಾ ಸಕ್ತೆಚೆಂ ಉತ್ಪಾದನ್. ಮನ್ಶಾ ಜಿವಿತಾಂತ್ಲಿಂ ದಿಸ್ಪಡ್ತಿಂ ಘಡಿತಾಂ ಏಕೆ ವೆಕ್ತಿನ್ ಆಪುಣ್ ವಾಪಾರ್ಚ್ಯಾ ಭಾಶೆಂತ್ ನವ್ಯಾ ರುಪಾನ್ ಆನಿ ಶಯ್ಲಿನ್ ಬರವ್ನ್ ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಕರ್ತಾನಾ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಉದೆತಾ. ಮಟ್ವಿ ಕಾಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಏಕ್ ಪ್ರಾಕಾರ್. ಅಮೊರಾನ್ ಸಾಂಗ್ಚ್ಯಾ ಪರ್ಮಾಣೆಂ ಹೆರ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಪ್ರಾಕಾರಾಂ ಮಧೆಂ ಮಟ್ವಿ ಕಾಣಿ ಏಕ್ ಮೈನರ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಪ್ರಾಕಾರ್ ಮ್ಹುಣ್ ಲೆಕ್ಚೆಂ ಆಸಾ (ಅಮೊರ, 2012, ಪಾ. xi). ಪುಣ್ ಕೊಂಕಣಿಚ್ಯಾ ಮಟ್ಟಾಕ್ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣ್ಯಾಂನಿ ದಿಲ್ಲಿ ದೆಣ್ಗಿ ವಿಶೇಸ್.

ಕಾನಡಿ ಲಿಪ್ಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣ್ಯೆಚೊ ಪ್ರಾಕಾರ್ ಘಾಯ್ಸ್ ಕರುಂಕ್ ಸುರ್ವಾತ್‌ಲ್ಲೊಯ್ 'ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವೆಂ' ಪತ್ರಾನ್‌ಂಚ್. ಖಿಣ್ತ್ರೆ ಸವೆಂ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಕ್ ಹೆರ್ ಪ್ರಾಕಾರಾಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ದಿಂವ್ಚ್ಯೆ ಉದೆಶಿಂ ಹ್ಯಾ ಪತ್ರಾನ್ 'ಕಾಣಿ ವ ಕಥಾ' ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಏಕ್ ಅಂಕಣ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಂ. ಹಾಂತುಂ ಚಡ್ತಾವ್ ತರ್ಜುಣ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊಚ್ ಘಾಯ್ಸ್ ಜಾತಾಲ್ಯೊ ತರೀ, ಅಪ್ರೂಬ್ ಸ್ವಕಲ್ಪಿತ್ ಮಟ್ವ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ ಘಾಯ್ಸ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಸುರು ಜಾಲ್ಯೊ. ಹಾಕಾ ಲಾಗೊನ್ ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಲೇಖಿಕಾಂಚೊ ಜಲ್ಮ್ ಜಾಲೊ ಆನಿ ತ್ಯೆ ಮಾರಿಫಾತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆಂ ಭಂಡಾರ್ ಭರುಂಕ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಂ.

ಚಡ್ತಾವ್ ಹರ್ ಭಾಸಾಂನಿ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣ್ಯಾಂಕ್ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ್ ಲಾಬ್‌ಲ್ಲೊಚ್ ಪತ್ರಾಂ ವರ್ವಿಂ. ಅಮೊರ (2012) ಮ್ಹಣ್ತಾ:

> 19ವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಚ್ಯಾ ನಿಮಾಣೆಂ, ಪತ್ರಾಂ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಂತ್ ಮಟ್ವ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ ಭೋವ್ ಫಾಮಾದ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಪ್ರಾಕಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ವಾಡೊನ್ ಆಯ್ಲೊ. ಕನ್ನಡಾಂತ್‌ಯಿ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಕ್ ಪ್ರಸಾರಾಕ್ ಹಾಡ್ಲ್ಲೆಂ ಮಧುರವಾಣಿ, ಸುವಾಸಿನಿ, ಸಚಿತ್ರ ಭಾರತ ತಸಲ್ಯಾ ಪತ್ರಾನಿಂಚ್. 1891ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಸುರ್ವ್ಯಾತ್ಲೆಲ್ಯಾ The Strand Magazine – ಹಾಂತುಂ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ ವಾಚುನುಂಚ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಆಪ್ಲಿ ಪಯ್ಲಿ ಕಾಣಿ 'ರಂಗನ ಮದುವೆ' ಬರಯಿಲ್ಲಿ ಮ್ಹಣ್ ಮಾಸ್ತಿ (ಕಾನಡಿ ಭಾಶೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚೊ ಪಿತಾಮಹಾ)ನ್‌ಯಿ ಸಾಂಗ್ಲಾಂ (ಪಾ. xi).

ಅಶೆಂ ಪತ್ರಾಂನಿ ಮಟ್ವ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯೆ ಸಂಗಿಂ ತರ್ಜಣ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯೊ ಕಾಣ್‌ಯೊ ಬುಕಾರುಪಿಂ ಪರ್ಗಟ್ಚಿ ದಸ್ತುರ್‌ಯಿ 'ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವೆಂ' ಪತ್ರಾ ಸಂಗಿಂಚ್ ಸುರು ಜಾಲಿ.

ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣ್ಣಿಂತ್ ಉಜ್ವಾಡಾಕ್ ಆಯಿಲ್ಲೊ ಪಯ್ಲೊ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚೊ ಸಂಗ್ರಹ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ, 'ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚೊ ಪಿತಾಮಹಾ' ಮ್ಹಣ್ ಲೆಕ್ಚ್ಯಾ ಪೆದ್ರು ಜುವಾಂವ್ ಸೊಜಾಚೊ 'ಕೊಂಕಣಿ ಕತಾ – ಭಾಗ್ 1'. ಹೊ 1915ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲೊ. ತಾಚೊ ದುಸ್ರೊ ಬೂಕ್ 1919ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ 'ಕೊಂಕಣಿ ಕತಾ – ಭಾಗ್ 2' ಮ್ಹಳ್ಯಾ ನಾಂವಾರ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲೊ. ಹಾಚ್ಯೆ ಆದಿಂ ತಾಣೆಂ ಭಾಶಾಂತರ್ ಕಾಣ್ಯೆಚೆ ತೀನ್ ಬೂಕ್ (ಪಾರ್ವೊ, ಕೆನೇರಿ ಸುಕ್ಲೆಂ, ಗುಲೊಬಾಚೆಂ ಝಾಡ್) ಫಾಯ್ಸ್ ಕೆಲ್ಲೆ. 'ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವೆಂ' ಸುರ್ವಾತುನ್ ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಪಾಂಚ್ ವರ್ಸಾಂ ಲುವಿಸ್ ಮಸ್ಕರೇನ್ಹಸ್ ಸಂಪಾದಕ್ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೊ ತರ್ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಹೊ ಲೇಖಿಕ್ ತ್ಯಾ ಪತ್ರಾಚೊ ಸಂಪಾದಕ್ ಜಾಲೊ. ಹಾಕಾ ಲಾಗೊನ್ ತಾಚಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಕೃಶಿ ಬರ್ವ್ಯಾರ್ ಫಳ್ ದಿಂವ್ಕ್ ಪಾಪ್ಲಿ. ತಾಚ್ಯೆ ವಿಶಿಂ ಫೆಲಿಕ್ಸ್ ಪಾವ್ಲ್ ನೊರೆಞ್ (1963) ಮ್ಹಣ್ತಾ:

> 'ಸುರ್ವೆರ್ ಕೆನನ್ ಸ್ಮಿಡಾಚೆ ಬೂಕ್ ತಾಣೆಂ ತರ್ಜುಮೊ ಕೆಲೆ: ಗುಲೊಬಾಚೆಂ ಝಾಡ್, ಪಾರ್ವೊ, ಆವ್ರ್, ಆನಿ ನಾಂವಾಡ್ಡಿಕ್ ಜೆನೆವಿವ್, ಉಪ್ರಾಂತ್ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರಾಚ್ಯೊ ಥೊಡ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊಂ ಅನುಸಾರ್ ಕರ್ನ್ ಚೂಡ್‌ಕೊತ್ರು, ಫಿಲುಚಿ ಘೊಂಪ್ಡಿ ಇತ್ಯಾದಿ ತಾಣೆ ಭಾಯ್ರ್ ಕಾಡ್ಲ್ಯೊ. ಹ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ಥೊಡೆ ಹಾಸ್ತಿಂ ನಾಟಕಾಂ ಆನಿ ಭಕ್ತಿಚಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂಯಿ ತಾಣೆ ಬರಯಿಲ್ಲಿಂ ಆಸಾತ್. ಪೆದ್ರು ಸೋಜ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕಾಣಿಯಾಂ–ಪುಸ್ತಕಾಂಚೊ ಬಾಪ್ ಮ್ಹಣ್ ಆಮಿಂ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ತಾಚಾ ಪಯ್ಲೆಂ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕಥಾ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಕೊಣ್‌ಂಚ್ಚ್ ನೆಣಾಸ್‌ಲ್ಲೊ' (ಪಾ. 33).

'ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವೆಂ' ಪತ್ರಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಯೆದೊಳ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ವಿವಿಧ್ ಕಾಳಾರ್ 54 ಪತ್ರಾಂ (ನೆಮಾಳಿಂ) ಉದೆಲ್ಯಾಂತ್. ಹಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಚಡ್ತಾವ್ ಸರ್ವ್ ಪತ್ರಾಂನಿ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಕ್ ಮಾನಾಚೊ ಜಾಗೊ ದಿಲ್ಲೊ ಆಸಾ. ಹ್ಯಾ ನೆಮಾಳ್ಯಾಂನಿ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯೊ ಹಜಾರಾಂನಿ ಹಜಾರ್ ಮಟ್ವ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ ಬುಕಾ ರುಪಿಂ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾಂತ್. ಬುಕಾ ರುಪಿಂ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚೆ ಸಂಗ್ರಹ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಕೆಲ್ಲೆ ಲೇಖಿಕ್ ಹೆ–

ಪೆದ್ರು ಜುವಾಂವ್ ಸೊಜ್, ಫಾ। ಸಿಲ್ವೆಸ್ಟರ್ ಮಿನೇಜ್, ಫಾ। ಜೇಮ್ಸ್ ಸಿಕ್ವೇರಾ, ಲುಪಿಸ್ ಮಸ್ಕರೇಞ್, ಫಾ। ಜೊನ್ ಕಾಸ್ತೆಲಿನೊ, ಅಲೆಕ್ಸ್ ಎ. ಪಾಯ್ಸ್, ಪಾವುಸ್ತಿನ್ ಸೊಜ್ ಸುರತ್ಕಲ್, ಆರ್ಥರ್ ಪಿರೇರಾ, ಶ್ರೀ ಸಂತಾನ್ ಸೊಜ್ ಉಡುಪಿ, ದೇವದತ್ತ, ಪೀಟರ್ ಕಾಲೆಸ್ತ್ ಡಿಸೋಜಾ, ಶ್ರೀ ಜೊಸ್ಸಿ ಪಿರೇರಾ, ಬಂಟ್ವೊಳ್ಚೊ ಸಿಲ್ವೆಸ್ಟರ್ ಡಿ'ಕೋಸ್ತಾ, ತೊಮಾಸ್ ತಾವ್ರೊ, ಅನಿರುದ್ದ್ ಕುಮಾರ್, ಕ್ಲೋಡ್ ಕಾರ್ವಾಲ್, ಶ್ರೀ ಮೊತಿ ಕೊಸ್ತಾ, ಎಡಿ ನೆಟ್ಟೊ, ಪೊಕ್ರಿ ಜೊನಿ, ಜೆ. ಎಸ್. ಮಿರಾಂದ, ಎವ್ಲಾಲಿಯಾ ಆಲ್ವಾರಿಸ್, ಜೆ. ಬಿ. ಡಿಸೋಜಾ ಕುಲ್ಶೇಕರ್, ಜೊನ್ ಡಿಸೋಜಾ ಬೆಳ್ಮಣ್, ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ರಿಚರ್ಡ್

ರೇಗೊ ಶಿರ್ವಾಂ, ಹಿಲಿವಂತ್, ವಲೇರಿಯನ್ ಕುಲಾಸೊ, ಎಲ್. ಮಚಾದೊ ಕಾರ್ಕೊಳ್, ಪ್ರದೀಪ್, ಶ್ರೀ ಹಿಲರಿ ಇ. ಪಿರೇರಾ ಬೊಂಬಯ್, ಶ್ರೀ ಲೆಸ್ಲಿ ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ, ರೊನಾಲ್ಡ್ ಪಿರೇರ್ ಆಂಜೆಲೊರ್, ಜೊನ್ ಮಿರಾಂದ, ಎ. ಎಸ್. ಪತ್ರಾವೊ, ಎಡ್ವಿನ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ ವಾಲೆನ್ಸಿಯಾ, ಹಿಜ್ರೆಸ್ ತಾಕೊಡೆ, ಡೊಲ್ಫಿ ಎಫ್. ಲೋಬೊ, ಮಾರ್ಸೆಲ್ ಪಾಸ್ಕಲ್ ಕುಟಿನ್ಹೊ ಪಕ್ಷಿಕೆರೆ, ಜೆ.ಬಿ. ಮೊರಾಯಸ್, ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಸಲ್ದಾನ್ಹಾ ಬಾರೆಬೈಲ್, ಸಿಲ್ವೆಸ್ಟರ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ ಮೈಸೂರ್, ಹೇಮಾಚಾರ್ಯ, ದೊನಾತ್ ಡಿ'ಆಲ್ಮೇಡಾ, ವಿಲ್ಯಮ್ ದ'ಸಿಲ್ವಾ, ಫ್ಲೇವಿಯನ್ ನಜ್ರೆತ್, ಜೊ.ಸಾ. ಅಲ್ವಾರಿಸ್, ಪಿಲ್ಫಿ ರೆಬಿಂಬಸ್, ಸ್ಟೀನ್ ಅಗೇರಾ, ವಲ್ಲಿ ವಗ್ಗ, ಗ್ಲೇಡಿಸ್ ರೇಗೊ, ಶ್ರೀ ಜೆಮ್ಮಾ ಪಡೀಲ್, ಡಿ. ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಮಿನೇಜಸ್, ಫಾ| ಎಲ್. ಎ. ಕುಟಿನ್ಹೊ, ಜೊನಿ ಸುರತ್ಕಲ್, ಸ್ಟೆನ್ಯಾರೊ ಅಜೆಕಾರ್, ಜೆರಿ ನಿಡ್ಡೋಡಿ, ಡೊ| ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಎಲ್. ನಜ್ರೆತ್, ರಾನ್ ಉದ್ಯಾವರ್, ಎ. ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್ ಮರೋಳ್, ಜೊಯ್ ಪಾಲಡ್ಕಾ, ಅಶೋಕ್ ಡಾಯಸ್ ಜೈಂದೂರ್, ವಲ್ಲಿ ಕ್ವಾಡ್ರಸ್ ಅಜೆಕಾರ್, ನವೀನ್ ಕುಲ್ಶೇಕರ್, ಎಚ್ಚೆಮ್ ಪೆರ್ನಾಳ್, ಮಿಕ್‌ಮ್ಯಾಕ್ಸ್, ಶ್ರೀಮತಿ ಎಮ್ಮಿ ಡಿ'ಮೆಲ್ಲೊ, ಜೆ. ಜೆ. ಡಾಯಸ್ ಶಿರ್ತಾಡಿ, ರೈಮಂಡ್ ಲೋಬೊ ಬೊಳಿಯೆ, ರೊನಾಲ್ಡ್ ಒಲಿವೆರಾ ಪಡುಕೋಣೆ, ಸಬೀನಾ ಲೋಬೊ ಲಂಡನ್, ಸ್ಯಾಮ್ ಬೊಳಿಯೆ, ಫಾ| ಚೇತನ್ ಕಾಪುಚಿನ್, ಫಾ| ರುಪರ್ಟ್ ಬರ್ಬೊಜಾ ಕಾಪುಚಿನ್, ಅಸುಂತಾ ಪಿರೇರಾ ಗಂಟಾಲ್‌ಕಟ್ಟೆ, ಕ್ಲೇರೆನ್ಸ್ ಕೈಕಂಬ, ಶಾನ್ ಬೊಂದೆಲ್, ಡೇವಿಡ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ ವಾಮಂಜೂರ್, ಚಾರ್ಲಿ ಸೋಜ್ ಯೆಯ್ಯಾಡಿ, ಜೂಡಿತ್ ಪಿರೇರಾ, ಇ. ಎಸ್. ಮೂಡಬಿದ್ರಿ, ರೋಶನ್ ಫಜೀರ್, ಜೊಕರ್ ಕಾಸ್ಸಿಯಾ, ಫೆಲಿಕ್ಸ್ ಎ. ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಬಬ್ಬು ಪೆರ್ಮನ್ನೂರ್, ರೊನಿ ಅರುಣ್, ಎಮ್. ಪ್ಯಾಟ್ರಿಕ್, ಹೆರೋಲ್ಡಿಯುಸ್, ಉಲ್ಲಾಸಣ್ಣ, ರೊನ್ ಮಾಯ್ಕಲ್, ಕೆ. ತಾರಾಭಟ್, ರಿಚ್ಚಿ ಜೊನ್ ಪಾಯ್ಸ್, ರೊನಾಲ್ಡ್ ಒಲಿವೆರಾ, ವಾಲ್ಟರ್ ಲಸ್ರಾದೊ, ಲಿಲ್ಲಿ ಮಿರಾಂದಾ, ಮೆಲ್ವಿನ್ ಪೆರ್ನಾಲ್, ಶಿಕೇರಾಮ್, ಫೆಲ್ಸಿ ಲೋಬೊ, ಮಚ್ಚಾ ಮಿಲಾರ್, ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಲೋಬೊ, ವಾಲ್ಟರ್ ಲಸ್ರಾದೊ, ಜೆ. ಎಫ್. ಡಿ'ಸೋಜಾ, ದೊ| ಜೆರಿ ನಿಡ್ಡೋಡಿ, ರೋನಿ ಮೊಂತೇರೊ, ಎಪ್ರ ಪಾಂಗ್ಳಾ, ಗ್ರೆಟ್ಟಾ ರೆಬೆಲ್ಲೊ, ಜೊಯೆಲ್ ಮಂಜರಪಲ್ಕೆ, ನವೀನ್ ಮೆಂಡೊನ್ಸಾ, ಕ್ಲೆರೆನ್ಸ್, ಫಾ| ಚೇತನ್ ಲೋಬೊ, ಆಂಟನಿ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಉಬ್ಬು, ಮೂಡ್‌ಬಿದ್ರಿ, ಹೆನ್ರಿ ಸೊಜ್, ಪಿನ್ಸಿ ಪಿಂಟೊ ಆಂಜೆಲೊರ್, ಆಂಟನಿ ಬಾರ್ಕೂರ್, ಮೋನಿಕಾ ಡೆ'ಸಾ, ವಾಲ್ಟರ್ ನಂದಳಿಕೆ, ಸ್ಟೀವನ್ ಪಿಂಟೊ, ಮೊನಿಕಾ ಡೆಸಾ, ರೋಶು ಬಜ್ಜೆ ಹಾಂಚೆ ಸಂಗಿಂ – ಜಿ. ಕೃಷ್ಣ ಪ್ರಭು, ಶ್ರೀಮತಿ ಪಿತಾ ಆರ್. ಶಾನ್‌ಭಾಗ್, ಶ್ರೀ ಬಸ್ತಿ ವಾಮನ ಶೆಣೈ, ಶ್ರೀ ಗಣೇಶ್ ಮಲ್ಯ, ಕೆ. ಎನ್. ರಾವ್ ದಾಂಡೇಲಿ, ಎನ್. ಶಾಂತಾದೇವಿ, ಶಿವರಾಮ್ ಕಾರಂತ್, ಯಶವಂತ್ ಸದಾನಂದ ಪೊಳೆಕರ್, ವೆಂಕಟೇಶ್ ನಾಯಕ್, ಮೀರಾ ಶ್ರೀಧರ್ ಭಟ್, ಡಾ| ಕೆ. ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಭಟ್, ಕೆ. ರಮೇಶ್ ಕಾಮತ್, ಶ್ರೀ ಅನಿಲ್ ಪೈ, ವಸಂತ್ ನಾಡಕರ್ಣಿ, ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಪೈ, ಶ್ರೀಮತಿ ಅರುಣಾ ಶಾನುಭಾಗ್, ಆರ್ಗೋಡು ಸುರೇಶ್ ಶೆಣೈ ಜಯಶ್ರೀ ಶಾನಭಾಗ್, ಹ್ಯಾ ಸಾರಸ್ವತ್ ಬರಯ್ಣಾರಾಂನಿಂಯ್ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚೆ ಸಂಗ್ರಹ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಕರ್ನ್ ಮಾರಿಫಾತ್ ಕಾನಾಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ ಮೊಟಂ ದೆಣ್ಗಿಂ ದಿಲ್ಯಾಂತ್. ಅಶೆಂ 1915ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಕಾನಾಡಿ ಲಿಪ್ಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲೊ ಪಯ್ಲೊ ಕಥಾಪೆಳೊ 'ಕೊಂಕಣಿ ಕಥಾ – ಭಾಗ್ 1' ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಹೆಂ ಲೇಖನ್ ಛಾಪ್ಯಾಕ್ ಯೆತಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ 107 ವರ್ಸಾಂನಿ ಆಮ್ಕಾಂ ಮೆಳ್ಲ್ಯಾ ಲೆಕಾ ಪರ್ಮಾಣೆಂ[11] 292 ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣ್ಯೆ ಸಂಗ್ರಹ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್.

5.3 ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಕಾಣ್ಯೆಂಚೊ ದರ್ಜೊ (Standard)

ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಕಾಣ್ಯೆಂಚ್ಯಾ 107 ವರ್ಸಾಂಚ್ಯೆ ಚರಿತ್ರೆಂತ್, ಪತ್ರಾಂನಿ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲೆಲ್ಯಾ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯೊ ಸೊಡ್ನ್, ಬುಕಾ ರುಪಿಂ 292 ಪುಂಜೆ ಪರ್ಗಟ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ, ಹ್ಯಾ ಪಂಗ್ಡಾಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಚ್ಯಾ ಜಣಾಸಂಖ್ಯೆಕ್ ತುಲನ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ವ್ಹಡ್ ಸಂಗತ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾಂತ್

ಕಾಯಿಂಚ್ ದುಬಾವ್ ನಾ. ತರೀ ಥೊಡೆ ಪಾವ್ಪಿಂ ಹ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆಂ ತುಲನ್ ಕರ್ತಾನಾ, ಹೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ರಚ್‌ಲ್ಲ್ಯಾಂಚಿ ಪಾಟ್‌ಭುಂಯ್ ಪಳೆಯ್ನಾಸ್ತಾಂ, ಫಕತ್ ಸಾಹಿತ್ ತುಕುನ್ ಪಳಯಿಲ್ಲೆಂ ಆಸಾ. ಪುಣ್ ಹೆಂ ಆಮಿ ಗುಮಾನಾಂತ್ ದವರಿಜೆ ಕೀ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕಾಣ್ಯೆಗಾರಾಂ ಪಯ್ಕಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಾಂನಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆರ್ ಸನದ್ ಆಪ್ಣಾವ್ನ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಕೃಷಿಕ್ ದೆಂವ್‌ಲ್ಲೆ ನಾಂಚ್ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್ ತಿತ್ಲೆ ಉಣೆಂ. ಹಾಂಚ್ಯಾ ಕಥಾವಸ್ತುಂಚೆಂ ಮೂಳ್ ಜಿಣ್ಯೆ ಅನ್ಬೋಗ್. ಹ್ಯಾ ಅನ್ಬೋಗಾಕ್ ಜಿಣ್ಯೆ ನೆಮಾಂ, ಅರ್ಥ್ ಆನಿ ಸಂಕೇತಾಂಚೊ ಸಂಬಂದ್ ಘಡೊನ್ ಹಾಡುನ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆಂ ರೂಪ್ ದಿಲ್ಲಿ ಶಾತಿ ಹಾಂಚಿ. ತರ್‌ಯಿ ಕಾಂಯ್ ಥೊಡ್ಯಾ ಕಥೆಂನಿ ತಾಂಚ್ಯಾ ಅನ್ಬೋಗಾಚೆಂ ವರ್ತುಳ್ ಆಶಿರ್ ಮ್ಹಣ್ ಆಯ್ಕಾ ಜಾಣಾರಿ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಕ್ ಭೊಗುಂಕ್ ಪುರೊ. ಎಸ್. ಎಲ್. ಬೈರಪ್ಪ (2017) ಮ್ಹಣ್ತಾ:

> ಜೀವನ್ ಏಕ್ ಆಕಾರಾವಿಣ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ, ಆಕಾರಾವಿಣ್ ಅಸ್ತಿತ್ವ್. ಏಕೆಕಾ ದಿಶ್ಟಿಕೋನಾಕ್ ತೆಂ ಏಕೆಕಾ ಆಕಾರಾಚೆರ್ ದಿಸ್ತಾ ತರೀ ತಾಚ್ಯಾ ಸಮಗ್ರತೆಚೊ ಅರ್ಥ್ ವಾ ಸಂಕೇತ್ ತತ್ವ್‌ಶಾಸ್ತ್ರ್‌ನ್‌ಯಿ ಚರ್ಚಾ ಕರ್ತೆತಾ, ಮತ್‌ಧರ್ಮಾನ್‌ಯಿ ಸಾಂಗ್ತೆತಾ. ಪುಣ್ ತೊ ಏಕ್ ಚಾಂದ್ ಜಾವ್ನ್ ದೊಳ್ಯಾ ಹುಜಿರ್ ದೆಕ್ಶ್ಯೆ ಪರಿಂ ದೆಕೊಂಕ್ ಸಾದ್ ನಾ. ಕಿತ್ಯಾಕ್, ಆಕಾರ್ ಕಿತ್ಲೊಯ್ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ್ ಮ್ಹಣ್ ಲೆಕ್ಲ್ಯಾರ್‌ಯಿ ತೊ ಪಳೆಯ್ತಲ್ಯಾಚ್ಯೆ ದೊಳೆ, ಕಾನ್, ಕಲ್ಪನ್, ಆನಿ ಬುದ್ವಂತ್ಕಾಯೆಚ್ಯಾ ಮಿತಿ ಭಿತರ್‌ಚ್ ದಿಶ್ಟಿಕ್ ಪಡ್ತಾ (ಪಾ. 99).

ಹಾಕಾ ಲಾಗೊನ್ ಜಿಣ್ಯೆಚೊ ಅನ್ಭೋಗ್ ಚಿಂತ್ತಾಯ್ತಲೊ ಲೇಖಿಕ್‌ಯಿ ಆಪ್ಲೊ ಅನ್ಭೋಗ್ ಏಕಾ ಮಿತಿ ಭಾಯ್ರ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ ಲಾಗು ಕರುಂಕ್ ಸಕಾನಾ. ಸುರ್ವಿಲ್ಯಾ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಬರಯ್ಣಾರಾಂಚ್ಯಾ ಅನ್ಭೋಗಾಚಿ ಮೀತ್ ಆಶಿರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಖರೆಂ. ಏಕಾ ಸಾದ್ಯಾ ವೆಕ್ತಿನ್ ಜಿವಿತ್ ಪಳೆಂವ್ಚಾಕ್‌ಯಿ ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ದಿಶ್ಟಿನ್ ಜಿವಿತ್ ಪಳೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಲೇಖಿಕಾಚ್ಯಾ ದಿಶ್ಟಿಚಿ ಮೀತ್ ವಿಸ್ತಾರ್ ಜಾಯ್ಜೆ ಪಡ್ತಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸತ್ತರ್–ಅಯ್ಶ್ಯಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಧಾಕ್ಟ್ಯಾಚ್ಯಾ ಸಂಪಾದಕಾಂಕ್ ಗಮ್‌ಲ್ಲೆಂ. ಹಾಂಚ್ಯೆ ಪಯ್ಕಿ ಏಕ್ಲೊ, ಚಾ.ಫ್ರಾ. ದೆಕೊಸ್ತಾ (2005) ಅಶೆಂ ಸಾಂಗ್ತಾ:

> ಬರ್ಪ್ಯಾನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಭೊಂವ್ತಣೆಚ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾಕ್ ತಾಚ್ಯಾ ಜೇಧ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ತಾಕ್ತಿರ್ ತುಕುಂಕ್ ಆಸಾ. ತಾಚ್ಯಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಜಿಯೆಂವ್ಚೆಂ ಮನ್ಶ್ಯಾಂಚ್ ತಾಚೆ ಮೆಸ್ತ್ರಿ. ತೊ ಜಿಯೆಂವ್ಚೊ ಸಂಸಾರ್‌ಚ್ ತಾಚೆ ಶೆತ್. ಹೆಂ ವಿಸ್ತಾರಾಲ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ತಾಚ್ಯಾ ಬರ್ಪಾಕ್ ವೃದ್ಧಿ ಯೇನಾ (ಪಾ. 19).

ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಥೊಡ್ಯಾ ಲೇಕಕಾಂಚ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಅಸಲೊ ಊಣ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ ತರೀ, ಕಾಂಯ್ ಥೊಡ್ಯಾ ಲೇಖಿಕಾಂನಿ ಉತ್ತೀಮ್ ಮಟ್ವ್ಯೊ ಕಾಣ್ಯೊ ರಚ್ಲ್ಯಾತ್ ಆನಿ ತ್ಯೊ ಹೆರ್ ಭಾಸಾಂಕ್ ತರ್ಜಣ್ ಸಯ್ತ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್. ತರೀ, ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣ್ಯೆಂಚೆಂ ಒಟ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಲಗ್ಗಿಗ್ ತಿತ್ಲೊಚ್ ಇತಿಹಾಸ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣೆಚ್ಯಾ ಸೆಜಾರಿ ಕಾನಡಿ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣ್ಯಾಂ ಸಂಗಿಂ ತುಲನ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್, ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣೆಂತ್ ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ದರ್ಜೆಚ್ಯಾ ಕಾಣ್‌ಯಾಂಚೆಂ ಪ್ರಮಾಣ್ ಭೋವ್ ಉಣೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾಂತ್ ದುಬಾವ್ ನಾ. ಹೆಂ ಎಡ್ವಿನ್ ಎಫ್. ಡಿ'ಸೋಜಾನ್ (1996) ಅಶೆಂ ಸ್ಪಶ್ಟ್ ಕೆಲಾಂ: ' ... ಯೆದೊಳ್ಚೆ ಪ್ರಗತೆಚೆರ್ ದೀಶ್ಟ್ ಘಾಲ್ಯಾರ್ ಮಟ್ವ್ಯೊ ಕಾಣ್‌ಯಾಂಚ್ಯಾ ಶೆತಾಂತ್ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಬರಂವ್ಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಇತ್ಲಿಂ ಪ್ರೇತನಾಂ ಚಲ್ಲ್ಯಾರ್‌ಯಿ ವ್ಹಡ್ವಿಕ್ ಗಾಂವ್ಚೆ ತಸಲೆಂ ಕಾಂಯ್ ದಿಸೊನ್ ಯೇನಾ' (ಪಾ. 28).

ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲೆಂ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಅಂಕ್ರೆವ್ನ್ ವಾಡೊನ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂನಿ ರಚಿತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ

ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ಲೆಂ ಉಣೆಂಪಣ್ ಪಾಳ್ಕಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾ, ಸಂಪಾದಕಾಂಕ್ ಶಿಕ್ಷಿತ್ ಬರಯ್ಣಾರಾಂಕ್ ತಯಾರ್ ಕರ್ಚಿ ಗರ್ಜ್ ದಿಸ್ಲಿ. ಹಾಕಾ ಲಾಗೊನ್ ಬರ್ಪ್ಯಾಂಕ್ ತರ್ಬೆತ್ ಕರ್ಚಿಂ ಕಾಮಾಸಾಳಾಂ ಸುರು ಜಾಲಿಂ. ಹೆ ವಿಶಿಂ ಡಿಸೋಜಾ (1996) ಮ್ಹಣ್ತಾ:

> ತವಳ್ಚ್ಯಾ ಪತ್ರಾಂನಿ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಕ್ ಕಶೆಂ ಮಾನಾಚೊ ಜಾಗೊ ದಿವ್ನ್ ಬರವ್ಪ್ಯಾಂಕ್ ಉತ್ತೇಜಿತ್ ಕೆಲೆಂಗೀ, ಸರಾಗ್ ವ್ಹಾಳೊನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಾಕಾರಾಂತ್ ನವೆಂಸಾಂವಾಚೊ ಜೊರ್ಗ್ಲೊಳ್ ಪಳೆವ್ನ್ ನವ್ಯಾ ಲೇಖಿಕಾಂಕ್ ಕಾಮಾಸಾಳಾಂ ಆಯೋಜಿತ್ ಕರ್ನ್ ಬರ್ಪಾ ತರ್ಬೆತಿ ವಾ ಸೂಕ್ತ್ ಮಾರ್ಗ್‌ದರ್ಶನ್ ದಿಲೆಂ (ಪಾ. 26).

ಮುಕಾರುನ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ ಮ್ಹಣ್ತಾ:

> ದುಬಾವಾಪಣೆ ಹ್ಯಾ ವಯ್ಲ್ಯಾ ಲೇಖಿಕಾಂಕ್ ಕಸಲಿಯಿ ಚಾಲಿಪ್ರಮಾಣ್ (formal) ತರ್ಬೆತಿ ನಾತ್‌ಲ್ಲಿ. ಪುಣ್ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ಸ್ವತಂತ್ರ್ ಭಾಸ್ ಮ್ಹಣ್ ಮಾನ್ಯತಾ ಮೆಳ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್, ಜರೂರ್ ಥರಾನ್ ಬರಂವ್ಚಿ ಹುಮೆದ್ ದಾಕಂವ್ಚ್ಯಾ ತರ್ನ್ಯಾ ಲೇಖಿಕಾಂಕ್ ಚಾಲಿಪ್ರಮಾಣ್ ತರ್ಬೆತಿ ಗರ್ಜ್ ಮ್ಹಣ್ ಮಾಲ್ಘಡ್ಯಾಂಕ್ ಭೊಗ್‌ಲ್ಲ್ಯಾನ್ ರಾಕ್ಲೊ. ಮಿತ್ರ್, ಉಮಾಳೊ ಅಸಲ್ಯಾ ಪತ್ರಾಂಚ್ಯಾ ಆಶ್ರಯಾಖಾಲ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಜಾಯ್ತಿಂ ಸಾಹಿತ್ ಶಿಬಿರಾಂ ಚಲ್ಲ್ಯಾಂತ್ ಆನಿ ಹಾಂತುಂ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣ್ಯಾಂಕ್ ಮಹತ್ವ್ ದಿಲಾ ಆನಿ ಉರ್ಬೆವಂತ್ ಬರವ್ಪ್ಯಾಂಕ್ ತರ್ಬೆತಿ ದಿಲ್ಯಾ, ಸ್ಪರ್ದೆ ಆಸಾ ಕೆಲ್ಯಾತ್ (ಪಾ. 26).

ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಏಕ್ ಬರೊ ಲೇಖಿಕ್ ಜಾಯ್ಜೆ ತರ್ ಚಾಲಿ ಪ್ರಮಾಣ್ (formal) ತರ್ಬೆತಿ ಜಾಯ್ಜೆ (ಡಿ'ಸೋಜಾ 1999, ಪಾ. 26) ಮ್ಹಣ್ತಾ ತರ್, ಪಿಂಟೊ (2018) ಪರ್ಮಾಣೆ ಬರವ್ಪ್ಯಾಕ್ 'ಜಾಣ್ವಾಯೆ ಸವೆಂ ಮನ್ಶ್ಯಾ ಕಾಳ್ಜಾಚೆರ್ ಕಾಂಯ್ ಥೊಡೆಂ ಅಂತರ್‌ಜ್ಞಾನ್ (insight) ಆಸುಂಕ್ ಜಾಯ್' (ಪಾ. 7). ತಾಚ್ಯೆ ಪರ್ಮಾಣೆ 'ಘಡಿತಾಂ ವರವ್ನ್ ಪಳೆಂವ್ಚೆಂ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್, ಮನ್ಶ್ಯಾ ಸಂಯ್ತ್ ಕಶೆಂ ಆನಿ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ತ್ಯಾ ಘಡಿತಾಂನಿ ಜಾಲ್ಯಾಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾಚಿ ಜಾಣ್ವಿಕಾಯ್ ಏಕಾ ಲೇಖಿಕಾ ಥಂಯ್ ಆಸಾಜೆ (ಪಾ. 7). ಲೇಖಿಕಾಂ ಥಂಯ್ ಆಸಾಜೆ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಅಸಲ್ಯಾ ಜಾಣ್ವಿಕಾಯೆಕ್ ಏಕ್ ದಾಖ್ಲೊ ಮ್ಹಳ್ಯೆ ಪರಿಂ ಪಿಂಟೊನ್, 'ಕೆವಿನ್ ಡಿಮೆಲ್ಲೊ ಕಾರ್ಕಳ್ ಹಾಚ್ಯಾ ಕೂಕುರೆ ಆನಿ ದುವಾಳೆ ವಾ ಕೊಂಬೊ ಆನಿ ಬಿಂ ಕಾಣ್ಯೆಂನಿ ಜಾತ್‌ಕಾತ್ ಲೆಕಿನಾಸ್ತಾಂ ಸ್ವೈಂಭಿಕ್ ವೊಡ್ಲಿ ಥಾಂಬಂವ್ಚ್ಯಾ ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ಆನಿ ನಿಮ್ನ್ ವರ್ಗಾಚ್ಯಾ (ಭೌತಿಕ್) ಜೊಡ್ಯಾನ್ ಆಧಾರ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಕರ್ಲೆಕ್ ಲೇಖಿಕ್ 'ವೆಬಿಚಾರ್' ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಜಿಲ್ಲೊ ದೀನಾ' (ಪಾ. 12)– ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಉಲ್ಲೇಕ್ ಕೆಲಾ.

ಅಸಲೆಂ ಅಂತರ್‌ಜ್ಞಾನ್ ಆಸೊನ್ ಘಾವ್ರೊತಿ ತರ್ಬೆತಿಯಿ ಮೆಳ್‌ಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಎಡ್ವಿನ್ ಜೆ. ಎಫ್. ಡಿಸೋಜಾ ತಸಲೊ, ಕಾನಡಿ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆರ್ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ಮ್ಹೊರ್ ಮಾರ್‌ಲ್ಲೊ ಲೇಖಿಕ್ ಉದೆಲೊ. ಹಾಚೆ ಭಾಯ್ತ್ ಹೆರ್ ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ಲೇಕಕಾಂಕ್‌ಯಿ ಪತ್ರಾಂನಿ ಚಲಂವ್ಚ್ಯಾ ಕಾಮಾಸಾಳಾಂನಿ ಮಾರ್ಗ್‌ದರ್ಶನ್, ಪ್ರೇರಣ್ ದಿಲಾಂ. ಅಶೆಂ ಪತ್ರಾಂ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚಿ ಒಳೊಕ್ ದೀವ್ನ್, ಉರ್ಬಾ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಬರಂವ್ಕ ಪ್ರೇರಣ್ ದೀವ್ನ್, ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ಛಾಯ್ನ್ ಕರ್ನ್, ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣೆಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ ಭಿಜಾನ್ ವಾಡೊಂಕ್ ಕಾರಣ್‌ಕರ್ತ್ ಜಾಲಿಂ.

5.4 ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ನೀಳ್ಗತಾ

ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಯೆಂತ್ಲೆಂ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ ಹಂತ್ ಹಂತಾಂನಿ ವಾಡೊನ್ ಯೆತಾನಾ ಸುಮಾರ್ ವಿಸಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಚ್ಯಾ ಮಧ್ಲ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂ ಬರಾಬರ್ ಲಾಂಬ್ ಕಾಣಿಯಾಂಚೊ (ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಾಸ್ ಮಟ್ವ್ಯಾ, ಗೊಂಯಾಂತ್ ಹಾಕಾ ನವಲಿಕಾ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್) ಪ್ರಕಾರ್

ಸುರು ಜಾವ್ನ್ ಲೊಕಾ ಮೊಗಾಳ್ ಜಾಲೊ. ಕಡ್ತಿಲ್ ವಾ ಲ್ಹಾನ್ ಬುಕಾ ರುಪಿಂ ಛಾಯ್ಸ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಯೊ, ಹ್ಯೊ ಕಥಾ ಪ್ರಗಟ್ ಕರ್ಚಿಂ ಜಾಯ್ತಿಂ ಪ್ರಕಾಶನಾಂ ಮಂಗ್ಳುರ್ ತಶೆಂ ಬೊಂಬಯಾಂತ್ ಉದೆಲ್ಲಿಂ.[31] ಹಾಂಚೊ ಉಲ್ಲೇಕ್ ಕರ್ನ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ (1996) ಅಶೆಂ ಬರಯ್ತಾ:

> ಹಪ್ತ್ಯಾಳ್ಯಾಂಚೊ, ಪಂದ್ರಾಳ್ಯಾಚೊ ಆನಿ ಮ್ಹಯ್‌ನ್ಯಾಳ್ಯಾಂಚೊ ಪ್ರಸಾರ್ ಚಡ್ತಾನಾ ಆನಿ ತಾಂಚೆರ್ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣ್ಯಾಂಕ್ ಅವ್ಕಾಸ್ ಮೆಳ್ತಾನಾ ಆನ್ಯೇಕ್ ಮಹತ್ವಾಚಿ ಸಂಗತ್ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಯೆಚ್ಯಾ ಸಾಹಿತಾಂತ್ ಚಾಲು ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ, ಲಾಂಬ್ ಮಟ್ವ್ಯೊ ಕಾಣ್ಯೊ ಮ್ಹಣ್ಸರ್ ತಸಲ್ಯೊ ಕಥಾ ಪ್ರಗಟ್ ಕರ್ಚಿಂ ಸಬಾರ್ ಪ್ರಕಾಶನಾಂ ಮಂಗ್ಳುರ್ ಆನಿ ಬೊಂಬಂಯ್ಂತ್ ಉದೆಲ್ಲಿಂ.
>
> 1957 ಇಸ್ವೆಂತ್ 'ದುಬಾಪಿ ಬಾಯ್ಲ್' ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ 31 ಪಾನಾಂಚೆಂ ಪುಸ್ತಕ್ ಬೊಂಬಯ್ಯ್ವಾ ಎಸ್. ಲೋಬೊನ್ ಲಿಕುನ್ ಫಕತ್ ಚಾರ್ ಆಣೆಂ ಮೊಲಾಕ್ 'ವಾಲೆನ್ಸಿಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಪ್ರಕಾಶನಾನ್' ಪರ್ಗಟ್ಲೆಂ. ಹ್ಯಾಚ್ ಪ್ರಕಾಶನಾನ್ 'ಆವಯ್ಚೊ ಮೋಗ್' ಮ್ಹಳ್ಳಿ 45 ಪಾನಾಂಚಿ ಕತಾ 'ಕೊಂಕಣಿ ಪ್ರೇಮ್' ಫಕತ್ ಪಾಂಚ್ ಆಣೆ ಮೊಲಾಕ್ ವಿಕ್ರಾಪಾಕ್ ಘಾಲೆಂ. ಅಶೆಂ ದೋನ್ ವ್ಹಾಳಾಂನಿ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತಾಂತ್ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚಿಂ ಕಂತ್ರಳಾಂ ಸವ್ಕಾಸ್ ಭರೊನ್ ಯೆತಾಲಿಂ... (ಪಾ. 23).

ಹ್ಯಾ ಪ್ರಾಕಾರಾಚ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ ಬಹುಶಾ ಮುಂಬಂಯ್ಂತ್ ತ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಘೋವ್‌ಚ್ ಲೊಕಾಮೊಗಾಳ್ ಜಾಲ್ಲೊ ರೊಮಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲೊ Romansi ಆನಿ novlika (Cardoza, 2022) ಪ್ರಾಕಾರ್ ಕಾರಣ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪುರೊ.

5.5 ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣೆಂತ್ ಭಾಶಾಂತರ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್:

ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಭಾಶಾಂತರ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಪ್ರಮಾಣ್‌ಯಿ ವ್ಹಡ್ ಮಾಪಾನ್ ಆಸಾ. ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಹಂತಾರ್ 'ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವೆಂ' ಪತ್ರಾಚ್ಯೆ ಸುರ್ವೆರ್ ಕೊಂಕಣೆಂತ್ ಸ್ವರಚಿತ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲೆಂ ದೆಕುನ್ ಇಂಗ್ಲಿಶಾಂತ್ಲೆಂ ಭಾಶಾಂತರ್ ಕೆಲ್ಲೆ ಬರಿಂಚ್, ಉಪ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂನಿ ಸ್ವರಚಿತ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾ ಸವೆಂ ಸೆಜಾರಿ ತಶೆಂ ವಿದೇಶಿ ಭಾಶೆಂತ್ಲೆಂ ಉತ್ತೀಮ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಭಾಶಾಂತರ್ ಕರ್ನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ತುಪೆಂ ಭರ್ಸೆಂ ಪ್ರೇತನ್‌ಯಿ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಚಲ್‌ಲ್ಲೆಂ ಆಸಾ. ತ್ಯಾಚ್ ಪರ್ಮಾಣೆಂ, ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣೆಂತ್ ರುಪಾಂತರ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊಯಿ ಲ್ಹಾನ್ ವಾಂಟೊ ಆಸಾ. ಹಾಚಿ ಸುರ್ವಾತ್‌ಯಿ ಪದ್ರು ಜುವಾಂವ್ ಸೊಜಾನ್‌ಂಚ್ ಕೆಲ್ಲಿ.

5.6. ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣೆಂತ್ ಲೇಖಕಿಂಚಿ ದೆಣ್ಗಿ:

'ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವೆಂ' ಪತ್ರಾನ್ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಲೇಖಕಾಂ ಸಾಂಗಾತಾ ಲೇಖಿಕಿಂಕೀ ಪ್ರೇರಣ್ ದಿಲೆಂ. ರೇಗೊ (1999) ಪರ್ಮಾಣೆ 'ಪಿಂತಿಣ್' (ಮಿಸೆಸ್ ಪಿಂಟೊ) ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸ್ತ್ರೀ ಬರಯ್ಣಾರಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಪಯ್ಲಿ. ಪಿಂತಿಣ್ ಹಿಣೆ 1937 ಜನೆರ್ 'ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವೆಂ' ಅಂಕ್ಯಾರ್ ತಿಚೆಚ್‌ಪಿಂ ತಿಣೆಂ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ರೇಗೊನ್ (1999) ಆಪ್ಲ್ಯಾ 'ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಮಂಗ್ಳುರಿ ಸ್ತ್ರೀಯೊ' ಲೇಖನಾಂತ್ ಅಸೊ ಉಲ್ಲೇಕ್ ಕೆಲಾ:

> 'ವಯ್ಲ್ಯಾ ಲಿಖಿತಾಂತ್ ತಿ ಬರಯ್ತಾ – ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಶೆಂತ್ ಹಾಂವೆಂ ಸುಮಾರ್ ಥಾ ಡ್ರಾಮಾ, ಸಬಾರ್ ಪದಾಂ, ಸುಮಾರ್ ಕಂತಿಗೊ ಆನಿ ಎಡ್ರೆಸ್ ಬರಯ್ಲ್ಯಾತ್. ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವ್ಯಾಕ್‌ಯಿ ಪೊಲಿಯಾಂಚ್ಯೊ ಪೊಲಿಯೊ ಹಾಂವೆಂ ಬರಯ್ಲ್ಯಾತ್' (ಪಾ. 13).

ಸ್ತ್ರೀ ಲೇಖಿಕಿಂ ಪಯ್ಕಿ ಪಯಿಲ್ಲಿ ಮಟ್ವಿ ಕಾಣಿ ಬರಯಿಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಡಿ. ಎಮ್. ಪತ್ರಾವೊನ್ ರಾಕ್ಣೊ

1941 ಮಾರ್ಚ್ 28 ಆಂಕ್ಯಾರ್ (ರೇಗೊ, 1999). ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವೆಂ, ರಾಕ್ಣೊ, ಸುಖ್-ದುಖ್, ಪಯ್ಲ್ಯಾಂ ಪತ್ರಾಂನಿ ಸ್ತ್ರೀ ಲೇಖಿಕಾಂಚೆಂ ಬರ್ಪಾಂ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾತಾಲಿಂ. 1953 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಜೊ.ಸಾ. ಆಲ್ವಾರಿಸಾನ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಲೆಂ ಮಿತ್ರ್ ಆನಿ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಝೆಲೊ ಪತ್ರಾಂ ಮುಖಾಂತ್ ಚಾಳಿಸಾಂಚ್ಯಾಕೀ ಚಡ್ ಲೇಖಿಕಾಂನಿ ಬರಂವ್ಕ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲೆಂ. ಪುಣ್ ತವಳ್ಚ್ಯಾ ಸ್ತ್ರೀ ಲೇಖಿಕಾಂಚ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾ ವಿಶಿಂ ಖುದ್ ಜೊ.ಸಾ. ಆಲ್ವಾರಿಸಾನ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ರೇಗೊನ್ ಅಶೆಂ ಉಲ್ಲೇಕ್ ಕೆಲಾಂ: 'ತ್ಯಾ ವೀಸ್ ವರ್ಸಾಂನಿ ಬರಯ್ಣ್ಯಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಕೊಣೆಂ ಆಪ್ಲೆಂ ನಾಂವ್ ಕದ್ಯಾಂಚ್ ವಿಸ್ರೊನ್ ವಚಾನಾಶೆಂ ಬರವ್ನ್ ಘಾಲ್ಲೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಜೋವ್ ಉಣೆಂ. ತಸಲ್ಯಾ ಸ್ತ್ರೀಯಾಂಚೊ ಸಂಖೆಯ್ ಕಿರ್ಕೊಳ್' (ಪಾ. 15).

ಪುಣ್ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲೆಂ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ವಾಡೊನ್ ಯೆತಾನಾ, ಲೇಖಿಕಾಂಚೊ ಸಂಖ್ಯೊಯ್ ವಾಡೊನ್ ಆಯ್ಲೊ ಆನಿ ಹಾಂಚ್ಯೆ ಪಯ್ಕಿ ಥೊಡ್ಯಾಂನಿ ವ್ಹಡ್ ಮಾಪಾಚಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಸೇವಾ ದಿಲ್ಯಾ. ತಾಂತ್ಲಿ ಮಾಲ್ಘಡಿ ಆನಿ ಫಾಮಾದ್ ಲೇಖಿಕ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಎವ್ಲಾಲಿಯಾ ಅಲ್ವಾರಿಸ್. ಸಾಹಿತಿ ತಶೆಂ ನಾಟಕಿಸ್ತ್ ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ಅಣ್ಕಾರ್ ಆನಿ ಆದಾರಿತ್ ತಶೆಂಚ್ ಸ್ವಂತ್ ಕೃತಿಯೊ ತಿಣೆ ಲಿಖ್ಲ್ಯಾತ್. ಆಕಯ್ಲ್ಯಾ ಕಾಣಿಯೊ, ಸ್ತ್ರೀಯಾಂಚೆಂ ರಾಜ್, ಮೊಕಿಚೆಂ ಕಾರ್ಬಾರ್, ಡಾಯ್ಲ್ಯಾ, ಬಿತೆಲ್ಲೊ ರೋಬ್, ಫ್ಲೊರಾಚಿ ಕತಾ, ಆನ್ನಿ ಕಿಟ್ಟಿ, ಪೆಟಾನಾತ್ಲೆಂ ತಣ್- ತಿಚ್ಯೊ ಪಿಂಚ್ಲಾರ್ ಕೃತಿಯೊ (ರೇಗೊ, 1999). ಲೇಖಿಕ ಜಾವ್ನ್ ಸಂಪಾದಕಿಚೊ ವಾವ್ರ್ ಕೆಲ್ಲಿ ಪಯ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಕು। ಜುಡಿತ್ ಮಸ್ಕರೆಞ್. ತಿಣೆ ಜಾಯ್ತಿಂ ವರ್ಸಾಂ ಆಮ್ಚೊ ಯುವಕ್ ಪತ್ರಾಚ್ಯಾ ಸಂಪಾದಕಾಚೊ ಹುದ್ದೊ ಸಾಂಬಾಳ್ಳೊ. ತಶೆಂಚ್ ಗ್ಲೇಡಿಸ್ ರೇಗೊ, ಸಿಪ್ರಿಮಾ ಕುಲ್ಕೇಕರ್, ಕೆಥರಿನ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್ ಕಟ್ಪಾಡಿ, ಶಾಲಿನಿ ವಾಲೆನ್ಸಿಯಾ, ಐರಿನ್ ಪಿಂಟೊ, ನಂದಿನಿ, ಪ್ರೇಮ ಕಿರೆಂ ಆನಿ ಹೆರ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಸ್ತ್ರೀ ಲೇಖಿಕ.

5.7. ಕಾನಡಿ ಲಿಪ್ಯೆಂತ್ಲ್ಯೊ ಕೊಂಕಣಿ ಕಾದಂಬರಿ

ಕಾದಂಬರಿ ನವ್ಯಾ ರುಪಾಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಜೆಂ, ಛಾಪ್ಯಾ ಕ್ರಾಂತಿ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಚಾಲ್ತೆರ್ ಆಯ್ಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಸತ್ರಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂತ್ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ತಶೆಂ ಫ್ರಾನ್ಸಾಂತ್ ಸುರು ಜಾಲ್ಲೊ ಹೊ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಪ್ರಾಕಾರ್ ಅಟ್ರಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾ ವೆಳಾರ್ ಲೊಕಾಮೊಗಾಳ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಯ್ಲೊ. ಕಾದಂಬರಿಂಚಿ ಲೊಕಾಮೊಗಾಳಾಯ್ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಸರ್ಕ್ಯುಲೇಟಿಂಗ್ ಲೈಬ್ರರಿಚ್ಯಾ ಉದೆವಾಕ್‌ಯಿ ಕಾರಣ್ ಜಾಲಿ. ಭಾರತಾಂತ್ ಸಾತ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಚಿ ಮ್ಹಣ್ ಲೆಕ್‌ಲ್ಲಿ ಬಾನಬಟ್ಟಾಚಿ 'ಕಾದಂಬರಿ'ಚ್ ಪಯ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿ ಮ್ಹಣ್ ಮಾಂದ್ತಾತ್ ತರೀ ಭಾರತಾಂತ್ ಕಾದಂಬರಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಪ್ರಾಕಾರ್ ಎಕುಣಿಸಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂತ್ ಸುರು ಜಾಲ್ಲೊ. 1899ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಪರ್ಗಟ್ ಜಾಲ್ಲಿ ಗುಲ್ವಾಡಿ ವೆಂಕಟ ರಾವ್ ಹಾಣೆಂ ಲಿಖ್‌ಲ್ಲಿ 'ಇಂದಿರಾ ಬಾಯ್' ಕನ್ನಡಾಂತ್ಲಿ ಪಯ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿ ("Indira bai", 2022).

'ಇಂದಿರಾ ಬಾಯ್' ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಯಾ ತೆರಾ ವರ್ಸಾಂ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಪೆದ್ರು ಜುವಾಂವ್ ಸೊಜಾನ್ 1912ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ 'ಕೆಂಪಾಚೊ ಪುಗದೂರ್' ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಕಾದಂಬರಿ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ತರ್ಜಣ್ ಕರ್ನ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಕೆಲಿ. 1937ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಕಾಸ್ಮಿರ್ ಸ್ಟೀವನ್ ನಜ್ರೆತ್ ಹಾಣೆಂ 'ಘುಂಯಾಂರಾಂತ್ಲೊ ಕುಂವರ್' ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ತರ್ಜಣ್ ಕೆಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಹಾಸ್ಯ್ ಕಾದಂಬರಿ ಪರ್ಗಟ್ ಕೆಲಿ. ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲಿ ಪಯ್ಲಿ ಸ್ವಲಿಖಿತ್ ಕಾದಂಬರಿ 'ಆಂಜೆಲ್' ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಲಿ 1950ವ್ಯಾ ಇಸ್ವೆಂತ್, ಕಾನಡಿ ಕಾದಂಬರಿ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಯಾ 51 ವರ್ಸಾಂ ಉಪ್ರಾಂತ್. ಶೆಂಭರಾಂ ವಯ್ರ್ ಮಟ್ವ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ ಬರಯಿಲ್ಲೊ ಜೊ.ಸಾ. ಆಲ್ವಾರಿಸ್ 'ಆಂಜೆಲ್' ಕಾದಂಬರಿಚೊ ಲೇಖಿಕ್. ಹಾಣೆಂ ಪನ್ನಾಸಾಂಚ್ಯಾಕೀ ಚಡಿತ್ ಕಾದಂಬರಿ ಬರಯ್ಲ್ಯಾತ್. ಹಾಕಾ ಕೊಂಕಣಿ 'ಕಾದಂಬರಿಚೊ ಪಿತಾಮಹಾ' ಮ್ಹಣ್ ಒಳ್ಕಾತಾತ್.

ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲಿ ಪಯ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ನಾಟಕ್ ಸಭೆನ್ ಪರ್ಗಟ್ಲೆಲಿ. ಹೊ ಏಕ್ ನವೊಚ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಪ್ರಾಕಾರ್ ಆನಿ ತವಳ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಪರ್ಗಟ್ಲೆಲ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಭೋವ್‌ಚ್ ದಾಟ್ ಬೂಕ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಪುಸ್ತಕಾಚ್ಯಾ ಎಕ್ರ್ಯಾಪಿಶಿಂ ಲೇಖಿಕಾಕ್ ತಶೆಂ ಪರ್ಗಟ್ಲ್ಯಾರಾಂಕ್ ದುಬಾವ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಲೇಖಿಕ್ ಜೊ.ಸಾ. ಆಲ್ವಾರಿಸಾನ್ ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಛಾಪ್ಯಾಕ್ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ಪ್ರಸ್ತಾವನ್ ವಾಚ್ಲ್ಯಾರ್ ಕಳ್ತಾ:

> ಹ್ಯಾ ಕಾದಂಬರಿ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾನ್ ಹಾಂವೆಂ ಹೆರ್‌ಯಿ ಬರೊವ್ಪ್ ದವರ್ಲ್ಯಾತ್. ಹ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಚ್ಯೊ 2500 ಪ್ರತಿಯೊ ವೆಗಿಂಚ್ ವಿಕೊನ್ ಗೆಲ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ಸಭೆಕ್ ಕಾಂಯ್ ನಫೊ ಮೆಳ್ನೊನಾ ಆನಿ ಫುಡ್ಲೆ ಬೂಕ್ ಛಾಯ್ಸ್ ಕರುಂಕ್ ಅನ್ಕೂಲ್ ಆನಿ ಉತ್ತೇಜನ್ ಮೆಳ್ಚೆಂನಾ. ದೆಕುನ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ವಾಚಕಾಂಲಾಗಿಂ ಹಾಂವೆಂ ವಿನಂತಿ ಕರ್ಚಿ ಕಿತೆಂಗೀ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ – ಘೆಯಾ ಹೆಂ ಅಪ್ರೂಪ್ ಕಾಣ್ಯೆಚೆಂ ಪುಸ್ತಕ್, ವಾಚುನ್ ಧಾದೊಸಿ ಜಾಯಾ. ಕೊಂಕ್ಣಿ ನಾಟಕ್ ಸಭೆಕ್ ಆಧಾರ್ಲಿಯಾ ಆನಿ ಬರ್ಯೆಣಾರಾಂಕ್ ಆನಿ ಪ್ರಕಟ್ಸತೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ್ ದಿವ್ನ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್ ವೃದ್ಧಿ ಜಾಂವ್ಕ್ ಸಂದ್ರಾಪ್ ದಿಯಾ (ಆಲ್ವಾರಿಸ್, 2008, ಪಾ. vi).

'ಆಂಜೆಲ್' ಕಾದಂಬರಿಚ್ಯೊ ಕಿತ್ಲ್ಯೊ ಪ್ರತಿಯೊ ವಿಕೊನ್ ಗೆಲ್ಯೊ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಪಿಶಿಂ ಜಾಂವ್. ಕೊಂಕ್ಣಿ ನಾಟಕ್ ಸಭೆನ್ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಕಾದಂಬರಿ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಛಾಯ್ಸ್ ಕರುಂಕ್ ನಾಂತ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಪಿಶಿಂ ಜಾಂವ್ ಮಾಹೆತ್ ನಾ ತರೀ. ಜೊಸಾಚ್ಯೊ ದುಸ್ರಿ ಆನಿ ತಿಸ್ರಿ ಕಾದಂಬರ್ಯೊ ದುಸ್ರ್ಯಾಚ್ ವರ್ಸಾ ಮ್ಹಣ್ಜೆ 1951ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಎ.ಜೆ. ಪಿರೇರಾ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾನ್ ಛಾಯ್ಸ್ ಕೆಲ್ಯೊ. 1952ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ತಾಚಿ ಚಪ್ತಿ ಆನಿ 1953ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ತಾಚಿ ಪಾಂಚ್ವಿ ಆನಿ ಸಪಿ ಕಾದಂಬರಿಯೊ ಛಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಯೊ. ಹೆಂ ಪಳೆತಾನಾ ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾನ್ ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಾಕಾರಾಕ್ ಉಗ್ತ್ಯಾ ಹಾತಾನ್ ಸ್ವೀಕಾರ್ ಕೆಲೊ – ಅಶೆಂ ಭೊಗ್ತಾ. ಹಾಕಾ ಗವಾಯ್ ದಿತಾತ್ ಮುಕ್ಲ್ಯಾಚ್ ವರ್ಸಾ ಛಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಲೆ ಕಾದಂಬರಿಚೆ ಸಂಖೆ. 1954ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ 8 ಕಾದಂಬರಿ ಛಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಯೊ. ಹಾಂತ್ಲ್ಯೊ ತೀನ್ ಕಾದಂಬರಿ ಜೊಸಾಚ್ಯೊ! 1955 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಇಕ್ರಾ ಕಾದಂಬರಿ ಛಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಯೊ. ಹ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ಲಿ ಪಯ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಕಾದಂಬರಿಕರ್ತ್ರ್ ಇವ್ಲಾಲಿಯಾ ಅಲ್ವಾರಿಸ್ ಹಿಚಿ 'ಫ್ಲೋರಾಚಿ ಕಥಾ ಆನಿ ಹೆರ್' ಮ್ಹಳ್ಳಿ 293 ಪಾನಾಂಚಿ ಕಾದಂಬರಿಯ್ ಛಾಯ್ಸ್ ಜಾಲಿ.

ಅಶೆಂ ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಾಕಾರ್ ಕಾನಡಿ ಲಿಪ್ಯೆಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ವಾಚ್ಯ್ಯಾಂ ಮಧೆಂ ಭೋವ್‌ಚ್ ಲೊಕಾಮೊಗಾಳ್ ಜಾಲ್ಲೊ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಪ್ರಾಕಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ವಾಡೊನ್ ಆಯ್ಲೊ. ಹಾಕಾ 'ಆಂಜೆಲ್' ಕಾದಂಬರಿ ಛಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಥಾವ್ನ್ ಹೆಂ ಲೇಖಿನ್ ಛಾಪ್ಯಾಕ್ ಯೆತಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಅವ್ದೆಂತ್ ಛಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯೊ 619 (ಆಮ್ಕಾಂ ಮೆಳ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಲೆಕಾಂ ಪರ್ಮಾಣೆ) ಕಾದಂಬರಿ ಬಲಿಷ್ಟ್ ಗವಾಯ್ ದಿತಾತ್. ಹ್ಯೊ ಸರ್ವ್ ಕಾದಂಬರಿ ಬುಕಾ ರುಪಾರ್ ಛಾಪುನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯೊ ತರ್, ಕೊಂಕಣಿ ನೆಮಾಳ್ಯಾಂನಿ ಸಾಂಕಳ್ ಕಾಣ್ಯೆ ರುಪಾರ್ ಛಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯೊ ಜಾಯ್ತ್ಯೊ ಕಾದಂಬರಿ ಆಸಾತ್. ತಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಫಕತ್ ಥೊಡ್ಯೊ ಮಾತ್ರ್ ಬುಕಾರುಪಿಂ ಛಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್. ಉರ್‌ಲ್ಲ್ಯೊ ಆಜ್ ವಾಚ್ಪಾ ಘರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕಂತ್ರಾಳಾಂನಿ ಮಾಂಡುನ್ ದವರ್ಲೆಲ್ಯಾ ನೆಮಾಳ್ಯಾಚ್ಯಾ ಮಧ್ಲ್ಯಾ ಪಾನಾಂನಿ ಲಿಪೊನ್ ಉರ್ಲ್ಯಾತ್. ಸಾಂಕಳ್ ಕಾಣ್ಯೆ ರುಪಿಂ ಛಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯೊ ಕಾದಂಬರಿಯೀ ಭೊವ್ ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಗಾಚ್ಯೊ ಆಸ್ತಾತ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾಕ್ 2016ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾಚಿ ಕೇಂದ್ರ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮೆಳ್‌ಲ್ಲಿ ಮಾನೆಸ್ತ್ ಎಡ್ವಿನ್ ಜೆ.ಎಫ್. ಡಿಸೋಜಾಚಿ 'ಕಾಳೆಂ ಭಾಂಗಾರ್'ಚ್ ಸಾಕ್ಸ್. ಹಿ ಕಾದಂಬರಿ ಬುಕಾ ರುಪಿಂ ಛಾಯ್ಸ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯೆ ಆದಿಂ 'ರಾಕ್ಣೊ' ಹಪ್ತ್ಯಾಳ್ಯಾಚೆರ್ ಸಾಂಕಳ್ ಕಾಣ್ಯೆ ರುಪಿಂ ಛಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಲಿ. ಬುಕಾ ರುಪಿಂ ಛಾಪೊನ್ ಆಯ್ಲೆಲ್ಯಾ 619 ಕಾದಂಬರಿಂಕ್, ಪತ್ರ್‌ಕರ್ತ್ರ್ ಡೊಲ್ಫಿ ಕಾಸ್ಸಿಯಾನ್ 'ಕುರೊವ್' ಮ್ಹಯ್ನ್ಯಾಳ್ಯಾಚೆರ್ ಛಾಯ್ಸ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯೊ 164 ಕಾದಂಬರಿಯ್ ಕುಡ್ಸಿಜೆ ಪಡ್ತಾತ್. ಅಶೆಂ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲಿ ಪಯ್ಲಿ

ಕಾದಂಬರಿ 'ಆಂಜೆಲ್' ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಲಿ. ಉಪ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾ 72 ವರ್ಸಾಂನಿ ಜುಮ್ಲಾ 783 ಕಾದಂಬರಿ ಬುಕಾ ರುಪಾರ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್.

ಪನ್ನಾಸ್ ಆನಿ ಸಾತ್ ಕಾದಂಬರಿ ಬರಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಜೊ.ಸ. ಆಲ್ವಾರಿಸಾಚಿ, ತಶೆಂಚ್ ಕಾನಡಿ ಲಿಪ್ಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣೆಂತ್ಲಿ ಪಯ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿ 'ಆಂಜೆಲ್' – ಹಿಚಿಂ ಡೊ। ಎಡ್ವರ್ಡ್ ನೊರೊನ್ಹಾ (1999) ಅಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ಟಾ –

> ಏಕ್ ಕೃತಿ ವಾಚ್‌ಲ್ಯಾಚೊ ಪರಿಣಾಮ್ ಜಾವ್ನ್ ವಾಚ್ಪಿ, 'ಜಿಣಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಅಶಿ, ಮನಿಸ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಅಸೊ.' ಮ್ಹಣ್ ಏಕ್ ಘಡಿ ಚಿಂತುಂಕ್ ಪಡತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ತಿ ಕೃತಿ ಏಕ್ ಸಾರ್ಥಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಕೃತಿ ಜಾತಾ. ಸಾದಾರಣ್ ಮನ್ಶಾಚಾಕ್‌ಯಿ ಚಡ್ ಪ್ರಮಾಣಾನ್, ಏಕಾ ಶ್ರೇಶ್ಟ್ ಲೇಖಕಾಕ್ ಜಿಣ್ಯೆಚ್ಯಾ ಥೊಡ್ಯಾ ಘಡಿತಾಂಚೊ ಅನ್ಭೊಗ್ ಅಪುಟ್ ಆನಿ ಅನನ್ಯ್ ರಿತಿನ್ ಭೊಗ್ಚಿ ಶಾತಿ ಆಸ್ತಾ. ಅಶೆಂ ಭೊಗ್ತಾನಾ ಜಿಣಿಯೆಚ್ಯಾ ಸಮಗ್ರ್ ಹೆರ್ ಘಡಿತಾಂಚೊ ಆನಿ ಅನ್ಭೊಗಾಂಚೊ ಪರಿಣಾಮ್ – ತ್ಯಾಚ್ ಅಪುಟ್ ಆನಿ ಅನನ್ಯ್ ರಿತಿನ್ ತಾಕಾ ಎದೊಳ್‌ಚ್ ಲಾಬ್‌ಲ್ಲೊ – ತಾಚ್ಯಾ ವೆಕ್ತಿತ್ವಾಂತ್ ಏಕ್ ಅಪೂರ್ವ್, ಪ್ರತ್ಯೇಕ್ ಆನಿ ತೀಕ್ಷ್ಣ್ ಅನ್ಭೊಗ್ ಜಾವ್ನ್ ರೂಪಿತ್ ಜಾತಾ. ಹೊ ಅನ್ಭೊಗ್ ಕಿತ್ಲೊ ಅಖಂಡ್, ಗೂಂಡ್ ಆನಿ ತೀವ್ರ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ತಾ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, ತ್ಯಾ ಅನ್ಭೊಗಾಕ್ ಜೋಕ್ತ್ಯಾ ವಸ್ತುಚ್ಯಾ ಆನಿ ರುಪಾಚ್ಯಾ ಮಾಧ್ಯಮಾಂತ್ ತೊ ಆಪ್ಲೆಸಕ್ತಿಂ ಕೃತಿಯೆಂತ್ ಸಂವಹಿತ್ ಜಾತಾ (ಪಾ. 14).

ತಾಚ್ಯೆ ಪರ್ಮಾಣೆಂ ಕಾಣಿ, ಕವನ್ ವಾ ನಾಟಕ್ ಮುಳಾನ್ ಜಿಣ್ಯೆಚ್ಯಾ ಸಮಗ್ರ್ ಘಡಿತಾಂಚ್ಯಾ ಆನಿ ಅನ್ಭೊಗಾಚೊ ಪರಿಣಾಮ್. ಲೇಖಕಾಚೆರ್ ಜಾಲ್ಲೊ ಹೊ ಪರಿಣಾಮ್ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಕ್ ಪಾವಂವ್ಚ್ಯಾ ಉದೆಶಿಂ ಏಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಕೃತಿ ಜಾವ್ನ್ ಜಲ್ಮತಾ. ಹಾಕಾ ಲಾಗೊನ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ ಜಿಣ್ಯೆಚೆಂ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ್ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್.

'ಆಂಜೆಲ್ ಕಾದಂಬರಿ ಮನ್ಶಾಚ್ಯಾ ಜಿಣಿಯೆಚೆಂ ಅಸಲೆಂ ಏಕ್ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ್ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಏಕ್ ಅರ್ಥಾಭರಿತ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಕೃತಿ ಜಾವ್ನಾಸಾ' (ನೊರೊನ್ಹಾ, 1999, ಪಾ. 15). ತರೀ ಹ್ಯೆ ಕೃತಿಯೆಚ್ಯಾ ಉದ್ದೇಶಾ ಬಾಬ್ತಿಂ ಕಾದಂಬರಿಚೊ ಲೇಖಿಕ್ ಜೊ.ಸಾ. ಆಲ್ವಾರಿಸಾನ್ ಸಾಂಗ್‌ಲ್ಲೆಂ ನೊರೊನ್ಹಾನ್ (1999) ಅಶೆಂ ದಾಖಿಲ್ ಕೆಲಾಂ: 'ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಕ್ ಬರೆಪಣ್ ಕರುಂಕ್ ಪೆಜಾಡಿಜಾಯ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾ ಉದ್ದೇಶಾನ್ ಹಿ ಕಾದಂಬರಿ ಆಪ್ಣೆ ಬರಯ್ಲಿ ಮ್ಹಣ್ ಆಲ್ವಾರಿಸಾನ್ ಕಳಯ್ಲಾಂ. ಆರಂಬಿಕ್ ಕಾಳಾಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ – ಆರಂಭಿಕ್ ಕಿತ್ಯಾಕ್, ಆಯ್ಲೆವಾರ್ ಮ್ಹಣಾಸರ್ – ಲೊಕಾಕ್ ಕುಮಕ್ ಕರ್ಚಿ, ಲೊಕಾಚೆ ಅವ್ಗುಣ್ ತಿದ್ವುಂಚೆ ಅಸಲೆ ಸಬಾರ್ ಉದ್ದೇಶ್ ಲೇಖಿಕಾಂಕ್ ಆಸ್ತಾಲೆ' (ಪಾ. 17).

ನೊರೊನ್ಹಾ ಪರ್ಮಾಣೆ ಹೊ ಕಾಳಾಚೊ ಗೂಣ್. ಆಧುನಿಕ್ ಭಾರತೀಯ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚ್ಯಾ ಸುರ್ವಿಲ್ಯಾ ಕೃತಿಯಾಂನಿ ಅಸಲೆ ಉದ್ದೇಶ್ ಸಬಾರ್ ಪಾಪ್ಟಿಂ ದಿಸ್ತಾತ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ತಾಣೆಂ ದಾಖಿಲ್ ಕೆಲಾಂ. ಕಾನಡಿ ಭಾಶೆಂತ್ ನವ್ಯ್ ಆನಿ ನವ್ಯೋತ್ತರ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಹ್ಯಾ ಗುಣಾಂಕ್ ಗುಮಾನ್ ದೀನಾಶೆಂ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಚಿ ವಿಚಾರ್ ಸಕತ್ ವಿಜ್ಮಿತ್ ಕರವ್ನ್, ನಿಗೂಢ್ ಆನಿ ಅಪೇಕ್ಶುಂಕ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲಿ ಘುಂಪ್ತಿ ಎಕೆಚ್ ಮಾಪಾನ್ ರಾಕೊನ್ ವ್ಹರ್ಚಿ ತಸಲೆಂ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲಾಂ. ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಗಾಚ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಪಿಶಿಂ ಭೈರಪ್ಪ (2017) ಮ್ಹಣ್ಟಾ 'ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಗಾಚ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಕಥಾ ವಸ್ತು ಕಾಣ್ಯೆಚಿ ಕೂಡ್ ಆನಿ ಕುಡಿಚಿ ರೀತ್ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಥರಾನ್ ನಿರ್ದೇಶಿತ್ ಕರ್ನ್ ನಿಯಂತ್ರಣ್ ಕರ್ತಾ ತರೀ ಶಿಕವ್ಣ್ ದಿಂವ್ಚೊ ಕಥಾ ವಸ್ತುಚೊ ಉದ್ದೇಶ್ ನ್ಹಯ್' (ಪಾ. 103).

ಪುಣ್ ಕೊಂಕಣ್ಯೆಚ್ಯಾ ಮಟ್ಟಾರ್ ಸಾಂಗ್ತಾಂ ತರ್, ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯೊ ಸುರ್ವಿಲ್ಯೊ ಚಡ್‌ಶ್ಯೊ ಕಾದಂಬರಿ ಶಿಕವ್ಣೆ ಆಟಾಪುನ್ ಆಸಾತ್. ತರೀ, 'ಆಂಜೆಲ್' ತಸಲಿ ಕಾದಂಬರಿ ಇತಿಹಾಸಾಕ್ ಅರ್ಸೊ ಧರ್‌ಲ್ಲಿ ಭಾಶೆನ್ ಆಸಾ. ಹೆಂ ಸಜ್ರೆತ್ (2018) ಅಶೆಂ ವಿವರಿತಾ:

ತಾ. ಕಾಳಾರ್ – ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಮ್ಹಾ ಝುಜಾಚ್ಯಾ ಆಸ್‌ಪಾಸ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ನಾಡಾಂತ್ಲ್ಯಾ ತಶೆಂ ಶೆರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಲೊಕಾಚ್ಯಾ ಜಿಣ್ಯೆಂರಿತಿಚೆಂ ಧರ್ ಧರ್ ಪಿಂತುರ್ ಜೊಸಾಚ್ಯಾ ಸಬಾರ್ ಕಾದಂಬರೆಂಚಿ ವಿಶೇಶತಾ. ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಸಮುದಾಯಾಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಂಚೆಂ ನ್ಹೆಸಾಣ್, ಆಚಾರ್-ವಿಚಾರ್, ತಾಂಚೆಂ ಚಿಂತಪ್, ಥೊಡ್ಯೊ ಮ್ಹಣ್ಯೊ-ಗಾದಿ, ಚಾಲ್ತೇರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿಂ ಆಪುಟ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಉತ್ರಾಂ, ತವಳ್ಚಿ ಸಾಂತ್ ಆನಿ ವೆಪಾರ್, ತಪಾಲ್ ವೆವಸ್ತಾ (ಕಾಗ್ದಾಂ ಇಗರ್ಜೆಕಡೆ ದವರ್ಲಿಂ ಆನಿ ಆಯ್ತಾರಾ ಮಿಸಾಕ್ ಗೆಲ್ಲ್ಯಾಂನಿ ಹಾಡ್ಲಿಂ), ಏಕ್ಯಾ-ವಾಯ್ಟ್ ಹರ್ ಗಜಾಲೆಂಕ್ ಫಿರ್ಗಜ್ ಪಾದ್ರಿಚೆಂ ಮೆತೆರ್ಪಣ್ ಆನಿ ಗುರ್ಕಾರ್ಪಣ್ ಹಾಚೆಂ ವಾಸ್ತವೀಕ್ ಚಿತ್ರಣ್ ಕಾದಂಬರೆಂಚ್ಯಾ ಲಾಂಬಾಯೆಕ್ ಆಸಾ (ಪಾ. 41).

ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಸಮಾಜೆಚೆಂ ಪುರ್ವಿಲೆಂ ಚಿತ್ರಣ್ ದೆಕ್ಚೆ ಪಾಸತ್ ಪುಣೀ ಆದ್ಲ್ಯಾ ಕಾದಂಬರಿಂಕ್ ಘುಡಾರಾಂತ್‌ಯಿ ವಾಚ್ಪಿ ಆಸ್ತೆಲೆ.

ಯೆದೊಳ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಹ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ಲೇಖಕಾಂನಿ ಬುಕಾ ರುಪಿಂ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಕಾದಂಬರಿ ಫಾಯ್ಸ್ ಕೆಲ್ಯಾತ್:

ಜೊ.ಸಾ. ಆಲ್ವಾರಿಸ್, ಶ್ರೀ ಎಮ್. ಫೆರ್ನಾಂದ್, ಬೊನಿಪಾಸ್ ವಲೇರಿಯನ್ ಸೆರಾವೊ, ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಸಿ. ರೊಡ್ರಿಗಸ್ ಕಿನ್ನಿಕಂಬ್ಳಾ, ಶ್ರೀ ಜೊನ್ ಲೋಬೊ ಮಂಗ್ಳುರ್, ಲಿಯೊ ಡಿ'ಸೋಜಾ ಕಿರೆಂ, ಅನಿರುದ್ಧ್ ಕುಮಾರ್, ಇವ್ಲಾಲಿಯಾ ಆಲ್ವಾರಿಸ್, ಸಿಲ್ವೆಸ್ಟರ್ ಡಿ'ಕೊಸ್ತಾ, ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಡಿ'ಕೊಸ್ತಾ, ಶ್ರೀ ಹಿಲರಿ ರೇಗೊ ಬೊಂಬಯ್, ರಾಯ್ಮೊಂದ್ ಮಿರಾಂದ, ಹೆರಿ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ರೊನಾಲ್ಡ್ ಪಿರೇರಾ ಆಂಜೆಲೊರ್, ಸೂರ್ಯಕಾಂತ್, ಪಿ. ಎಮ್. ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್, ಜೆ.ಬಿ. ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಸಿಸ್ಟರ್ ಜೊಸೆಪಾ, ಮೆಕ್ಸಿ ರಾಸ್ಕಿಞ್ಞ್, ಇಜಯ್ಚೊ ಜೊಸ್ಸಿ ಪಿರೇರಾ, ಜೆಪ್ಪುಚೊ ಮೆಕ್ಸಿ ರಸ್ಕಿನ್ಹಾ, ಕು। ಎಲ್. ಸಿಕೇರ್, ಮಾರ್ಸೆಲ್ ಪಾಸ್ಕಲ್ ಕುಟಿನ್ಹೊ, ಸಿ. ಜಿ. ಕಾರ್ವಾಲ್, ತೊಮಾಸ್ ತಾವ್ರೊ, ಶ್ರೀ ಆಂದ್ರು ಲೋಬೊ, ಪಾವ್ರುಸ್ತಿನ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಜಿ. ಪಿ. ಸೆರಾಂವ್, ಕು। ತೆರೆಜ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಜೆ. ಜಿ. ಮೋರಾಸ್, ಪಿಯುಸ್ ಜೊರ್ಜ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಜೊರ್ಜಿ ಕರ್ನೆಲ್, ಗಾಬ್ರಿಯೆಲ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಎಡಿ ನೆಟ್ಟೊ, ತೊಮಾಸ್ ತಾವ್ರೊ, ಸಾಯ್ಮನ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್, ಪಾಸ್ಕಲ್ ಜಿ. ಪಿಂಟೊ, ಎಸ್. ಎಫ್. ಡಿ'ಸೋಜಾ ಮೈಸೂರ್, ಖಾಪ್, ವಲೇರಿಯನ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಆ. ಆ. ಸಲ್ಡಾಞ್ಞ್, ಕು। ಲೀನಾ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್, ಕು। ಲೀನಾ ಮಾರ್ಟಿಸ್, ಪ್ರದೀಪ್, ಸಿರಿವಂತ್, ಜೆ.ಜಿ. ಕುಲ್ಶೇಕರ್, ಎಲ್. ಮಚಾದೊ ಕಾರ್ಕೊಳ್, ಜೊನ್ ಮಿರಾಂದ ಸಿದ್ದಕಟ್ಟೆ, ಫಾ। ಧೀರಾತ್ ಪ್ರಭು, ಸ್ಟೇನಿ ನೀರುಡೆ, ಫಾ। ಸಿಲ್ವೆಸ್ಟರ್ ಮಿನೇಜಸ್, ಪಿ. ಎಮ್. ಫೆರ್ನಾಂದ್, ಜೆ. ಜಿ. ಸಿಕೇರ್ ಪಾಂಗ್ಳಾ, ಜೆಪ್ಪುಚೊ ಜೆಲು ಅಲ್ಮೇಡಾ, ಗಬ್ಬು ಉರ್ವಾ, ಎ.ಟಿ. ಲೋಬೊ, ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿಚೊ ಮೈಕಲ್ ಲೋಬೊ, ಆಲ್ಫೊನ್ಸ್ ಪಿಂಟೊ, ಲಿಯೊ ಡಿಸೋಜಾ ಕಿರೆಂ, ಶ್ರಿಮತಿ ಜೆ. ದೆ'ಸಾ ಮಾಗುಂಡಿ, ಆಯ್ರಿನ್ ಪಿಂಟೊ, ಶ್ರೀ ಎಮ್ಮಿ ಅಜೆಕಾರ್, ವಲ್ಲಿ ವಗ್ಗ, ಲಿಯಾಬ್, ಎ. ಪಿ. ಒಲಿವೆರಾ ತ್ರಾಸಿ, ಬೊಂದೆಲ್ಚೊ ವಿಟ್ಟ ರೇಟ್, ಆಲ್ಫೊನ್ಸ್ ಪಿಂಟೊ ಇಜಯ್, ಜೆಮ್ಮಾ ಪಡೀಲ್, ಪಿರೇರಾ ಬಜಾಲ್, ರೊನಾಲ್ಡ್ ಪಿರೇರಾ ಆಂಜೆಲೊರ್, ಎಫ್ಜಿನ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ ಬೊಳಿಯೆ, ವಿಲಿಯಂ ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ, ಸಿಜ್ವೆಸ್ ತಾಕೊಡೆ, ಡಾ। ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಲೋಬೊ ಕುಲ್ಶೇಕರ್, ಐರಿನ್ ಪಿಂಟೊ, ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ ಇಜಯ್, ಶ್ರೀ ಕೈದಿ, ಚಾರ್ಲಿ ಕಿರೆಂ, ಲೆಸ್ಲಿ ಡಿ'ಸೋಜಾ ನೆಜಾರ್, ಸಿಸ್ಟರ್ ಸಿಸಿಲಿಯಾ, ಗಿಲ್ಬರ್ಟ್ ಸಾಂತುಮಾಯೆರ್ ಇಜಯ್, ಎಮ್ ಪೆಟ್ರಿಕ್, ಶ್ರೀ ಸಾಬಾಸ್ ಎ. ಎಲ್. ರೋಚ್ ಬಾರ್ಕೂರ್, ರೊಕಿ ಮಿನೇಜ್, ಎಡ್ವಿನ್ ಜೆ. ಎಫ್. ಡಿಸೋಜಾ, ಗ್ಲೇಡಿಸ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್, ಕಮಲ್ ವಾಲೆನ್ಸಿಯಾ, ಜೆರೊಮ್ ಎಮ್. ರೊಡ್ರಿಗಸ್ ಪೆರ್ಮುದೆ, ಶರತ್, ಕು। ಶಾಲಿನಿ ವಾಲೆನ್ಸಿಯಾ, ಪ್ರೇಮ್ ಕುಮಾರ್ ನಂದಿಗುಡ್ಡಾ, ಎಮ್. ಪಿ. ರೊಡ್ರಿಗಸ್, ಶ್ರೀ ಮೆಲ್ಕಿ ಹೊಸ್ಪೆಟ್, ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಸಲ್ಡಾನ್ಹಾ ಬಾರೆಬಯ್ಲ್, ಐರಿನ್ ಸಲ್ಡಾನ್ಹಾ, ಕು। ಹಿಲ್ಡಾ ಕಾರ್ಲೊ, ಡೊಲ್ಫಿ ಕಾಸ್ಸಿಯಾ, ಹೆರೊಲ್ಪಿಯುಸ್, ವಿಕ್ಟರ್

ರೊಡ್ರಿಗಸ್ ಅಂಜೆಲೊರ್, ರೊಕಿ ಕಿರೆಂ, ಲೊರೆನ್ಸ್ ಆಲ್ವಾರಿಸ್, ವಾಲ್ಟರ್ ಲಸ್ರಾದೊ, ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಫೆಲಿಕ್ಸ್ ಕುಲ್ಶೇಕರ್, ಲ್ಯಾನ್ಸ್ಲೆಟ್ ಚಿಕ್ಮಂಗ್ಳುರ್, ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್ ಕಾಸ್ಸಿಯಾ, ಫಾ। ಪಿ. ಜೆ. ಮಿನೇಜಸ್, ಕು। ಮೇಬಲ್ ಸಲ್ಡಾನ್ಹಾ, ಜೆರಿ ಕುಲ್ಶೇಕರ್, ಜೆಮಿ ಬರೋಕಸ್, ಸ್ಟೇನಿ ಪಿಂಟೊ ನೀರುಡೆ, ಎ.ಟಿ. ಲೋಬೊ, ರವಿರಾಜ್ ಮುಕಾಮಾರ್, ರೆಜಿನಾಲ್ಡ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್ ದೆರೆಬಯ್ಲ್, ಹೇಮಾಚಾರ್ಯ, ಜೆನೋವಿವ್ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್ ಗಂಗೊಳ್ಳಿ, ಮಾರ್ಸೆಲ್ ಪಾಸ್ಕಲ್ ಕುತಿನ್ಹೊ ಪಕ್ಷಿಕೆರೆ, ವಿಶಾಲ್ ಕುಮಾರ್, ಜೆ.ಬಿ. ಮೊರಾಯಸ್, ವಿಕ್ಟರ್ ಆಲ್ವಾರಿಸ್, ಲವೆಂತ್ ಚಿಕ್ಮಂಗ್ಳುರ್, ಮಿಕ್ಮ್ಯಾಕ್ಸ್, ಕ್ಲೆರೆನ್ಸ್ ಕೈಕಂಬ, ಟಿ. ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಸಿಲ್ವೆಸ್ಟರ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ ಮೈಸೂರ್, ಜೆಮಿ ಬರೋಕಸ್, ಜೆರಿ ಕುಲ್ಶೇಕರ್, ಸ್ಟೇನ್ ಆಗೇರಾ ಮುಲ್ಕಿ, ಸುನಂದ್, ಮೆಲ್ವಿನ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್ ಕುಲ್ಶೇಕರ್, ರೇಮಂಡ್ ಡಿ'ಕುನ್ಹಾ, ಟಾಟಾಬ್ ನಿಡ್ಡೋಡಿ, ಜೆರಿ ನಿಡ್ಡೋಡಿ, ವಾಲ್ಟರ್ ಲಸ್ರಾದೊ, ರಿಚರ್ಡ್ ಪಾಸ್ಕಲ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಬಾಳ್ ಸನಾವತ್ ಜೆಪ್ಪು, ಆರ್ಥರ್ ಪಿರೇರಾ, ಎಮ್.ಪಿ. ಕುಟಿನ್ಹೊ, ಪಂಚು ಬಂಟ್ವಾಳ್, ಲ್ಯಾನ್ಸಿ ಪಿಂಟೊ ನಾಯಕ್, ಜೆಕ್ಕಿ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್ ಅಂಜೆಲೊರ್, ಡೊ। ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಎಲ್. ನಜ್ರೆತ್, ಆಧುನಿಕ್ ನಾರಿ, ಹಿಲರಿ ಕಾರ್ಡೊಜ್ ಪಾಲಡ್ಕಾ, ರೊನಿ ಮೊಂತೇರೊ ಕಟ್ಪಾಡಿ, ಮೆಲ್ವಿನ್ ರೊಡ್ರಿಗ್ಸ್, ಕೆವಿನ್ ಡಿ'ಮೆಲ್ಲೊ ಕಾರ್ಕಳ್, ಲಿಯಾಬ್ ಕದ್ರಿ, ಫಾ। ಎಲ್.ಎ. ಕುಟಿನ್ಹೊ, ಎಚ್. ಜೆ. ಗೊಪಿಯಸ್, ಶ್ರೀಮತಿ ಟೀನಾ ಡಿ'ಮೆಲ್ಲೊ, ಶಾಂತಿಪ್ರಿಯಾ ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿ, ಜಾತ್ತಿ ಕೆಲರಾಯ್, ಹಿಲರಿ ಕಾರ್ಡೊಜಾ ಪಾಲಡ್ಕಾ, ಹೆನ್ರಿ ಡಿ'ಸೋಜಾ ಬಾರೆಬಯ್ಲ್, ವಲ್ಲಿ ಕ್ವಾಡ್ರಸ್, ಏನ್ನಿ ಡಿ'ಸೋಜಾ ಬೆಳ್ಮಣ್, ರೊಬರ್ಟ್ ಎಸ್. ಲೋಬೊ, ಪದ್ಮನೂರು, ರಿಚರ್ಡ್ ಕವ್ತಾರ್, ನಾ. ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಮನು ಬಾಹ್ರೆನ್, ರೊನಿ ಮೊಂತೆರೊ, ಜೊನಿ ಸುರತ್ಕಲ್, ಜಿ.ಜೆ. ಅಜೆಕಾರ್, ಪಾವ್ಲ್ ಬಳ್ಕುಂಜೆ, ಜೇಮ್ಸ್ ಲುಯಿಸ್ ಒಮ್ಜೂರ್, ಬರ್ನಾಡ್ ಜೆ. ಕೊಸ್ತಾ ಕುಂದಾಪುರ್, ಜೇಸನ್ ಸುವಾರಿಸ್ ತಾಕೊಡೆ, ರಿಚರ್ಡ್ ಕವ್ತಾರ್, ಜೊನೆಲ್ ಸೊಜ್ ಕಾಸ್ಸಿಯಾ, ವಲ್ಲಿ ಕ್ವಾಡ್ರಸ್ ಅಜೆಕಾರ್, ಪಿನ್ಸಿ ಪಾಂಬೂರ್, ಪಿತ್ತಿ ಬೆಂಗ್ಳುರ್, ಪ್ರತಾಪ್ ನಾಯ್ಕ್ ಜೆ.ಸ., ಕ್ಯಾಥರಿನ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್ ಕಟ್ಪಾಡಿ, ಲಿಯೋ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್ ಜೆರಿಮೆರಿ, ಪೌಲ್ ಮೊರಾಸ್, ಎಮ್. ಪ್ಯಾಟ್ರಿಕ್, ಲವಿ ಗಂಜಿಮಠ, ಲೀನಸ್ ಮೋರಾಸ್, ಪ್ರೇಮ್ ಮೊರಾಸ್, ಜೆ. ಎಫ್. ಡಿಸೋಜಾ ಅತ್ತಾವರ್, ವಲ್ಲಿ ಕ್ವಾಡ್ರಸ್, ನವೀನ್ ಕುಲ್ಶೇಕರ್ ಹಾಂಚ್ಯೆ ಸಂಗಿಂ ಗೌಡ್ ಸಾರಸ್ವತ್ ಸಮಾಜೆಚ್ಯಾ ಯು.ಕೆ. ಪೈ ಪುತ್ತೂರ್, ಶ್ರೀಮತಿ ಸಂಧ್ಯಾ ಶೆವಗೂರ್, ರಾಮಚಂದ್ರ ಎಮ್. ಶೇಟ್ ಆನಿ ಆರ್ಗೋಡು ಸುರೇಶ್ ಶೆಣೈ ಹಾಣಿಂಯ್ ಕಾದಂಬರಿ ಬರವ್ನ್ ಬುಕಾ ರುಪಿಂ ಫಾಯ್ಸ್ ಕೆಲ್ಯಾತ್.

ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಚ್ಯಾ ಕೊಂಕ್ಣೆಂತ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಕಾದಂಬರಿಂ ಪಯ್ಕಿ ಪತ್ತೇದಾರಿ ಕಾದಂಬರಿಯ್ ಆಸಾತ್ ತರೀ, ತ್ಯೊ ಚಡ್ ಲೊಕಾಮೊಗಾಳ್ ಜಾವ್ನಾಂತ್. 1953 ಥಾವ್ನ್ 1974 ಪರ್ಯಾಂತ್ 21 ವರ್ಸಾಂ ಮಿತ್ರ್ ಪತ್ರ್ ಆನಿ 1955 ಥಾವ್ನ್ 1973 ಪರ್ಯಾಂತ್ 17 ವರ್ಸಾ ಝೆಲೊ ಪತ್ರಾಚೆಂ ಸಂಪಾದಕ್ಪಣ್ ಚಲಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಜೊ.ಸಾ.ನ್ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಚಿ ನಾಡ್ ಬರಿಚ್ ಪಾರ್ಕಿಲ್ಲಿ. ವೈ ವಿಲಿಂ ಡಿ'ಸೋಜಾ (1999) ಹಾಣೆಂ ಉಲ್ಲೇಕ್ ಕೆಲ್ಲೊ ಜೊ.ಸಾ.ಚೊ ವಾಕ್ಮಾಲ್ ಆಸಾ – 'ಸಮಾಜಿಕ್ ಕಾದಂಬರಿ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಕ್ ರುಚ್ತಾತ್. ಪತ್ತೆದಾರ್ಪಣ್ ರುಚಾಜೆ ತರ್ ತೆಂ ಮಾಸಾ ಮಧ್ಲ್ಯಾ ಶಿರೆ ಪರಿಂ ಕತೆಂತ್ ವ್ಹಾಳೊಂಕ್ ಜಾಯ್' (ಡಿ'ಸೋಜಾ, 1999, ಪಾ. 26). ಕಾನಡಿ ಲಿಪ್ಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣೆಂತ್ ಪತ್ತೆದಾರಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆಂ ಉಣೆಂಪಣ್ ಭರ್ತಿ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಜೊ.ಸಾ. ಆಲ್ವಾರಿಸ್, ವಿಡಾಪ್, ವಿಕ್ಟರ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್ ಅಂಜೆಲೊರ್, ರೊನ್ ರೊಚ್ ಕಾಸ್ಸಿಯಾ, ಸಿಲ್ವೆಸ್ಟರ್ ಡಿಸೋಜ, ಮೈಸೂರ್ ಆನಿ ಎಡ್ವಿನ್ ಜೆ.ಎಫ್. ಡಿ'ಸೋಜಾ ಪ್ರಮುಕ್.

ಅಸ್ತಿತ್ವಾವಾದಾಚೆರ್ ಕೊಂಕಣೆಂತ್ಲಿ ಪಯ್ಲಿ ಆನಿ ಏಕ್ ಮಾತ್ರ್ ಕಾದಂಬರಿ ಬರಯ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಎಡ್ವಿನ್ ಜೆ.ಎಫ್. ಡಿಸೋಜಾನ್ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ಕತಾವಸ್ತು ವಿಂಚುನ್ ಕಾದಂಬರಿ ಶೆತಾಂತ್ ನವೆ ನವೆ ಪ್ರಯೋಗ್

ಕೆಲ್ಯಾತ್. ಪತ್ತೇದಾರಿ ಆನಿ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಕಥಾವಸ್ತುಂನಿ ವಿಣ್ಲೆಲ್ಯೊ ಕಾದಂಬರಿ ಬರಯ್ಲಲ್ಯಾ ವಿಜೆಪಿ ಸಲ್ಡಾನ್ಹಾನ್ ಕೆನರಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಚಿ ಬಂದಡ್ ಆನಿ ತಾಚ್ಯಾಕೀ ಆದಿಂ ಗೊಂಯ್ ಸಾಂಡುನ್ ಆಯ್ಲೆಲ್ಯಾ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಪುರ್ವಜಾಂ ವಿಶಿಂ ಚಾರಿತ್ರಿಕ್ ಕಾದಂಬರಿ ಬರಯ್ಲ್ಯಾತ್. ಹಾಚಿ ಬರ್ಪಾ ಶಾತಿ ವಿಶೇಸ್. ತಿ ವಾಖಣುನ್ ನಿಡ್ಡೋಡಿ ಬರಯ್ತಾ: 'ಆದ್ಲ್ಯಾ ಬರವ್ಪ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಕಾದಂಬರಿಂನಿ ಅಖಂಡ್ ಪಾತ್ರ್ ನಾ ಮ್ಹಣ್ತಲ್ಯಾಂನಿ ಏಕ್ ತರೀ ತಾಚಿ ಕಾದಂಬರಿ ವಾಚಿಜೆ' (ನಿಡ್ಡೋಡಿ, 2007, ಪಾ. 13). ತಾಚ್ಯಾಚ್ ಕಾಳಾಚ್ಯಾ ಎ.ಟಿ. ಲೋಬೊನ್‌ಯಿ ಕಾದಂಬರಿ ಶೆತಾಂತ್ ದಾಖ್ಲ್ಯಾಭರಿತ್ ವಾವ್ರ್ ಕೆಲಾ. ವಾಚ್ಪ್ಯಾಕ್ ಆತುರಿತ್ ಕರ್ಚೆ ತಸಲ್ಯೊ ಲಾಂಬ್ ದೀಗ್ ಕಾದಂಬರಿ ಬರವ್ನ್, ಸಾಂಕಳ್ ಕಾಣಿಯಾಂ ರುಪಾರ್ ಕಾದಂಬರಿ ಫಾಯ್ಸ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾಂ ಪಯ್ಕಿ ವಿಕ್ಟರ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್‌ಯಿ ಎಕ್ಲೊ. ಶ್ರೀ ಗಬ್ರು ಉರ್ವಾ ಮೋಗ್ ಆನಿ ಮೊಗಾಚಿ ಉಚಾಂಬಳಾಯ್ ವರ್ಣುನ್ ಕಾದಂಬರಿ ಬರಯ್ತಾಲೊ ತರ್ ಹೆರ್ ಚಡ್ತಾವ್ ಲೇಖಕಾಂನಿ ಬರಯ್ಲಲ್ಯೊ ಕಾದಂಬರಿ ಸರ್ವ್ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಕಥಾವಸ್ತುಂಚ್ಯೊ.

5.8 ಕಾದಂಬರಿಚೆಂ ಬೆಳೆಂ ಕಾಡ್‌ಲ್ಲಿಂ ಪ್ರಕಾಶನಾಂ:

ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಯೆದೊಳ್ 783 ಕಾದಂಬರಿ ಬುಕಾ ರುಪಿಂ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್ ತರ್ ಹಾಕಾ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂ ಸಂಗಿಂ ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಕಾಶನಾಂಚೆ ಪಾಟಂಬೊಯ್ ಲಾಬ್ಲಾ. ಹಾಂಚ್ಯೆ ಪಯ್ಕಿ ಮುಖೆಲ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ರಾಕ್ಣೊ ಪ್ರಕಾಶನ್, ಪುನವ್ ಪ್ರಕಾಶನ್, ಸಾಳಕ್ ಪ್ರಕಾಶನ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಉಮೆದ್ ಪ್ರಕಾಶನ್, ಆಕಾಶ್ ಪ್ರಕಾಶನ್, ವೀಣಾ ಪ್ರಕಾಶನ್, ದಾಯ್ಜಿ ದುಬಾಯ್ ಪ್ರಕಾಶನ್, ರೇಗೊ ಆ್ಯಂಡ್ ಸನ್ಸ್ ಪ್ರಕಾಶನ್, ವಿವೇಕ ಪ್ರಗತಿ, ಬಸ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶನ್, ಆನಿ ಹೆರ್.

5.9 ನೆಮಾಳ್ಯಾಂನಿ ಕಾದಂಬರಿಚೊ ಪ್ರಸಾರ್

ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಕ್ ದಿಲ್ಲೆ ಪರಿಂಚ್ ಕಾದಂಬರಿಂಕ್‌ಯಿ ಪತ್ರಾಂನಿ ದಿಲ್ಲೊ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ್ ಭೋವ್ ವರ್ತೊ. 'ಜರ್ತರ್ ಪತ್ರಾಂನಿ ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾಯ್ನಾತ್‌ಲ್ಯೊ ತರ್, ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಇತ್ಲ್ಯಾ ವ್ಹಡ್ ಪ್ರಮಾಣಾರ್ ಕಾದಂಬರಿ ಆನಿ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ್ ಆಸ್ತೆನಾಂತ್. ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಉಜ್ವಾಡ್ ದೆಕ್ಲೆಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಕಾದಂಬರಿಯಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಮುಕ್ಕಾಲ್ ವಾಂಟೊ, ಪತ್ರಾಂನಿ ವ್ಹಾಳ್‌ಲ್ಯೊ' (ಪಿಂಟೊ, 2002, ಪಾ. 23). ವಿಕ್ಟರ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್ ಹಾಚಿ ಪಾಪ್ ಆನಿ ಶಿರಾಪ್ (219 ಅವಸ್ವರ್) ಆನಿ ಎ.ಟಿ. ಲೋಬೊಚಿ 'ವೇಳ್ ಘಡಿ' (198 ಅವಸ್ವರ್) ಪತ್ರಾಂನಿ ಶಿಂಕ್ಕೆ ರುಪಾರ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯೊ ಭೋವ್ ಲಾಂಬ್ ಕಾದಂಬರಿಯೊ.

ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾಂನಿ ಪತ್ರಾಂಚ್ಯಾ ಪ್ರಸಾರಾಕ್‌ಯಿ ಕಾದಂಬರಿಂನಿ ಮೋಟೊ ತೆಂಕೊ ದಿಲ್ಲೊ ಆಸಾ. ಹ್ಯೆ ವಿಶಿಂ ಪಿಂಟೊ (2002) ಅಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ತಾ: 'ಪಯ್ಲೆಂ ಕಾದಂಬರಿಯೊ ಪಯ್ಣಾರಿ ಪತ್ರಾರ್ ವ್ಹಾಳ್ಯೊ. ಥೊಡ್ಯಾ ಕಾಳಾಕ್, ಕಾದಂಬರಿ ವರ್ವಿಂಚ್ ಪಯ್ಣಾರಿ ಪತ್ರ್ ಜೀವ್ ಉರ್ಲೆಂ ಆನಿ ಲೊಕಾಮೊಗಾಳ್ ಜಾಲೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರೀ ಚೂಕ್ ಜಾಂವ್ಚಿ ನಾ. ರಾಕ್ಣೊ ತಸಲ್ಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಪತ್ರಾನ್ ಸಯ್ತ್, ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರಸಾರಾ ಖಾತಿರ್, ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಗಟ್ ಕೆಲ್ಯಾತ್. ಅಶೆಂ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಪತ್ರಾಂಕ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಅಸ್ತಿತ್ವಾ ಖಾತಿರ್ ಕಾದಂಬರಿ ಪರ್ಗಟ್ ಕರ್ಚೆಂ ಅನಿವಾರ್ಯ್ ಜಾಲಾಂ' (ಪಾ. 23).

5.10. ಕವಿತಾ ಶೆತ್

ಅಟ್ರಾವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಚ್ಯಾ ನಿಮಾಣ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂನಿ (ಟಿಪ್ಪುನ್ ಮಂಗ್ಳುರಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಣಾಕ್ ಆಂಬುಡ್ನ್ ವ್ಹರ್ಚೆ ಆದಿಂ) ಮೊಂತೆ ಮರಿಯಾನೊ ಕೊವೆಂತಾಚೊ ವ್ಹಡಿಲ್ ಫಾ। ಜೋಕಿಮ್ ಮಿರಾಂದಾನ್ ರಚ್‌ಲ್ಲೆಂ ಗೀತ್ 'ರಿಗ್ಲೊ ಜೆಜು ಮೊಳ್ಯಾಂತ್' ಏಕ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಗೀತ್ ತರೀ ಅಜೂನ್ ಲೊಕಾ ತೊಂಡಾರ್ ಉರ್ಲಾಂ. ಹೆಂ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್‌ಚ್ ಘಡ್ಲಲೆಂ. ಹಾಚ್ಯೆ ಉಪ್ರಾಂತ್‌ಯಿ 'ಕೊಂಕ್ಣಿ

ದಿರ್ವೆಂ' ಪತ್ರಾಚ್ಯಾ ಸುರ್ವಾತೆ ಪರ್ಯಾಂತ್ ರಚಿತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಕವಿತಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಗಿತಾಂಚೆ ದಾಖ್ಲೆ ಮಾತ್ ಮೆಳ್ತಾತ್. ಹಿಂ ಗಿತಾಂ ಶೆಂಭರ್ ಕಂತಿಗೊ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ನಾಂವಾನ್ ಜಾಯ್ತೆ ಪಾಪ್ಟಂ ಛಾಪಾಲ್ಲಿಂ ಆಸಾತ್. ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಗಿತಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಕವಿ ಜುಜೆ ಲುಪಿಸ್ ಸಲ್ಡಾನಾನ್ ಲಿಪ್ಯಾಂತರ್ ಕೆಲ್ಲೆಂ ಕ್ರಿಸ್ತಪುರಾಣ್ ಏಕ್ ಮೊಲಾದಿಕ್ ಕೃತಿ. ಫಾ। ಥೊಮಸ್ ಎಸ್ತೆಸಾಂವ್ ಹಾಣೆಂ 1614ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಬರವ್ನ್ ಆಕೇರ್ ಕೆಲ್ಲಿ ವೊವಿಯಾಂ ರುಪಾರ್ 10962 ವೇರ್ಸ್ ಆಟಾಪುನ್ ಆಸ್ಚಿ ಹಿ ಕೃತಿ. ತವಳ್ಳ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚ್ಯಾ ಜಿವಿತಾಚೊ ಏಕ್ ವಾಂಟೊ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲಿ. ಗೊಂಯ್ ಸಾಂಡ್ತಾನಾ ಸಂಗಿಂ ಘೆವ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಮ್ಹಾಲ್ಘಡ್ಯಾಂನಿ ಭೋವ್‌ಚ್ ಜತ್ನೆನ್ ಸಾಂಬಾಳ್ನ್ ದವರ್‌ಲ್ಲ್ಯೊ ಹಾಚ್ಯೊ ಪ್ರತಿಯೊ ಎಕೇಕ್‌ಚ್ ನಾಸ್ ಜಾತೆಚ್ ಆಸ್ತಾನಾ, ಕವಿ ಜುಜೆ ಲುಪಿಸ್ ಸಲ್ಡಾನಾನ್ ಹಾತ್ ಬರ್ಪಾಂತ್ಲೆಂ ಆರಾವ್ನ್, ಆಪ್ಲ್ಯಾಚ್ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆನ್ ಸಜವ್ನ್, ಇಂಗ್ಲೆಜ್ ಸಾರಾಂಶ್ ಆನಿ ಅರ್ಥ್ ವಿವರಣಾ ಸವೆಂ 'ಕ್ರಿಸ್ತಪುರಾಣಾ'ಕ್ ನವೆಂ ರೂಪ್ ದಿಲೆಂ (ಪಿಂಟೊ, 1993). 1907 ಇಸ್ವೆಂತ್ ತವಳ್ಚ್ಯೊ ಫಾಮಾದ್ ನಳ್ಯಾಂ ಸಾವ್ಕಾರ್ ಸಿಮಾಂವ್ ಆಲ್ವಾರಿಸಾನ್ ಹಿ ಕೃತಿ ಛಾಪುನ್ ಕಾಡ್ಲಿ (ಕುವೆಲ್, 1952). ಅಶೆಂ ಜುಜೆ ಲುಪಿಸ್ ಸಲ್ಡಾನಾನ್ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣೆಕ್ ಏಕ್ ವ್ಹಡ್ ದಾಯ್ಜ್ ಫಾವೊ ಕೆಲೆಂ. ತಾಣೆ ಲಿಕ್‌ಲ್ಲೆಂ 'ವ್ಹಡ್ ಆವ್ಕ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಪಾಪಾ ಸಾಯ್ಬಾಕ್' ಗೀತ್‌ಯ್ ಭೋವ್ ಫಾಮಾದ್.

ಧರ್ಮಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಆನಿ ಗಿತಾಂ ಧರಾಳ್ ಮಾಪಾನ್ ತಯಾರ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ತವಳ್ಚ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಕೊಂಕಣೆಂತ್ ಲಾಯಿಕಾಂಚಿಂ ಪದಾಂ ನಾತ್‌ಲ್ಲಿಂ ಮ್ಹಣ್ ನ್ಹಯ್. ಗೊಂಯಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಯೆತಾನಾ ಆಮ್ಚೆ ಪುರ್ವಜ್ ಸಾಂಗಾತಾ ಗುಮ್ಟಾಂಯ್ ಘೆವ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲೆ ಮ್ಹಣ್ತಚ್ ತಾಂಚೆಲಾಗಿಂ ಜಾಯ್ತಿಂ ಗುಮ್ಟಾಂಚಿಂ ಪದಾಂ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿಂಚ್. ಉಪ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ದಶಕಾಂನಿ ಗೊಂಯಾಂ ಥಾವ್ನ್ ದೆಂವೊನ್ ಆಯಿಲ್ಲಿಂ ನಾವಿಕಾಂಚಿಂ (sailors songs) ಪದಾಂ ತವಳ್ಚ್ಯಾ ಲೊಕಾ ಮಧೆಂ ಭೋವ್‌ಚ್ ಫಾಮಾದ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿಂ. ಹಾಂಚ್ಯೆ ಭಾಯ್ರ್ ತಾಂಚ್ಯೆ ಮಧೆಂ ಲೊಕಾ ಮೊಗಾಳ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ ಕವಿತಾ ಪ್ರಾಕಾರ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ವೊವ್ಯೊ. ಕಾಜಾರಾಚ್ಯಾ ಮಾಟ್ವಾಂನಿ ಸಂದರ್ಭಾಕ್ ಸರಿ ಜಾವ್ನ್, ತ್ಯೆಚ್ ಘಡ್ಯೆ ಉತ್ರಾಂ ವಿಂಚುನ್ ಘಡ್ಲೆಲಿ ವೊವಿ ಚಾರ್ ಪಂಗ್ತೆಂನಿ ಬರಯ್ಲಿ ತರ್ ಏಕ್ ಚುಟುಕ್ ವಾ ಕವಿತಾ ಜಾತಾ! ಹಾಚ್ಯೆ ಸಂಗಿಂ ಭುಗ್ರ್ಯಾಂಕ್ ನಿದಾಯ್ತಾನಾ ಗಾಂವ್ಚೆಂ ಗಾನಾಂ, ಭುಗ್ರ್ಯಾಂಕ್ ಖೆಳಂವ್ಚೆಂ ಗಾನಾಂ, ಕೊಸ್ತಾನಾ, ನೇಜ್ ಲಾಯ್ತಾನಾ, ಲುಂವ್ತಾನಾ, ಭಾತ್ ಬಡಯ್ತಾನಾ, ರೆಡ್ಯಾಂಕ್ ನ್ಹಾಣಯ್ತಾನಾ ಸಾಂಗೊಡ್ಯಾಂ ಸಂಗಿಂ ಗಾಂವ್ಚಿಂ ಜಾಯ್ತಿಂ ಪದಾಂಯ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿಂ.

ಹ್ಯಾ ಪದಾಂ ಭಾಯ್ರ್, ಅಧಿಕೃತ್ ದಾಕ್ಲ್ಯಾಂ ಪರ್ಮಾಣೆ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಕವಿತೆಂಚಿ ಸುರ್ವಾತ್ ಕೆಲ್ಲಿ ಲುಪಿಸ್ ಮಸ್ಕರೇನ್ಹಸಾನ್. 'ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವೆಂ' ಪತ್ರಾಚೊ ಸಂಪಾದಕ್ ಲುಪಿಸ್ ಮಸ್ಕರೇನ್ಹಸ್ ಖಿದ್ ಏಕ್ ಕವಿ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೆಲ್ಯಾನ್ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಕವಿತೆಕ್ ಜೀವ್ ದೀವ್ನ್ ಬರೊಚ್ ಪೋಸ್ ಕೆಲೊ. ಮಸ್ಕರೇನ್ಹಸಾಚ್ಯಾ ಕವಿತಾ ಘಡ್ಯೆ ತಾಂಕಿ ಥಾವ್ನ್ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ಮೆಳ್‌ಲ್ಲಿ ಭೋವ್ ವರ್ತಿ ಕೃತಿ 'ಆಬ್ರಾಂವ್ಚೆಂ ಯಜ್ಞದಾನ್'. ಹ್ಯೆ ವಿಶಿಂ ವಿಸಾವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಚ್ಯೊ ಕೊಂಕಣಿ ಕವಿತಾ ಬುಕಾಚ್ಯಾ ಸಂಪಾದಕೀಯಾಂತ್ ಮೆಲ್ವಿನ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್ (2007) ಅಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ತಾ:

> 'ಆಬ್ರಾಂವ್ಚೆಂ ಯಜ್ಞದಾನ್' ಏಕ್ ಕಾವ್ಯನಾಟಕ್. ಬೈಬಲಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಎಕಾ ಘಡಿತಾ ಭೊಂವ್ತೆಂ ವಿಣ್ಲ್ಯಾರ್‌ಯ್, ಆಪ್ಲೆಂ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಾಂಬಾಳುನ್, ನವ್ಯಾ ರಚನಾತ್ಮಕ್ ಪಾತ್ರಾಂಕ್ ಜೀವ್ ದೀವ್ನ್, ಧರ್ಮಾಚ್ಯೊ ವೊಂಯೊಂ ಮಸ್ತುನ್, ಆಮ್ಕಾಂ ವೆಗ್ಳ್ಯಾಚ್ ಎಕಾ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ವೆದಿಚೆರ್ ವ್ಹರ್ಸ್ ಪಾಯ್ತಾ. ಮನ್ಶಾಚಿಂ ಭಾವನಾಂ ಪ್ರಕೃತೆ ಸೊಭಾಯೆ ಸಾಂಗಾತಾ ವಿಣುನ್, ಥಳೀಯ್ ಚರಿತ್ರೆ ಸಂಗಿಂ ಮಾಳುನ್, ಕವಿತೆರುಪಿಂ ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಕೆಲ್ಲೊ ಹೊ ಕವಿ, ಹ್ಯಾ ಕಾವ್ಯಾದ್ವಾರಿಂ ಮಾತ್ ನ್ಹಯ್ ತಾಣೆಂ ರಚ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ಮಹತ್ವಾಚ್ಯಾ ಕಾವ್ಯಾಂ ಖಾತಿರ್, ತಾಣೆಂ ಸಮುಗ್ರ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆರ್ ಘಾಲ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರಭಾವಾ ಖಾತಿರ್, ಹೆರ್

ಕೊಂಕಣಿ ಕವಿಂಕ್ ಹುಮೆದಿಚಿ ಝುರ್ ಜಾಲ್ಯೆ ಖಾತಿರ್ - ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಕಾಳಾಚೊ ಉಂಚ್ಲೊ ತಶೆಂ ಮಹತ್ವಾಚೊ ಕವಿ ಅಶೆಂ ಥರ್‍ತಾ (ಪಾ. xii).

ಲುವಿಸ್ ಮಸ್ಕರೇನ್ಹಸಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ತಾಚ್ಯೆಚ್ ಪಂಕ್ತಿರ್ ಉದೆಲ್ಲೊ ಕವಿ ಫಾ। ಸಿಲ್ವೆಸ್ಟರ್ ಮಿನೇಜಸ್. ತಾಣೆಂ ರಚ್‌ಲ್ಲ್ಯೊ ಚಡ್‌ಶ್ಯೊ ಕವಿತಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್. ಹಾಚ್ಯೆ ವಿಶಿಂ ತಶೆಂಚ್ ತಾಚಿ ಸ್ಫೂರ್ತ್ ಘೆವ್ನ್ ಉದೆಲ್ಲ್ಯಾ ಹೆರಾಂ ಕವಿಂಚ್ಯಾ ಕವಿತೆಂನಿ ಆಸ್ಲಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಸಾಯ್ ಪಾರ್ಕಿಲ್ಲೊ ಡೆ'ಸಾ (1999) ಮ್ಹಣ್ತಾ-

> ಸಿಲಾ ಮಿನೆಜಾಚ್ಯಾ ಕವಿತೆಂನಿ ತೊ ಏಕ್ ಧರ್ಮಿಕ್ ವೆಕ್ತಿ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್, ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ದಿಶ್ಟಿ ರೂಪ್‌ಚ್ ಬಳಾದಿಕ್ ದಿಸ್ತಾ. ಹಾಚಿಚ್ ಸ್ಫೂರ್ತ್ ಘೆವ್ನ್ ಹ್ಯಾ ವೆಳಾ ಉದೆಲ್ಲ್ಯಾ ಸಂಯ್ಯಾನ್ ಕವಿ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಥೊಡ್ಯಾ ಪಾದ್ರಿ ತಶೆಂ ಲಾಯಿಕಾಂಚೆರ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಧರ್ಮಿಕ್ ಚಿಂತ್ಪಾಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ ಪಡ್‌ಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಉತ್ತೀಮ್ ಕಾವ್ಯಂ ಆಸ್ಚಿಂ ಧರ್ಮಿಕ್ ಗಿತಾಂ ತಾಣಿಂ ಲಿಕ್ಲಿಂ (ಪಾ. 33).

ಹಾಂಚ್ಯೆ ಪಯ್ಕಿ ರಾಯ್ಮಂದ್ ಮಸ್ಕರೇನ್ಹಸ್, ಮೊ। ಪ್ಲಾಸಿದ್ ಕುಲಾಸೊ, ಫಾ। ಗ್ರೆಗೊರಿ ಕುವೆಲ್ಲೊ ಆನಿ ಹೆರ್ ಪ್ರಮುಖ್.

ತ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಸ್ವಾಮಿ ಸುಪ್ರಿಯಾ ಲಿಖ್ಣೆ ನಾಂವಾಖಾಲ್ ಬರಪ್ಪಿ ಫಾ। ಸಿಪ್ರಿಯನ್ ಕೊಸ್ಮೊಸ್ ಅಲ್ಬುಕರ್ಕ್ ಪೈ ಹಾಣೆಂ ಗಿತಾಂ-ಕವಿತಾಂ ರಚ್ಲಿಂ ಆನಿ ಛಾಪುನ್ ಪರ್ಗಟ್ಲಿಂ. ತಾಚ್ಯೆ ಸವೆಂ ಮರಿದಾಸ್, ಚಾ.ಫ್ರಾ. ದೆಕೊಸ್ತಾ, ಜೆ.ಬಿ. ಮೊರಾಯಸ್, ರಾನ್ ಉದ್ಯಾವರ್, ಲೊರೆಸ್ ವಾಸ್, ಲುಪಿ ಪಿರೇರ್, ವಲ್ಲಿ ವಗ್ಗ, ಪಾವ್ಲುಸ್ತಿನ್ ಸೊಜ್, ಜಿ. ಎಮ್. ಬಿ ರೊಡ್ರಿಗಸ್, ಎಡ್ವರ್ಡ್ ನೊರೊನ್ಹಾ, ಫೆಲಿಕ್ಸ್ ಪಾವ್ಲ್ ನೊರೊನ್ಹಾ, ಜೆ.ಬಿ. ಸಿಕೇರ್, ವಿ. ಜೆ. ಪಿ. ಸಲ್ಡಾಞ, ಲಿಯೊ ಸೊಜ್, ಎ.ಟಿ. ಲೋಬೊ, ಸಾವೆರ್ ಮೆಂದೊಸ್, ಚಾ.ಫ್ರಾ. ದೆಕೊಸ್ತಾ, ವಿಲ್ಫಿ ರೆಬಿಂಬಸ್, ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಸಲ್ಡಾನ್ಹಾ ಬಾರೆಬಯ್ಲ್, ಎಡ್ವರ್ಡ್ ನೊರೊನ್ಹಾ, ಫಾ। ಟೈಟಸ್ ಪ್ರಭುದಾಸ್, ಕೆ. ಆನಂದ್ ಭಟ್, ಲೊರೆನ್ಸ್ ಸಲ್ಡಾನ್ಹಾ, ಶ್ರೀ ಜೆರೊಮ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಸ್ವಾಮಿ ಸುಪ್ರಿಯಾ, ದಿನಕರ್ ದೇಸಾಯ್, ಜಿ.ವಿ. ಬಾಳಿಗಾ, ಮೆಲ್ವಿನ್ ಪೆರಿಸ್, ಶ್ರೀ ರತ್ನಾಕರ್ ಆನಂದ ಶೆಣ್ಯೈ, ಶ್ರೀಮತಿ ವೆರೋನಿಕಾ ಕುವೆಲ್ಲೊ, ರಿಚ್ಚಿ ಲಸ್ರಾದೊ, ಲುವಿಸ್ ಮಸ್ಕರೇನ್ಹಸ್, ಫಾ। ಆರ್ಥರ್ ಪಿರೇರಾ, ಎಚ್. ರಘುರಾಮ ನಾಯಕ್, ಮೆಲ್ವಿನ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್, ಫ್ರೆಡ್ ಕುಮಾರ್ ಕುಚ್ಚಿಕಾಡ್, ಪಿ. ವಾಮನ್ ಪ್ರಭು, ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಸಲ್ಡಾನ್ಹಾ ಬಂಟ್ವಾಳ್, ವಾಸುದೇವ ಶಾನುಭಾಗ ಶಿರಸಿ, ಮಾಫ್ರಿಸ್ ಡೆಸಾ, ಎನ್.ಜಿ. ಕಾಮತ್ ಅಂಕೋಲ, ಜಿ. ಕೃಷ್ಣ ಪೈ ಬದಿಯಡ್ಕ, ಕಾವ್ಯದಾಸ್ (ಲಿಯಾಬ್), ಸಿಲ್ವೆಸ್ಟರ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ ಮೈಸೂರ್, ಬರ್ನಾಡ್ ಜೆ. ಕೊಸ್ತಾ ಕುಂದಾಪುರ್, ರಾನ್ ಉದ್ಯಾವರ್, ಪಿಲ್ಪೆಡ್ ಆರ್. ಪಾಂಗ್ಳಾ, ಗೌರೀಶ್ ಕಾಯ್ಕಿಣಿ, ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾವ್, ಸಿಜೈಸ್ ತಾಕೊಡೆ, ಆನ್ಸಿ ಪಾಲಡ್ಕಾ, ಸಂತೋಷ್ ಕುಮಾರ್ ಗುಲ್ವಾಡಿ, ಜೊಸ್ಸಿ ಪಿಂಟೊ ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿ, ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ಎಕ್ಕಂಜಿ, ಜಿ. ಕೃಷ್ಣ ಪೈ ಪ್ರಭು ಬದಿಯಡ್ಕ, ನಜ್ರೆತ್ ನೆರಿ ತಾಕೊಡೆ, ಉಲ್ಲಾಸ್ ಕೆ. ಪೈ. ಪುತ್ತೂರ್, ಪಿ ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ ಕಂಜೂರ್‌ಮಾರ್ಗ್, ಜೆ.ಬಿ. ಸಿಕೇರ್, ಗ್ಲೇಡಿಸ್ ರೇಗೊ, ಬಂಗ್ಲೇ ನಾರಾಯಣ್ ಕಾಮತ್, ಉಮೇಶ್ ಜನಾರ್ಧನ ಕಿಣಿ, ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಮೊಂತೇರೊ ಕೂಳೂರ್, ಕಿಶು ಬಾರ್ಕೂರ್, ಮಟ್ಟಾರ್ ವಿಠಲ ಕಿಣಿ, ಹರಿ ಸೊಜ್ ಇಜಯ್, ಅನಿಲ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ ಪೆರ್ನಾಲ್, ಫಾ। ಲಿಯೊ ಕುಟಿನ್ಹಾ, ನವೀನ್ ಕುಲ್ಕೇಕರ್, ಜಿ. ಜಿ. ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಕ್ಲೆರೆನ್ಸ್ ಪಿಂಟೊ ಪಡೀಲ್, ಹೆನ್ರಿ ಎಮ್. ಪೆರ್ನಾಲ್, ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಜಿ. ಸಿಕೇರ್ ಪುತ್ತೂರ್, ಜಿ. ಎಮ್. ಬಿ. ರೊಡ್ರಿಗಸ್, ಲಾರೆನ್ಸ್ ಗೋವಿಯಸ್, ಕ್ಷೆವಿಯರ್ ಮೆಂಡೊನ್ಸಾ, ಬಿ. ಜೆ. ಅಜೆಕಾರ್, ಎಲ್ಯಾರ್ ತಾಕೊಡೆ, ನೆಲ್ಲು ಪೆರ್ಮನ್ನೂರ್, ಕೆ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಶ್ಯಾನ್‌ಭೋಗ್, ಜೆ.ಬಿ. ಮೊರಾಸ್, ಜೋರ್ಜ್ ಪೀಂತ್ ಆಯ್ಕೊಳ್, ವಲ್ಲಿ ಕ್ವಾಡ್ರಸ್ ಅಜೆಕಾರ್, ಫಾ। ಪ್ರತಾಪ್ ನಾಯ್ಕ್ ಜೆ.ಸ., ಜುಡಿತ್ ಪಿರೇರಾ, ಜಿಯೊ ಅಗ್ರಾರ್, ರೊಹಿದಾಸ್ ಎನ್. ರೇಟ್, ಮಚ್ಚ ಮಿಲಾರ್, ಆಂಡ್ರ್ಯೂ

ಎಲ್. ಡಿ'ಕುನ್ಹಾ, ಅಲ್ವಿ ಕಾರ್ಮೆಲಿತ್, ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಸಲ್ಡಾನ್ಹಾ ಕಾಮತ್, ಫಾ। ಎಡ್ವಿನ್ ಸೊಜ್ ಕೊರ್ಡೆಲ್, ಜೆ. ವತ್ಸಲಾ ಬಾಳಿಗ, ಶ್ರೀ ಪಿ. ಆರ್. ಶಿಭಾಡ ಕುಮಟಾ, ಜೆಫ್ರಿ ಸಿ. ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್ ಆಂಜೆಲೂರ್, ಡಾ। ರೋಹಿನಿ ನಾಗೇಶ್ ಪ್ರಭು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಎಮ್. ಎನ್. ಪ್ರಭು, ಕೆ. ಜಿ. ಶ್ಯಾನ್‌ಭೊಗ್, ರೊನಿ ಕ್ರಾಸ್ತಾ, ಅರುಣ್ ಎಸ್. ಉಭಯ್‌ಕರ್, ರಾಮಚಂದ್ರ ಎಮ್. ಶೇಟ್, ಫಾ। ಜೊನ್, ಹೆರಿ ಸೊಜ್ ಕಾಪುಚಿನ್, ಜೊಪಿಟಾ ಲೀಮಾ ಮಥಾಯಸ್ ಬೆಳ್ಮಣ್, ಶುಭ ಎಸ್. ಕಾಮತ್, ಒಲಿವೆರಾ ಫ್ಲಾವಿಯಾ, ಶ್ರೀಮತಿ ವಸಂತಿ ಆರ್ ನಾಯಕ್, ಫಾ। ರೋಶನ್ ಕಾಪುಚಿನ್, ಎನ್. ಬಿ. ಕಾಮತ್ ಅಂಕೋಲ, ಅನಂದ ಶ್ಯಾನ್‌ಭಾಗ್ ಸಿರಸಿ, ಜೆ.ಜಿ. ಸಿಕೇರ್, ಒಸ್ವಿನ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ ಪ್ರಭು, ಮೆಲ್ವಿನ್ ಜೆ. ವಾಸ್ ಕೆಲರಾಯ್, ಅನಿಲ್ ಪೆರ್ನಾಲ್, ಮೆಲ್ವಿನ್ ಪಿಂಟೊ ನೀರುಡೆ, ನಂದಿನಿ, ವಲ್ಲಿ ವಗ್ಗ, ಆರ್ಥರ್ ಪಿರೇರಾ ಒಮ್ಜೂರ್, ಶುಭ ಎಸ್. ಕಾಮತ್, ಮ್ಯಾಕ್ಸಿಮ್ ಲೋಬೊ, ಪಿ. ಜೆ. ಕರುಗಳ್ನಡೆ, ವಿನ್ಸಿ ಫಜೇರ್, ಜೊ. ಸಿ. ಸಿದ್ದಕಟ್ಟೆ, ಜೆ. ಜಿ. ಮೊರಾಯಸ್, ಕಿಲಂಗೊಡಿ ಶಂಕರ್‌ರಾವ್, ಜೆ.ಜೆ. ಡಾಯಸ್ ಶಿರ್ತಾಡಿ, ಲೊರೆನ್ಸ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ ಕಾಸ್ಸಿಯಾ, ಎಮ್. ಡಿ. ರೊಡ್ರಿಗಸ್, ರೊಬರ್ಟ್ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್ ಉದ್ಯಾವರ್, ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರ ಎಮ್. ಶೇಟ್, ಆಂಟನಿ ಬಾರ್ಕೂರ್, ಸ್ಟೀವನ್ ಕ್ವಾಡ್ರಸ್ ಪೆರ್ಮುದೆ, ಜೆ. ಬಿ. ಸಿಕೇರ್ ಮುಂಬಯ್, ಶಕುಂತಲಾ ಆರ್. ಕಿಣಿ, ವಾಯ್ಲೆಟ್ ಜೆ. ಪಿರೇರಾ, ಉಲ್ಲಾಸ್ ಕೆ. ಪೈ, ವಿನ್ಸಿ ಪಿಂಟೊ ಆಂಜೆಲೊರ್, ಮೋಹನ್ ವರ್ಣೇಕರ್, ಯಶವಂತ್ ಡಿ. ಎಸ್., ವಲ್ಲಿ ವಗ್ಗ, ವಾಲ್ಟರ್ ದಾಂತೀಸ್, ನಾಗೇಶ್ ಅಣ್ವೇಕರ್, ವಾಲ್ಟರ್ ಫೆಲಿಕ್ಸ್ ಅಲ್ಬುಕರ್ಕ್, ಎ. ಟಿ. ಲೋಬೊ, ಉಲ್ಲಾಸಣ್ಣ, ಉಮೇಶ್ ಗೌತಮ್ ನಾಯಕ್, ಜೊನ್ ಶುಂಟಕೊಪ್ಪ, ಸುನಿತಾ ವಿ. ಶೆಣೈ, ಪ್ರಸನ್ನ ನಿಡ್ಡೋಡಿ, ವಸುಧಾ ಪ್ರಭು, ರೀಟಾ ಅಲ್ಬುಕರ್ಕ್, ಪಿ. ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರ್, ರೋಶು ಬಾಬ ಬಾರ್ಕೂರ್, ರೊನಿ ಕ್ರಾಸ್ತಾ, ವಾಲ್ಟರ್ ಫೆಲಿಕ್ಸ್, ಪ್ರೇಮ್ ಮೊರಾಸ್, ರೇಮಂಡ್ ಡಿ'ಕುನ್ಹಾ, ರೋಶು ಬಜ್ಪೆ, ವನಿತಾ ಶಿರೀಕ್ ನಾಯಕ್, ವಿಶ್ವನಾಥ ಶೇಟ್ – ಹಾಂಣಿ ಕವಿತಾ ಜಮೆ ಪರ್ಗಟ್ಲ್ಯಾತ್. ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಚ್ಯಾ ಹೆರ್ ಪ್ರಕಾರಾಚ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ ತುಲನ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಕವಿತಾ ಪ್ರಕಾರಾಂತ್ ಸಾರಸ್ವಾತ್ ಲೇಕಕಾಂನಿ ಗುಮಾನ್ ವೊಡ್ಡೆ ತಸಲೊ ವಾವ್ರ್ ಕೆಲ್ಲೊ ಝುಳ್ಕಾತಾ.

1953 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಫೆಲಿಕ್ಸ್ ಪಾವ್ಲ್ ನೊರೊಞಾನ್ 'ಕಾವ್ಯಾಂ ಝೆಲೊ' ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲೆಂ ಪಯ್ಲೆಂ ಕವಿತಾ ಪುಸ್ತಕ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಕೆಲಂ (ರೇಗೊ, 2011, ಪಾ. 46). ಹಾಚ್ಯೆ ಸವೆಂ ಕಾವ್ಯಾಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಪರ್ಗಟ್ಚೆ ರಿವಾಜ್ ಸುರು ಜಾಲಿ.

ಮಂಗ್ಳುರಿ ಕೊಂಕಣಿ ಕವಿತಾ ಶೆತಾಂತ್ ನವಾಲಾಂ ಕೆಲ್ಲೊ ಕವಿ ಚಾ.ಫ್ರಾ. ದೆಕೊಸ್ತಾ. ತಾಚ್ಯೊ ಕವಿತಾ ಗಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಭೊಂವಾರಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಆನಿ ಆಪ್ಲ್ಯಾಚ್ ಸಮಾಜೆಚ್ಯಾ ಸಮಸ್ಯಾಂ ಭೊಂವ್ತಿಂ ರೆವ್ಡಲ್ಲ್ಯೊ, ತರೀ, ತಾಣೆಂ ಕೊಂಕಣಿ ಕಾವ್ಯಾಚೆರ್ ಮಾರ್‌ಲ್ಲಿ ಮ್ಹೊರ್ ಸದಾಂಕಾಳ್ ಉರ್ಚ್ಯೆ ತಸಲಿ. ಹ್ಯೆ ವಿಶಿಂ ರೊಡ್ರಿಗಸ್ (2007) ಅಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ತಾ:

> ಚಾ.ಫ್ರಾ.ನ್ ಕವಿತೆಂನಿ ಉಜ್ವ್ಯೊ ಕರ್‍ಯ್ಲ್ಯೊ ಪ್ರತಿಮಾ, ಅಪ್ರೂಪ್ ಉತ್ರಾಂಚಿ ಪಿಂಚವ್ಳಿ ಆನಿ ವ್ಹಾಳೊ, ಜಿವಿತಾಚೆರ್ ತಾಣೆಂ ಮಾರ್‌ಲ್ಲೆ ಸದರ್, ಮಾಗಿರ್ ಹೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಕವಿತೆದ್ವಾರಿಂ ವ್ಹಾಳ್ತಾನಾ ಪ್ರಾಸ್ ಆನಿ ಅಲಂಕಾರ್ ಗುಂತ್‌ಲ್ಯಾನ್ ಕಾನಾಂಕ್, ಕಾಳ್ಜಾಂಕ್ ಧಾದೊಸ್ಕಾಯ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಸಂಗೀತ್ – ಹೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಚಾ.ಫ್ರಾ.ಕ್ ಆನಿ ಚಾ.ಫ್ರಾ.ಕ್ ಮಾತ್ರ್ ಸಾಧ್ಯ್. ತಾಣೆಂ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಕವಿತೆಂನಿ ಜಾಂವ್, ಹೆರ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಪ್ರಾಕಾರಾಂನಿ ಜಾಂವ್ ವಾಪಾರ್‌ಲ್ಲಿ ಭಾಶೆಚಿ ಗ್ರೇಸ್ತ್‌ಕಾಯ್ ಕೊಂಕಣೆಂತ್ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್, ಹೆರ್ ಭಾಸಾಂನೀಂಯ್ ವಾಚುಂಕ್ ಮೆಳ್ಚೆ ಕಷ್ಟ್ (ಪಾ. XV).

ಕೊಂಕಣಿ ಕವಿತೆಂಕ್ ಮಾನ್ ಜೋಡ್ನ್ ದಿಲ್ಲ್ಯಾ ಚಾ.ಫ್ರಾ.ನ್ ಖೆಳ್‌ಲ್ಲೆಪರಿಂ ಉತ್ರಾಂನಿ ಖೆಳ್‌ಲ್ಲೆ ಕೊಂಕಣಿ ಕವಿ ಭೋವ್ ಅಪ್ರೂಪ್. ತಾಣೆಂ ಉತ್ರಾಂ, ಚಿಂತ್ನಾಂ, ಭೊಗ್ಣಾಂ ಆನಿ ಸಂಗೀತಾಚ್ಯಾ ಅಲಂಕಾರಾನ್ ಜಾಯ್ತಿಂ ರೊಸಾಳ್ ಕಾವ್ಯಾಂ ಲಿಖ್ಲಿಂ. ತಾಚೊ ಕವಿತಾ ಜಮೊ 'ಸೊಂಶ್ಯಾಚೆ ಕಾನ್'

ನಾಗರಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಪರ್ಗಟ್ಟಚ್ ('ಜಾಗ್' ಪ್ರಕಾಶನ್, ಗೊಂಯ್) ತಾಕಾ ಕೇಂದ್ರ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಅಕಾಡೆಮಿಚಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ (1989) ಲಾಭ್ಲಿ. ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಕವಿತೆಂಚ್ಯಾ ಉಂಚಾಯೆಕ್ ಸಾಕ್ಸ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಪರಿಂ ಜೆ. ಬಿ. ಮೊರಾಯಸ್ ಹಾಚ್ಯಾ 'ಭಿತರ್ಲೆಂ ತುಫಾನ್' (1985) ಕವಿತಾ ಸಂಗ್ರಹಾಕ್ ಆನಿ ಮೆಲ್ವಿನ್ ಲುದ್ರಿಗಾಚ್ಯಾ 'ಪ್ರಕೃತಿಚೊ ಪಾಸ್' (2011) ಕವಿತಾ ಸಂಗ್ರಹಾಕ್ ಕೇಂದ್ರ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತ್ಯೊ ಲಾಭ್ಲ್ಯಾತ್.

ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಕವಿಂ ಪಯ್ಕಿ ಕೇಂದ್ರ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತ್ ಮೆಲ್ವಿನ್ ರೊಡ್ರಿಗಸ್ ಪ್ರಮುಖ್. ತಾಣೆಂ ವಿಸ್ತಾರ್ ವಿಷಯ್ ವಿಂಚುನ್ ಕವಿತಾ ಘಡ್ಲ್ಯಾತ್. ಕವಿತಾ ಆನಿ ಕವಿಂಕ್ ರಚ್ಚಿ ತಾಚಿ ತಾಂಕ್ ವಿಶೇಸ್.

ಮನ್ಶಾ ಮನಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಅಶಾಂತಿಕ್, ಸಮಾಜೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಅನ್ಯಾಯಾಂಕ್ ಕವಿನ್ ಕವಿತೆ ಮಾರಿಫಾತ್ ಸ್ಪಂದನ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾವೆಳಿಂ ವಾಸ್ತವ್ ಕವಿತಾ ಉದೆತಾ. ಅಶೆಂ ಉದೆಲ್ಲ್ಯಾ ಕವಿತೆಕ್ ಮರಣ್ ನಾ. ತಿ ಲೊಕಾ ಸಂಗಿಂ ಉಸ್ವಾಸ್ ಘೆವ್ನ್ ಜಿಯೆತಾ. ಅಸಲ್ಯೊ ಜೀವಂತ್ ವೊಳಿ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಕ್ ವಿಚಾರ್‌ಶೀಲ್ ಕರ್ತಾತ್. ಅಸಲ್ಯೊ ವೊಳಿ ರಚ್ಚಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಕಾಳ್ಜಿ ಆಸ್ಚೊ, ಅನ್ಯಾಯ್ ಅನಿತಿಕ್ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದನ್ ಕರ್ತಲೊ ಭಾವ್‌ಜೀವಿ ಮಾತ್ರ್ ಲೊಕಾಮೊಗಾಳ್ ಕವಿ ಜಾತಾ. ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಹ್ಯಾ ದಿಶಿಂ ವಿಲ್ಸನ್ ಕಟೀಲ್ ಅನ್ಯೇಕ್ ಪ್ರಮುಕ್ ಕವಿ. ಕೊಂಕಣಿ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್, ಕಾನಡಿಂತ್‌ಯಿ ತಾಚ್ಯಾ ಕವಿತೆಂನಿ ತೊ ಏಕ್ ಸಮರ್ಥ್ ಕವಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಯೆದೊಳ್‌ಚ್ ರುಜು ಕೆಲಾಂ.

ಚಾ.ಫ್ರಾ.ನ್ ಎಕುಣಿಸಾವ್ಯಾ ದಶಕಾಂತ್ ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್ ಜಾಗೆ ಕವಿಂಚೊ ಪಂಗಡ್ ಸುರ್ವಾತ್ಲೊ. ಹಾಕಾ ಲಾಗೊನ್ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಲೇಖಕಾಂ ಮಧೆಂ ಕವಿತಾ ಲಿಖ್ಚಿ ವೋಡ್ ಚಡ್ಲಿ. ತ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಮೆಲ್ವಿನ್ ಲುದ್ರಿಗಾಚ್ಯಾ ಗುರ್ಕಾರ್ಪಣಾಖಾಲ್ ಕವಿತಾ ಡೊಟ್ ಕೊಮ್ ಆನಿ ಆತಾಂ ಪೊಯೆಟಕ್ಸ್ ತಶೆಂಚ್ ಪೊಯೆಟಕಾ ಪಂಗ್ಡಾಂಚ್ಯಾ ಪ್ರೇರಣಾನ್ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಧಾರಾಳ್ ಕವಿತೆಚೆಂ ಬೆಳೆಂ ಪಿಕೊನ್ ಆಸಾ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಯೆದೊಳ್ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣ್ಲಿಂತ್ 267 ಕವಿತಾ ಜಮೆ ಘಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್.

6. ಸಂಪ್ಣಿ

ಹೆಂ ಲೇಖನ್ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆಂ ಭೋವ್ ಲ್ಹಾನ್ ಚಿತ್ರಣ್ ತರೀ, ಮ್ಹಾಕಾ ಮೆಳ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ದಾಖ್ಲ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಆದಾರಾನ್ ಯೆದೊಳ್ ಹ್ಯಾ ಲಿಪಿಂತ್ ರಚ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಮಟ್ವ ಕಾಣಿ, ಕಾದಂಬರಿ ಆನಿ ಕವಿತೆಂಚೆ ಜುಮ್ಲಾ ಅಂಕೆ-ಸಂಕೆ ಹಾಂಗಾಸರ್ ದಾಖಿಲ್ ಕೆಲ್ಯಾತ್. ತೆ ಪಳಯ್ತಾನಾ, ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಚೊ ಏಕ್ ವಾಂಟೊ ಜಾವ್ನಾಸ್ಚ್ಯಾ, ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ವ್ಹಡ್ ಮಾಪಾಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ರಚಿತ್ ಜಾಲಾಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಾಯಿಂಚ್ ದುಭಾವ್ ನಾ. ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಹೆರ್ 42 ಬೊಲಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ ತುಲನ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ರಚನ್ ಜಾಲ್ಲೆ ತಿತ್ಲೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಕೊಂಕಣಿಚ್ಯಾ ಹೆರ್ ಲಿಪಿಂನಿ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾ. ತರೀ ಹಾಂತ್ಲೆಂ ಲಿಪ್ಯಂತರ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಭೋವ್‌ಚ್ ಉಣೆಂ. ಹಾಕಾ ಲಾಗೊನ್ ಕೊಂಕಣಿಚ್ಯಾ ಹೆರ್ ಲಿಪಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಬರವ್ಪ್ಯಾಂಕ್ ಜಾಂವ್, ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಕ್ ಜಾಂವ್ ಹಾಚಿ ಖಬರ್ ಮಾಹೆತ್ ನಾ.

ಹ್ಯಾ ಲೇಕನಾಂತ್ ಫಕತ್ ಬುಕಾ ರುಪಿಂ ಛಾಪುನ್ ಆಯ್ಲೆಲಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಮಾತ್ರ್ ಲೆಕಾಕ್ ಧರ್ಲಾಂ ಶಿವಾಯ್, ಪತ್ರಾಂನಿ ವ್ಹಾಳೊನ್ ಆಯ್ಲೆಲ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾವಿಶಿಂ ಗುಮಾನ್ ದೀಂವ್ಕ್ ನಾ. ತರೀ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಒಟ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆಂ ತುಪೆಂ ಹ್ಯಾ ಲಿಪಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಹರ್ ಬರವ್ಪ್ಯಾಚ್ಯಾ ದೆಗ್ಗೆವರ್ಸಾಂ ಭರೊನ್ ಆಯಿಲ್ಲೆಂ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ತಶೆಂಚ್ ಹ್ಯಾ ಲೇಕನಾಂತ್ ಹರ್ ಲೇಖಕಾಚ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆ

ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಣಾಯಿ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾ. ತರೀ, ಹಾಂಗಾಚೆಂ ಒಟ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯ್ ವೆಳಾ-ಕಾಳಾ ಸಂಗಿಂ ಬದ್ಲಾವಣ್ ಜಾಯಿತ್, ತಕ್ಲೆ ಥಾವ್ನ್ ತಕ್ಲೆರ್ ವಾಡೊನ್‌ಂಚ್ ಆಯ್ಲಾಂ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಜಾತಾ. ಖಂಚ್ಯಾಯ್ ಏಕಾ ವೆಳಾ ಪಾಂವ್ಣ್ಯಾರ್ ಖಂಚೀಯ್ ಏಕ್ ಕೃತಿ ಲೋಕಾಮೊಗಾಳ್ ಜಾಲಿ ತರ್, ತ್ಯಾ ವೆಳಾಪಾಂವ್ಣ್ಯಾಚ್ಯಾ ಹೆರ್ ಲೇಖಕಾಂನಿ ತಾಚೆಂ ಅನುಕರಣ್ ಕರ್ಚೆಂ ಸಹಜ್. ತಶೆಂಚ್ ಏಕಾ ಅಯಿನ್ಸ್ ವೆಳಾರ್ ನವ್ಯಾ ಚಿಂತ್ಪಾಚಿ ಏಕ್ ಕೃತಿ ಉದೆಲಿ ತರ್ ತಾಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ ತವಳ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ಚಿಂತ್ಪಾಸಂಗಿಂ ಮೆಳೊನ್ ಮುಕಾರುನ್ ವೆತಾನಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ದರ್ಜೊ ಚಡೊನ್ ಯೆತಾ. ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚ್ಯಾ ಇತಿಹಾಸಾಂತ್ ಖಂಚ್ಯಾಯ್ ಕಾಳಾರ್, ತವಳ್ ಚಾಲ್ತೆರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ ಚಿಂತಪ್ ಘೊಡ್ಪಾ ಮಾಪಾನ್ ತರೀ ವೆಗ್ಳೆಚ್ ರಿತಿನ್ ಬದಲ್ಚೆ ತಸಲೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಉದೆವ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲೆಂ ಆಸಾ ತರ್, ತೆಂ ಫಕತ್ ಚಾಫ್ರಾ ದೆಕೊಸ್ತಾಚ್ಯಾ ಲಿಖ್ಣೆಂತ್ ಮಾತ್ರ್ ಮ್ಹುಣ್ ಮ್ಹಾಕಾ ಭೊಗ್ತಾ.

ಅಶೆಂ ಆಸ್ತಾಂ, ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಚ್ಯಾ ಒಟ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ದರ್ಜೊ, ಯೆದೊಳ್ ಹ್ಯಾ ಲಿಪಿಂತ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ (ಉಪ್ರಾಂತ್ ನಾಗರಿಕ್ ತರ್ಜಣ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ) ಕೃತಿಯಾಂಕ್ ಮೆಳ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಕೇಂದ್ರ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಅಕಾಡೆಮಿಚ್ಯಾ ಪ್ರಶಸ್ತೆಂಚೆರ್ ಹೊಂದ್ವೊನ್ ಲೆಕಿಜಯ್‌ಗೀ? ನಾ, ಹ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ದರ್ಜೊ ಬರೊ ಆಸೊನ್‌ಯಿ, ಲಿಪಿಯೆಚ್ಯಾ ಭೇದ್-ಭಾವಾಕ್ ಲಾಗೊನ್ ಹಾಂತ್ಲಿಂ ಜಾಯ್ತಿಂ ರಚ್ನಾಂ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಂಚಿತ್ ಜಾಲ್ಯಾಂತ್ ಮ್ಹುಣ್ ಲೆಕಿಜೆಗೀ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಘುಸ್ಪಡೆಚೆಂ! ಪುಣ್ ಹೆಂ ಏಕ್ ಮಾತ್ರ್ ನಕ್ಕಿ ಸಾಂಗ್ಯೆತ್ ಕೀ, ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಭಾಂಗ್ರಾಳೊ ಕಾಳ್ ಯೆದೊಳ್‌ಚ್ ಯೇವ್ನ್ ಗೆಲಾ. ಫುಡಾರಾಂತ್ ಪರತ್ ತೊ ಯೆಂವ್ಚೊ ನಾ.

ಟಿಪ್ಪಣ್:

1. 'ಬೊಲಿ' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಎಕೆ ವ್ಹಡ್ ಭಾಶೆಚಿ ಉಪ್-ಭಾಸ್. ಬೊಲಿಚ್ಯಾ ಉಪ್-ಭಾಶೆಕ್ ಉಪ್‌ಬೊಲಿ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಅನ್ಯೇಕೆ ರಿತಿನ್ ಬೊಲಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಎಕೆ ವ್ಹಡ್ ಭಾಶೆಚಿ ಫಕತ್ ಉಲವ್ಪಾಕ್ ವಾಪಾರ್ಚಿ ಉಪ್-ಭಾಸ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ತಾ. ತ್ಯಾ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ಮೂಳ್ ಭಾಶೆಕ್ ಬರ್ಪಾಚಿ ಸಮಾನ್ ರೀತ್ ಆಸೊನ್ ತ್ಯಾ ಭಾಶೆಂತ್ ಲಿಕ್ಲೆಲೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಆಸ್ತಾ (Masica, 1991).
2. ಧಾ ಹಾಜರಾಂಚ್ಯಾಕೀ ಚಡಿತ್ ಜಿಬಾಂನಿ ಘೊಳ್ಚ್ಯೊ ಭಾಸೊ.
3. ಕೊಂಕಣಿ ಗೊಂಯ್ಚಿ ರಾಜ್ಯ್ ಭಾಸ್ ಮ್ಹುಣ್ ಥಿರಾಯ್ತಾನಾ ಮುಕೆಲ್ ವಾಂಟೊ ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾನ್ ಖುಶೇನ್ ಸ್ವೀಕಾರ್ ಕೆಲೆಂ ತರೀ ಹೆರ್ ಬೊಲಿಂಚ್ಯಾ ಲೊಕಾನ್ ಅಂತ್ರೂಜಿ ಬೊಲಿಚಿ ಏಂಚವ್ಣ್ ನಾ ಸಮದಾನೆಕ್ ಕಾರಣ್ ಜಾಲಿ. ಹಾಕಾ ದೋನ್ ಕಾರಣಾಂ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿಂ. ಪಯ್ಲೆಂ- ಅಂತ್ರುಜಿ ಭಾಸ್ ಮರಾಠಿ ಲೆಕ್ತಿಕಾನ್, ಸಿಂಟ್ಯಾಕ್ಸ್ ಆನಿ ಉಚ್ಚಾರಾನ್ ಭರ್‍ಲೆಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಮ್ಹುಣ್ ತರ್, ದುಸ್ರೆಂ ಲಿಪಿಕ್ ಸಂಬಂದ್ ಜಾವ್ನ್, ಬಾರ್ದೇಸಿ ದೇವ್‌ನಾಗರಿ ಆನಿ ರೋಮಿ ಲಿಪಿ ದೊನ್‌ಯಿ ವಾಪಾರ್ನ್ ಬರವ್ಪೆತ್ ತರ್ ಅಂತ್ರುಝಿ ಫಕತ್ ದೇವ್‌ನಾಗರಿ ಲಿಪಿ ಮಾತ್ರ್ ವಾಪಾರ್ನ್ ಬರವ್ಪೆತ್ ದೆಕುನ್. ಅಂತ್ರುಝಿ ಬೊಲಿ ಗೊಂಯ್ ಕೊಂಕಣಿಚಿ ಅಧಿಕೃತ್ ಬೊಲಿ ಮ್ಹುಣ್ ಮಾಂದುನ್ ಘೆತಚ್, ಹ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿನ್ ಬಾರ್ದೇಸಿ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಸ್ಥಾನಾಕ್ ಲೊಟ್ಲೆಂ ತರ್ ಸಾಷ್ಟಿ ಬೊಲಿಕ್ ತಿಸ್ರ್ಯಾ ಸ್ಥಾನಾಕ್ ಪಾಯ್ಲೆಂ (Nadkarni, 2015).
   ದಕ್ಷಿಣ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಮುಕೆಲ್ ಜಾವ್ನ್ ಮಡ್ಗಾಂವ್ ಭಂಪ್ತಿಂ ಸಾಷ್ಟಿ ಬೊಲಿ ಬಳ್ವಂತ್ ಆಸ್ಲಿ. ಪುಡ್ತುಗೆಜಾಂಚ್ಯಾ ಯೆಣ್ಯಾ ಪುರ್ಪಿಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ಭೋವ್ ಚಡ್ ಲಾಗಿಂ ಆಸ್ಚ್ಯಾ (Pereira, 1973) ಹ್ಯಾ ಬೊಲಿಕ್ ಸಾಷ್ಟಿ ಬೊಲಿನ್ ಕೊನ್ಶ್ಯಾಕ್ ಲೊಟ್ಲೆಂ (Nadkarni, 2015, p. 21).
4. ದುಸ್ರ್ಯಾ ಪಾದಾ ಪರ್ಮಾಣೆ ಕೊಂಕಣಿ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಕೊಕ್ಣೆ ಆದಿವಾಸಿಂಚಿ ಭಾಸ್ (ಕಾಮತ್, 2019).

5. ಸಾರಸ್ವತ್ ಆನಿ ಜಿಎಸ್‌ಜಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆ ದೋನ್ ವೆವೆಗ್ಳೆ ಪಂಗಡ್‌ಗೀ ವಾ ಹೆ ದೊನ್‌ಯಿ ಎಕ್‌ಚ್ ಸಮುದಾಯ್‌ಗೀ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸವಾಲ್ ಜಾಯ್ತೆ ಪಾಪ್ಪಂ ಉದೆಂವ್ಚೆಂ ಆಸಾ. ಜಿಎಸ್‌ಜಿ ಸಮುದಾಯ್ ಭಾರತಾಂತ್ಲ್ಯಾ ವಿವಿಧ್ ಪ್ರದೇಶಾಂನಿ, ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ನಾಂವಾಂನಿ ವಳೆಂವ್ಕ ಮೆಳ್ತಾತ್. ಸಾಮಾನ್ಯ್ ಜಾವ್ನ್ ಹಾಂಕಾಂ 'ಕೊಂಕ್ಣೆ' ಮ್ಹಣ್ ಒಳ್ಕತಾತ್. ಹಾಕಾ ಮುಖೆಲ್ ಕಾರಣ್ ತೆ ಕೊಂಕಣಾಂತ್/ ಗೊಂಯಾಂತ್ ವಸ್ತಿ ಕರ್ತಾಲೆ/ಕರ್ತಾತ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆ ಖಾತಿರ್ ಜಾಂವ್ಕ ಪುರೊ. ತರೀ ಜಿಎಸ್‌ಜಿ ಸರಸ್ವತೀ ನ್ಹಯ್ ತಡಿರ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ಸಾರಸ್ವತಾಂಚ್ಯಾ ಕುಳ್ಯೆಂಚೆ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್ (Keni, 2008, p. 49).

ಆರ್ಯನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಚೆಂ ಮೂಳ್ ಕಾಶ್ಮೀರ್–ಪಂಜಾಬ್ ಪ್ರದೇಶ್. ಪಂಜಾಬಾಂತ್ ಚಡ್ ಕಾಳ್ ತಾಂಚಿ ವಸ್ತಿ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ ದೆಕುನ್ ತಾಂಕಾಂ ಸಾರಸ್ವತ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ನಾಂವ್ ಆಯ್ಲಾಂ. ಹಾಂಚ್ಯೆ ಪಯ್ಕಿ ಥೊಡೆ ಕ್ರಮೇಣ್ ಗಂಗಾ ಆನಿ ಯಮುನಾ ವಾಟೆನ್ ಉದೆಂತಿ ಕುಶಿನ್ ಗೆಲೆ ತರ್ ವೇದಾಂಚ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ (ಕ್ರಿ.ಪೂ. 1000–600) ಉತ್ತರ್ ಪ್ರದೇಶ್, ಉತ್ತರ್ ಬಿಹಾರ್, ಉದೆಂತಿ ರಾಜಸ್ಥಾನಾಚ್ಯಾ ವಿವಿಧ್ ಭಾಗಾಂಕ್ ವಿಸ್ತಾರ್ಲೆ. ನಿಮಾಣೆಂ, ಗಂಗಾ ಬಯ್ಲಾಕ್ ಪಾವ್‌ಲ್ಲೆ ತೆ ಜಾಯ್ತಿಂ ಶತಮಾನಾಂ ಥಂಯ್ಸರ್‌ಚ್ ವಸ್ತಿ ಕರ್‍ನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಬಿಹಾರ್, ಮಾಗಿರ್ ಬಂಗಾಳಾಕ್ ಪಾವ್ಲೆ. ತ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಬಂಗಾಳಾಕ್ 'ಗಾವ್ಡ್ ದೇಶ್' ಮ್ಹಣ್ತಾಲೆ ಜಾಲ್ಯಾರ್‍ನ್. ಥಂಯ್ ಥಾವ್ನ್ ಕೊಂಕಣಾಕ್ ಪಾವ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಹಾಂಕಾಂ ಗಾವ್ಡ್ ಸಾರಸ್ವತ್ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್ (Baliga, 2019, p. 61). ಸಾರಸ್ವತ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಮಧೆಂ ಗಾವ್ಡ್ ಸಾರಸ್ವತ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್, ಚಿತ್ರಾಪುರ್ ಸಾರಸ್ವತ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್, ರಾಜಪುರ್ ಸಾರಸ್ವತ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆ ಮುಖೆಲ್ ತೀನ್ ಪಂಗಡ್ ಆಸಾತ್.

6. ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಭಾಶೆಂತ್ ಲಿಖಿಲ್ಲೊ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಖಾಂಡ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣಾಚೊ ಏಕ್ ಭಾಗ್. ಹೊ ಪುರಾಣ್ ಕ್ರಿ.ಶ. 5 ಥಾವ್ನ್ 13ವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ಲೆಂ ವಿವಿದ್ ಕಾಳಾರ್ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಬರ್ಪ್ಯಾಂನಿ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ಬರಪ್ ಆಟಾಪ್ತಾ. ಗೊಂಯ್ ವಿಶ್ಯಾಂತ್ಲೆಂ ಬರಪ್ ಲಗ್ಬಗ್ ಸತ್ರಾವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಲಿಖ್‌ಲ್ಲೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಅಂದಾಜ್ ಕೆಲಾ (Da Cunha, 1877, p. 2).

7. ಸೊಧ್ನಾಂಗಾರಾಂಕ್ ಲಾಬ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಪುರಾವ್ಯಾ ಪಮ್ರಾಣೆ ಕಾಶ್ಮೀರಾಚೆ ನಿವಾಸಿ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೆ ಸಾರಸ್ವತ್ ವಿವಿಧ್ ಕಾರಣಾಂಕ್ ಲಾಗೊನ್ ಜಾಗ್ಯಾಂತರ್ ಜಾವ್ನ್ ಪಂಜಾಬ್, ಸಿಂದ್, ಗುಜಾರಾತ್, ಬಂಗಾಲ್ ಆನಿ ಮಹಾರಾಶ್ಟ್ರ ಮಾರಿಫಾತ್ ಸಕ್ಲ ದೆಂವೊನ್ ಗೊಂಯ್ ಪಾವ್ಲೆ (Conlon, 2023, p. 16).

8. ಪಿಂಟೊ (2019/2014) ಪಮ್ರಾಣೆಂ– 'ಕೊಕ್ನ್ ಆದಿವಾಸಿಚ್ ಕೊಂಕಣಾಚೆ ಮೂಳ್ ನಿವಾಸಿ. ಮೌರ್ಯ ರಾಯಾಂಚ್ಯಾ ಆಡಳ್ತ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಸಂಘಟಿತ್ ರಾಯ್ ಕುಳಿಯಾಂನಿ ಕೊಂಕಣಾಂತ್ ಸ್ವ–ಆಡಳ್ತೆಂ ಚಲಯ್ತಲ್ಯಾ ಗಣರಾಜ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಆದಿವಾಸಿಂಚೆಂ ಲೋಕ್‌ವೇದ್ ವೆವಸ್ಥಿತ್ ರಿತಿನ್ ನಾಸ್ ಕೆಲೆಂ. ದರ್ಯಾ ವೆಪಾರಾಚೆ ಅಭಿವೃದ್ಧೆನ್ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಾಚ್ಯಾ ಶಹರೀಕರಣಾನ್ (ಕ್ರಿ.ಶ. 400) ಆದಿವಾಸಿಂಕ್ ಕುಶಿಕ್ ಲೊಟ್ಲೆಂ'.

9. ಗೊಂಯಾಂತ್ಲೆ ಸರ್ವ್ ಗಾಂವ್ಕಾರ್ ಜಿಎಸ್‌ಜಿ ನ್ಹಯ್‌ತರೀ ಚಡ್ತಾವ್ ಜಿಎಸ್‌ಜಿ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೆ. ಹಾಂಚ್ಯೆ ಸಂಗಿಂ ಮರಾಠಿ ಸಮುದಾಯಾಚೊ ಥೊಡೊ ಲೋಕ್‌ಯಿ ವ್ಹಡ್ ವ್ಹಡ್ ಭುಂಯ್ಚೊ ಮ್ಹಾಲಕ್ ಜಾವ್ನಾಸೊನ್ 'ಗಾಂವ್ಕಾರ್' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಪದ್ವೆಕ್ ಪಾವೊ ಜಾಲ್ಲೆ. ಪುರ್ತುಗೆಜಾಂಚ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಹಾಂತ್ಲೆ ಥೊಡೆ ಕಥೊಲಿಕ್ ಜಾಲೆ ತರೀ ತಾಣಿಂ 'ಗಾಂವ್ಕಾರ್' ಪದ್ವಿ ಸಾಂಡ್ಲಿನಾ.

10. 1464 ಥಾವ್ನ್ 1498 ಪರ್ಯಾಂತ್ ಬಹುಮನಿ ಸುಲ್ತಾನಾಂನಿ ಗೊಂಯ್ಚೆರ್ ಶಾಸನ್ ಚಲಯ್ಲೆಂ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಗೊಂಯ್ ಬಿಜಾಪುರ್ಚ್ಯಾ ಆದಿಲ್‌ಶಾ ರಾಜ್ವಟ್ಕೆ ಖಾಲ್ ಆಯ್ಲೆಂ. ಹ್ಯಾಚ್ ಕಾಳಾರ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಹಿಂದು ಲೊಕಾಚೆರ್ ಕಠೀಣ್ ಅನ್ಯಾರಾಂ ಆಯ್ಲಿಂ. ಹಿಂ ಘುಡ್ ಕರ್‍ಚ್ಯಾಕ್ ಸಾರಸ್ವತಾಂನಿ ಶ್ರೀ ಮಾಲು ಪೈಚ್ಯಾ ಮುಖೇಲ್ಪಣಾರ್ ದರ್ಯಾ ಫೌಜೆಚೊ ಸಯ್ನಿಕ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ಭಟ್ಕಳಾಚ್ಯಾ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ನಾಯಕ್ (ತಿಮೋಜ) ಮಾರಿಫಾತ್ ಪುರ್ತುಗೆಜಾಂಚಿ ಕುಮೊಕ್ ಮಾಗ್‌ಲ್ಲಿ (ನಾಯಕ್, 2009, ಪಾ. 93).

11. ಅಲ್ಬುಕರ್ಕ್ ಆನಿ ತಾಚ್ಯಾ ಉತ್ತರಾದಿಕಾರಿಂನಿ ಸಾರಸ್ವತಾಂಚ್ಯೊ ಕಸಲ್ಯೊಚ್ ಚಾಲಿರಿತಿ ಜಾಂವ್, ಸಂಪಿದಾನ್ ಜಾಂವ್ ಬದ್ಲಿಲೆಂ ನಾ. ಫಕತ್ ಸರ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ದಾದ್ಲ್ಯಾಚ್ಯಾ ಸರಿಯೆರ್ ತಾಚ್ಯಾ ಬಾಯ್ಲೆನ್

ಉಡೊನ್ ಘಾಲ್ನ್ ಮಳ್ಳಿ 'ಸತಿ' ಚಲಾಜ್ ಮಾತ್ ತಾಣೆಂ ರದ್ದ್ ಕೆಲಿ (Nadkarni, 2015 p. 15). ತಶೆಂಚ್ ದರ್ಯಾ ಡಕಾಯಿತಾಂಕ್ (Moors) ಧಾಂವ್ಡಾವ್ನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಕ್ (ಸಾರಸ್ವತ್) ಆನಿ ಹಿಂದು ಲೋಕಾಕ್ ಸತಯ್ಸೆಲೊ ಮ್ಹಣ್ ಆಜ್ಞಾ ದಿಲಿ (ನಾಯಕ್, 2009, ಪಾ. 94).

12. ಗೊಂಯ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಸ್ವಾಧೀನ್ ಕೆಲ್ಲೆಂಚ್ ಅಲ್ಬುಕರ್ಕಾನ್ ಸಾರಸ್ವತ್ ಲೋಕಾನ್ ಜಾಂದ್ಲ್ಯೊ ತಿರ್ವೊ ಉಣೊ ಕೆಲೊ (ನಾಯಕ್, 2009).

13. ಹ್ಯೆ ವಿಶಿಂ ಪ್ರಾಚೀನ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾರತ ಬುಕಾಂತ್ ಪ್ರೊ| ರೋಕಿ ಮಿರಾಂದಾನ್ ಅಶೆಂ ಬರಯ್ಲಾಂ: ಕೊಂಕಣಿ ಭಾರತ್ ನಿರೂಪಣ್ ಕೆಲ್ಯಾಂಕ್‌ಚ್ ಆಮಿ ಹ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಚೆ ಲೇಖಿಕ್ ಮ್ಹಣ್ ಮಾಂದುನ್ ಘೆತ್ಲಾಂ. ತಾಣೆಂ ವಿಷ್ಣುದಾಸ್ ನಾಮಾ ಹಾಚೊ ಮರಾಠಿ ಭಾರತ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ತರ್ಜಣ್ ಕರ್‍ನ್ ಪುರ್ತುಗೇಜ್ ಮಿಸನರಿಂಕ್ ಸಾಂಗ್‌ಲ್ಲೊ ಮ್ಹಣ್ ಅಂದಾಜ್ ಕೆಲಾ. ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಹ್ಯಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ಪಂತಾ ಪಂತಾಂನಿ ತರ್ಜಣೆಂತ್ ಬದ್ಲಾಪ್ ದಿಸೊನ್ ಯೆತಾ. ಬ್ರಾಗಾಂತ್ ಆಸ್ಚೆ Codexಯಿ ಮೂಳ್ ಪ್ರತಿ ನ್ಹಯ್. ಬಗಾರ್ ಮೂಳ್ ಪ್ರತಿಯೆಚಿ ಪ್ರತಿ, ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಪ್ರತಿ ಕರ್ತಲ್ಯಾನ್‌ಯಿ ಚುಕಿ ಕೆಲ್ಲ್ಯೊ ದಿಸೊನ್ ಯೆತಾತ್ (Miranda, 2011, p. 16).

14. ಬ್ರಾಗಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಮಿನ್ಹೊ ವಿದ್ಯಾಪೀಠಾಂತ್ ಜಗವ್ನ್ ದವರ್‍ಲ್ಲ್ಯಾ ರೋಮಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಚ್ಯಾ ದೋನ್ ಹಾತ್ ಬರ್‍ಪಾಂನಿ ಪುಸ್ತಕಾಚೊ ಮಾತಾಳೊ ನಾ ದೆಕುನ್ ಅನುಕ್ರಮಾನ್ Codex 771 (767 ಪಾನಾಂ ಆಟಾಪ್ತಾತ್) ಆನಿ Codex 772 (268 ಪಾನಾಂ ಆಟಾಪ್ತಾತ್) ಮ್ಹಣ್ ನಮೂದನ್ ಕೆಲಾಂ.

'ಕೊಂಕಣಿ ಭಾರತ್' ಮುಳಾನ್ ವಿಷ್ಣುದಾಸ್ ನಾಮಾನ್ ಮರಾಠಿಂತ್ ಬರಯಿಲ್ಲ್ಯಾ 'ಮರಾಥ ಭಾರತ' ಹಾಚೊ ತರ್ಜುಮೊ ಮ್ಹಣ್ ಅಂದಾಜ್ ಕೆಲಾ. ಸೊಳಾವ್ಯಾ ಆನಿ ಸತ್ರಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಮಿಸನರಿಂಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಆನಿ ಹಿಂದು ಧರ್ಮ್ ಜಾಣಾ ಜಾಂವ್ಚಿ ಉರ್ಬಾ ಬಳ್ವಂತ್ ಆಸ್ಲ್ಲಿ. ಹಾಕಾ ಲಾಗೊನ್ ತಾಣೆಂ ಮರಾಥಿ ಮಹಾಭಾರತ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಕರವ್ನ್ ಲಿಖಿನ್ ಘೆತ್ಲೊ. ದೆಕುನ್, ಅಶೆಂ ತರ್ಜಣ್ ಕರ್‍ನ್ ಸಾಂಗ್‌ಲ್ಲೆ ವೆಕ್ತಿಕ್‌ಚ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾರತಾಚೊ ರಚ್ಣಿ ಮ್ಹಣ್ ಲೆಕ್ತಾತ್. ಪುಣ್ ಹಿ ತರ್ಜಣ್ ಎಕೆಚ್ ವೆಕ್ತಿನ್ ನ್ಹಯ್ ಬಗಾರ್ ಜಾಯ್ತ್ಯಾಂನಿ ಕೆಲ್ಯಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ವಾಚ್ತಾನಾ ಕಳ್ತಾ. ತ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್, ತಾಂತ್ಲ್ಯಾ ತಾಂತುಂ ಕಾವ್ಯಂ ಮರಾಠಿಂತ್‌ಚ್ ರಚಿತ್ ಜಾತಾಲೆಂ. ಹಾಕಾ ಲಾಗೊನ್‌ಂಚ್ ಫಾ| ಥೊಮಸ್ ಸ್ಟೀಪನ್ಸ್ ಹಾಣೆಂ Doutrina Christam em Lingoa Bramana Canarim ಗದ್ಯ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ರಚ್ಲೆಂ ತರ್, ಕ್ರಿಸ್ತಪುರಾಣ್ ಕಾವ್ಯೆಂ ಮರಾಠಿಂತ್ ಲಿಖ್ಲೆಂ (Miranda, 2011, p. 17).

15. ಪುರ್ತುಗೆಜ್–ಕೊಂಕಣಿ ಅರ್ಥ್‌ಕೋಶ್ ಬರಯ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಎಕಾ ಅನಾಮಿಕ್ ಲೇಖಿಕಾನ್ ಹ್ಯಾ ಅರ್ಥ್‌ಕೋಶಾಚ್ಯಾ ನಿಮಾಣ್ಯಾ ಪಾನಾಂನಿ ಕೊಂಕಣಿಚಿ ಮೂಳ್ ಲಿಪಿ ಮ್ಹಣ್ ಉಲ್ಲೇಕ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಎಕ್ಕೆ ಲಿಪಿಚಿಂ ಥೊಡಿಂ ಅಕ್ಷರಾಂ ಆಸೊನ್, ತಿಂ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಚಿಂ ಪುರಾತನ್ ಅಕ್ಷರಾಂ ಮ್ಹಣ್ ಸಮ್ಜೊವ್ಯೆತ್. ಹ್ಯೆ ಲಿಪಿಂತ್ ಲಿಖ್ಲ್ಯಾ ಆಸ್ಚಿ ಅಮಾದೊರ್ ದೆ ಸಂತಾನಾ ಹಾಚಿ ಎಕ್‌ಚ್ ಕೃತಿ 'ಫ್ಲೊಸ್ ಸಾಂಕ್ತೊರಮ್' ಪ್ಯಾರಿಸಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಬಿಬ್ಲಿಯೊಥೆಕ್ ನ್ಯಾಸನಲ್ (Bibliothèque Nationale) ಹಾಂಗಾಸರ್ ಆಸಾ.

16. ಪುರ್ತುಗೆಜಾಂಚ್ಯಾ ಯೆಣ್ಯಾ ಆದಿಂ ಗೊಂಯ್ ಪ್ರದೇಶಾಂಚೆರ್ ಕಾನಡಿ ಶಾಸನ್‌ದಾರಾಂನಿ ರಾಜ್ವಟ್ಕಿ ಚಲಯಿಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಾಂ, ಹಾಕಾ ಲಾಗೊನ್ ಸೊಳಾವ್ಯಾ ತಶೆಂ ಸತ್ರಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಚ್ಯಾ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಕಾನಡಿ ಭಾಶೆಚೊ ಪ್ರಭಾವ್‌ಯಿ ಝಳ್ಕತಾ. ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್, ಹ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಸಂಸ್ಕೃತ್, ಪರ್ಸೊ–ಅರೆಬಿಕ್ ಪ್ರಭಾವ್‌ಯಿ ಪಳೆವ್ಯೆತ್ (Sardesai, n.d).

17. 'ಕೊಸ್' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಪುರ್‍ವಿಲ್ಯಾ ಕಾಳಾಚೆಂ ಅಂತರ್ ಮೆಜ್ಚಾಚೆಂ ಮಾಪ್. ಏಕ್ ಕೊಸ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ತೀನ್ ಕಿ.ಮೀ.

18. ಸಾಂ ಲುವಿಸ್ ಕೊಲೆಜಿಚೊ ರೆಕ್ಟರ್ ಜಾವ್ನಾಸೊನ್ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಮಂಗ್ಳುರ್ ದಿಯೆಸಜಿಚೊ ಬಿಸ್ಪ್ (1910 ಥಾವ್ನ್ 1923 ಪರ್ಯಾಂತ್) ಜಾಲ್ಲೊ ಪಾವ್ಲ್ ಪೆರಿನಿ ಜೆ.ಸ. ವಿದೇಶಿ ತರೀ ಹಾಣೆ ಕೊಂಕಣಿಚ್ಯಾ

ಅಭಿವೃದ್ಧೆಕ್ ವರ್ತೊ ಪಾಟಂಬೊ ದಿಲಾ. ತಾಚ್ಯಾಚ್ ಉತ್ತೇಜನಾನ್ ಫಾ। ಅಂತೊನ್ ಜಾವೊ (ಫಾ। ಲುಪಿಸ್ ಜುವಾಂವ್ ಸೊಜ್) ಸೊಜಾನ್ 1914ವ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲೊ ಪಯ್ಲೊ ಜಾನ್‌ಪದ್ ಗಾಂ ಆನಿ ಹುಮಿಣ್ಯೆ ಸಂಗ್ರಹ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಕೆಲೊ. ಜಿಸ್ತ್ ಪೆರಿನಿಚೊ ಪಾಟಂಬೊ ಫೆವ್ನ್ ಕೊಂಕಣಿಚಿ ಸೆವಾ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾಂ ಪಯ್ಕಿ 'ರಾಕ್ಣೊ' ಪತ್ರಾಚೊ ಸ್ಥಾಪಕ್ ಮೊ। ಸಿಲ್ವೆಸ್ತರ್ ಮಿನೇಜಸ್‌ಯಿ ಏಕ್ಲೊ. ಮಂಗ್ಳುರ್ ದಿಯೆಸೆಜಿಚೆಂ ಆಡಳ್ತೆಂ ಸ್ಥಳೀಯ್ ಯಾಜಕಾಂಕ್ ಹತಾಂತರ್ ಕರಿಜೆ ಮ್ಹಣ್ ವಾತಿಕಾನಾಚೆರ್ ದಾಬಾವ್ ಘಾಲ್ಲ್ಯಾ ಜಿಸ್ತ್ ಪೆರಿನಿನ್. ಹೆಂ ಸಲೀಸ್ ಜಾಂವ್ಚೆ ಪಾಸತ್ ಆವ್ಚೆ ಪಯ್ಲೆಂಚ್ ಆಪ್ಲಾ ಹುದ್ದ್ಯಾಕ್ ರಾಜಿನಾಮೊ ದಿಲೊ (Pai, 1981, pp. 231-233).

19. ತವಳ್ಚೊ ಶಿಕ್ಷಿ ತಶೆಂಚ್ ಪಿಲಾಯ್ತಿ ಮರ್ಜೆಚೊ ಕೊಂಕಣಿ ಲೋಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಉಲಂವ್ಕ್ ನಿರ್ಗ್ತಾಲೆ. ಹೆ ಪಿಶೆಂ ಖಿದ್ ಲುಪಿಸ್ ಮಸ್ಕರೆಂಞಾನ್ ಅಶೆಂ ಬರಯ್ಲಾಂ: 'ಆಮ್ಚೆ ಶಿಕ್ಷಿ ಮಾತ್ರ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಮಾಯ್-ಗಾಂವಾಕ್ ಆನಿ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಮಾಯ್ ಭಾಶೆಕ್ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಕಾಂಟಾಳ್ತಾತ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಮ್ಹಾಕಾ ಸಮ್ಜಾನಾ. ಚಡಾವತ್ ಶಿಕ್ಷಿ ಚೆಡ್ವಾಂ ಇಂಗ್ಲೆಜಾಂತ್ ಚಿಕ್ಕೆಶೆ ಚೂಕ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಹಾಸ್ತಾತ್. ಆನಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾಕ್ ಕಳಾನಾ ವಾ ಕಾಂದ್ಯ್ಯಾಂತ್ ಆಪುಣ್ ಫೇಲ್ ಜಾಲಿಂ ಮ್ಹಣೊಂಕ್ ಲಜ್ಜೆಂ ಸೊಡ್ನ್, ತಾಂತುಂ ಭಾರಿ ದವ್ಲತ್ ಭೊಗ್ತಾತ್' (ಮಸ್ಕರೆಂಞ್, 1998, ಪಾ. 13).

20. ಯೆದೊಳ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಒಟ್ಟು ಬುಕಾಂಚೆಂ ಲೇಕ್ ಧರುಂಕ್ ಗ್ಲ್ಯಾಡಿಸ್ ರೇಗೊ ಓಣೆ ಬರಯಿಲ್ಲ್ಯಾ 'ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯೆಂತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಪುಸ್ತಕಾಂ', ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಚಿ ವೊಳೆರಿ ತಶೆಂಚ್ ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೆಲ್ಯಾ 'ಮಯ್ಲಾ ಫಾತರ್' ಅಂಕಣಾಚೊ ಆಧಾರ್ ಘೆತ್ಲಾ.

21. ಜೊಂಬಯಾಂತ್ ರೊಮಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಅಸಲೆಚ್ ಬೂಕ್ ಹಪ್ತ್ಯಾಕ್ ಎಕಾ ಲೆಕಾನ್ ಆನಿ ಎಕೆಕಾ ಲೇಖಿಕಾಚೆ ಮ್ಹಯ್ನ್ಯಾಕ್ ಎಕಾ ಲೆಕಾನ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಜಾಲ್ಲೆಯ್ ಆಸಾತ್. ರೋಮಿ ಲಿಪಿಂತ್ ದೊನ್ಶಾಂ ವಯ್ರ್ ನವಲಿಕಾ ಬರವ್ನ್ ಫಾಮಾದ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ರೆಜಿನಾಲ್ಡ್ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸಾನ್ ಮ್ಹಯ್ನ್ಯಾಕ್ ಏಕ್ ಬೂಕ್ ಬರವ್ನ್ ಫಾಯ್ಸ್ ಕೆಲ್ಲೊಯ್ ಆಸಾ (Menezes, 2022, pp. 98-100).

REFERENCES:

Anand, K. (2013). India speaks...780 ways. *indianexpress.* Retrived August 11, 2013, from http://archive.indianexpress.com/news/india-speaks...780-ways/1153717/

Baliga, G. (2019). *History of Saraswats.* V.M. Salgaocar Foundation.

Botelho, A. M. (2007). *Language and early schooling on Goa* [Unpublished doctoral dissertation]. Goa University.

Cardoza, T. (2022). Goy Suttke Adim Romi Konknninthli Kadombori. In F.V.Da Costa, V. Quadros & T. Cardoza (Eds.), *Romi Konknnintle sorgest sevok* (pp. xxxvi-xliv). Dalgado Konkani Akademi.

Census of India. (2011). http://censusindia.gov.in/2011Census/C-16_25062018_NEW.pdf

Chandra, S. (2007). *History of medieval India* . Orient Blackswan Pvt. Ltd.

Chatterji, S.K. (1940). *Indo-Aryan and Hindi – Eight Lectures.* Gujarat Vernacular Society.

Conlon, F. F. (2023). *A caste in a changing world: The Chitrapur Saraswat Brahmans, 1700-1935.* Manohar Publishers and Distributors.

Da Cunha, J. G. (1877). *The Sahyadri-Khanda of the Skanda Purana.* Thacker, Vining & Co.

Fazal, S., Ali, K. & Vashishtha, D. (2019 January). Some insight into the language census of India-2011. *The Geographer, 66* (1), 31.

Gomes, O. J. F. (2004). *Goa*. National Book Trust, India.

Indira Bai. (2022, November 7). In *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Indira_Bai

Katre, S. M. (1942). *The formation of Konkani*. Konkani Publishing House.

Keni, C. (2008). *The Saraswats: A compilation of facts and documents from various sources*. V. M. Salgaocar Foundation.

Kosambi, D. D. (1962). *Myth and reality: Studies in the formation of Indian culture*. Jai Gyan.

Lobo, B. (2018, 15 Jul). Losing our language. *Church of St. Andrew*. https://standrewchurch.in/losing-our-language/

Malshe, S. G. (1995). The language situation of Goa in the 16th and 17th Century. *ciil-ebooks*. http://www.ciil-ebooks.net/html/papers/section2.html

Masica, C. P. (1991). *The Indo-Aryan languages*. Cambridge University Press.

Menezes, A. (2022). Reginaldo Fernandes. In F.V.Da Costa, V. Quadros & T. Cardoza (Eds.), *Romi Konknnintle sorgest sevok* [Deceased writers of Konknani in Romi script] (pp 98-102). Dalgado Konkani Akademi.

Miranda, R. V. (Ed.). (2011). *The old Konkani Bharata Volume 1: Introduction*. Central Institute of Indian Languages.

Mitragotri, V. R. (1992). *A socio-cultural history of Goa from the Bhojas to the Vijayanagara*. [Unpublished doctoral dissertation]. Goa University.

Nadkarni, M. (2015). *Phonological and morphological patterns in Antruzi, Bardesi and Saxtti Konkani: A comparative study*. Department of Linguistics University of Mumbai.

Pai, C. C. A. (1981). *Konkani huminnyom* [Konkani riddles]. Satabdi Prakashan.

Pereira, J. (1973). *Literary Konkani: A brief history*. Konkani Sahitya Prakashan Dharwar.

Rao, R. K. (1989). *Godde Ramayan*. Konkani Language Institute.

Sardesai, M. (2006). *A comparative linguistic and cultural study of lexical influences on Konkani*. [Unpublished doctoral dissertation]. Goa university.

Sardesai, M. (2004). Mother toungue blues. *Seminar, 543*. https://www.india-seminar.com/2004/543/543%20madhavi%20sardesai.htm

ಅಲ್ಬುರಿಸ್. ಜೆ. ಎಸ್. (2008). ಆಂಜೆಲ್. ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥೊ ಸಾಂ ಲುವಿಸ್ ಕೊಲೇಜ್.

ಆಮೂರ. ಜಿ. ಎಸ್. (2012). *ಕನ್ನಡ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯ: ಸಣ್ಣಕತೆ*. ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ.

ಕುವೆಲ್. ಬಿ. (1952). ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಪುರಾಣಾಂತ್ಲಿ ಪಂಚೋಣ್. *ಪಯ್ಣಾರಿ*. *2*(52), 5.

ಕಾಸ್ಸಿಯಾ. ಪಿ. (2005). ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಆನಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚ್ಯೆ ವಾಡಾವಳಿಂತ್ ಪತ್ರಾಂಚೊ ಪಾತ್ರ್. In ಯು. ಲೋಬೊ (ಸಂ.). ಅಮರ್ ದಿರ್ಸಂ ರುಪ್ಯೋತ್ಸವ್ ಅಂಕೊ (pp. 99-103). ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥೊ ಸಾಂ ಲುವಿಸ್ ಕೊಲೇಜ್.

ಗೌಡ, ಎಮ್. ಜಿ. (2019). *ಭಾಸ್ – ಸಂಸ್ಕೃತೆಚೆಂ ಭಂಡಾರ್ ಸಾಂ. ಲುವಿಸ್ ಕೊಲೆಜ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥೊ*. ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.

ಡಿಸೋಜಾ, ಇ. ಜೆ. ಎಫ್. (1996). ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತಾಂತ್ ಸಮಕಾಲೀನ್ ಮಟ್ವ್ಯಾ ಕಾಣ್ಯಾಂಚೇರ್ ಏಕ್ ಅಧ್ಯಯನ್. *ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ, 26*, 20–28.

ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಇ. ಜೆ. ಎಫ್. (1999). ಜೊ. ಸಾ. ಆಲ್ವಾರಿಸ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಜೋನ್ ಲೋಬೊ. *ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ, 32*, 25–29.

ಡೆ'ಸಾ, ಎಮ್. (1999). ಕಾನಡಿ ಲಿಪ್ಯೆಂತ್ಲಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕವಿತಾ. *ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ, 33*, 29–39.

ದೆಕೊಸ್ತಾ, ಸಿ. ಎಫ್. (2005). *ಪಣ್ತೆಚಿ ಪೆಲಿ*. ಕ್ಲಿಫರ್ಡ್ ಸೊಜ್.

ನಿಡ್ಡೋಡಿ, ಜೆ. (2007). ಸುರ್ವಿಲ್ಯಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚಿ ಘಡಾವಳ್. *ರಾಕ್ಣೊ, 69*(49), 12–13.

ನಜ್ರೆತ್, ಇ. (2018). ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಕಾನಡೀ ಲಿಪಿಂತ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕಾದಂಬರಿಂಚಿ ವಾಡಾವಳ್ – ಸುಕ್ಣ್ಯಾ ನದರ್. *ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ, 69*, 40–52.

ನಾಯಕ್, ಕೆ. ಆರ್. ಎಸ್. (2009). *ಸಾರಸ್ವತ ಸುಧಾ*. ಆರ್. ಎಸ್. ಬಿ ಯೂತ್ ಅಸೋಸಿಯೇಶನ್ (ರಿ).

ನೊರೊನ್ಹಾ, ಇ. (1999). ಆಂಜೆಲ್. *ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ, 32*, 13–18.

ನೊರೆಞ್, ಎಫ್. ಪಿ. (1963). ಹಾಣಿಂ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಷೆಚಿ ಸೆವಾ ಕೆಲಿ. *ರಾಕ್ಣೊ, 25*(50), 33–34.

ಪಿಂಟೊ, ಬಿ. (1993). ಕವಿ ಸಲ್ದಾನ್ ಆನಿ ಕ್ರೀಸ್ತಾ ಪುರಾಣ್. *ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ, 21*, 11–15.

ಪಿಂಟೊ, ಜೆ. (2002). ಕೊಂಕ್ಣಿ ಪತ್ರಾಂನಿ ಕಾದಂಬರಿಚೊ ಪಾತ್ರ್, *ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ, 38*, 20–25.

ಪಿಂಟೊ, ಜೆ. (2019). ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚೆಂ ಆದಿವಾಸಿ ಮೂಳ್. (ಕಾಮತ್, ಎನ್. ಎಮ್. Trans.). *ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ, 73*, 5–12. https://www.researchgate.net/publication/260795276_The_unsung_linguistic_subalterns_in_Goan_history_the_forgotten_Konkani_speaking_Kukna_and_Gamit_tribals_of_Pre (Original work published 2014)

ಪಿಂಟೊ, ಎಮ್. (2018). ಕೊಂಕ್ಣೆಂತ್ ಮಟ್ವಿ ಕಾಣಿ: ಡೊ. ಎಡ್ವರ್ಡ್ ನಜ್ರೆತ್ ಆನಿ ಕೆವಿನ್ ಡಿ'ಮೆಲ್ಲೊ ಹಾಂಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚೆರ್ ಏಕ್ ನದರ್. *ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ, 70*, 5–18.

ಬೈರಪ್ಪ, ಎಸ್. ಎಲ್. (2017). *ಕಥೆ ಮತ್ತು ಕಥಾವಸ್ತು*. ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಂಡಾರದ ಪ್ರಕಾಶನ.

ಮಣ್ಕೀಕರ್, ಕೆ. (2015). *ಸಂತ ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿ ರಚಿತ ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿ*. ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.

ಮಸ್ಕರೆಂಞ, ಎಲ್. (1998). ಕೊಂಕ್ಣಿ ದಿರ್ವೆಂ 1912 – ರುಪ್ಯೋತ್ಸವ್ ಅಂಕೊ – 1937 ಪಂಚ್ವೀಸ್ ವೊರ್ಸಾಂ. *ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ, 31*, 4–13.

ಮುಗಳಿ, ಎ. ಆರ್. (2022). *ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ*. ಗೀತಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ್.

ರೇಗೊ, ಜೆ. (1999). ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಾಹಿತಾಂತ್ ಮಂಗ್ಳುರಿ ಸ್ತ್ರೀಯೊ. *ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ, 33*, 10–18.

ರೇಗೊ, ಜೆ. (2011). *ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯೆಂತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಪುಸ್ತಕಾಂ (1858–2010)*. ಮಾಂಡ್ ಸೊಭಾಣ್.

ರೊಡ್ರಿಗಸ್, ಎಮ್. (2007). ಎಕ್ಶೆಂ ವರ್ಸಾಂಚಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕವಿತಾ. In ಎಮ್. ರೊಡ್ರಿಗಸ್ (ಸಂ.). *20ವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಚ್ಯೊ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕವಿತಾ*. ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ ಅಕಾಡೆಮಿ.

ರೊದ್ರೀಗಿಶ್, ಎಲ್. ಎ. (1982). ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಾಚಿ ಮರಾಠಿ ಆನಿ ರಿಬೈರಾಚಿ ಕೊಂಕಣಿ. *ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ, 3*, 12–14.

(ಜೋಕಿಮ್ ಪಿಂಟೊ ಕೊಂಕಣಿ ಲೇಖಕ್. ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಸಾಂ. ಲುವಿಸ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥ್ಯಾಂತ್ ಕಾರ್ಯೆಂ ಸಂಯೋಜಕ್ ಜಾವ್ನ್ ವಾವುರ್ತಾ.)

'ಸಂಶೊಧ್‌ಸಾರ್' – ಏಕ್ ವಿಮಾರ್ಸೊ

ಚಂದ್ರಲೇಖ ಡಿಸೋಜ, ಗೊಂಯ್

'ಸಂಶೊಧ್‌ಸಾರ್' ಪುಸ್ತಕಾಚೆ ಬರೊಪ್ಪಿ, ಪ್ರಾ. ಸುಶಾಂತ್ ನಾಯ್ಕ್ ಆಸಾತ್. ಹ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಚೆಂ ಪ್ರಕಾಶನ್ ರಾಜು ಬಿ.ನಾಯಕ್, ಆರ್.ಜಿ. ಪ್ರೊಡಕ್ಶನ್, ಮಡ್ಗಾಂವ್, ಗೊಂಯ್, ಹಾಂಚೆ ವರ್ವಿಂ ಜಾಲ್ಯಾ ಆನಿ ಡಿಸೆಂಬರ್ 2017ಂತ್ ಹ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಚಿ ಉಜ್ವಾಡಾಪ್ಣಿ ಜಾಲ್ಲಿ. ಬರೊವ್ಪ್ಯಾಕ್ ಪಯ್ಲೆಂಚ್ ಪರ್ವಿಂ ಕಿ ಪ್ರಕಾಶಕಾನ್ ವಿತರಕಾಚೆಂ ನಾಂವ್ ಲೆಗೀತ್ ದಿಲ್ಯಾ. ಸಾಮಾನ್ಯಪಣಿಂ ಹಾಂವೆಂ ಪಳಯ್ಲ್ಯಾಕಿ ಆಮ್ಚೆಂ ಲಕ್ಷ್ ವಿತರಣ್ ವೆವಸ್ಥೆ ಕಡೆನ್ ವಚಾನಾ. ಪುಸ್ತಕ್ ಬರೊವ್ಪ್ಯಾನ್ ಬರಯ್ಲೆಂ, ಪ್ರಕಾಶಕಾನ್ ಉಜ್ವಾಡಾಯಲೆಂ ಮ್ಹೊಣ್ ಪ್ರಸ್ನ್ ಸುಟ್ನಾ, ಪೂಣ್ ಪುಸ್ತಕ್ ಲೊಕಾಂ ಮೆರೆನ್ ಪಾವೊಂಕ್ ಜಾಯ್ ಹೆಂ ಲೆಗೀತ್ ತಿತ್ಲೆಂಚ್ ಮಹತ್ವ್‌ಪೂರ್ಣ್ ಆಸಾ. ಕೊಂಕ್ಣಿಚ್ಯಾ ಮಳಾರ್ ಆಮ್ಚೆ ಕಡೆನ್ ಪುಸ್ತಕಾಚಿ ವಿತರಣ್ ವೆವಸ್ಥಾ ಆಸಾ ಕಾಯ್ ನಾ? ಜರ್ ಆಸಾ ತರ್ ತಿ ಕಿತ್ಲಿ ವೆವಸ್ಥಿತ್ ಆಸಾ ಹಾಚೆರ್ ವಿಚಾರ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್.

'ಸಂಶೊಧ್‌ಸಾರ್' ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ಪಯ್ಲೊ ಲೇಖ್ 'ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆ ಖಾತೀರಾಚಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಅಣ್ಕಾರಾಂತ್ಲಿಂ ಆವ್ಹಾನಾಂ ಆನಿ ಆಡ್ಮೆಳೀಂಚೆರ್' ಆಸಾ. ದುಸ್ರೊ ಲೇಖ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ವ್ಯಾಕರಣಾಂತ್ಲಿಂ ಆವ್ಹಾನಾಂಚೆರ್ ಆನಿ ಬಾಕೀಚೆ ಸ ಲೇಖ್ ಸಾಹಿತ್ಯೀಕ್ ಆಸ್ವಾದಕೀಯ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಚೆರ್ ಆದಾರೂನ್ ಆಸಾತ್. ಖರೆಂ ಮ್ಹಣ್ಲ್ಯಾರ್ ಹ್ಯಾ ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಲೇಖಾ ವಿಶಿಂ ಹಾಂವೆಂ ಕಿತೆಂಯ್ ಬರಯ್ಲೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತೆಂ ಫಕತ್ ಶಾಬ್ದೀಕ್ ಅರ್ಥಾಚೆಂಚ್ ಆಸ್ತಲೆಂ. ಕಾರಣ್, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಅಣ್ಕಾರಾ ವಿಶಿಂ ಹಾಂವ್ ತಿತ್ಲಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ಮಾಹಿತಿ ದೀಂವ್ಕ್ ಸಕ್ಷಮ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾ. ಮ್ಹಾಕಾ ಹ್ಯಾ ಟೆಕ್ನಿಕಲ್ ಗಿನ್ಯಾನಾ ಬದ್ದಲ್ ಭೋವ್ ಥೊಡಿ ಮಾಹಿತಿ ಆಸಾ. ಓ ಮ್ಹಜಿ ಮರ್ಯಾದಾಚ್ ಮ್ಹಣುಂ ಯೆತಾ. ಪೂಣ್ ಖಂಯ್ಚೀಯ್ ಭಾಸ್, ಆಯ್ಜ್ ಜರ್ ಟೆಕ್ನಿಕಲಿ ಸಕ್ಷಮ್ ಜಾಯ್ನಾ, ತರ್ ತೆ ಭಾಶೆಚೊ ವಿಕಾಸ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾಂವ್ಚೊ ನಾ. ಹೆಂ ಆಮಿ ಸಮ್ಜೊನ್ ಘೆತ್ಲ್ಯಾರ್ ಬರೆಂ. ಲೇಖಿಕ್ ಪ್ರಾ. ಸುಶಾಂತ್ ನಾಯ್ಕ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾ ತೆಂ ಮ್ಹಾಕಾ ಶೆಂಭರ್ ಟಕ್ಯಾಂನಿ ಖರೆಂ ದಿಸ್ತಾ. ತಾಂಚೊ ಹೊ ಲೇಖ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಶೆ ಖಾತಿರ್ ಖೂಬ್‌ಚ್ ಮಹತ್ವ್‌ಪೂರ್ಣ್ ಥರ್ತಾ.

'ಸಂಗಣಕಿ ಅಣ್ಕಾರಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಮುಳಾವ್ಯೊ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ಅರ್ಥಾತ್ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಅಣ್ಕಾರಾ' ಖಾತಿರ್ ಮೂಳ್ ತೀನ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ಆಸಾತ್–

1. ಭಾಶೆಚೊ ಶಬ್ದಸಂಚ್ – Language Corpus
2. ಉತ್ರಾಂಚೆ ಉಚ್ಚಾರಣೀಕ್ ಲೆಬ್ಲೀಕರಣ್ – POS Tagging with BIS Tag Set
3. ರೂಪಕಾತ್ಮಕ್ ವಿಶ್ಲೇಶಣ್ – Morphological Analysis. (ನಾಯ್ಕ್, 2017, ಪಾ. 27).

ಫುಡೆಂ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಲೇಖಾಂತ್ ಬರೊವ್ಪಿ ದೆಖಿ ದಿವ್ನ್ ಆಪ್ಲೆಂ ವಿಚಾರ್ ಮಾಂಡ್ಟಾತ್ ತೆ ವಿಶ್ಲೆಶಣ್ ಟೆಕ್ನಿಕಲಿ ವೆವಸ್ಥಿತ್ ಜಾಲಾಂ ಹಾತೂಂತ್ ಮಾತೂಯ್ ದುಬಾವ್ ನಾ. ಆಡ್ಮೆಳಿಂ ಆನಿ ಆವ್ಹಾನಾಂ ಪೆಲೂನ್‌ಚ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಕಂಪ್ಯೂಟರೀಯ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ತಲಿಂ.

ಕೊಂಕಣಿ ಮೊಗಿ ಮನ್ಶಾನ್ ಭಾಶೀಕ್ ಆನಿ ಲಿಪಿಚ್ಯಾ ವಾದಾಕ್ ಸೊಡೂನ್, ತಿಕಾ ಕಾಳಾ ಪಾಂಗ್ಡಾ ಚಲೊವ್ಪ್ ಗರ್ಜೆಚೆಂ ಥಾರ್ತಾ. ಲೇಖಿಕಾಚೆಂ ಅಭಿನಂದನ್. ಮ್ಹಾಕಾ ಏಕ್ ಪ್ರಸ್ನ್ ಪಡ್ಟಾ,

ಹಿಂದಿ-ಕೊಂಕ್ಣಿ ವಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಹಿಂದಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರೀಯ್ ಅಣ್ಕಾರ್ ಕರ್ತಾನಾ ಜರ್ ಅಸ್ಲಿಂ ವಾಕ್ಯಾಂ ಆಯ್ಲಿಂ ತರ್ ತಾಚೊ ಅಣ್ಕಾರ್ ಕಿತ್ಲೊ accurate ಜಾತಲೊ-

ಹಿಂದಿ- ಕಥಾಕಾರ್ ಪ್ರೇಮಚಂದ್ ನೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಬದ್ಲಾವ್ ಕೊ ರೆಖಾಂಕಿತ್ ಕಿಯಾ ಹೈ।

ಹಾಂಗಾ ಕಥಾಕಾರ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಥಾ ಆನಿ ಕಾದಂಬರೀಕಾರ್ ದೊನೂಯ್ ಆಸಾ, ಪೂಣ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಂತ್ ಕಥಾಕಾರ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ 'ಕಹಾನೀಕಾರ್' ಕಾಣಿ ಬರೊವ್ಪಿ ಜಾತಾ. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಅಸ್ಲ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಕಿತೆಂ ಕರ್ತಾ ಕಾಯ್? ತಶೆಂಚ್,

ಹಿಂದಿ-ಲೇಖ್ ಕೊ ಸಂಶೊಧಿತ್ ಕಿಯಾ ಗಯಾ ಹೈ? (Revised ಹೈ Research ಶಬ್ದ್ ಅಭಿಪ್ರೇತ್ ನಾ.) ತಶೆಂಚ್

ಹಿಂದಿ- ಭಾಷಾ ಕಾ ಮಾನ್ಕೀಕರಣ್ ಆವಶ್ಯಕ್ ಹೈ।

(ಕೊಂಕಣಿ ಖಾತಿರ್ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ್) ಮಶೀನಾಕ್ ಕಳ್ಳೆಲೆ ವ್ಹಯ್?

ಕೊಂಕ್ಣಿ- ತೊ ಭಾಯ್ರ್ ಪಡ್ಲೊ. - ಹ್ಯಾ ವಾಕ್ಯಾಚೊ ಅಣ್ಕಾರ್ ಜರ್ ಮರಾಠಿ ವಾ ಹಿಂದಿ ಭಾಶೆಂತ್ ಕರುಂಕ್ ಜಾಯ್ ತರ್ ಮಶೀನ್ ಅಣ್ಕಾರ್ ಕರ್ತಾನಾ ಕಿತೆಂ ಆನಿ ಕಶೆಂ ಕರ್ತಲೆ ಕಾಯ್?

ಹರ್ಶಿಂ ಪಳಯ್ಲ್ಯಾರ್ ಪುಸ್ತಕಾಚಿ ಪ್ರಸ್ತಾವನಾ ವಾಚ್ಲ್ಯಾರ್ ಭೊವ್‌ಮಾನೆಸ್ತ್ ಶಾಂತಾರಾಮ್ ವರ್ದೆ ವಾಲಾವ್ಲೀಕಾರಾನ್ ಕಂಪ್ಯೂಟರೀಯ್ ಅಣ್ಕಾರಾ ವಿಶಿಂ ಸುಂದರ್ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ್ ಮಾಂಡ್ಲ್ಯಾಂಚ್. ತಾಂಚ್ಯಾ ವಿಚಾರಾ ಪ್ರಮಾಣ್-

'ಆಮಿ ಯಂತ್ರಾನುವಾದಾಚೊ ವಿಚಾರ್ ಕರ್ತಾನಾ ಎಕ್ ಮಹತ್ವಾಚಿ ಗಜಾಲ್ ಧ್ಯಾನಾಂತ್ ಧರುಂಕ್ ಜಾಯ್ ತಿ ಹಿ, ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಮೊಖ್ ಅಣ್ಕಾರಾ ಖಾತೀರ್ ಸಂಗಣಕ್ ವಾಪ್ರಪ್ ಹಿ ಆಸಾ. ಸಂಗಣಾಕ್ ಸೊಪೆಂ ಪಡ್ಚೆಂ ಮ್ಹಣೂನ್ ಆಮಿ ಆಮ್ಚಿ ಭಾಸ್ ವಾ ತಿಚ್ಯಾ ವ್ಯಾಕರಣಾಂತ್ ಬದಲ್ ಕರ್ಚ್ಯಾಚೊ ವಿಚಾರ್ ಕರುಂಕ್ ಫಾವೊ' (ನಾಯ್ಕ್, 2017, ಪಾ. xxii).

ಎಕ್ ಗಜಾಲ್ ಮಾತ್ ಖರಿ ಕಿ ಆಯ್ಜ್ ಜರ್ ಆಮ್ಚಿ ಭಾಸ್ ಕಂಪ್ಯೂಟರಾಂತ್ ನಾ, ತರ್ ತಿ ಉರ್ತಲಿ ಕಾಯ್ ನಾ? ಹಾಚೆರ್ ಆಮಿ ವಿಚಾರ್ ಕರುಂಕ್ ಜಾಯ್. ಆಮ್ಚಿ ಭಾಸ್ ಡಿಜಿಟಲೈಝೇಶನಾಚ್ಯಾ ಮಾರ್ಗಾರ್ ಫುಡೆಂ ವಚೂಂಕ್‌ಚ್ ಜಾಯ್. ಪ್ರಾ. ಸುಶಾಂತ್ ಬರಯ್ತಾ ತಶೆಂ '....ಹೆಂ ಕಾಳಾಚೆ ಕಸವ್ಟೆರ್ ಥಾರ್ಪಾಚೆಂ ಆಸಾ' (ನಾಯ್ಕ್, 2017, ಪಾ. 35).

'ಸಂಶೋದ್‌ಸಾರ್' ಹಾಂತ್ಲೊ ದುಸ್ರೊ ಲೇಖ್ 'ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ವ್ಯಾಕರಣಾಂತ್ಲಿಂ ಆವ್ಹಾನಾಂ'ಚೆರ್ ಆಸಾ. ಹಾತೂಂತ್ ಕೊಂಕ್ಣಿತ್ಲ್ಯಾ ವ್ಯಾಕರಣಾಚೊ ವಿಚಾರ್, ಕೊಂಕಣಿ ವ್ಯಾಕರಣಾಂತ್ಲ್ಯಾ ವಿಶೇಶಣಾಂಚಿ ದೊಟ್ಟಿ ರುಪಾಂ, ಕ್ರಿಯಾಪದಾಂಚಿಂ ಧಾತೂಸಾಧಿತ್ ರುಪಾಂ, ವಿಭಿಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ್, ದುಸ್ರೆ ಆನಿ ಚವ್ಥಿ ವಿಭಿಕ್ತೀಚಿಂ ವೆಗ್ಳೆಪಣಾಂ, ಬಿಂ ಸ್ವರುಪಾಂತ್ ಪ್ರಾ. ಸುಶಾಂತ್ ಖೊಲಾಯೆನ್ ವಿಶ್ಲೆಶಣ್ ಕರ್ತಾ. ಖಿರೆಂಚ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಶಿಕ್ಷಕಾಂ ಖಾತೀರ್ ಲಗೀತ್ ಹೆಂ ಪುಸ್ತಕ್ ಖೂಪಚ್ ಮಹತ್ವ್‌ಪೂರ್ಣ್ ಥಾರ್ತಾ. ಭಾಶೆಚೊ ಉರ್ಲ್ಲೊ ವೆವ್ಹಾರ್ ಲಗೀತ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕರಪ್ ಹೆಂ ಆಯ್ಜ್ ಗರ್ಜೆಚೆಂ ಥಾರ್ತಾ. ಕಾಳಾಂತರಾನ್ ಭಾಸ್ ಬದ್ಲತಲೀಚ್ ಹೆಂ ಲಕ್ಷಾಂತ್ ಧರೂನ್ ಫಡ್ಲೆ 'ಸಾಚೆಬದ್ಧ್ ವ್ಯಾಕರಣಾಂತ್' ಬದಲ್ ಕರ್ಚೆಂಚ್ ಪಡ್ಟಲೆಂ.

ಡೊ. ರಾಜಯ್ ಪವಾರಾಂಚಿ ನಾಟ್ಯಲೇಖನ್ ಶೈಲಿ ಲೆಖಾಂತ್ ತಿಯಾತ್ರಾಚೊ ಉಲ್ಲೆಖ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾಂಚ್. ಪೂಣ್ ಪಯ್ಲ್ಯಾ ತಿಯಾತ್ರಾಚೊ ಉಲ್ಲೆಖ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಇತಿಹಾಸೀಕ್ ರುಪಾನ್ ತೆ ಬರೆಂ

ಏಕಾಚೆಂ ಕಾರಣ್ ರೆಣ್ಣ್ಯ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾಚಾಚೊ ಉಲ್ಲೇಖ್ ಜಾಲೊ. ಪೂಣ್ 'ಪಾಯ್ ತ್ರಿಯಾತಿಸ್ಚಾಚೊ' ತಶೆಂಚ್ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕನ್ನಡ್ ಲಿಪ್ಯೆಂತ್ ಜಾಕಾ 'ಕಾವ್ಯ ನಾಟಕಾಚೊ ಬಾಪೂಯ್ ಮ್ಹಣ್ತಾಂ' ಲುಯಿಸ್ ಮಸ್ಕರೇನಸ್ ತಾಂಚೊಯ್ ಉಲ್ಲೇಖ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್ ಆಶಿಲ್ಲೊ. ಸಾಹಿತ್ಯೀಕ್ ಇತಿಹಾಸ್ ಲಿಖ್ತಾನಾ, ಕೊಂಕಣಿ ಖಾತಿರ್ ಜಾರೂಯ್ ವಾವ್ರಾಂತ್ಲೊ ಇತಿಹಾಸ್ ಮಹತ್ವ್ಪೂರ್ಣ್ ಥಾರ್ತಾ. ಹೆಂ ಆಮಿ ವಿಸ್ರೊಂಕ್ ಫಾವ್ನಾ.

ಲೇಖ್ ಡೊ. ರಾಜಯ್ ಪವಾರಾಚಿ ನಾಟ್ಯ ಲೇಖನ್ ಶೈಲೀಚೆರ್ ಆಸುಂ, ಆತ್ಮಭಾನ್ ಕಾದಂಬರೀಚೆರ್ ಆಸುಂ, ಅಚ್ಛೆವ್-ಅರಣ್ಯಕಾಂಡ್, ಬಾಕೀಬಾಬಾಂಚಿ ಕವಿತಾ, (ತೀನ್ ಲೇಖ್) ಆಸ್ವಾದಕೀಯ್ ಸಮೀಕ್ಷೆಚೆರ್ ಆಧಾರೂನ್ ವೆಗ್-ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾನ್ ಲೇಖನ್ ಜಾಲಾಂ. ಜಶೆಂ ಬಾಕೀಬಾಬಾಂಚೆ ಕೊಂಕಣಿ ಕವಿತೆಂತಲೊ ವೀರ್-ರಸ್ ಆನಿ ಸಂದರ್ಭೀಕ್ ಸುಚ್ಕತಾಯ್ ವಿಶಿಂ ಪ್ರಾ. ಸುಶಾಂತ್ ಬರಯ್ತಾ ತೆಂ ಉಚೀತ್ಚ್ ದಿಸ್ತಾ–

'...ಹೆ ಸಗ್ಳೆ ಸಂದರ್ಭ್ ಜಂವ್ರ್ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಕ್ ಕಳ್ಳೆ ನಾತ್ ತಂವ್ರ್ ಕವಿತೆಚೊ ಅರ್ಥ್ ಕಳಪ್ ಶಕ್ಯ ನಾ' (ನಾಯ್ಕ್, 2017, ಪಾ. 133).

ಸಾಹಿತ್ಯೀಕ್ ಕೃತಿ ಖಂಯ್ಚೀಯ್ ಆಸುಂ, ಜೊ ಮೆರೆನ್ ವಾಚ್ಪಿ ತಾಕಾ ತಾಚ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾ ಅನುಸಾರ್ ಸಮ್ಜೊಂಕ್ ಪಾವ್ನಾ ತೊ ಮೆರೆನ್ ತೆ ಸಂಪ್ರೇಷೀತ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಜಶೆಂ

'ಫುಲಾಂತ್ ಲಿಪೊನ್ ಆಯ್ಲಾ ಭಾವಾ ತಕ್ಷಕಾಚೊ ಪಿಲೊ' ಹಾಂಗಾ ಫೂಲ್, ತಕ್ಷಕ್, ತಕ್ಷಕಾಚೊ ಪಿಲೊ...ಹ್ಯಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾಂಚೊ ಇತಿಹಾಸೀಕ್, ಸಾಮಾಜೀಕ್, ರಾಜಕೀಯ್ ಸಂದರ್ಭ್ ಘೆತ್ಲ್ಯಾರ್ಚ್ ತೆ ಕೃತೀಚೊ ಅರ್ಥ್ ಸಾಕಾರ್ ಜಾತಾ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಖಂಯ್ಚೆಯ್ ಭಾಶೆಚೆಂ ಆಸುಂ, ಆಪ್ಲೊ ಇತಿಹಾಸ್, ಭೂಗೋಲ್, ಸಮಾಜ್, ರಾಜ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹ್ಯಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾಂಚೊ ಆಧಾರ್ ಘೆವ್ನ್ ತಯಾರ್ ಜಾತಾ. ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯೀಕ್ ಇತಿಹಾಸಾ ವಿಶಿಂ ಬರಯ್ತಾನಾ ಆಮಿ ಸದ್ದಿ ಲಕ್ಷಾಂತ್ ಧರೂಂಕ್ ಜಾಯ್ ಕಿ, ಕೊಂಕಣಿ ಸಮಾಜ್ ಮುಂಬೈ, ಗೊಂಯ್, ಕರ್ನಾಟಕ್, ಕೊಚಿ, ಮಧ್ಯ ಪ್ರಾಚ್ಯ, ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ದೇಶಾನಿ ಪಾತ್ಳಿಲ್ಲೊ ಆಸಾ. ಆಪ್ಲಿ ಲಿಪಿ ವಿವಿಧತಾಯ್ ಆಮ್ಚಿ ಮರ್ಯಾದಾ ಲೆಗೀತ್ ಜಾತಾಚ್. 'ಸಂಶೊಧ್‌ಸಾರ್' ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ಬರೊವ್ಪಿ 'ಆತ್ಮಭಾನಃಅಸ್ತುರೆಚ್ಯಾ ಆತ್ಮಭಾನಾಚೊ ಪರಾಮರ್ಶ ಘೆವ್ಪಿ ಕಾದಂಬರಿ' ಹ್ಯಾ ಲೆಖಾಂತ್ ಕಾದಂಬರೆಚೊ ಇತಿಹಾಸ್ ದಿತಾ, ತಾತೂಂತ್ ಸಂವ್ಸಾರೀಕ್ ಕಾದಂಬರಿ, ಭಾರತೀಯ್ ಕಾದಂಬರಿ, ಮಾಗೀರ್ ಕೊಂಕಣಿ ಆನಿ ಮರಾಠಿ ಕಾದಂಬರೆಚೊ ಉಲ್ಲೇಖ್ ಕೆಲಾ (ನಾಯ್ಕ್, 2017, ಪಾ. 70). ಥಂಯ್ಸರ್ ಕನ್ನಡ್ ಲಿಪ್ಯೆಂತಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಕಾದಂಬರೆ ವಿಶಿಂ ಉಲ್ಲೇಖ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್ ಆಶಿಲ್ಲೊ ಕಾರಣ್ ಜೊಕೀಮ್ ಸಾಂತಾನ್ ಆಲ್ವಾರೆಸ್ ವಾ ಜೊಸಾಚಿ 'ಆಂಜೆಲ್'ಚೊ ರಚನಾ ಕಾಳ್ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಮಹಾಝುಜಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ಲೊ ಆಸಾ. 'ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ'ಚ್ಯಾ 69ವ್ಯಾ ಅಂಕಾಂತ್ ಪಾನ್ 127 ತೆ 139 ಮೆರೆನ್ 'ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಕಾನಡೀ ಲಿಪಿಂತ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕಾದಂಬರಿಂಚಿ ವಾಡಾವಳ್ – ಸುಕ್ಣ್ಯಾ ನದರ್' – ಲೇಖಿಕ್ ಡೊ. ಎಡ್ವರ್ಡ್ ನಜ್ರೆತ್– ಹ್ಯಾ ಲೆಖಾಂತ್ ಪುರಾಯ್ ಮಾಹಿತಿ ದಿಲ್ಯಾ. ಜರ್ 'ತುಳಸಿ' – ಲೇಖಿಕ್ ರವೀಂದ್ರ್ ಕೆಳೆಕಾರ್ – ಸಮಾಜೀಕ್, ಎಕ್ ಅಸ್ತುರೆಚಿ ದುರ್ದೆವಿ ಕಾಣಿ ತರ್ 'ಆಂಜೆಲ್' '1940 ವರ್ಸಾಚ್ಯಾ ಆಸ್ಪಾಸ್, ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಗ್ರಾಮೀಣ್ ಸುವಾತೆಂನಿ ಜಿಯೆವ್ನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಸಾದ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂನಿ ಸಾಡ್ಕಾರ್ ಮ್ಹಣ್ಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಚ್ಯಾ ಜಿಣ್ಯೆಚೆಂ ಪ್ರತಿಫಲನ್ ಆಂಜೆಲ್' (ನಜ್ರೆತ್, 2018).

ಪುರಾಯ್ ಲೇಖ್ ಜರ್ ವಾಚ್ಲೊ ತರ್ ಆಂಜೆಲ್ ಆನಿ ತಿಚಿ ವ್ಯಥಾ, ಕಶ್ಟಾಚಿ ಕಾಣಿ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಮುಖಾರ್ ಯೆತಾ. ಆಮ್ಕಾಂ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿ ಯೆನಾ ಹೆ ಮಾನ್ಯ. ಪೂಣ್ ಜೆಂ ಕಿತೆಂ ಆಮ್ಕಾಂ

ದೆವನಾಗರಿ ಲಿಪ್ಯೆಂತ್ ಮೆಳ್ಳ್ಯಾ ತಾಚೊ ಉಲ್ಲೆಖ್ ತರೀ ಜಾವ್ನ್ ಖೊಬ್‌ಚ್ ಗರ್ಜೆಚೆಂ ಥಾರ್ತಾ. ಇತಿಹಾಸ್, ಸಾಹಿತ್ತಿಕ್ ಇತಿಹಾಸ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಸಮಗ್ರ್ ರುಪಾನ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾರ್‌ಚ್ ಪುರಾಯ್ ಚಿತ್ರ್ ತಯಾರ್ ಜಾತಾ. ಜರ್ ಎಕಾಂಗಿ ಜಾತಾ ತರ್ ಅನರ್ಥ್ ಜಾತಾಚ್.

'ಸಂಶೊಧ್‌ಸಾರ್' ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ಪಾನ್ 82-83ಚೆರ್ ಕಶ್ಟಕರಿ ಸಮಾಜಾಚೆ ಚಿತ್ರಣಾ ಅಂತರ್ಗತ್ ಬರೊಪ್ಪಿ ಹಿಂದೀಚೆ ಕಥಾಕಾರ್ ಆನಿ ಉಪನ್ಯಾಸ್ ಪ್ರೆಮಚಂದ್‌ಜೀಚೆ ಉದಾಹರಣ್ ದಿತಾ ತೆ ಉಚೀತ್‌ಚ್ ಆಸಾ. ಪೂಣ್, ಮಾಗೀರ್ 'ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಮಾಜೀಕ್ ಕಾದಂಬರೆಚಿ ಫಾಟ್ಭೂಂಯ್' ಬರಯ್ತನಾ ಫಕತ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಿ ಕಾದಂಬರೆಚೊ ಉಲ್ಲೆಖ್ ಕರ್ತಾ. ಹಾಂಗಾ ಪರತ್ ಮರಾಠಿ, ಇಂಗ್ಲೀಶ್ ಆನಿ ಪುರ್ತುಗೆಜ್ ಕಾದಂಬರೆಚೊ ಉಲ್ಲೆಖ್ ಜಾತಾ ಪೂಣ್ ಕನ್ನಡ ಲಿಪ್ಯೆಂತಲೆ ಜೆ ಕೊಂಕಣಿ ದಾಯ್ಜ್ ಆಸಾ ತಾಚೊ ಉಲ್ಲೆಖ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾ. ಮಲ್ಯಾಳಮ್ ಲಿಪ್ಯೆಂತಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಸುದ್ದಾ ನಾ. ಹೆಂ ಪುಸ್ತಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ಶಿಕೊವ್ಪ್ಯಾ ಖಾತೀರ್ ಸಂದರ್ಭ್ ಪುಸ್ತಕ್ ಜಾವ್ನೆಂಚ್ ಕಾರಣ್ ಹ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ ತಿ ತಾಂಕ್ ಆಸಾ, ಪೂಣ್ ಚಾರೂಯ್ ವಾಟೆಚೆ ಸಂದರ್ಭ್ ತಾತೂಂತ್ ಯೆಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲೆ ನಾಂತ್. ಹೆಂ ಲಕ್ಷಾಂತ್ ಧರೂಂಕ್ ಜಾಯ್. ಕಶ್ಟಕರಿ ಸಮಾಜ್ ಆನಿ ತಾಚೆ ಚಿಂತನ್, ಹಾಂವೆಂ ಉಲ್ಲೆಖೀಲ್ಲ್ಯಾ 'ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ'-69ಂತ್ ಆಸಾ. ಹೆಂ ಲಕ್ಷಾಂತ್ ಆಸೂಂಕ್ ಜಾಯ್.

ಲೆ. ಗೋಮ್ಸಾ ಪರ್ಮಾಣೆ ಇತಿಹಾಸ್ ದಿತಾ ಥಂಯ್ ನದರ್ ಮಾರಪ್ ಪೂಣ್ ತಿತ್ಲೆಂಚ್ ಗರ್ಜೆಚೆಂ ಥಾರ್ತಾ (Gomes, 2010). ಇತಿಹಾಸ್ ದಿತಾನಾ ಜರ್ ಆಮಿ ಚುಕ್ತಾ ತರ್ ಕೊಂಕ್ಣಿಚ್ಯಾ ಮಳಾರ್ ವ್ಹಡ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ತಿಕ್ ಚೂಕ್ ಥಾರ್ತಲಿ. ಲಿಪಿ ಭೆದ್ ಆಸಾಚ್, ಪೂಣ್ ಇತಿಹಾಸೀಕ್ ಆನಿ ಸಾಹಿತ್ತಿಕ್ ಭೆದ್ ನಾಕಾಚ್ . ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿಚ್ಯಾ ತ್ಯಾಚ್ ಲೆಖಾಂತ್ ಪಾನ್ 137ಚೆರ್ ಪಿಕ್ಟರ್ ರೊಡ್ರಿಗಸಾಚ್ಯಾ ಕಾದಂಬರಿ ವಿಶಿಂ ಬರಯ್ಲ್ಯಾ –

'.....ಪಿಕ್ಟರ್ ರೊಡ್ರಿಗಸಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚೆ ಚಡ್ತಾವ್ ಪಾತ್ರ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಭೊಂವ್ತಿಚೆ. ದುಡ್ವಾದೀಕ್ ಧನಿಯಾಂಚ್ಯಾ, ಸಾವ್ಕರಾಂಚ್ಯಾ ಹಾತಾಂಖಾಲ್ ಅನ್ಯಾಯ್ ಭೊಗ್ತೆಲ್ಯಾಂಚೆ ಸಂಕಟ್ ದೊಳ್ಯಾಂಕ್ ದಿಸ್ತಾ ತಶೆಂ ತೊ ಬರಯ್ತಾಲೊ ಆನಿ ಅನ್ಯಾಯ್ ಕೆಲ್ಯಾಂಚಿ ಹ್ಯಾಚ್ ಸಂಸಾರಾಂತ್ ನೀತ್ ಜಾತಾ ಅಶೆಂ ತಾಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಪಿವರ್ ಆಸ್ತಾಲೊ' (ನಜ್ರೆತ್, 2018).

ಎಕ್ ಗಜಾಲ್ ಮಾತ್ ಖರಿ ಕಿ ಪುಂಡಲೀಕ್ ಬಾಬಾಂಚಿ 'ಅಚ್ಛೆವ್' ಕಾದಂಬರಿ ಆಸುಂ ಕಿ. ಮಹಾಬಳೆಶ್ವರ್ ಸೈಲಾಂಚಿ 'ಅರಣ್ಯಕಾಂಡ್' ಕಶ್ಟಕರಿ ಸಮಾಜಾ ವಿಶಿಂ ಚಿತ್ರಣ್ ದಿತಾ. ಅಚ್ಛೆವ್ ಕಾದಂಬರಿ ಮಿನಾ ಖಿಣೀಚೆ ವಿಖಾಳ್ ಸತ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಮುಖಾರ್ ಮಾಂಡ್ತಾ. ಆಯ್ಜ್ ಆಮಿ ತಾಚಿ ವಿಖಾಳ್ ಫಳಾಂ ಭೊಗ್ತಾಚ್. ಧರ್ತರೆಮಾಯೆಕ್ ಖಿಣೂನ್ ಖಿಣೂನ್ ಮನ್ಶ್ಯಾನ್ ರಕ್ತಬಂಬಾಳ್ ಕೆಲ್ಯಾ. ಅರಣ್ಯಕಾಂಡ್ ಕಾದಂಬರಿ 'ಪರ್ಕೆ ಮಾತ್ಯೆಂತ್ ಆಪ್ಲಿಂ ಪಾಳಾಂ ಮುಳಾಂ ಸೊದೀತ್ ಗಾಂವಾಂತ್ಲ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ರಿಣಾಚೆ ಜು ಮಾನೆರ್ ದವ್ರೂನ್ ಜಗ್ಚಿ ಎಕಾ ಪೊಂವ್ಯಾಚಿ ವ್ಯಥಾ ಹಾತೂಂತ್ ಚಿತ್ರೀತ್ ಜಾಲ್ಯಾ' (ನಾಯ್ಕ್, 2017, ಪಾ. 91).

ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಿ ದೆವನಾಗರಿ ಲಿಪ್ಯೆಂತಲಿ ಕಾದಂಬರಿ ಅಂತರ್ಗತ್ ಹ್ಯೊ ದೊನೂಯ್ ಕಾದಂಬರ್ಯೊ ಆಪ್-ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಆಶ್ಯಂ ಸಂದರ್ಭಾನ್ ಆಪ್ಲಿ ಶೈಲಿ ವಾಪ್ರೂನ್ ಸಾಹಿತ್ತಿಕ್ ಕೃತೀಕ್ ಆಕಾರ್ ದಿತಾ. ಪುಂಡಲೀಕ್ ನಾಯ್ಕ್ ಕವಿತಾ ಬರೊಂವ್, ನಾಟಕ್, ನಪ್ಲಿಕಾ ವಾ ಕಾದಂಬರಿ, ಪೂಣ್ ತಾಂಚಿ ಲಿಖ್ಣಿ ಕಶ್ಟಕರಿ ಸಮಾಜಾ ವಿಶಿಂ, ತಾಂಚ್ಯಾ ಪ್ರಸ್ನಾಂಕ್ ಸಹೃದಯತಾಯೆನ್ ಚಿತ್ರಾಯ್ತಾ. ಲೊಕಾಂಕ್ ಜಾಗಯ್ತಾ. 'ಸಂಶೊಧ್‌ಸಾರ್' ಪುಸ್ತಕ್ ಎಕ್ ಸಂದರ್ಭ್ ಪುಸ್ತಕ್ ರುಪಾನ್ ಸಫಳ್ ಆಸಾ. ಪ್ರಾ. ಸುಶಾಂತ್ ನಾಯ್ಕಾಂಚೆ ಅಭಿನಂದನ್.

ಘಡಾಂತ್ ಸರ್. ಏಕ್ ನಿಮ್ಣೊ ಪ್ರಸ್ನ್ - ಸಂಶೋಧ್‌ಸಾರ್ ಹಾತೂಂತ್ 'ಶೋಧ್' ಆಸ್ತಾನಾ 'ಸೊದ್' ಕಿತ್ಯಾಕ್?

(ಮೂಳ್ ದೇವ್‌ನಾಗರೀಚೆಂ ಲೇಖನ್ ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಕ್ ಲಿಪ್ಯಂತರ್ ಕೆಲಾಂ.)

ಆದರಾವಳ್:

Gomes, O. (2010). *Konkani literature in Roman script*. Dalgado Konkani Akademi.

ನಜ್ರೆತ್, ಡಿ. (2018). ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಕಾನಡೀ ಲಿಪಿಂತ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಕಾದಂಬರಿಂಚಿ ವಾಡಾವಳ್–ಸುಕ್ಷ್ಮ ನದರ್. *ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ, 69*, 127–139.

ನಾಯ್ಕ್, ಎಸ್. (2017). ಸಂಶೋಧಸಾರ್. ಆರ್. ಜಿ. ಪ್ರಕಾಶನ್.

*(**ಡೊ। ಚಂದ್ರಲೇಖಾ ಡಿ'ಸೋಜಾ** ಗೋಂಯ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ ವಿಭಾಗಾಚಿ ರೀಡರ್ ತಸಿ ಮುಖೆಲಿ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲ್ಲಿ. ತಿಣೆ ಸಂಸೊದ್ ಲೇಖನಾಂಚೊ ಸಂಗ್ರಹ್, ಕಾದಂಬರಿ ಪರ್ಗಟ್ ಕೆಲ್ಯಾತ್. ತಿಚೆಂ ಸಂಸೊದ್ ಲೇಖನಾಂ ಕೊಂಕ್ಣಿ, ಹಿಂದಿ ತಶೆಂ ಮರಾಠಿಂತ್ ಛಾಪ್ಯ್ ಜಾಲ್ಯಾಂತ್. ಗೊಂಯಾಂತ್ ತಿಚಿ ವಸ್ತಿ.)*

एम.जे.ई.एस. जर्नल आफ

अमर कोंकणी

ಎಮ್‌ಜೆಇಎಸ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್

ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ

ESTD : 1880

MJES JOURNAL OF AMAR KONKANI

Biannual Journal of Konkani Research

Vol: 1 Issue: 2 January 2023. Annual Subscription Rs. 300/-

Title Code No.: KARKON00070

एम.जे.ई.एस. जर्नल ऑफ़

अमर कोंकणी

पुसतक:1 अंको:2 जनवरी 2023. संको: 78

रेक्टर:

फा। मेलवीन जोसेफ पिंटो, जे.स.

प्रांशुपाल:

दो। फा। प्रवीण मार्टीस,

संपादक/निरदेशक:

दो। फा। मेलवीन एस. पिंटो, जे.स.

संपादकीय सलहा मंडळी

श्रीमती फ्लोरा कास्तेलीन । श्री जोकिम पिंटो । कू। डेलविटा वेगस

प्रगटनार

दो। फा। प्रवीण मार्टीस, जे.स. कोंकणी संसथो,
सां. लुवीस महाविद्यालय (स्वायत्त)
मंगळूर – 575 003

Printed at: Assisi Press, Jail Road, Mangalore - 575 003
DTP & Designed by: Smt. Chandrakala

Phone: 0824-2007394, WhatsApp: 94815 27394.
Website: www.amarkonkani.com
E-mail: instituteofkonkani@staloysius.edu.in

एमजेईस जर्नल आफ
अमर कोंकणी

मांडावळ

भाशे वाडावळेंत संसोदाची गर्ज

एक्ये भाशेच्ये वाडावळेंत संसोधाचो महत्व आनी पात्रा विशीं सबार पावटीं सवालां उबजाल्लीं आसात. एक्ये भाशेच्या वाडावळेक प्रमूक जावन ती भास उलोंवचे मनीस, त्ये भाशेंत साहित्य रच्चे व्यक्ती आनी त्ये भाशेच्या विवीध स्तरांचेर संसोध कर्चे संसोधकार आसल्यार मात्र ती भास जिवाळ उर्ता म्हण सांग्येत. ह्या तीन आयामांक आन्येक आधुनीक आयाम आमी सेर्सिजे पडता: आज एक भास डिजिटल माद्यमांतयी आसाजे जाल्ली अनिवाऱ्यता आसा आनी अशें आसल्यार मात्र ती जिवाळ उरोंक साध्य. आयचे परिस्थितेंत इंगलिषा तसली भास सबार इतर ल्हान ल्हान भासांक गिळून आसा म्हळ्ळें सर्वांक कळीत आसोंक जाय जाल्ली संगत. इतर भाशेंक नातल्ली अनकूलता इंगलिशा तसल्या थोड्याच भासांक आसा म्हळ्ळेंयी सत.

मनशा संतत ह्ये भुमीर जल्मोन वाडोन येताना, मनीस विवीध संकेतां द्वारीं संवहन करुंक लागलो. मनशान रचल्लें संकीर्ण संकेता संवहन म्हळ्यार भास. तेंयी विवीध व्यक्तिंनी विवीध रितिंची भास रचली. मुळान भास एक संकेत संवहनंच सय. तरिपूण सबार लोक असली संकीर्ण संकेत संवहन शिकोनंच वेताना तें संकेत संवहन विकसीत जावनंच वेता. अशें विकसीत जावंक पाटीं पडची भास चड काळ बाळवाना म्हळ्ळेंयी इतिहास आमकां सांगोन दिता.

सुर्वेर मनशान भास फकत उलोंवची आसल्ली. तशें म्हळ्यार उलोंवपा द्वारीं उलयिल्लें, आनी विशेस कर्न अन्मोल म्हणचे तसलें उलोवप, सांगणी इत्यादी ताणें/तिणें जिकून धह्रुंक आसल्लें. अशें उदेवन आयलें जानपद वा लोकवेद. बर्पा संवहन आरंभ जांवचे आदीं मनशान चिंतुंक जायना तितलें अपूर्व भाशे गिन्यान तशेंच भाशे वापार आनी क्रमेण लोकवेद जिकून धरलें मात्र न्हय शेंभरांनी वर्सां तें एका संतते थावन आन्येका संततेक वर्गांतर कर्नंच मनीस आयलो.

बर्पा संवहन सुरू जाल्या उपरांत, उलयिल्लें मात्र न्हय आसतां, क्रियात्मक रितीं रचल्लें संवहन आनां बर्पांत हाडन खंयसर पुणी जोगासणेन पुंजोंवचें साध्य जालें. ह्ये द्वारीं भाशेक आनी भाशे वाडावळेक चडीत घटाय मेळ्ळी. पूण मनशाच्या उडासाक वा जिकून धर्च्ये कालेतीक कांय थोडें बादक जालें म्हळ्यार चूक जांवचिना.

त्या उपरांत सुमार 15व्या शतमानांत आविषकार जालें प्रिंटिंग प्रेस. प्रेस आयल्या उपरांत संवहनाक आनिकी चडीत बळ मेळ्ळें. आतां चडीत मापान भाशे संवहन उबजवंक साध्य जालें मात्र न्हय तें विवीध जाग्यांनी संग्रह कर्न दवर्चें आनी त्याच मापान देशांक आनी विदेशांक पावीत कर्चेंयी साध्य जालें. भाशे संवहना लग्ती हें

तेदोळच्या काळा म्हणासर एक व्हड क्रांतीच म्हण लेकिजय. पूण हाच्ये द्वारीं मनशा गिन्यानाक आनी जिकून दवर्चे सत्तेक आनिकी चडीत मार पडलो खंडीत. बूक प्रिंट कर्न ते कांय थोडो तेंप सांबाळन दवरुंक साध्य तर, कित्या खातीर तांतलें सर्व आपणान उडासांत दवरिजे, जिकून धरिजे म्हळ्ळी बेफिकिराय मनशा थंय आयली तर ती त्या संदर्भाच्या विग्यानाच्या आविषकाराचो एक वायट परिणाम म्हणंच सांग्येत.

पूण मुकार विसाव्या शतमानांत हाच्याकी मारेकार परिणाम पडचे तसलें विग्यान आनी तंत्रग्यान येतलें म्हण 15-16व्या शतमानांत कोणेंयी चिंतल्लें आसचेंना. कंप्यूटर तंत्रग्यान आयल्या उपरांत मनशाची ओट्टारे गिन्याना कालेतच बदलून आयल्या. आतां उडासांत दवर्चे बोवच उणें जावन येवन आसा. तांतल्या तांतुंयी, मोबायल आयल्या उपरांत मेजून पांच फोन नंबरांयी आमी उडासांत दवरिनांव. थोडे पावटीं हें इतलें अतिरेकाक पावतागी, स्वत: आपणाचेंच मोबायल नंबर थोड्यांक उडासांत उराना. तशें म्हळ्यार आज काल उडासांक चडीत मोल ना म्हण जालें. आज सर्व क्षणीक आनी थोडोच तेंप उर्च्ये तसलें मात्र मनशाक खायसगी म्हळ्ळो दुबाव येता. त्या तेकीद मनशान एका तेंपार आमोलीक म्हण चिंत ल्लीं मौल्यां आज सुमार म्हण दिसतीत. त्ये दिशेन नैतिकता आज फकत वैयुक्तीक जाल्या आसतां एका जनांगाक बांदची नैतिकता क्रमेण आकेर जावन येवनंच आसा.

तशें म्हण ह्या सर्वा द्वारीं भाशेच्ये वाडावळेक आनी उदर्गतेक बरें जावंक ना म्हण न्हय. खंडीत बरें जालां. आज एक भास डिजिटल माध्यमांत ना तर खंडीत त्या भाशेची वाडावळ साध्य ना. पाटल्या वर्सा कोंकणियी गूगल डिजिटल माध्यमाक पावली ती धादोसकाय सर्व कोंकणी लोकाची. तशें म्हण, कोंकणी उलोंवचो आनी कोंकणेंत साहित्य रच्यांचो संखो उणो जावन येता ती वाडावळ कोंकणी भाशेच्या फुडारा लग्ती खंडीत हुसक्याची.

ह्या सर्वा मधें भास आनी संसकृते लग्ती संसोध कितल्या गर्जेचो आनी कोण तो खायस कर्ता आनी कोणाक तो उपकार्ता – इत्यादी सबार सवालां ऊटल्ल्यांत कांय मिसतेर ना. आसट्रीयाची समाज शासत्रज्ञ रोयन कोर्नेल हिणें संसोधा विशीं सांगल्लें हांगा वासतवीक म्हण भोग्ता: “Research is something that everyone can do, and everyone ought to do. It is simply collecting information and thinking systematically about it.” (संसोध कोणेंयी कऱ्येत आनी सकटांनी करिजे. संसोध म्हळ्यार माहेत सांगाता घाल्ची आनी व्यवस्थीत रितीं सांगाता घाल्ल्या माहेती विशीं चिंतचें). तशें म्हळ्यार संसोध हर एका संग्ती विशीं करिजे जाल्लें काम. एक्ये रितीं पळेंवचें तर, आमी कर्च्या प्रती कामा विशीं कांय इल्ली पाटपडद्याची माहेत आरांवचें काम आमी जरूर करिजे. एकादवेळा आमी खंयचियी खबर आयकाली, ती सत गी फटगी म्हण समजोंक कांय इल्लो संसोध करिजे जाल्ली अनिवाऱ्यता आज जरूर आसा. आयच्या ह्या फटकीऱ्या वदऱ्यांच्या काळार, आनी फेक निवस वातावरणांत

आमी असलो संसोध करिनांव तर निजाकी फटवोन पडतेल्यांव मात्र न्हय त्ये वर्वी हेराक तितलेंच वायट कर्तल्यांव. इतलें मात्र न्हय आसतां, हर एक संसोध, जांव तो ल्हान वा व्हड, हर एका कामाक एक वृत्तिपरता आनी जडाय हाडन दिता म्हळ्यार चूक जांवचिना. मुकारून, संसोधाद्वारीं हर एक व्यक्ती प्रामाणीक रितीं व्यक्तिनिषट (subjective) वसतुनिषट (objective) जांवचें खंडीत साध्य.

भाशे आनी संसकते संदर्भार संसोध चडीत गर्जेचो कित्याकगी म्हळ्यार ह्ये द्वारीं मात्र भास आनी संसकतेची आधुनीक गर्ज कितें आनी कसल्या प्रेतनां द्वारीं भास आनी संसकती आनिकी चडीत फळाभरीत करून मुकल्ये पिळगेक वर्गावण कऱ्येत इत्यादी संसोधा मारिफात मात्र समजोंक साध्य. कोंकणेच्या संदर्भीं हें आनिकी चडीत गर्जेचें, कित्याक कोंकणेक हेर थोड्या प्रमूक भाशेंक आसचे तसली अनकूलता ना. तशें जाल्ल्यान कोंकणी भाशेची वाडावळ जायजे तर, त्या प्रकार साहित्य रचन जायजे मात्र न्हय संसोधयी जायजे. निराशेची संगत म्हळ्यार कोंकणेंत असल्या संकीर्ण संसोध काऱ्याची कृषी मसतू उणी आसा. ती भर्ती कर्चें कांय थोडें काम 'अमर कोंकणी' जर्नल करूनंच आसा म्हणची तृप्ती आमची.

प्रसतूत अंक्यांत विवीध विशयांचेर सादर केल्लीं तीन संसोध लेखनां आनी एक पुसतक विमर्सो आसा. कानडी लिपिंतल्या कोंकणी साहित्याचेर झळक मार्चें एक लेखन, कानडी लिपिंतल्या भर्पूर साहित्याक एकोडें पळेवन तें विकसीत जाल्लो इतिहास अवलोकन कर्ता. कोंकणेच्या फुडारा विशीं चिंतप आटंवचें लेखन नवीं चिंत्यां कोंकणी लोका मुकार दवर त्ये दिशीं कोंकणेच्या फुडाराक नवी दिशा कशी हाड्येत म्हळ्ळो तर्क कर्ता. करावळेंतल्या भाशेंक आनी पत्रिकोद्यमाक मिशनरिंनी दिल्ली देणगी विवरांवचें लेखन, मिशनरिंची मूळभूत आसक्त लोकाक कन्वडतर कर्चें आसल्ली तरी, हांगाच्या तुळ्, कोंकणी भाशेंचेर तांकां विशेस आसक्त आसल्ली तें संसोधा द्वारीं नेरायता. अमर कोंकणी जर्नलाक चडीत संसोदकारांची गर्ज आसा. सां. लुवीस कोंकणी संस्थ्यान चलवन वर्च्या पद्युत्तर डिपलोमा कोर्सांत एक पेपर संसोधाचेंच आसोन, संसोधाचें काम कशें कर्चें म्हळ्ळें शिकचें खंडीत साध्य. कोंकणेंत आनिकी चडीत संसोधकार उदेवन येंवदीत, हीच आमची आशा.

– मेलवीन एस. पिंटो, जे.स.

कोंकणी भास आनी लिपी – नवे नदरेन

फा। जेसन पींत

सारांश

कोंकणिची विशिश्टता म्हळ्यार ही भास विवीध धर्माच्या लोकाची मांय भास तशेंच विवीध लिप्येंनी बरवन आसची भास आनी विवीद राज्यांनी शिंपडोन आसची भास. तरिकी कोंकणी उलयतेल्या मदल्या एकवटाक कोंकणिच्यो हो विशिश्टताच समस्स्यांच्यो जाल्यात म्हण्येत. मुकेल जावन कोंकणेच्या अभिवृद्धे खातीर वावुर्तेल्यांक. भारतांत एका वर्नी चड लिपियो वापार्चो जायत्यो भासो आसात. हांचे पयकी कोंकणेक येदोळच लिप्यांतर कर्चें सोफ्टवेर फावो जालां, तरी ह्या भाशेचें प्रमाणिकरण जायनातल्ले वर्वीं हाचो उत्तीम रितिचो वापार जायना मात्र न्हय भाशे भितरल्या गोंदोळाक लागोन ह्या सोफ्टवेराचे परिषकंत आवृत्ती अजून तयार जावना. कोंकणी भाशेच्या उज्वल भविश्या खातीर भाशेच्या प्रमाणिकरणाचो वावर भोवच चड गर्जेचो म्हळ्ळें ही भास उलयतेल्यांक आनी ह्या भाशेच्या अभिवृद्धे खातीर वावुर्तेल्यांक कळीत आसचोच विचार तरी, ह्या समस्स्याक परिहार साद्यगी म्हळ्ळें सवाल उडंवच्या संगीं परिहाराक थोडे संपे उपाय दिंवचें लेखन हें.

सार सब्दः प्रमाणीकरण, लिपीवाद, बोलीवाद, एकरूपी कोंकणी

पूर्व पीठिका

1939 वर्सा पयली कोंकणी बसका कारवारांत भरिल्ली. हें 2022 वर्स. हे गजालीक सुमार अंयशीं वर्सां भरतात. स्वातंत्रताये आदीं फिरंगी सत्ते खाल आमी वेळगीं आशिल्लीं– पुर्तुगेज जांव, ब्रिटीश जांव – आजुनूय, स्वातंत्रताये उपरांत आमी वेगळींच आसांव. आमच्या कोंकणी लोकां मदें एकवट ना, कोंकणी भाशेचो फुडार घट दिसना.

आख्खो कोंकणी लोक एकाच राज्यांत ना. आमचो आंकडोय भोव उणो. अदमासान आमी फकत पंचवीस लाख कोंकणी लोक, भारताच्या चार राज्यांनी जियेतांव आनी हांगा पाळां मुळां आशिल्लीं परगांवांतूय आसात. फुडले पिळगेक आपली कोंकणी अस्मिताय राखूंक/ सांबाळूंक आमी कितें येवजिलां? आमचे मदें एकवट घडटलो काय? आमकां एकवट जाय वा नाका? असलीं साबार प्रस्नां आमच्या कोंकणी समाजा मुखार आसात. कोंकणी भास आनी लिपी: नवे नदरेन, ह्या म्हज्या उलोवपांत/ बरोवपांत असलेच कांय प्रस्न/ सवालां हांव हाताळूंक सोदतां.

हाका दोन वांटे आसात

1. कोंकणी मुखार आसचे प्रश्न – लिपीवाद, प्रमाणीकरण
2. फुडाराची नदर

1. कोंकणी मुखार आसचे प्रस्न – लिपीवाद आनी प्रमाणीकरण

लिपी आनी बोलीवाद, जाका संबंदीत प्रमाणीकरण (standardisation) आसा, हे दोन विशय हांवें हांगा सांगाता घेतल्यात. कारण, कोंकणी समाजांत एकाक लागून एक आसा. जातीची आनी धर्माची बोली आसा म्हळ्ळें कांय जणांचें चिंतप आसा. पूण तें चुकीचें. विज्ञानीक रितीन तें पळेताना, आमकां हें स्पश्ट जाता. हेर भासांचो चडांत चड लोक आपल्याच एका भाशीक राज्यांत वसती करून आसा. पूण कोंकणी लोकाचें अशें ना. हाकाच लागून 'कोंकणीपण' (Konkaniness) म्हळ्ळें तत्व आमच्यांत ना. आमी पयलीं गोंयकार आनी मंगळूरकार, हिंदू आनी क्रिस्तांव, सारस्वत आनी दैवज्ञ म्हण जियेतांव. 'हांव कोण? हांव कोंकणी' अशी अस्मिताय आमचे मदें घडलीच ना. भारतांत खंयच्याय लोका मदें गेल्यार तो लोक आपले भाशे वरवीं आपणाची वळख सांगता. भारता भायर स ते आट शेकड्यां आदीं भायर वसती करून आशिल्लो तमीळ लोक सयत आपणाक तमीळ म्हण सांगता. मागीर आमी कोंकणी फाटीं कित्याक?

1.1 कोंकणी – एक भास (इतिहासाचे नदरेन)

सुमार आठव्या शेकड्यांत कोंकणी ही एक विंगड भास म्हण जल्माक आयली. पशासनी, सौराशनी प्रकृत जी मागीर महाराषट्री प्रकृतांत रुपीत जाली, हांचे थावन कोंकणी जल्माक आयली. मागीर कन्नड, तुर्की, अरबी, मराठी आनी पुर्तुगेज भाशिकांच्या शेका खाल ती फुल्ली. थळाव्या आदिवाशी लोकांचीय उतरावळ तिच्यांत आसपावल्या. आमचे कडे पुरावे आशिल्ले परमाणें, सुरवेच्या पुर्तुगेजांच्या शेका खाल क्रिस्ती धर्मप्रचारकांनी आनी कांय थळाव्या कोंकणी मनशांनी कोंकणी बरपावळ रचली. ही पोरणी कोंकणी, गोंयां भायर कर्नाटकांत आनी केराळांत राबितो करतल्या सारस्वतांचे कोंकणी बोलयेक चड लागीं. तशेंच गोंयांत, साश्टी वाठारांत तिची कांय रुपां आजुनूय घोळटात. इंक्विजिसांवा उपरांत (कोंकणी भाशेचेर चेंपण घाल्ली) जी कोंकणी बरपावळ आमकां मेळटा ती मध्यकालीन कोंकणी बरपावळ, जी पोरणे कोंकणीक आनी आयचे आधुनीक कोंकणीक एक सांकव. विसाव्या शेंकड्याचे सुरवारेक आधुनीक कोंकणी ग्रांथीक रुपार आयली (सरदेसाय, 2003, पा. 182).

ह्याच काळांत, गोंयांतूच तिच्या अस्तित्वाचेर प्रस्न उदेलो – ती मराठीची बोली. पूण सगळ्या वादळांक फूड करून 1975 वर्सा तिका एक स्वातंत्र भास म्हण भारतीय साहित्य आकादमीची मान्यताय मेळ्ळी. 1987 वर्सा ती गोंयची राज भास जाली आनी 1992 वर्सा तिका संविधानीक मान्यताय मेळ्ळी. तशेंच केरळांत (1972) आनी कर्नाटकांत (2006) कोंकणी शिकपाक संद मेळ्ळी. आज लिपीवाद आनी बोलीवाद, प्रमाणीकरण (standardisation) म्हण कोंकणी समाज दुसपटला (Prabhu, 2005, p. 10).

प्रमाणीकरण (standarisation) आनी एकरूपपण (dialect levelling) एके भाशेक

लागू जांवच्यो दोन लागशिल्यो गजाली. हांचे मदें एक खाशेलो संबंद आसा. इतिहासीक, धार्मीक वा राजकीय कारणांक लागून एक भाशीक समाज अमकीच एक बली, ते भाशेची प्रमाण बोली (standard variety) म्हण थारायना. तीच बोली पाठ्यपुस्तकांनी वापरतात. आधुनीक काळांत एके भाशीक आकादमी वरवीं वा कांय पावटीं एकाच मनशाच्या खळमीत नाशिल्ल्या वावरान भाशेचें प्रमाणीकरण जाल्लें आमकां पळेंवक मेळटा.

1.2 भास आनी बली

मनीस उलयता, ती एके तरेची भास. पूण ग्रांथीक रुपार ती भास बरयताना, तो एके थारावीक रितीन ती बरयता. देखून भास आनी बोली मदें फरक आसा. समाजांत एके भाशेक बोलये परस चड मान आसा. बोली एके भाशेचो भोवरुपी (diverse) प्रकार. राजकी आनी इतिहासीक कारणांक लागून एके भाशेक भास म्हण रूप मेळटा. देखीक दक्षीण लंडनाची इंग्लीश बोली, जी थंयच्या राजघराण्याची भास. हीच 'इंग्लीश भास' वा 'राणयेची भास' (Queen's English) म्हण विस्तारली (नायक, 2003). कोंकणीच्यो लेगून कांय बोलयो ग्रांथीक रुपार वयर सरल्यो.

1.3 कोंकणी बोलयो आनी लिपयो

धर्म, जात आनी वाठारा परमाणें कोंकणी बोलयो आनी लिपयो घोळटात. पूण ग्रांथीक रुपार आसच्यो चार मुखेल बोलयो आनी तीन लिपयो अश्यो:

1. शिक्षणीक आनी प्रशासनाच्या पांवड्यार गोंयांत वापरची अंत्रुजी कोंकणी, जी देवनागरी लिपयेंत बरयतात.

2. गोंयच्या क्रिस्तांवांनी आपल्या धार्मीक कार्यावळींनी वापरची बार्देशी कोंकणी, जी रोमी लिपयेंत बरयतात.

3. मंगळुरांत आनी मंगळूर भोंवतीं आशिल्ल्या क्रिस्तांवांनी आपल्या धार्मीक कार्यावळींनी वापरची मंगळुरी कोंकणी, जी कानडी लिपयेंत बरयतात.

4. कर्नाटकाचे करावळी वाठारांत सारस्वतांनी आपले समाजीक आनी धार्मीक कार्यावळींनी वापरची GSB कोंकणी / कोडियाळी बोली, जी देवनागरी आनी कानडी लिपयांनी बरयतात (Naik, 2013, p. 11).

पयल्या तीन ग्रांथीक बोलयां मदें जायतें सारकेपण आसा. ह्या चार मुखेल कोंकणी बोलयां मदें एकरूपपण हाडिल्लें जाल्यार कोंकणी भाशेचें आनी आमच्या समाजाचें चित्र आज वेगळेंच आसतें. कोच्ची आनी मंगळुरची GSB बोली एक विशेश बोली. जी आज फकत उलोवपांत उरल्या. पाठ्यपुस्तकां हेर बोलयांनी आसात. तिचें खास लक्षण आसा. देखीक, ती हसति, ती पालि. देखून, आधुनीक कोंकणींत ती हस्त आनी ती पाल जाता. एकु चेल्लो, एकि चेल्ली, एकं घरं. लिंग वळखूंक कश्ट जाय नांत. आतां अंत्रुजी प्रमाण आपणायल्यार आमचें हांगा कितें? मुखार कितें करूं येता?

पयलें, एके भाशेक एक लिपी आसल्यार कसलो फायदो तें पळेंवयां.

1.4 एक लिपी आसल्यार फायदो

एक लिपी आसल्यार ते भाशेचे नेम आनी व्याकरण शिकूंक सोंपें जाता. हेर बोलयांचीं उतरां आनी रुपां ग्रांथीक रुपार आसपांवक जातात. एके भाशेचे समग्र वाडावळी खातीर ह्यो तिनूय गजाली म्हत्वाच्यो. हांतूं दुबावूच ना. चंद्राक मारल्यार इंद्राक लागता खंय! कोंकणी संवसारांतूय अशेंच घडलां. कोंकणी उलवप्यां मदें आनी बरोवप्यां मदें एक घुसपावणी निर्माण जाल्या. एके वाटेन हिंदी तसली राष्ट्रीय भास आसा (कांय मळार ती भारताची राष्ट्र भास लेगून), जाची लिपी देवनागरी म्हण ताणीं आपणायल्या. दुसरे वाटेन इंग्लीश तसली आंतरराष्ट्रीय भास आसा, जाची लिपी रोमी. म्हणटच देशभर आनी संवसारभर चडांत चड लोकांक रोमी आनी देवनागरी लिपी कळीत आसा. कोंकणी ह्या दोनूय लिपयांनी बरयतात. देवनागरी आनी रोमी लिपयांची सर कानडी लिपयेशीं केल्यार, कानडी लिपयेंत चडांत चड साहित्य, पर्गट तशेंच डिजिटल साहित्य आसा. पूण ती लिपी फकत कर्नाटक पुर्तीच उपकारता. कर्नाटकाची नवी कोंकणी पिळगी कर्नाटकांतूच ती लिपी फुडें व्हरतले काय म्हळ्ळो दुबाब (पालेकार, 2003, पा. 95).

कांय कोंकणी समाजांनी सात्तताय नासताना कोंकणी भुरगीं कोंकणी थावन पयस वेतात. देखीक, मंगळुरी कोंकणी मुळाचीं भुरगीं मुंबय आनी खाडी प्रदेशांनी (गल्फ) राबितो करतात. तांच्या आवय बापांयक कानडी लिपी कळीत आसा. तीच लिपी कोंकणी खातीर वापरून तीं तांचें बरोवप आनी वाचप करतात. पूण भुरग्यांक ती लिपी येनासल्यान कोंकणी थावन तीं पयस पयस वेतात. पूण त्याच कर्नाटकांत तमीळ भुरग्यांचें तशें जायना. कर्नाटकांत आनी भारता भायर श्रीलंका, मलेशिया आनी इंडोनेशियांत, 700 वर्सां वयर वसती करून आसच्या तमीळ लोकांनी तमीळ भाशे खातीर एकूच लिपी दवरल्या. तमीळ संस्थे (तमीळ नाडू भायर) क्रियाळ रुपान तांच्या लोकांक तमीळ शिकयतात आनी कार्यावळी मांडून हाडटात. जात, धर्म आनी प्रांताची गड तांकां लागना.

आदले भाशीक खानेसुमारींत (लोक गणती) कोंकणी लोकां मुखार एक भिरांकूळ सत उगडापें जालें. कोंकणी लोकाचो आंकडो देंवतेर आसा. ताकाच संबंदीत जायतो तेंप कोंकणी संवसारांत राज केल्ल्या कांय कोंकणी नेमाळ्यांच्या मरणाची खबरूय आयकूंक मेळ्ळी. गोंयचो आवाज, कुटम बंद पडलां. रिवायवल मोडा थावन थेट आमी सर्वायवल मोडाचेर येवन पावले. आशिल्ल्या कोंकणी नेमाळ्यांचेरूय दुकळ आयला. नेमाळ्यांक बरोवपी मेळनांत. त्या नेमाळ्यांनी संपादकूच जीव आनी आत्मो. तो भायर पडल्यार, नेमाळेंच मरता. म्हणटना एक सातत्ताय ना. संपादन संवस्कारा (editorial work) विशीं 'भांगर भूंय' दिसाळ्याचेरूय जायती भासाभास जाल्ली. आख्ख्या कोंकणी संवसारांत, खंयचेय लिपयेंत भुरग्यां खातीर आनी तरनाट्यां खातीर एकूय नेमाळें ना.

कांय कोंकणी वाठारांनी जायतें कोंकणी साहित्य निर्माण जाता. पूण लिपयेचे आडकळीक लागून बरयणारांक मान ना आनी वाचप्यांक ती लिपी कळीत नासल्यान ताचीं बरपां वाचूंक साध्य ना. लिपी लिपी करून आमी आमची बि. पी. वाडयल्या शिवाय, ह्या समस्याचो परिहार आजून सोदूंक ना. डिजिटल रुपार थोडो भोव वावर जाता. ताचे वयल्यान एकेच लिपयेंत वेवेगळे नरेची बरपा रीत. हाका लागून वाचप्यांक आनी नव्या बरोवप्यांक कश्ट. बरोवपीच/

साहित्यकारूच मुळावें व्याकरण आनी प्रमाण बरोवप नेणांत. फकांडां कशीं! कारण एक बरयणार ते भाशेचो फुडारी आनी ताकाच आपले भाशे विशीं कळीत नां!

आमी आदलें साहित्य जायतें पुंजयलां. पूण आतां वाचपीच मेळनांत. गोंयांत सारस्वत आनी क्रिस्तांव समाज कोंकणी वाटेन आसा. पूण इतिहासीक आनी समाजीक कारणांक लागून बहुजन समाज आजुनूय मराठी साहित्य पसंद करता. मराठी भाशे खातीर गोंयच्या मराठी साहित्यकारांक गोंयांत तशेंच महाराष्ट्रांत रसीक आसात. कर्नाटकांत क्रिस्तांव समाज धार्मीक मळार कोंकणी वापरता. ती कोंकणी फकत तांच्याच लोकां मदें चलता. सारस्वत समाज नागरी आनी कानडी लिपी वापरता. पूण साहित्य भोव उणें. अशी आमची आयची गत (नायक, 2003, पा. 83).

देखून मुळावो प्रस्न जो उदेता तो हो – एके भाशेक भोव लिपी हें बेसांव, माल्दिसांव वा कुंफुसांव? लिपीवाद आनी प्रमाणीकरणांत कोंकणी शिरकल्या. लिपीवाद आशिल्लो वाद हो एक संवाद जांवक जाय.

2. फुडाराची नदर – नवें चिंतप

संवसारीकरणाक (globalisation) लागून दिसान दीस संवसार बदलता. सध्या कोरोना पिडेक लागून जायतीं हेर बदलपां आमी आपणायलीं. कोंकणी बाबतींत लेगून आमी आमचें चिंतप बदलचें पडटलें. इंग्लीश भाशेंत एक भोव प्रगतशील वाक्य आसा – 'थिंक ग्लोबली, एक्ट लोकली'. कोंकणींत अणकार केल्यार, 'जागतीक/ संवसारीक पांवड्यार विचार कर, थळाव्या पांवड्यार वावर कर.' कांय पावटीं परंपरेच्या, चाली रितीच्या आनी इतिहासाच्या नांवान आमी पोरण्या गजालींचे गुलाम जातात शिवाय, आमची उदरगत जायना (Naik, 2013, p.15). 1939चे चळवळी वेळार जाल्ल्यो कांय गजाली आमी नवे नदरेन पळेंवच्यो पडटल्यो. ह्या नव्या संवसारांत, नवें चिंतप आमी आपणांवचें पडटलें.

कोंकणी खातीर मुखली वाट येवजितना कांय वास्तवीक गजाली आमी मनांत दवरूंक जाय. गोंयांत आनी कारवार वाठारांत हिंदू समाजाच्या कोंकणी उलवप्यां मदें मराठी ही एक धार्मीक भास, आदीं, आतां आनी सदांकाळ. हें बदलचें नां. कोंकणी मराठी परस वेगळी, हें तिच्या व्याकरणांत, उतरावळींत, बरपा रितींत, उच्चारांत आनी लिपयेंत सयत दिसूंक जाय. तशेंच कर्नाटकांत/ केरळांत कोंकणी मनशांक कोंकणी सांगाताच कन्नड/ मळयालम भास लेगून गरजेची. महाराष्ट्राच्या सिंधुदुर्ग वाठारांत दिसान दीस मालवणी उलोवपी लोक मराठी वाटेन वेतात. हें सगळें मनांत दवरून ग्रांथीक कोंकणी विशीं आनी तिचे लिपये विशीं आमी आमचो दिश्टावो बदलूंक जाय. संवसारांतली खंयचीय भास, खंयचेय लिपयेंत बरोंव येता. कोंकणी खातीर जी लिपी कोंकणी मनशां मदें एकवट हाडूंक आनी कोंकणीचो प्रसार करूंक आदाराक पावता, तीच आमी सगळ्यांनी आपणायल्यार चड फायद्याचें. सरकारी तेंको, अधिकृत मान्यताय, पुरसकारां खातीर अमकीच लिपी सक्तेची करून पाटल्या 80 वर्सांनी (1939-2022) आमकां आशेल्लें कांयच मेळूंक नासले परीं दिसता! उरफटें कोंकणीचो प्रभाव दिसान

दीस उणो जायत आसा. इंग्लिशा सांगाताच, मराठी आनी कन्नड तसल्यो बळिश्ट भासो आमकां गिळत आसात. हाकाच लागून कोंकणी प्रकारांत (variety) आनी प्रसारांत (spread) एक विन-विन परिस्थिती आमी रचूंक जाय. सगळ्यांकूय आपूण कोंकणी म्हण फायद्याक पडूंक जाय.

फुडारांत एक नवें चिंतप आमी आपणांवचें पडटलें. कोंकणी लोकाची दुभाशीक (bi-lingual) परिस्थिती आनी लिपयेचो प्रस्न, हें सगळें दळ्यां मुखार दवरून कोंकणी विशीं खोलायेन नियाळूंक जाय.

1. भास सांबाळची जबाबदारी भाशिकांची. फुडारांत हो वावर आमी कसो करचो - एकवटान वा दुसपटान?

2. कोंकणी टीम तसलो एक सर्वोच्च अंग (Appex body) आमकां रचूंक जायत काय? तांचें काम कोंकणी समाजाक, कोंकणी भाशेच्या सुत्रांत एकठांय हाडप आसतलें.

3. भास आनी लिपी मदलो संबंद पळेताना आमी फाटीं वळचें वा आमची नदर फुडाराची आसूंक जाय? एक लिपी वा भोव लिपी, कोंकणीक उपकारता? आंतरराष्ट्रीय पांवड्यार एक आंतरराष्ट्रीय लिपी आमकां कितली उपकारतली?

4. भारतांत जायत्यो बोलयो आसात, पूण ग्रांथीक रुपार एक बोली वापरतात. हाका कोंकणी आडवाद काय? आमच्यो बोलयो सांबाळून, ग्रांथीक रुपार 'एकरुपी कोंकणी' आपणावंक आमच्यान जायत काय? ताची गरज आसा काय? गोंयांत मराठीच्या प्रभावान कांय खाशेलीं कोंकणी रुपां लोप जातात. ती कर्नाटकांत आनी केरळांत आसात. तीं कशीं सांबाळचीं? कोंकणी खातीर आमकां एक गुरुपुस्तक (व्याकरण, बरपा रीत, उतरावळ आटापचें) जाय.

5. कोंकणी साहित्य आसा, साहित्यकारांक पुरस्कार सयत मेळटात. पूण तें साहित्य कितलें लोका मोगाळ/ प्रसिद्ध? तांचें साहित्य पांच टक्के कोंकणी लोकांनी सयत वाचूंक ना. लिपी आनी बोली आडखळ हाडटा. तांचो प्रचार कसो करचो?

6. कोंकणी भुरग्यां खातीर आनी तरणाट्यां खातीर एकूच एक नेमाळें, वा एक खेरीत जाळीजागो/ संकेतस्थळ ना. हाचे विशीं आमचो कितें उपाय?

7. कोंकणी संघटनांनी, पदवे खातीर संगीत खुर्ची (म्युसिकल चॅर) चलता. हो पिसो खेळ थांबोवन कोंकणी खातीर वावुरपी प्रमाणीक मनशांक विंचूंक आमच्यान जायत काय?

8. सध्या कोंकणी साहित्याचेर नदर घालताना चडांत चड सारस्वत आनी कोंकणी क्रिस्तांवांचीच बरपावळ मेळटा. हेर समाजाच्या कोंकणी लोकाक कोंकणी साहित्याक कशें हाडूं येता? विश्व कोंकणी केंद्राच्यो मुलाखती एक बरो उपक्रम.

9. कोंकणी साहित्यांत जायते प्रकार नांत, देखीक 'आधीन साहित्य' (sub latern literature). कोंकणींत असले आनी हेर प्रकार आमच्यान हाडूंक जायत काय? कोंकणी लोक-वेद, जनपद साहित्य बी आमी कशें राखचें?

10. गुगलाचेर कोंकणी पावल्या ही आमकां एक खुशालकायेची गजाल. हाचो आमी चडांत चड लाभ कसो घेंव येता? तशेंच नवे शिक्षण निती (NEP) वरवीं कोंकणीच्या शिक्षणांत वाडावळ कशी हाडूं येता.

11. कोंकणीचें शिकप A 1, A 2 (Basic - मुळावें), B 1, B 2 (Intermediate - मदेंतकी) आनी C 1, C 2 (Advanced - प्रगत) असले युरोपियन पद्दती परमाणें तीन पांवड्यांचेर करूंक जाता? शिकप्यांक तशेंच शिकोवप्यांक फायदो जातलो? हाचो आसपाव कोंकणी गुरुपुस्तकांत करूंक जाता?

3. सोंपणी

लिपीवाद आनी बोलीवाद हे समस्से, लिपी संवाद आनी बोली संवादांत बदलूंक जाय. आमी एकामेका थावन जायते शिकूंक आसा. अधिकृत देवनागरीचो विरोध करच्या बदलाक ते लिपयेंतलें साहित्य/ बरपावळ हेर लिपयांनी हाडुंया. रोमी आनी कानडी लिपयांनी आशिल्ली बरपावळ देवनागरींत हाडुंया. आंतरराष्ट्रीय पांवड्यार रोमी घट करुंया. आधुनीक काळार, अंकीकरणाच्या युगांत (Digital age) इंग्लीश आनी सांगाताच रोमीची वळख कोंकणी आनी कोंकणी भाशीक न्हय आशिल्ल्यांक आसा (Prabhu, 2005, p. 16). आमचो लोक इतलो भायर आसा चड करून सारस्वत आनी क्रिस्तांव समाजाचो. कोंकणीच्या इतिहासांत रोमी कांय परकी न्हय. सध्याचे बरपा रितींत बदल करचो पडटलो. हाचें एक उधारण आमकां विश्व कोंकणीच्या जाळीजाग्यार पळेंवक मेळटा. कोंकणी न्हय आशिल्ल्या मनशांक ह्या सुधारीत रोमी लिपी वरवीं फायदो जाला. सोंपयताना, फामाद कोंकणी मनीस आनी उद्योगपती पद्मश्री पुरस्कृत मोहनदास पै हांगेलो दिश्टावो (vision 2030), 'कोंकणी भाशे वरवीं कोंकणी लोकाची उदरगत' करप एकदम प्रास्तावीक. असल्या प्रकल्पाक आमीय तेंको दिंवया.

आदारावळ:

नायक, पी. (2003). समाज भासविज्ञानाचे नद्रेंतल्यान कोंकणिचो अभ्यास. In वी. श्याम (सं.). *कोंकणी भास, साहित्य आनी संसक ताय.* कोंकणी भाशा मंडळ.

पालेकार, वै. (2003). कोंकणी भास आनी लिपी. In वी. श्याम (सं.). *कोंकणी भास, साहित्य आनी संसक ताय.* कोंकणी भाशा मंडळ.

सरदेसाय, एम. (2003). कोंकणी भास आनी साहित्य हांचो इतिहास. In वी. श्याम (सं.). कोंकणी भास, *साहित्य आनी संसक ताय.* कोंकणी भाशा मंडळ, मडगांव. पा. 182.

Almeida, M. (1989). *A description of Konkani.* Thomas Stephens Konknni Kendr.

Naik, P. (2013). *Amchi bhas borounchi promann rit* (The Standard orthography of Romi Konknni). Dalgado Konknni Akademi.

Prabhu, G. (2005). *Konkani Script - Why Devanagari?.* All India Konkani Parishad.

*(**फा। जेसन पींत** कोंकणी – रोमी, देवनागरी तशेंच कन्नड लिपिंत वाचुंक आनी बरोवंक जाणां आसच्या बोव थोड्यां पयकी एकलो. कोंकणी न्हय आसतां, कन्नड, इंगलीष, मराठी, हिंदी, उर्दू आनी इटालियन भासो जाणां आसचो फा। जेसन पींत राकणो, उज्वाड (बेळगांव), उज्वाड (उडुपी), नवसार्नी (सिंधुदुर्गा) नेमाळ्यांचे तशेंच भांगार भुंय दिसाळ्याचे नियमीत बरोवपी. जायतें धार्मीक साहित्य तांणी कोंकणेक तर्जण केलां.*

तांणी कोंकणेंत दोन बूक बरयल्यांत: पयो 'बरो सांगात (In Good Company बुकाचो कोंकणी तर्जुमो). दुस्रो : 'कोंकणी क्रीसती उत्रांवळ' हे दोनी बूक देवनागरी आनी रोमी लिपिंत आसात.)

करावळी कर्नाटकाच्या भास आनी छाप्याक क्रिसतांव मिशनरिंचीं देणगीं

मूळ: मेलवीन एस. पिंटो
तर्जण: डेलविटा वेगस

सारांश:

भारताचो पयलो छापखानो विदेशी जेज्वीत मिशनरिंनी 1556व्या वरसा गोंयांत सुरवातलो. विदेशी मिशनरी क्रिसतांव धर्म प्रसार करुंक भारताक आयिल्ले म्हळ्ळें सरवांकयी कळीत आसची खरी गजाल जाल्यारी भारताच्या प्रादेशीक भाशेंक आनी भारतांत छापखान्याच्या उदरगतेक ह्या मिशनरिंनी दिल्ली देणगी विशेस. करावळी कर्नाटकांत 'मंगळूरू समाचार' म्हळ्ळें कन्नडाचें पयलें पत्र सुरवात करुंक क्रिसतांव मिशनरी कारण. 1843व्या वर्सा जर्मनिच्या बासेल मिशनरिंनी हें पत्र सुर्वातलें. वासतवीक जावन सबार सुरविलीं पुसतकां, दिसाळें आनी नेमाळीं छापुंक मंगळुर्च्या बासेल मिषन छापखान्याचो मोटो आधार आसा. करावळी कर्नाटकांत भास आनी पत्रिका शेतांत क्रिसतांव मिशनरिंची देणगी महत्वाची. चारित्रीक आधारार सांगचें तर पाटल्या शतमानाच्ये सुर्वेर विदेशी मिशनरिंनी घाल्ल्या बलिश्ट बुनयादिचो फळ जावन आनी उपरांत तांचे उत्तरादिकारी जाल्ल्या धारमिकांनी मुकारून व्हेल्ल्या ह्या वावरा वरवीं करावळिच्या भासांचें आनी पत्रिकोद्यम शेताची वाडावळ जाली. ह्या लेखनांत, ऐतिहासीक विधान वापार्न कन्नड, तुळू आनी कोंकणी भासांक क्रिसतांव मिशनरिंची देणगी सोधून, तांचो आनी करावळिंत निर्माण जाल्ल्या छापखान्याचो विवर दिला. उपरांतल्या दशकांनी भास आनी छाप्याच्या विकासाचेर आनी हांच्या वाडावळेच्या प्रसतूत परिगतिचेर मिशनारिंच्या देणगेंचो प्रभाव दूसऱ्या हंताच्या मुळां मारिफात विशलेषण करचें प्रेतन केलां.

सार सब्द: मिशनरी, कर्नाटकांत छापखानो, मंगळूरू समाचार, करावळी कर्नाटकाच्यो भासो

प्रसतावन

कर्नाटकाच्या करावळी वयल्या दक्षीण कन्नड, उडुपी आनी कारवार जिल्ल्यांनी व्हड संख्यान क्रिसतांवांचो असतित्व आसा. चवदाव्या शतमाना थावनंच हो प्रदेश मिशनरी वावराचें प्रमूख थळ जावनासल्लें. केरळाच्या क्रिसतांव समुदायां मधें एक घट पात्येणी आसा की जेजुचो शीस जावनासल्लो सां. तोमास पयल्या शतमानांत (1AD) केरळाक पावल्लो आनी ताणें केरळांत क्रिसतांव धर्म परगटलो. पूण हें सत म्हण रुजू करुंक खंचेय दाखले नांत. पूण केरळाच्या क्रिसतांव धरमाचीं पाळां सिरियाच्या उदेंती इगर्जमातेंत आसात म्हणच्याक

कनिषट एक हजार वर्सां पाटले महत्वाचे पुरावे आमकां मेळतात. त्याच परमाणे, केरळांत आसल्लो क्रिसतांव धर्म, सेजारच्या करावळी कर्नाटकाकयी विसतारोन, क्रमेण सगळ्या पडला करावळेकयी विसतारलो (Moore, 1905).

करावळी कर्नाटकांतल्या क्रिसतांवांचो इतिहास उसतून पळेल्यार कळीत जाता की, पुडतुगेज येंवच्ये पयलेंच, म्हणजे पंद्राव्या शेकड्यांतच क्रिसतांव धर्म हांगासर आसल्लो. हांगाचो मिशनरी चट्वटिकेंचो इतिहास उसतिताना, तो चवदाव्या शेकड्या आदिंच सुरू जाला म्हळ्ळें कळोन येता. करावळी, मैसूर तशेंच मलबार प्रदेशांनी 1324व्या वरसा आदिंच दोमिनिकान मिशनरिंचो मिसांव वावर चाल्तेर आसल्लो (नोरोन्हा, 1996). 1521व्या वर्सा फ्रान्सिसकन मिशनरी कर्नाटकाच्या करावळी प्रदेशाक पावले आनी कोड्याळ थावन सुमार 9 आनी 20 किलोमीटर पयस उळ्ळाल तशेंच फरंगिपेंटेंत ताणीं दोन इगजऱ्यो उबारल्यो (Ibid). आदल्या मिशनरिंनी स्थापन केल्ल्यो ह्यो, तशेंच असल्यो हेर सबार इगजऱ्यो (कुंदापूर आनी गंगोळ्ळी इगजऱ्यो, रुजाय काथेद्रल आनी मंगळुर्च्यी मिलाग्रीस इगर्ज) आज करावळी प्रदेशांत कथोलिकांचें प्रमूख धार्मीक केंद्र जावन स्थापीत जाल्यात.

गोंयांत पुडतुगेजांच्या येण्या वर्वीं क्रिसतांव धर्माक राज्य आस्रो लाबलो. हाका लागोन 16व्या शेकड्यांत जायते मिशनरी, विशेस करून जेज्वीत आनी हेर मेळाचे, गोंयांक पावले आनी वेगिंच क्रिसतांव धर्म वाडोन आयलो. 17व्या शेकड्यांत जेज्वितांक गोंयच्या उदेंतिच्या कर्नाटक तशेंच तमीळनाडांत मिसांव वावर करुंक अधिकार लाबलो. त्या परमाणे, रोबर्ट दे नोबिली आनी बेसकी तमीळनाडाचे यशस्वी मिशनरी जावंक पावले. तशेंच लियोनार्डो चिन्नामी मैसूरचो लोकामोगाळ मिशनरी जालो. चिन्नामीन विसकळ धार्मीक साहित्य बरयलां मात्र न्हय, तमीळ मुळाचें धार्मीक तशेंच हेर साहित्य कन्नडाक तर्जण केलां. पूण तांतलें जायतें साहित्य आमी होगडावन घेतलां (नोरोन्हा, 1996).

गोंयांत क्रिसतांवांक विशेस सवलातायो आनी हक्कां मेळतलीं देकून सबार जण स्वखुशेन क्रिसतांव धर्माक कन्वेडतर जाले. तरिपूण 17व्या शेकड्यांत आनी ताच्या उपरांत पुडतुगेजांनी स्थळीय लोकांचेर थरायिल्ल्या इंकविजिसांव आनी भिरांकूळ हिंसेक लागोन सबार क्रिसतांव आनी हेव्हर स्थळीय लोक गोंय सांडून सकयल्या दक्षीण तशेंच करावळी कर्नाटकाक पोळन गेले. कांय थोडे आनिकी मुकार वचोन दक्षिणाच्या मलबाराक थळांतर जाले. (Pinto, 1999). 17व्या आनी 18व्या शेकड्यांत गोंयां थावन थळांतर जाल्ल्या क्रिसतांवांनी स्थळीय इगर्जेच्या सहकारान आपलो भावार्थ उरवन घेतल्लो. तांचो आनी आपल्या धारमीक आचरणां संगीं हो समुदाय वाडोंक लागलो. गोंयांत तांकां आचरुंक जायनांतलीं समाजीक तशें धारमीक आचरणां तांणी हांगासर आचरुंच्ये संगीं स्थळीय संपरदाय आनी संसकृती आपणायली (Ibid). आज करावळी कर्नाटकांत आसच्या चडताव कथोलिकांचें मूळ गोंय. तरी, स्थळीय प्रभावाक लागोन हांच्या मदल्या सांसकृतीक आचरणांत जायतो फरक आसा. ऐतिहासीक कारणांक लागोन 1773व्या वर्सा संसारभर जेज्वीत मिशनरिंचो मेळ बंद केलो. हाचो परिणाम जावन जेज्वीत मिशनरिंनी भारत सोडन वचाजे पडलें वा जेज्वीत सांद्यांनी हेर मेळांक भर्ती जायजे पडलें. ह्या वरवीं भारताच्या कथोलीक इगरर्जानी मिसांव वावराक व्हड लुकसाण जालें. जेज्वितांचो हो वावर विदेशी फ्रेंच मिशनरिंक हातांतर केलो. ह्याच

वेळार, दक्षीण भारताक प्रोटेसटेंट मिशनरिंचो प्रवेश जालो. तांच्या वावराक वसाहतुशाहिचो पाटिंबो आसल्ल्ये वरवीं हाणीं परिणामात्मक वावर चलयलो. तरी, हाचो अर्थ हो न्हय की, प्रोटेसटेंट मिशनरी सगळ्या काळजान वसाहतुशाहिच्या पक्षेक रावलो म्हण. स्थळीय भास आनी संसकृती वाडोंवच्यांत वसाहतुशाहिंक भोव उणी आसक्त आसल्ली, पूण प्रोटेसटेंट मिशनरिंनी स्थळीय संसकृती वाडवंक कठीण म्हिनत काडली आनी स्थळीय भासांचेर महत्वाचें तशेंच परिणामकारी अध्ययन आनी संसोध केलो.

करावळी कर्नाटकांत बासेल मिषन आनी पत्रिकोद्यम

क्री.श. 1810व्या इस्वेंत प्रोटेसटेंट मिशनरी वेसलियन मेथोडिसट (Wesleyan Methodist)भारताक येवन पावले. क्रिसतांव धर्म पासारचो आनी लोकाक क्रिसतांव धरमाक कनवेडतर करचो तांचो मुकेल इरादो जावनासल्लो तरी तांकां भास, संसकृती आनी संपरदायांत खरी आसक्त आसल्ली (Vas, 2007). पयलो कन्नड बैबल तर्जण केल्ली कीर्त ब्यापटिसट मिशनरिच्या विलियम कारे हाका फावो जाता. पूण तो बैबल आज मेळना. उज्या अवघडा वर्वीं नास जालो म्हळ्ळी पात्येणी आसा (नोरोन्हा, 1996). ताणें कन्नड व्याकरण आनी शब्दकोश बरवन पश्चीम बंगाळाच्या सेरांपोर प्रेस्सांत छापल्लो. अशें कर्नाटकांत प्रोटेसटेंट मिशनरिंनी तांच्या मिसांव वावरा सांगाता स्थळीय भासो आनी साहित्याच्ये वाडावळेक थकानातल्लो वावर केलो.

मंगळूरू समाचार

प्रोटेसटेंट मिशनरिंचो वा खंच्याय मिशनरिंचो मुकेल इरादो मतांतर करचोच जावनासल्लो. भासो आनी संसकृती वाडोंवचा तांच्ये आसक्ते पाटल्यान फकत मतांतर करचो इरादो आसल्लो म्हण कोणेंय वाद मांडल्यारी, मिशनरिंच्या प्रयत्ना वर्वीं स्थळीय भासांक आनी संसकृतीक खरेंच वर्ती देणगी लाबली म्हळ्ळें सरर्वानी मांदून घेजे जाल्लें सत जावनासा.

19व्या शतमानाच्ये सुरवेर कर्नाटकाक आयिल्ल्या बासेल मिशनरिंनी, उत्तर कर्नाटकाच्या हुब्बळ्ळी धारवाडांत आपलो वावर सुर्वातलो. पूण, मंगळूर तांचें तळ जावनासल्लें. तांच्या मिसांव वावराचें प्रमूक केंद्र जावनासल्ल्या मंगळुरांत ताणीं छापखानो सुरवातलो. 1836व्या वरसा भारताक आयिल्लो बासेल मिशनाचो मिशनरी, अत्यंत चतूर आनी विद्वत्तपूर्ण हर्मन मोगलिंग हाणें कन्नड भाशेचें पयलें पत्र 'मंगळूरू समाचार' सुर्वातलें. स्थळीय खबरो आनी विचार दिंवचें हें पत्र चार पानांचें जावनासल्लें (Havanur, 2004) कल्कताच्या जेम्स हिक्किचें 'बेंगाल गेजेट' उत्तर भारताच्या पत्रिकोद्यमाचो आवाज जाल्यार, 'मंगळूरू समाचार' कन्नड पत्रिकोद्यमाचो आवाज म्हण्येत. त्या भायर सेरांपोरांतले मिशनरी पश्चीम बंगाळाच्या छाप्या तंत्रगिन्यानाचे सुरवातगार जाल्यार, बासेल मिशनरी करावळी कर्नाटकांत छाप्या तंत्रगिन्यानाचे सुरवातगार जावंक पावले. वासतव जावन 18व्या शतमानाच्या आक्रेक भारतांत खंचेंय छाप्या तंत्रगिन्यान आसल्लें जाल्यार तें क्रिसतांव मिशनरिंचें देणें जावनासा (Kesavan, 1988).

1836व्या वरसा भारताक आयिल्लो मोगलिंग 1838 आनी 1852च्या इस्वे मधें मंगळुरांत आसलो. तो एक श्रेषट गिन्यानी. तो विसकळ रितीन कन्नड आनी संसकृत शिकलो आनी ह्या दोनयी भाशेंतल्या साहित्या मदल्लो सूक्ष्म वेत्यास समजोंक सकलो. Bibliotheca Karnataka म्हळ्ळ्या शिंकळेरुपाच्या लेखनां खाल ताणें 'जैमिनी भारत' तसलें कन्नड काव्य शासत्र लिथोग्राफीक तंत्रग्यान मारिफात छापुंक आनी परगटुंक सुरवातलें. मधल्या काळाच्या पुरंदरदास आनी कनकदास तसल्या दास साहित्यकारांच्यो सबार कृतियो ताणें जर्मन भाशेक तर्जण केल्यो (Alberts, 1989).

मोगलिंग हाणें जुलै 1, 1843व्या वर्सा सुर्वातलेलें कन्नड भाशेंतलें पयलें नेमाळें 'मंगळूरू समाचार' सुर्वेर पंद्राळें जावन पर्गट जालें. एक पत्र सुर्वात कर्च्याक मुकेल उद्देश कितें? पयल्या अंक्यांत सुचायल्या पर्माणें 'सार्वजनिकांक गर्जेची खबर दिंवची'. कित्याक म्हळ्यार, 'हेरांबरी मंगळूरगारयी काण्यो आनी खबरो आयकोंक तशेंच सांगोंक आंवडेतात. सकाळीं बंदरांत वा दफ्तरांत कोणयी एकलो थोड्यो खबरो ताच्ये खुशे पर्माणे आनी ताका जाय जाल्ले बरी सांग्ता. थंयसर आसल्ले हेर विस्मित्कायेन त्यो आयकतात आनी सांजे भितर त्यो खबरो विवीध रुपांनी फटकीऱ्यो खबरो जावन प्रसार जातात. लोक त्यो पात्येता. मंगळूरू समाचार असल्यो नकली खबरो फूड करुंक आंवडेता आनी नीज खबरो दिता' म्हण पत्रान परगटलें (Alberts, 1989, pp. 28-29). हावनूर (2004) आपली अभिपराय अशें व्यक्त करता– 'मोगलिंग हाणें मंगळूरू समाचार पत्र खबरो दिंवच्या एकाच उद्देशान सुरवातलें, कित्याक म्हळ्यार मंगळूर भोंवतणिचो लोक तांच्या सुत्तुरा भायर कितें घडता म्हळ्ळें पुर्तें नेणासलो. पंद्रा दिसांक एक पावटीं परगट जांवच्या त्या चार पानांच्या पत्रार आफघानिस्थानाच्यो खबरो पऱ्यांत फायस जाताल्यो'.

1844व्या वरसा हें पत्र बळ्ळारीक जाग्यांतर केलें. कारण, तवळ पऱ्यांत हें पत्र लिथोग्राफी मारिफात छाप्तालें. त्या तंत्रगिन्याना वर्वीं चडीत प्रतियो छापुंक जायनातल्लें. त्या भायर येदोळच बळ्ळारीक लेटर प्रेस आयिल्लें. नवें तंत्रगिन्यान उपेग कर्न हें पत्र छापल्यार आनिकी चडीत लोकाक पावव्येत म्हण उंचल्या आडळतेदारांनी चिंतलें कोण्णा. बळ्ळारीक वेताना पत्राचो माताळो 'कन्नड समाचार' म्हण बदलिलो. पूण दुखाची गजाल ही की, बळ्ळारीक पावल्लें पत्र चड काळ बाळवलेंना. 1844व्या वरसाच्ये आकेरी भितर ह्या पत्रान आपलो प्रसार रावयलो.

'मंगळूरू समाचार' मिशनरिंनी सुरवातलेलें पत्र तरी तें भोव जात्यातीत पत्र जावनासल्लें म्हळ्ळें गुमानांत घेजे. ह्या पत्रार खंयसरयी बासेल मिषना विशीं उल्लेक करुंक ना. पत्राच्या तळार संपादकाचें नांव मात्र प्रकट केलां. पत्रांत कन्नड साहित्या विशिंय थोडो आटव आसतालो. त्या भायर चडतीक जावन स्थळीय खबरो, सर्कारी आदेश आनी कायदे, ओपाऱ्यो, नितिच्यो काण्यो आनी हेह्रर काण्यो तशेंच इतर राज्याच्यो खबरो आटापून आसताल्यो (Alberts, 1989). 'मंगळूरू समाचार' पत्रान आपलो प्रसार रावयलो तरी, मोगलिंगान आपलो साहित्याचो वावर फुडें व्हेलो. ताणें ग्रैनर आनी ब्यूरर म्हळ्ळ्या हेर दोग मिशनरीं सांगाता मेळोन `Mangalore Almanac' वा स्थळीय भाशेंत 'पंचांग' म्हण नांवाडलेलें पत्र पर्गट करुंक सुर्वातलें. हांतूं विवीध

फेसतांच्यो आनी हेर गर्जेच्यो तारिको आनी वेळ आसल्लो. हाणें 1857व्या वरसा 'कन्नड वार्तिके' म्हळ्ळें नेमाळें सुर्वातून थोडो काळ पऱ्यांत चलयलें (Ibid).

फर्डिनांड किटेल

आन्येक उल्लेक करिजेच जाल्लो बासेल मिषन मेळाचो महान मिशनरी जावनासा कन्नडाचो विद्वांस फर्डिनांड किटेल. 1853व्या वर्सा तो भारताक आयलो. 1860व्या वरसा ताका मंगळुर्च्या बासेल मिषन छापखान्याचो आडळतेदार जावन नेम्लो. 1870व्या वरसा पऱ्यांत मंगळुरांतच आसलेल्या ताणें खरेपणीं 'अक्षरांचो मनीस' (Wendt, 2006, p. 58) जावन ताच्या भरपूर समरथेंत काऱ्यानिर्वहण केलें. ताणें संसकृत आनी कन्नड भाशेच्या साहित्यांत वरती आसक्त दाकयली. मंगळुर्च्या छापखान्यांत आसल्ल्या वेळार, तवळ पऱ्यांत कोणेंय प्रेतन करुंक नातल्ल्यो, सबार महत्वाच्यो कृतियो ताणें उज्वाडाक हाडल्यो. हांच्ये पयकी एक जावनासा 'कथा माले: हिंदू मिटरांत धर्मगृंथाच्यो काण्यो'. हें पुसतक बैबलाच्या नव्व्या तेसतामेंतातल्यो काणियो कविता रुपार आटापता. किटेलान कविता शेतांत जायतो वावर केला, पूण हांतूं धार्मीक कविताच चड (Ibid).

तरिपूण, लगबग दोन दशकांचाकी चड काळ वावर कर्न, शेकीं 1894व्या वर्सा मंगळुर्च्या बासेल मीषह्न संस्थ्याच्या छापखान्यांत छापून ताणेंच परगट केल्लो 1700 पानांचो कन्नड-इंगलीष शब्दकोश ताची महत्वाची कृती. आतांय हो शब्दकोश कन्नडाचो प्रमाण म्हण मांदून घेतात आनी ऊंच म्हण ओळकातात. ह्यो कृतिये विशीं नंदिहाळ (2003) आपली आभिपराय अशी उचार्ता- 'किटेलाच्या कन्नड-इंगलीष शब्दकोशान आजून मुळाव्या साहित्याची ग्रेसतकाय दवर्न घेतल्या आनी भास वापार्तेल्यांक आकरषीत करता. हें चड करून मिशनरिंनी तांच्या छाप्या वावरांत दाकयिल्लो हुसको आनी घेतल्ल्या जनेचो फळ जावनासा'.

तुळू भाशेक उत्तेजन

करावळी प्रदेशाच्या सक्कड समुदायांनी उलंवच्या लोकामोगाळ स्थळीय तुळू भाशेंतयी विदेशी मिशनरिंनी भोव चड वावर केला. 1864व्या वरसा मंगळुर्च्या बासेल मिषना थावन धारमीक कंतिगेचो तुळू बूक भायर काडलो. बासेल मिशनाचे दोग विदेशी मिशिनरी जे. अम्मन आनी जी. क्यामरर ह्या बुकाचे बरोवपी. बुकांत 120 कंतिगो आटापल्यात (Shiri, 2009). ह्या बुकान सबार पुनरावृत्ती देखल्यात. भोव हेवशिल्ये आवृत्तेंत 251 कंतिगो आसोन, प्रोटेसटेंट इगजऱ्यांनी ह्या बुकाचो बरोच वापर जाता.

1858व्या वरसा बैबलाचो नवो सोल्लो तुळू भाशेक तर्जण केलो. उपरांत तुळू-इंगलीष आनी इंगलीष-तुळू शब्दकोश, तुळू व्याकरण, तशेंच लोकवेदाक लग्ती जाल्ले पाडदान (संपरदायीक/पारंपरीक पदां) आनी भूताराधने (दैवाराधने) असले आट बूक परगट केले (Jattana, 2015). जत्तण्णाच्या अध्ययना पर्माणें, ह्या विदेशी मिशनरिंनी स्थळीय लोकांचेर विदेशी भासो थापुंक नांत. बगार ताणीं स्थळीय लोकांच्यो तुळू आनी कन्नड भासो वागोवंक मजत केली (Ibid).

जेज्वीत मिशनरी

19व्या शेकड्यांत प्रोटेसटेंट मिशनरी मिसांव आनी उंचल्या साहितीक वावरांत मेतेर जाल्ले त्ये वेळीं, कथोलीक मिशनरीय कांय पाटीं उरोंक नातल्ले. 19व्या शेकड्याच्ये आकेर पऱ्यांत करावळी कर्नाटकाच्यो कथोलीक इगजऱ्यो गोंय दियेसेजिच्ये ताबेंत आसल्ल्यो. दूसऱ्ये रितीन सांगचें तर, त्या काळार गोंयांतल्या धार्मीक संग्तिंचेर आसल्लो पुडतुगेजांचो बलिषट प्रभाव ह्या जिल्ल्यांनीय दिसोन येतालो. थोडो काळ पऱ्यांत ह्या प्रदेशाच्या इगर्जिंचो खूब वेवहार कारमेलीत मिशनरिंनी चलवन व्हेलो. ह्याच वेळार बोंबे, कल्कत्ता आनी मद्रासांतल्या शिकपा शेतांत जिज्वीत मिशनरिंनी केल्लो उंचलो वावर पळेल्लो स्थळीय कथोलीक समुदाय, जेज्वीत मिशिनरिंनी मंगळुराक येवन उंचलें शिकपाकेंद्र सुर्वातिजे म्हण अत्रेग्तालो. हाका लागोन स्थळीय कथोलीक समुदायाच्या फुडाऱ्यांनी 19व्या शेकड्या मधें, जेज्वीत मिशनरिंक मंगळूर धाडिजे म्हण पापसायबाक पत्र बरोवन घालें. ह्ये विनोवणेक प्रतिक्रिया दिवंक रोमांतल्ये इगर्जेन अट्रा वरसां काणघेलीं (Madtha, 2005).

निमाणें जेज्वीत मिशनरिंनी मिसांव वावरा खातीर मंगळूर वचोंक ठरायलें. 1778व्या वरसा दसेंबर 31 तारिकेर, नव जेज्वितांचो एक पंगड मंगळुराक येवन पावलो. स्थळीय लोकान तांकां मोगान येवकार केलो. मंगळुराक पांय तेंकल्लेंच जेज्वीत मिशनरिंनी तांचो मिसांव वावर सुरवातलो. दोन वर्सांनीच ताणीं इर्मुजेंत आतां आसचें बिसपाचें घर, कोडियालबैलांत तात्कालीक जाग्यार एक कोलेज सुरवातली. पयल्या पंगडांतल्या 162 विद्यार्थी पयकी चडावत कथोलीक तर लगबग एक डजन हिंदू विद्यार्थी आसल्ले (Ibid).

जेज्वितांक उंचलें शिकप सुरवातुंक मंगळुराक धाडल्लें तरी, ताणीं तांकां फकत त्या वावराक मात्र सीमीत दवरुंक ना. बगार तांच्ये पयकिंतल्या थोड्यांनी साहितीक वावर हातीं घेतलो. थोड्यांनी स्थळीय भास अध्ययन कर्न तांतूं जाण्वाय आपणायली आनी व्याकरण, तशेंच शब्दकोश पुसतकां पर्गटलीं. प्रोटेसटेंट मिशनरीं परिंच ताणिंय छापखानो, कामासाळ (workshop) आनी पिडेसतांक तशेंच निर्गतिकांक वसतेघर सुरवातलें. जेज्वितांनी कोड्याळ आनी कोड्याळच्या भोंवतणी शैक्षणीक तशेंच मिसांव वावरांत कितलो व्हड वावर केलोकी, तितलीच महत्वाची देणगी ताणीं स्थळीय भास आनी साहित्याकयी दिल्या. कोड्याळाक आयिल्ल्या खंच्याय विदेशी मिशनरिंक स्थळीय भासो कळीत नातल्ल्यो म्हळ्ळें स्पष्ट. तशेंच तांच्या मधल्या थोड्यांक इंगलीष भास सयत कळीत नातल्ल्ली. तरी ते स्थळीय भासो शिकले मात्र न्हय, हांच्ये मधले थोडे स्थळीय भाशेंत पंडीत वा उंचले विद्वांस जावंक पावले.

म्यांगलोर म्यागझीन

बासेल मिशनरिंनी कन्नड आनी तुळू भासो वाडयल्यो तर, जेज्वितांनी इंगलीश आनी कोंकणी भासांक चड महत्व दिलो. इटेली थावन आयिल्ल्या इटालियन मिशनरिंक इंगलीष स्वाभावीक भास जावंक नातल्ली म्हण हांगासर परत दांबून सांगाजे पडता. वासतव जावन तांतले चडताव मिशनरी भारताक पावल्या उपरांत इंगलीष भास शिकले. न्हय फकत इंगलीष बगार कोंकणी, कन्नड, आनी तुळू असल्यो स्थळीय भासो शिकोन पंडीत सयत जाले.

बासेल मिशनरिंनी कन्नडाचें पयले नेमाळें 'मंगळूरू समाचार' सुरवातलें तर, इटलिच्या

जेज्वीत मिशनरिंनी 1897व्या वरसा करावळी प्रदेशाचें पयलें इंगलीष नेमाळें 'म्यांगलोर म्यागझीन', सुरवातलें. कोलेजिच्या पदवीदर आनी पदवी पूर्व विद्यार्थिंच्ये आसक्तेक पाटिंबो दिवंक पंद्राळें जावन हें पत्र सुर्वातलें (Vas, 2007). हें पत्र विद्यार्थिंक साहितीक चटुवटिकांनी मेतेर जावंक आनी तांकां विवीध समर्पक विशयांचें गिन्यान आनी माहेत दिंवचें पत्र जावंक पावलें. जोन मूर एस.जे. ह्या पत्राचो पयलो संपादक जावनासल्लो. ह्या पत्रार सां लुवीस कोलेजिच्या आनी शेरांतल्या उंचल्या इंगलीष बरोवप्यांचीं बर्पा फायस जाल्यांत. ह्या नेमाळ्यांत काव्यें, विमर्सो आनी सबार तर्जण केल्ल्यो कृतियो फायस जाल्यात. जोसेफ सलडान्हा हाणें थोमास स्टीफन्स एस.जे. हाणें बरयिल्ली महत्वाची कृती 'क्रिसतपुराण' तर्जण कर्न ह्या नेमाळ्यांत शिंकळे रुपार पर्गट केली (Ibid).

सेलीन वास अशी अभिपराय दिता – '*मंगळूरू म्यागझीन* विशयांच्या व्याप्तिंत न्हय फकत दियेसेजिचो इतिहास बगार शैक्षणीक नमुन्याचीं विमर्शात्मक बर्पा आनी विशेस रितिचीं अध्ययनां, संगीं हेर महत्वाचे विशय पर्गटून, गुमान करिजे जाल्ल्या प्रमाणार अध्ययनाच्या पुसतकांचे गूण आटापता' (Vas, 2007, p. 24). निमाणे 1934व्या वरसा हें पत्र वारषीक कोलेज म्यागझीन जांवचे संगीं नवी गुंवडी आपणायली, आनी तें आजून आपल्या आदल्या आकरषना सवें पायस जावन आसा.

आंजेलो माफेयी

फा। आंजेलो माफेयी एस.जे. विशीं हांगासर विशेस उल्लेख करचें गरजेचें. तो गांवान आसट्रिया मुळाचो. पूण तो इटालियन प्रांताच्या जेज्वीत मेळाक सेर्वालो. 1878व्या वर्सा कोड्याळाक पावल्ल्या पयल्या पंगडाच्या नव जेज्वितां पयकी होय एकलो. उत्रांच्या नीज गिन्यानांत खऱ्यान तो पंडीत जावनासलो. सबार भासो ताका कळीत आसल्ल्यो. भारताक आयिल्ल्या उपरांत तो कोंकणी भास शिकलो. आनी उपरांत ताणें कोंकणी व्याकरण बरोवंक सुरवातलें. हो बूक 1882व्या वरसा पह्रगट जालो. कोंकणेंतलो हो पयिल्लो व्याकरण बूक म्हणतात तरी, ताच्याकी पयलें फा। जोकीम मसकरेन्हस हाणें कोंकणी व्याकरण बूक बरयिल्लो म्हणतात. हाची प्रती भारतांत लभ्यना. पूण ताची एक प्रती लंडन म्यूसियमांत पळेवंक मेळता (नोरोन्हा, 1963). हाका लागोन कोंकणी भास पाटल्या वर्सांनी कशी वाडोन आयली आनी विकसीत जाली म्हण अध्ययन कर्तल्या भाशे तज्ञांक माफेचो व्याकरण बूकच महत्वाचो आनी मुळावो आधार जावनासा.

वासतावीक जावन, माफेन कोंकणी व्याकरणाचो वावर मुकारून 1892व्या वरसा आन्येक आधुनिकृत आवृत्ती परगट केली. त्या बुकाक 'कोंकणी रानांतलो सोभीत सुंदर ताळो' म्हण नांव दिलें. 1883व्या वरसा ताणें कोंकणी शब्दकोश बरयलो. बहुशा त्ये रितीर बरोवन उज्वाडायिल्लो पयलो बूक तो (सलडान्हा, 1963). कोंकणी भास वाडोंवच्यांत समर्पण मनोभावांत माफेन केल्ल्या अगणीत वावराक कोंकणी विद्वांसा थावन ताका भोव उंचलो मान मेळ्ळा. कित्याक, त्या पऱ्यांत कोंकणी चड करून सदांच्या घळनुकेंतली वा फकत उलवपाची भास जावनासल्ली. माफे आनी हेरांच्या ह्या वावरा निमतीं करावळी प्रदेशांत क्रमेण सबार पत्रां आनी नेमाळीं पर्गट जांवच्ये मारिफात कोंकणी एक साहितीक भास जावन वाडोन आयली.

कोंकणी पत्रिकोद्यम

1912व्या वरसा कवी लुवीस मसकरेन्हस आनी सरदार यू. कण्णप्प म्हळ्ळ्या दोग लायीक मनशांनी कर्नाटकांतल्या कोंकणेंत पयलें नेमाळें 'कोंकणी दिर्वें' सुरवातलें. 1940व्या वरसा पऱ्यांत तें नेमाळें असतित्वांत आसलें आनी तीं थोडीं वरसां खरेंच कोंकणी पत्रिकोद्यमाचीं जयतेवंत वर्सां जावंक पावलीं. त्या उपरांत करावळी कर्नाटकांत ताचो पाटलाव कर्न आयिल्ल्या उंचल्या कोंकणी पत्रिकोद्यमाक 'कोंकणी दिर्वें' पत्रान दृढ बुन्याद घाली म्हण चडीत धयरान सांग्येत. 'कोंकणी दिर्वें' पत्रान प्रसार रावयिल्ल्या उपरांत पन्नासां वयर कोंकणी नेमाळीं ह्या प्रदेशांत उदेलीं (Cf. Vas, 2007). हांच्ये पयकी सबार वेळा–काळा पर्माणे मरण पावल्यांत तर, थोडीं आजूनयी प्रसाराचेर आसात. मंगळूर कथोलीक धर्मप्रांता थावन 1938व्या वर्सा सुर्वातलेल्या 'राकणो' हप्त्याळ्याक 84 वर्सां भरलीं आनी अजून तें बऱ्या प्रसाराचेर आसा. प्रसतूत करावळी प्रदेशांत 14 कोंकणी नेमाळीं पर्गट जातात, हांतलीं दोन नेमाळीं मुंबै थावन पर्गट जातात.

मिशनरी आनी छापो

करावळी प्रदेशांतले पयले दोन छापखाने सुर्वात केल्ल्याची कीर्त परत क्रिसतांव मिशनरिंक फावो जाता. सुरवेर ताणीं क्रिसतांव भावार्थ पासरुंक गरजेचें धार्मीक साहित्य परगट कर्च्या इराद्यान हे छापखाने सुरवातल्ले तरी, हें स्पश्ट आसा की, उपरांत भाशेशासत्र आनी स्थळीय संसकृतेंत उंचल्या जाण्वायेन भरलल्यो संशोधनात्मक कृतियो भायर काडुंकयी तांकां हेच छापखाने आधाराचे जाले. वासतव जावन, मिशनरिंनी परगट केल्ल्यो सुरवेच्यो थोड्यो कृतियो अजून भाशेशासत्र आनी संसकृतेच्या अध्ययनांत वतऱ्या मोलाच्यो आनी महत्वाच्यो जावनासात.

बासेल मिषन प्रेस

1841व्या वरसा बासेल मिशनरिंनी कर्नाटकाच्या करावळिंतलो पयलो छापखानो 'बासेल मिषन प्रेस' सुर्वातलो. हांगासर सुर्वेर लिथोग्राफी तंत्रगिन्याना मारिफात छाप्ताले. हो छापखानो कन्नड, तुळू, मलयाळम, इंगलीष, संसकृत, तेलुगू, तमीळ, कोंकणी, कोडव आनी जर्मन सेरवोन सबार भाशेंनी छाप्या वावर केल्लो अपरूप आनी उत्तीम छापखानो म्हळ्ळ्या होगळिकेक फावो जाला (Prabhakara, 2015). 1843 इस्वेंत ह्या छापखान्यांत कन्नड भाशेचें पयलें पत्र 'मंगळूरू समाचार' छापुंक सुरवातलें. अशें कन्नड भाशेचें पयलें पत्र छापल्लो गौरवयी ह्या छापखान्यान आपणायला. तितलें मात्र न्हय आसतां, तुळू आनी कन्नड भाशेचे पयले बैबल छापल्लो विशेस गौरवयी ह्याच छापखन्याक फावो जाता, उपरांत हांगासर हेर सबार भासांनी बैबल छापल्यात. बासेल मिषन प्रेस्सान परगट केल्ल्या महत्वाचा बुकां पयकी आंजेलो माफेयी एस.जे. हाचो इंगलीष–कोंकणी शब्दकोश आनी मीनर हाचो इंगलीश–तुळू शब्दकोश आनी तुळू–इंगलीश शब्दकोश मुकेल जावनासात (Vas, 2007).

बासेल मिशनरिंक तांच्या मिसांव वावराच्या विसतार आनी स्पश्ट दिषटाव्याक लागोन हो छापखानो सुरवात करुंक उरबा लाबली. संसारभर भोव फामाद जाल्ले, मंगळुरचे नळे

तयार करचे नळ्यांचे कारखाने मंगळुराक पयिल्लें हाडल्लेंय बासेल मिशनरिंनिंच. पूण ह्या तंत्रगिन्यानाचीं हक्कां अमानत कर्न दवरिनातल्ले वर्वीं बासेल मिशनरिंच्या उपरांत, स्थळीय सबार जणांनी नळ्यांचे कारखाने सुरवातले आनी मंगळूर नळे म्हणंच विक्रो केलो. बासेल मिशनरिंनी सुतां वोळणेचे आनी हेर सबार कारखाने सुरवातले.

कोडियालबैल प्रेस

प्रोटेसटेंट मिशिनरिंनी कोड्याळ आनी भोंवतणिच्या प्रदेशांनी चलंवच्या मिसांव वावरा खातीर तांचोच म्हळ्ळो छापखानो सुरवात कर्ताना, कथोलीक मिशनरिंकयी तांच्या मिसांव वावराक मजत दिंवचे तसल्या, तशेंच मोलाधीक आनी महत्वाचें साहित्य छापुंक जाय तसल्या एका छापखान्याची गर्ज आसा म्हण भोगलें. त्या पर्माणें 1882व्या वरसा मंगळुराक लागशिल्या कोड्यालबैलांत सेंयट जोसेफस प्रेस म्हळ्ळो एक छापखानो सुर्वातलो. क्रमेण ह्या छापखान्याक जात्यातीत गूर्त दिवंक ताचें नांव कोडियालबैल प्रेस म्हण बदलिलें. सुरवेर इंगलीश भाशेंत मात्र पुसतकां आनी हेर माहेती छाप्ताले. उपरांत मद्रास आनी फ्रान्स थावन कन्नड भाशेचीं अक्षरां हाडवन थंयसर कन्नड आनी कोंकणेंतयी छापुंक सुरवातलें (Vas, 2007).

ह्या छापखान्यांत सुरवेर छापल्ली महत्वाची कृती जावनासा आंजेलो माफेयी एस.जे. हाच्या कोंकणी शब्दकोशाची परिषकृत आवृत्ती ‘कोंकणी रानांतलो सोभीत सुंदर ताळो’. 1892व्या वरसा हो बूक पर्गट केलो. ह्या छापखान्यांत ‘दी गेजेटियर आफ बांबे कर्नाटक ईन कनारीस’, म्हळ्ळो 675 पानांचो ग्रंथयी छापला. इंगलीष भाशेचें नेमाळें ‘म्यांगलोर म्यागजीन’यी हांगासरच छापल्लें म्हळ्ळें खंडीत. त्या भायर ह्या छापखान्यांत कन्नड भाशेचें नेमाळें ‘चिंतामणी’ छाप्ताले (“Codialbail Press”, 1963). थोमास स्टीफन्स एस.जे. हाची भोव प्रमूक कृती ‘क्रिसत पुराण’यी 1907व्या वर्सा हांगासरच लेटर प्रेस्सांत छापल्लो जावनासा. तवळ थावन मंगळूर कथोलीक धर्मप्रांत्याच्ये ताबेंत आसच्या ह्या छापखान्यान एदोळच शतमानोत्सवा उपरांतलो रुपयोत्सव आचरण केला.

स्थळीय भासो, विशेस करून कोंकणी आनी तुळू भासांच्या वाडावळेक मिशनरिंच्या देणगेचो परिणाम वरत्या महत्वाचो. कर्नाटकांत कन्नड राज्य भास जावनासोन, कोंकणी आनी तुळू प्रादेशीक भासो जावन उलयतात. भारतांत इंगलीष शिकप सुरवातल्या उपरांत प्रादेशीक भासो संकश्टाक सांपडल्यात. पूण कर्नाटकांत कोंकणी आनी तुळू दोनी भासो इसकोल तशेंच कोलेजिंत शिकपा भोदनाच्या माध्यमांत नातल्ल्योच. तरी दोन विविंगड समुदायांच्यो मांय भासो जावन उदर्गतेक आयल्यो. आतां राज्य सर्कारान सर्व सर्कारी इसकोलांनी इंगलीश माध्यम सुरवात करचें मुळावें मेट काडलां (“English medium”, 2018). ह्ये वरवीं प्रादेशीक भाशेचे कान्यकर्त खंतिषट जाल्यात. राज्य भाशेची स्थितीच अशी जाल्यार, स्थळीय कोंकणी, तुळू भासांचो फुडार कितें म्हळ्ळें अंदाज करुंक जायना.

कोंकणी आनी तुळू, ह्यो दोनी भासो प्रमूक जावन उलयतल्यांच्ये हुमेदीन असतित्वांत उरल्यात आनी वाडोनंच आसात. करावळी कर्नाटकांत विवीध धरमाचो आनी समुदायाचो लोक तुळू उलयता जाल्ल्यान ह्ये भाशेक चडीत फायदो जाला. तशेंच ह्या प्रदेशाच्या इगर्जांनी

आनी इगरजेच्या चटुवटिकांनी कोंकणी भासच वापर्तात आनी इगजऱ्यो व्हडा उमेदीन आपल्ये मांयभाशेचो पोस कर्तात जाल्ल्यान कोंकणेक मोटो तेंको लाबला. कोंकणेच्या वाडावळेक होच मोटो आधार. त्या भायर कुडमी, गौड सारस्वत असल्या कोंकणिच्या 41 समुदाय आनी तांच्या बोलीं वरवीं कोंकणी आनिकी चड बळाधीक जाल्या. वासतव जावन मधल्या काळार गोंयांत पुडतुगेजांनी कोंकणेचेर एकाच्छाणें आक्रमण केल्यारी कोंकणी एक बळवंत भास जावन वांचोन, वाडोन आयली म्हळ्ळो इतिहास आसा (Pinto, 1999). तरिपूण कर्नाटकाच्या करावळी प्रदेशांत, ह्या भाशेच्या वाडावळेक जेज्वीत मिशिनरिंची देणगी व्हड आधाराचीं जाली तरी, माफेच्या अदभूत वावरा वर्वी ह्या भाशेक करावळी प्रांतांत अधिकृत स्थानमान लाबलो. 1992व्या वर्सा कोंकणी भास संविधानाच्ये आटव्ये वळेरिंत मेळयली. कोंकणी गोंयची अधिकृत राज्य भास जावनासा. कर्नाटकांत कोंकणी भाशेक राज्य साहित्य अकाडेमी आसा आनी व्हड संख्यार विद्यार्थिंनी अध्ययन करच्या मारिफात कोंकणी भास कर्नाटकांत तिस्री भास जावन इसकोलांनी शिकवंक सुर्वातलां. सां लुवीस कोलेज (स्वायत्त) हांगासर युजी मट्टार कोंकणी अध्ययन करुंक अवकास आसा मात्र न्हय जायत्या विद्यार्थिंनी हें अध्ययन विंचलां ("Konkani Institute", n.d.). आयलेवार ह्या प्रांतांत कोंकणिचो महत्व उणें जाला म्हळ्ळो आकांत आसल्यारी करावळी प्रांतांत आसच्या 41 समुदायांनी कोंकणी आजून लोकामोगाळ भास जावन उरल्या.

ह्या प्रांतांतली आन्येक प्रादेशीक भास जावनासची तुळू पंद्रा लाकांच्याकी चडीत लोकान उलंवची भास (Padmanabha, 1990) तरी, तिका अजून भारताच्ये संविधानाच्या आटव्ये वळेरिंत स्थान लाबोंक ना. तरी कर्नाटकान राज्यांत तुळू साहित्य अकाडेमी रुता कर्न तुळू भाशेक पाटिंबो दिला. तुळू अकाडेमीन सबार क्रियात्मक वावर हातीं घेतला. 2011व्या वरसाइसकोलांनी तुळू तिस्री भास जावन शिकवंक सुर्वातलें तर 2016व्या वरसा 626 विद्यार्थिंनी तुळू भास शिकची विंचवण केल्ली (Sanjiv, 2016). विशेस म्हळ्यार हाच्याकी लगबग 119 वरसां आदिंच, म्हणजे 1892व्या वरसा क्रिसतांव मिशनरिंनी करावळी भागांत तुळू माध्यमांत इसकोल सुरवातल्लें आनी पयल्या वरगाक पाठ पुसतकां सयत तयार केल्लीं. पूण तवळच्या पोषकांनी तांच्या भूगऱ्यांक तुळू–माध्यम इसकोलाक धाडुंक पाटीं केल्लें. हाका लागोन तीसऱ्ये उपरांत इसकोल बंध केलें ("Tulu language", n.d.). प्रसतूत इसकोलांनी तुळू भास शिकपाक अवकास आसोन सबार विद्यार्थिंनी तुळू भास शिकपाक घेतल्या. हें भाशेच्या यशस्वेक पूरक जातलें म्हळ्ळें खरें. स्थळीय भासोय गर्जेच्यो म्हण मांदून घेवन आनी तांच्ये उदर्गतेक कारण जाल्ल्या क्रिसतांव मिशनरिंकयी ह्या यशस्वेच्या होगळिकेचो एक वांटो फावो जाता. आज तुळू भास भारताच्या संविधानाच्ये आटव्ये वळेरिंत मेळवंक एकवोटीत वावर जाते आसा ("Twitter campaign", 2017) मात्र न्हय, कला, संसकृती, संपरदाय आनी साहित्यांत विसतृत आनी सबार रितिंचें प्रयोग ह्या भाशेंत कर्न आसात.

संपणी

मार्क वालडराचे (1998) अभिपराये प्रकार, सुर्वेर मिशनरिंनी चडीत संख्यार धारमीक विषय परगट केल्यारी, ते तवळच्या ह्या प्रदेशाच्या लोकाचे अत्रेगाक आनी अभिरुचीक समकालीत जावनासल्ल्ले. तवळ खंच्याय रुपाच्या छापलेल्या बरपांचें उणेंपण आसल्ल्यान

मिशनरिंनी चड करून हेर बरपां प्रास धार्मीक बर्पा, विशेस करून बैबल छापचो आनी परगट करच्चे विशीं चड आसक्त दाकयली म्हण्येत. गुटेनबर्गच्या संसारांतल्या पयल्या छापखान्यांत पयलो छापल्लो बैबलच (Crump, 1952).

खंयच्याय रितीन करावळी प्रांतांतल्या मिशनरिंनी तांकांच ताणीं धारमीक व्यवहारांत मात्र सीमीत करुंक ना. ह्या लेखनांत दिसच्चे परीं पत्रिकोद्यमाक आनी पर्गटणेक तांची देणगी भोवच महत्वाची, तांतल्या तांतूं ताणीं विशेस करून तुळू आनी कोंकणेंत संशोधनात्मक कृतियो रच्चे मारिफात स्थळीय भासांचो पोस केलो. ह्या दोनयी भासांनी ताणीं तयार केल्ले शब्दकोश आनी व्याकरणां भाशाविज्ञान शेतांत अजून भोव चड उपकाराचीं जाल्यांत.

कन्नड संबंधी भाशेचें पयलें पत्र तांच्ये वरविंच आरंभ जाल्लें. हें ह्या प्रांताच्या पत्रिकोद्यमाच्या वाडावळेक घट बुन्याद जावंक पावलें. आज इंगलीश शिकपाच्या आक्रमणां मधेंय कोंकणी आनी तुळू भासो सामखें बळिषट जाल्यात. विदेशी मिशनरिंनी घाल्ली बळिश्ट बुन्याद साहित्य आनी संशोधनांत गुंडायेच्या वावराक मजत जाल्या. क्रिसतांव मिशनरी कन्वेडतर कर्च्या उद्देशानंच आयिल्ले तरी, भास आनी साहित्याक ताणीं दिल्ली देणगी आज हांगासर सर्व संग्तिच्याकी चडीत उगडास कर्तात आनी नियाळतात.

आधार सूची

Alberts, I. (1989). *Herman Fredrick Moegling*. Karnataka Patrika Academy.

Crump, F. J. (1952). The Gutenberg Bible. *The Catholic Biblical Quarterly, 14*(3), 213-218.

Codialbail Press. (1963, December). *Raknno, 25*(50),151-153.

English medium in govt.schools. (2018, January 8). *The Hindu*. https://www.thehindu.com/news/national/karnataka/english-medium-in-govt-schools–is-our-policy-decision-deputy-cm/article25934946.ece

Havanur, S. (2004, January). Herr Kannada. *Deccan Herald*. https://web.archive.org/web/20070929123334/http://www.deccanherald.com/archives/jan182004/artic6.asp

Jattanna, E. (2015). Tulu sahityakke Basel Missionarigala sadhanaeya hadi [The efforts of Basel missionaries for Tulu literature]. In K. S. Sundar Raj (Ed.) *200 years of Basel Mission: Mission Moves 2015* (pp. 43-51). Karnataka Theological Research Institute.

Kesavan, B. S. (1988). *History of printing and publishing in India*. National Book Trust.

Konkani Institute. (n.d). http:// staloysiuscollege.co.in/academics/ institute-of-konkani

Madtha, P. (2005). *On eagle's wings: An intimate history of 125 years of St Aloysius College*. St Aloysius College.

Moore, J. (1905). *The history of the diocese of Mangalore*. Kodialbail Press.

Padmanabha, K. (1990). *A comparative study of Tulu dialects* [Unpublished doctoral dissertaion]. Udupi: Rashtrakavi Govinda Pai Research Centre.

Pinto, P. F. (1999). *History of Christianity in coastal Karnataka*. Samanvaya.

Prabhakara, P. W. (2015). Basel Mission mattu kaigarika belavanige [Basel Mission and industrial development]. In K. S. Sundar Raj (Ed.). *200 years of Basel Mission: Mission Moves 2015* (pp. 125-131). Karnataka Theological Research Institute.

Sanjiv, D. (2016, July). 626 students from 16 Dakshina Kannada schools opt for Tulu. *Bangalore Mirror.* https://bangaloremirror.indiatimes.com/news/state/626-students- from-16-dakshinakannada-schools-opt-for-tulu/articleshow/53217026.cms

Shiri, G. (2009). Tulu hymnal: A theological appraisal. In G. Shiri (2009). *Wholeness in Christ: The legacy of the Basel Mission in India.* Karnataka Theological Research Institute.

Tulu language (n.d.). *Karnataka Tulu Sahitya Academy.* http://tuluacademy.org/de/tululanguage/

Twitter campaign to include Tulu in eighth schedule of constitution. (2017). *The Hindu.* https:// www.thehindu.com/news/cities/Mangalore/twitter-campaign-to-includetulu-in-eighth-schedule-of constitution/ article 19459992.ece

Vas, C. (2007). *The contribution of Christian missionaries to journalism in Karnataka* [Unpublished doctoral dissertation]. Mangalore University.

Wendt, R. (2006). An Indian to the Indians?: On the initial failure and the posthumous success of the missionary Ferdinand Kittel. In R. Wendt (Ed.). *Between cultures: Ferdinand Kittel's missionary ways in India ranging from strategies of cultural accommodation to scientific research, illustrated by selected documents* (pp. 111-130). Wiesbaden: Harrassourtz Verlag.

नंदिहाळ, जी. एस. (2003). *कन्नडक्के ¯ बासेल मिषनरिगळ कोडुगे.* मनोहर ग्रंथमाले

नोरोन्हा, ई. (1996). *कन्नड धार्मीक साहित्यक्के ¯ क्रैसत मिशनरिगळ कोडुगे.* भाग्यवन प्रकाशन.

नोरोन्हा, एफ. पी. (1963, दसेंबर 22). हार्णी मांय भाशेची सेवा केली. *राकणो, 25*(50), 31-37.

प्रभाकर, पी. डबल्यू. (2018). *भारतदल्ली बासेल मिषन.* सुधान – किटेल सेंटर फोर डिवोषनल स्टडीस.

वालडर, एम. (1998, दसेंबर). धार्मीक साहित्याद्वारीं कोंकणेची वाडावळ. *राकणो, 60*, 103-109.

सलडान्हा, एम. (1963, दसेंबर). कोंकणी विद्वांस माफे बाप. *राकणो, 25*(50), 49-50.

(मेलवीन एस. पिंटो, *कोंकणी लेकक, संसोधक. प्रसतूत सां. लुवीस कोंकणी संस्थ्याचो निर्देशक,* अमर कोंकणी *षणमासिकाचो संपादक संगीं रेडियो सारंग 107.8 FM आनी AIMIT हाचो निर्देशक जावन सेवा दिता.*

डेलविटा वेगस *सां लुवीस कोलेज कोंकणी संस्थ्याची वावराडी.)*

कर्नाटकांतल्या कानडी लिपियेंतल्या कोंकणी साहित्याचेर एक सुकण्या नदर

जोकीम पिंटो

सारांश:

कोंकणी उलयतल्यां मधें मंगळुरी कोंकणी समुदाय भोव व्हड न्हय तरी, कोंकणी आनी ताच्या 42 बोलिंतल्या ओट्ट साहित्याक तुलन केल्यार, मंगळुरी कानडी लिपियेंतल्या कोंकणी साहित्याचो गात्र कांय ल्हान न्हय. मंगळुरी कोंकणी क्रिसतांवांचे म्हाल्गडे, गोंयाक कोंकणी हाडन आयिल्ले सारस्वत, वेदीक काळाचे आनी तवळ थावनंच शिकपी, जाणारी जावनासल्ले तरी, कोंकणी उपरांत उदेल्ल्या मराठिंत पिकयिल्लें तितलें साहितीक बेळें कोंकणिंत पिकवंक सकलेनांत. पूण मंगळुराक पावल्ल्या ह्याच लोकान रचल्ल्या साहित्याचें मट्ट तुकून पळेयनासतां, ओट्ट साहित्याचें माप पळेयलें तर कोंकणी मायेचें साहित्य भंडार भरोन वोमतोंचें दिसता. हें लेखन कानडी लिपियेंतल्या कोंकणी साहित्यांतल्यो मटव्यो काणियो, कादंबरी आनी कविता शेतांत येदोळ जाल्ल्या वावराचेर एक सुकण्या नदर मार्ता.

सार सब्द : अस्मिताय, सारस्वत ब्राह्मण, छापो, दरजो, पुरविलें साहित्य

1. प्रसतावन

विवीध जाती, धर्म, जनांग, भासो, संसकृती आटापून 'विविधतेंत एकता' म्हळ्ळ्या मांताखाल अभिवृद्धे कुशीन मेटां काडचो देश भारत. जात्यातीत तत्वांचेर रूपीत जाल्ल्या ह्या देशाच्या संविधानांत 'सर्व नागरीक समान' म्हळ्ळो तीरल आटापलला आसोन, हाचे खाल वसती कर्च्या अंदाज 130 कोरोड लोकान उलंवच्या 780 भासां पयकी (हांच्यो बोली[1] लेकाक घेनासतां) 121 मुकेल भासो[2] आसात (Anand, 2013). पांच भाशे कुटमांनी वांटून गेल्ल्या हांच्ये पयकी इंडो–युरोपियन भाशे कुटमांतल्या, इंडो–आऱ्यन भाशे पंगडांत 21 मुकेल भासो आसोन, भारताचो 78.05 लोक ह्यो भासो उलयता (Fazal, Ali & Vashistha, 2019) इंडो आऱ्यन भाशे कुटमांतल्यो चडश्यो भासो उत्तर भारतांत चाल्तेर आसात. हांच्ये पयकी हिंदी भोव चड म्हणजे, भारताच्या 44% लोकान उलंवची भास. ह्ये भाशे कुटमांत हिंदी संगीं बंगाली, ओडिया, मराठी, गुजराती, पंजाबी, काश्मीरी, राजस्थानी, सिंधी, अस्सामी, मैथिली, कोंकणी भासो मुकेल. 2011व्या जनगणते पर्माणे भारतांतलो 22,56,502 लोक कोंकणी उलयता तर, तांतल्या 21,46,906 जणांनी कोंकणी आपली मांय भास म्हण उल्लेक केला (Census of India, 2011).

भारतांतल्या हेर खंच्याय भाशेन फूड कर्नातल्ले तितले संकश्ट फूड केल्ल्या कोंकणी

भाशेच्या जुम्ला चरित्रेचें अध्ययन कर्ताना, ह्या भाशेचेर जाल्ल्यो दाडी, ह्ये भाशेन आपणा भितरच कर्न घेतल्ल्यो दाडी[3], ह्या दाडीं वरवीं उदेल्ले वांटे–फांटे, आनी ह्या वांट्या–फांट्यांक लागोन असकत जाल्लो कोंकणी लोकांचो एकवट, कोंकणेक चेंचुंक पळयिल्ल्या मराठीक फायद्याची जाल्ली कोंकणी लोका मधली ही फूट, ह्ये फुटेची विसताराय चडवन आपली दाळ सिजवंक पेचाडल्ल्या राजकारणिंचे भुरशे राजकीय खेळ, ह्या खेळाचे पांशो (dice) जाल्यारी आपल्या मांयभाशे थंय साद्या कोंकणी लोकान दाकयिल्ली निषठता, आनी ह्या निषठतेचो फळ जावन कोंकणीन राज्य तशें राश्ट्र मट्टार आपणायिल्ली मान्यता गोंयच्या इतिहासाच्या पानां–पानांनी दाखल जाल्ली पळेवंक मेळता. हाच्या परिणामाची, प्रभावाची साय अजून गोंयच्या साहित्यांत पातळ तरी, झळकाता. पूण ती गोंयची गड उत्रोन मंगळुरी कोंकणी लेखकांच्या (खडाप आनी चाफ्राक सोडन) लिखणेचेर प्रभाव घालुंक सकोंक ना– अशें भोग्ता. हाका लागोन कानडी लिपियेंतल्या मंगळुरी कोंकणी साहित्याक गोंय भायली वेगळीक एक अस्मिताय आसा जाल्या. हांगासर, कोंकणी उदेवन, वाडोन, व्हाळोन आयलेल्या इतिहासांतले मयला फातोर दाखल कर्च्ये संगीं, ह्याच वाटेंतल्यान चमकोन मंगळुराक पावलेल्या, गोंयच्या कोंकणेचो एक वांटो जावनासच्या, कानडी लिपियेंतल्या मंगळुरी कोंकणिंतल्या ओट्ट साहित्याची एक मटवी झळक आसा.

2. कोंकणी भाशेचो उगम

3000 वरसांचो इतिहास आसच्या भारत भुंयवयल्या इंडो–आऱ्यन भाशेचो एक फांटो जावनासच्या कोंकणिच्या सुरवातेचो इतिहास उसतिताना हें स्पश्ट जाता की, क्री. पू. 1500 वरसां आदीं आऱ्यन लोक भारताक आयले तेदनांच तांच्या भाशेच्या अभिवृद्धेचीं दोन हंतां; पयलें– परनें इंडो–युरोपियन आनी दुस्रें– इंडो इरानियन हंत उत्रोन जाल्लीं. इंडो युरोपियन हाचो इंडो–आऱ्यन हंत भारतांत सुर्वातलो. हो हंत मुकेल तीन हंतांनी वाडोन आयलो. पयलो: पर्नो इंडो आऱ्यन हंत (OIA क्री.पू. 1500-600), दुसरो: मदलो इंडो–आऱ्यन हंत (MIA क्री.पू. 600 - क्री.श. 1000), आनी तिस्रो: नवो इंडो–आऱ्यन हंत (NIA क्री.श. 1000 उपरांतलो) (Chatterji, 1940, p. 135). ह्या हंतांनी चमकोन आयलेल्या कोंकणेचो जल्म कसो जालो म्हळ्ळें जोस पिरेरा (1973) अशें उत्रायता–

> आऱ्येतर देश भारताक आयलले सारस्वत ब्राह्मण आनी त्साड्डी (पंजाबी चड्डा? चारडी) उत्तर भारताची भास हाडन आयले. उत्तरा थावन दक्षिणाक येंवच्ये वाटेर असतमते भारताची नागरी प्राकृत आनी पुरविल्या भारताची गीत–भास, जी उत्तर दख्खनांतली–चडशी महाराश्ट्रीय, घेवन आयले. आटव्या शेकड्या तवळच ते कोंकणांत वसतेक लागल्ले. लगबग दोन शेकड्यां उपरांत प्राकृतांच्या मेळवनेक लागोन कोंकणिचो जल्म जालो (p. 2).

आटव्या शेकड्यांत उत्तर भारताथावन गावड सारस्वतांनी हाडल्ली भास पूर्ण प्रमाणार वाडोंक नातल्ली म्हळ्ळया पिरेराच्या वादाक पुश्टी दिंवचे तसलीच अभिपराय दिता रोद्रीगीश (1982):

> आऱ्य लोक, सुमार क्री.पू. 1500 आदीं वा त्या होऊन पुरवीं जायत, वायवी (ओब्डीणण हज्ल्ण) सीम उतरून, भारतांत प्रवेशले आनी अनेक

दिशांनी शिंपडले. ह्या इंदो–आऱ्य लोकांची एक पंगत सारस्वत ब्राह्मण आनी तांच्या वांगडा पंजाबी क्षत्रीय, सगळे उत्तर भारती भास उलवपी, दखीण दिशे देंवले, आनी वाटेर पश्चीम भारती आनी उत्तर देकांनी विवीध प्राकत आपणावन, भोव लांब पंथ क्रमविल्या उपरांत सुमार क्री.पू. आटव्या शतकांत कोंकणाक पावले. ह्या प्रांतांत, दोन शेकडे मागीर, म्हणजे सुमार 10व्या शतकांत वयर उल्लेखलल्ये भासांच्या मेळांतल्यान पयली आधुनीक इंदो–आऱ्य भास, म्हळ्यार कोंकणी, निर्माण जाली, आनी ती 11व्या शतकांत, द्राविदी राज्याखाल कन्नड भासेचो बरोच प्रभाव घेवन पूर्ण पृषटी पावली (पा. 12).

ह्या दोनयी इतिहासकारां पर्माणे कोंकणी भास पूर्ण प्रमाणार वाडल्ली 11व्या शेकड्याच्या आसपास म्हळ्ळें कळोन येता. म्हणतच, मराठी उदेवन येंवच्या दोन शतकां पयलेंच कोंकणी पूर्ण प्रमाणाची भास जावन रूपीत जाल्ली.

3. दक्षीण भारताक कोंकणी भाशेचें येणें आनी वाडावळ

गोंयाक कोंकणीच्या येण्या विश्यांत गावड सारस्वत ब्राह्मणांच्या पात्येणे परमाणे गोंयाक कोंकणी भास हाडल्ली गावड सारस्वत ब्राह्मणांनी[4] (गोंयांथावन मंगळुराक देसांतर आयलल्या कोंकणी क्रिसतांवांचे पुरवज). गावड सारस्वत ब्राह्मणांच्या (ह्या फुडें– सारस्वत्[5]) ऐतिहासीक देसांतरा विशीं संसकृतांत लिखलेल्या 'स्कंद पुराणा'[6] 'तल्या 'सह्याद्री खंडा' 'त वाचुंक मेळता. हाच्ये परमाणे परशुरामान पश्चीम बंगालाच्या त्रिहोत्र (आतांचें तिह्रत) थावन कोंकणी मांय भाशेच्या 66 सारस्वतांक गोवापुरीक हाडलें[7]. हो लोक गोंयांक पांय तेंन्ताना जाग्यांतर कृषी करपी आदिवासी[8] (कोक्ना, म्हार, कुणबी, वेलीप) लोक थंयसर वसती कर्न आसल्ले (Kosambi, 1962). हांच्ये मधें वसती सुरवातलेल्या सारस्वतांनी जात पद्धत चाल्तेक हाडली. हाका लागोन गोंयचो मूळनिवासी आपल्याच गांवांत निमण्या वर्गाचो नागरीक जावंक पावलो. हांच्ये मधलो थोडो लोक रानवाटी सुवात सोधून गेलो तर गांवांतच उरललो थोडो आपली भुंय–भाट होगडावन ब्राह्मण आनी मराठी 'गांवकारांच्या'[9] गाद्यांनी घोळोंक लागलो. गांवचो सगळो हार–बार, न्यायनीत हेच गांवकार पळेवन घेताले. शासनदार रायाक हेच तिरवो बांदताले. तवळच्या लोकाची सामाजीक जिणी फकत कृषे भोंवर्तीं बांधून हाडल्ली आसोन राज्वटकी चलंवचे राय, लोकाच्या सामाजीक/धारमीक जिण्ये रितिंनी मेतेर जायनातल्ले. बगार गांवकारच समाजेचे मुखेली जावन रिती–रिवाजी बांधून हाडताले आनी चलवन व्हरताले. बारदेस, तीस्वाडी, सासशटी गांवांनी सारस्वतच गांवकार जावनासल्ले (नायक, 2009, पा. 28).

गोंयां पावल्ले सारस्वत कृशीक जावनासल्ले तरी क्रमेण वेपाराक देंवोन भोवच दुडवादीक जाले. क्री.श. 1314व्या वरसा देवगिरी संगीं गोंय मुसलीम रायांखाल येंवच्या वेळार गोंय भारतांतलो भोव सूख–संतोसाचो प्रदेश जावनासल्लो. पूण, मुसलीम रायांच्या आडळत्या काळार गोंयच्या हिंद्रांचीं जायतीं दिवळां नास केलीं आनी जायत्या हिंदू लोकाक मुसलीम धरमाक कन्वेडतर केलें. जायते सारस्वत ह्या वेळार गोंय सांडून दक्षीण भाराताक, मुकेल जावन कर्नाटक आनी केरळाक देसांतर गेले.

सोळाव्या शतमाना आदीं गोंयांत दिवळांच शिकपा केंद्र जावनासल्लीं. हांगासर चडशें धारमीक शिकप मात्र दिताले. शिकपाक आनी बरपाक संसकताचो वापार जातालो (Chandra, 2007). हें, आपल्या The language situation of Goa in the 16th and 17th century म्हळ्ळ्या आपल्या लेखनांत प्रोफेसर मिलिंद मालशे अशें दाखल कर्ता:

> पर्न्या काळांत शिकप फकत उंचल्या लोकाचें भाग जावनासल्लें. उंचल्या वर्गच्या लोकाक जें शिकप मेळतालें तें फकत संसकंतांत मेळतालें. रायकुंवरांच्या वापाराक तयार केल्लीं पुसतकां सोडल्यार भारतांत त्या काळार स्थळीय भाशेच्या अध्ययनाक कसलिंच पद्य पुसतकां नानल्लीं. स्थळीय भासो अव्यस्थीत रितीन शिकयताले. ह्या भाशेंक व्याकरण शुद्धता वा भाशेंत एकसार्कंपण नातल्लें. पत्रव्यवहार आनी लेकपाक अनुकरणावर्वीं निर्वहण जातालें (Malshe, 1995).

ह्या काळार गोंयांत कोंकणी फकत उलवपाची भास जावन उरली (Katre, 1942). पुडतुगेजांचें येणें जातासर उत्तर कोंकणांत उलंवची भास कोंकणी आनी राजभास मराठी, दक्षीण कोंकणांत उलंवची भास कोंकणी आनी राजभास कन्नड जावनासल्ली (देकोसता, 2005, पा. 4). यादवांच्या काळार (1187-1317) बर्पाक संसकंताच्याकी सलीस आसची मराठी भास वापारुंक सुर्वातली आनी ती लोकामोगाळ जाली (Mitragotri, 1992). हाच्याकी आदीं कदंब रायांनी (960-1310) गोयांत परिचीत केल्ली पुरातन कन्नड लिपी 17व्या शतमाना पऱ्यांती वापाराचेर आसल्ली. कन्नड संगीं मराठी बरंवच्याकयी ही लिपी वापार्ताले (Mitragotri, 1992).

कोंकणी भास संसकृताचें शीदा उत्पन्न आनी गोंयच्या सारस्वतांची मांय भास तरयी सोळाव्या शतमानाच्या सुरवे पऱ्यांत गोंयचा सारस्वत लोका मधें कोंकणींत लीखल्ल्या साहित्याचे खुरू पळेवंक मेळानांत. बगार फकत संसकृत, कानाडी आनी मराठी भाशेंत फात्रांनी, तांब्याच्या फोळियांनी कांतयिल्लें मात्र इतिहासगारांच्या सोधनांक सांपडलां (ibid).

1327व्या वरसा कदंब कुळ्येच्या निमाण्या रायाच्या मर्णा संगीं गोंयचा गांवकारांच्या वैभवाचो एक अद्याय संपलो म्हण्येत. उपरांत सारस्वतांचे विनवणेक्[10] पाळो दीवन पुडतुगेजांनी गोंय स्वादीन कर्न सारस्वत लोकाक संपूर्ण स्वतंत्र्[11] आनी हेर सवलातायो[12] दिता पऱ्यांत ह्या लोकान निरंतर मुसलीम शासनदारां थावन कश्ट सोसिजे पडले.

4. पुडतुगेजांच्या आडळत्याखाल कोंकणी

सोळाव्या शेकड्या पुरविल्या कोंकणी साहित्याची एक मात्र गवाय आसा कवी ज्ञानेश्वर हाची रचना 'ज्ञानेश्वरी'. मुळान ही मराठी कृती तरी हांतूं कोंकणी सब्दांचो जायतो वापार जाला. रोद्रीगीश (1982) हाणे 'ज्ञानेश्वरी'चो असो उल्लेक केला:

> ज्ञानेश्वर, हो तरूण महाराषट्री कवी संत (1275-1297). हांणी मराठी भास स्थापली आनी साहित्य रचलें; ताच्या अपरिमीत साहित्यीक बर्पावळिंत भोव नांवलौकीक ग्रंथ म्हळ्यार भगवदगीतेचें पद्य विवरण (Metrical paraphrase) 'ज्ञानेश्वरी'. राजकी स्वतंत्र देशाची भास जावन, मराठिची प्रगती सडसडीत वरतली, पूण कोंकणी पाटीं उरली कारण ती सदांच

> पकऱ्या जुल्माखाल आसली; तरियिपण तिची परिपूर्ण पषट आनी संपन्न शब्दसंग्रह हांकां लागून सावकास वाडत गेली. पिर्गी धर्मप्रचारक 16व्या शेकड्यांत घुसले पऱ्यांत्र आनी तेदळां च्यार शेकडे पासून जेम काडली; परंत तांच्या धर्मपरचाराचो उपसंसकार कसो, पाद्रिंनी शब्द शासत्राचीं आनी धर्मांचीं साहित्यीक पुसतकां दवरलीं, आनी ह्या वरवीं कांय कोंकणी पुर्विली सामाग्री सांबाळून मेळली, जिका आज भोव थोर मोल पावता कित्याक तिच्या आधारान कोंकणी भाषेची पुनर्गती करुंयेत (पा. 12).

मधुकर डी. चंदावरकर हाणें कोंकणीक तर्जण केल्ल्या ज्ञानेश्वरी (2015) ग्रंथाच्या पाटल्या पानार दिल्ल्या ओळके झळकेंत मणकीकर (2015) अशें म्हणता: 'मूळ ज्ञानेश्वरिचे पद्य सांत ज्ञानेश्वरान दिल्ले भगवदगीतेचें एक विशेस निरूपण. जाल्यारीय ह्या ग्रंथ ज्ञानेश्वरी त्या काळाचे ब्रम्हावरगिलें संसकृत प्राबल्य दाखून विमोचन घेवून जनसामान्य प्राकृत (आदी मराठी) निरूपणेर रचन जालां'. ज्ञानेश्वरिंत कोंकणी सब्दांचो वापार जाला म्हळ्ळें नीज तरी, तो गृंथ मुळान मराठिंत रचला.

सोळाव्या शेकड्या आदीं गोंयांत आसल्लें गिरेसत कोंकणी साहित्य पुडतुगेजांनी नास केलें/करयलें म्हळ्ळी पात्येणी रुजू करचे कसलेय दाकले नांत. ह्ये विशीं प्रियोल्कर (1962) अशें म्हणता: 'पुडतुगेजा पन्र्या जिकपांत (old conquest) जांव, वा नव्या जिकपांत (new conquest) जांव खंचेंय कोंकणी साहित्य लाबल्लें ना. परन्या जिकपांत सुर्वेर कोंकणीचेर खाडूं घाल्लें तरी, नव्या जिकपाच्या सुरवेर थावनंच कोंकणीचेर कसल्योच बंदड जांव, इंकविजिसांव जांव घाल्लें ना. जर आदलें कोंकणी साहित्य आसल्लें तर ह्या सुवातेंनी तें मेळाजेच आसल्लें' (Cited in Botelho, 2007, p. 54).

अल्मेदा 'पुडतुगेजांच्या येण्या पयलें कोंकणींत गिरेसत साहित्य आसल्लें आनी पुडतुगेजांनी आपली राज्वटकी स्थापन कर्चे उमेदीन तें नास केलें' म्हणतेल्यां प्रास वेगळें चिंतप उचार्ता:

> पुडतुगेजांचें आडळतें आसल्लें फकत गोंयच्या एका वांट्याचेर मात्र. पूण त्या काळारच कोंकणी उत्तराच्या रत्नगिरी थावन दक्षिणाच्या केरळ पऱ्यांत विसनारलेली. म्हणतच, ह्या प्रदेशांतल्या त्या काळाच्या कोंकणी साहित्याच्या बोर्गोळाक पुडतुगेज कारण जावंक सकानांत. त्या भायर मराठी आनी कोंकणी साहित्याचो फरक कळीत नातलेल्या पुडतुगेजांनी तवळ आसलेल्या ओट्र साहित्या मदलें फकत कोंकणी साहित्य विंचून नास कर्चो संभवयी भोव उणो आसताना, थोडें तरी कोंकणी साहित्य कशें उराना जालें? ब्रागांत आसच्यो सोळाव्या शतमानाच्यो हात प्रतियो संखो 771 आनी 772 सयत कोंकणेंतलें मौखीक साहित्याचें रोमी लिपिंत दाखलीकरण शिवाय, तवळ हेर लिपिंत आसलेल्या कोंकणी साहित्याचें लिप्यंतरीकरण न्हय (Cited in Botelho, 2007, p. 54).

गोंयां भायल्या पुर्विल्या कोंकणी साहित्याक आन्येक रुजवात सोळाव्या शतमानांत वा ताच्याकी आदीं गोंय सांडून केरळा पावल्ल्या सारस्वत समुदाया मधलो 'गोड्डे रामायण'.

केरळांतल्या कोच्चिंतल्या मुंडिशेरी म्हळ्ळ्या कुटमाच्या दासतानांत मेळल्लें, ताळियांनी बरयिल्लें हें रामायण कोच्चिनांतल्या कोंकणी भाशे संस्थ्यान 1989 इस्वेंत छापून परगटलें. हाचें मूळ लगबग अडेज शतमाना (अट्राव्या शतमानाच्या मधल्या भागांत रचीत जाल्लें) आदलें म्हळ्ळो अंदाज केला (Rao, 1989, p. 5).

सोळाव्या शेकड्यांत गोंयांत रचल्ल्या कोंकणी साहित्याक मेळच्यो दोन रुज्वाती पुडतुगलांतल्या ब्रागांतल्या मिन्हो विद्यापीठाच्या ग्रंथालयांत आसात. हीं दोनयी रचनां रोमी लिपिंत आसोन, सोळाव्या शतमानाच्या सुरवेर गोंयांक पावलेल्या जेज्वीत मिशनरिंनी स्थळीय कोंकणी वेक्तिंकर्ना वाचवन/सांगवन्[13] हात बर्पान बरवन दवरल्लीं जावनासात. हांच्ये पयकी पयलें रचन 'महाभारत' (Codex 771)[14], आनी दुसरें रामायण (Codex 772). हांच्ये संगीं हेर थोड्या मटव्या धार्मीक कथांच्यो हात प्रतियोय आसात. हीं, तशेंच उपरांतलीं सर्व कोंकणी बर्पां आनी दसतवेजां पुडतुगेजांच्या काळार रचल्लीं जावनासात (Miranda, 2011, p. 5).

पूण, त्या काळार 'कोंकणीक स्वताची मूळ लिपी आसल्ली तरी, मिशनरिंनी ती वापारनासतां कोंकणी बरंवच्याक रोमी लिपी वापारली'– अशें तवळच्या मिशनरिंनिंच उल्लेक केल्लो आसा[15] (Miranda, 2011, p. 1). मिशनरिंचो हो उल्लेक गोंयांत तवळ कोंकणी बर्पाक पुरातन कानडी लिपी वापारताले म्हळ्ळ्याची रुज्वात तरी, कोंकणी भाशेचें व्याकरण तवळ पऱ्यांत तयार जावंक नातल्लें म्हणता गोम्स (2004)-

> नव्या उदेवाच्या (Renaissance) उमेदीन भरलेल्या मिशनरिंनी कोंकणी शिकच्या उद्देशान कोंकणी भाशेचें मुळावें व्याकरण बरंवच्याक त्याच वरसा याजकी दीक्षा जोडललो गोंयचो स्थळीय सेमिनरिसत करांबोली हळ्ळेंतल्या भाव आंद्रे वाजाक विंचलो. गोंय सां पावल कोलेजिच्या ह्या विद्यार्थीन विदेशी पाद्रिंक देशी भास शिकंवच्ये खातीर तयार केल्ल्या ह्या कोंकणी व्याकरणाच्या मुळाव्या कडनिलेच्या आदारार कोंकणी भाशेचें गूंड आध्ययन केल्लो जेज्वीत याजक तोमस स्टीपन हाणें 1617व्या वर्सा शिकपाक योग्य जांवचे तसलो उंचलो शब्दकोश तयार केलो. 1640व्या वर्सा तो मोकळीक केलो (p. 233).

खंच्याय लोकाची भास साहित्य पद्वेक चडोंक हीं तीन कारणां जाय म्हणता बेंद्रे– 'पयलें – आयकोंक अत्रेगची बहुजन समाज, दुस्रें– प्रतिषठेक अत्रेगचो पंडीत वर्ण (साहित्य रचपी) आनी तिस्रें– कीरतीक आशेंवचे राय (साहितिंक पाटिंबो दितले)' (मुगळी, 2022, पा. 17). ताच्ये पर्माणें हांतलीं खंचिंय दोन कारणां जर अनकूलवंत जालीं तर, तिसरें कारण अपापीं अनकूल जाता. खोट्या नशिबाक लागोन कोंकणीक हांतलीं दोन कारणां अनानकूलाचीं वा बेपारवाचीं जालीं. कोंकणी आयकोंक अत्रेगची बहुजन समाज आसली तरी, प्रतिषठेक अत्रेगचो पंडीत वर्ग जांव, कीर्तीक आशेंवचे राय जांव कोंकणी मायेच्या गर्भाथावन तवळच्या काळार उदेवंक नातल्ले. देकून कोंकणेक आदीं रायांचो जांव आनी उपरांत सर्काराचो जांव आस्रो मेळ्ळोना. 19व्या शेकड्याच्या मधल्या भागांत म्हणजे 1853 इस्वेंत गोंयचो मुकेल काऱ्यदरशी जावन आयिल्ल्या डो। जोकीम कूर्ज रिवारान कोंकणीक दिल्लो बळवंत पाटिंबो मात्र आडळत्यादारां थावन कोंकणीक मेळल्लो पयलो पाटिंबो म्हणयेत.

5. कानडी लिप्येंतलें कोंकणी साहित्य

भाशे तज्ञ नारायण गोविंद कळेल्करान कोंकणी भास जेराल थरान तीन पंगड जावन विंगड केल्या (Sardesai, 2006, p. 5). पयल्या पंगडांत येता महाराश्ट्राच्या सिंधदूर्ग प्रांत्यांत उलंवची उदेंती / मुडला कोंकणी वा मालवानी कोंकणी, हाचेर मराठिचो प्रभाव चड. दुसरो पंगड: गोंय आनी उत्तर कन्नड प्रदेशांनी उलंवची 'मध्य कोंकणी'. गोंयांत हाचेर पुडतुगेज भाशेचो प्रभाव्[16] चड तर उत्तर कन्नडांत हाचेर कन्नडाचो प्रभाव चड. तिसरो पंगड 'दक्षीण कोंकणी'. मंगळूर, उडुपी, प्रदेशांनी उलंवच्या ह्या कोंकणींत तुळू आनी कन्नडाचो प्रभाव चड तर, कासरगोड आनी केरळांत उलंवच्या ह्या कोंकणींत मलयाळम भाशेचो प्रभाव चड. ह्या तीन पंगडांनी कोंकणिच्यो सुमार 42 बोली आटापून आसात. असल्या बोलीं मधें एक जावनासा मंगळुरी कोंकणी क्रिसतांवांची कोंकणी. कोस कोस पर बदले पानी, चार कोस पर वाणि[17] (Lobo, 2018) म्हळ्ळ्या हिंदी सांगणेपरीं मंगळूर, उडुपी, चीकमंगळूर दियेसेजिंनी शिंपडलेल्या कोंकणी क्रिसतांवांनी उलंवचा ह्या कोंकणिंतयी गांवां तेकीद तफावत आसा तरी, मंगळुरांत वापार्ची कोंकणीच वयर कळयिल्ल्या जाग्यांनी बरपाक उपेग करतात.

1556व्या वरसा जेज्वितांनी गोंयच्या सां पावल कोलेजिंत देशांतलो मात्र न्हय, असियांतलो पयिल्लो छापखानो सुर्वातचे संगीं (Nadkarni, 2015, p. 15) भारतांत छाप्या क्रांती आरंभ जाली. आनी आमा सरवांक कळीत आसच्ये परीं भारतांत छापल्लो पयिल्लो बूकच कोंकणी भाशेचो– रोमी लिपिंत. हें गोयांत घडलें तर, विवीद कारणांक लागोन त्याच वेळार, ताचे आदीं वा ताचे उपरांत कर्नाटक, तांतल्या तांतूं मंगळुराक पावल्ल्या गोंयकारांनी, जांव क्रिसतांव वा सारस्वत, एकुणिसाव्या शेकड्या पऱ्यांत कोकणिंत साहित्य रचल्ले विशीं कसलेच दाखले मेळानांत. मंगळुरांत 1841व्या वरसा करावळ कर्नाटकांतलो पयलो छापखानो बासेल मिशन प्रेस सुरवातलेंच साहित्य छापून परगटची रीत सुरू जाली. छापून परगटलेल्या कानडी लिपिंतल्या कोंकणी साहित्याची वाडावळ दाखल करताना, ह्या लेखनांत हें साहित्य सकयल दिल्ल्या परमाणे विंगड केलां:

5.1. कानडी लिपिंतलें धार्मीक साहित्य

कानडी लिपिंत छापल्लो पयिल्लो बूक 'सोमी जेजू क्रिसताची पाशांवाची कथा'. हो बूक बासेल मिशन प्रेस सुरू जाल्ल्या सत्रा वर्सां उपरांत, त्याच छापखान्यांत 1858 इस्वेंत छापून आयलो. 1882 इस्वेंत जेज्वितांनी मंगळुरांत कथोलिकांचो 'कोडियालबैल छापखानो' उगडलो. सुर्विल्या वरसांनी हांगासर रोमी लिपिंत मात्र छापताले. क्रमेण स्थळीय भाशेंत छापुंक जाय ती साहेत हाडवन कन्नड लिपिचीं पुसतकां आनी पत्रां छापुंक सुरवातलें. हाच्ये उपरांत एकेकलेच कोंकणी बरवपी उदेले. तरी कानडी लिपिंत छापल्लो पयिल्लो बूक 'सोमी जेजू क्रिसताची पाशांवाची कथा' परगटलेल्या वर्सा थावन 1882व्या इस्वेंत कोंकणी व्याकरण छापून येंवचे पऱ्यांतल्या 24 वर्सांच्या लांब आवदेंत कोंकणेंत कितें, कितलें छापलां म्हळ्ळ्याचे कायिंच दाखले नांत. तवळच्या लोकाक कोंकणी बर्पा रितिंत जाणवाय जांव, बरयललें फायस करुंक पत्रां जांव, वा लौकीक साहित्य बरंवचो आवकास जांव नातल्लेंच हाका मुखेल कारण. नोबेल साहित्य प्रशसती पुरसकार (1949), दोन पावटीं पुलिटझर

(1955, 1963) आनी दोन पावटीं राश्ट्रीय पुसतक पुरसकार (1951, 1955) विजेत साहिती विलियम फोकनान 'वाचा, वाचा, वाचा. मेळल्लें सर्व वाचा – कसरो, ऊंची, बरें आनी वायट. आनी पळेया ते कशे बरयतात...' म्हणचेपरीं वाचून पळेवंक कितेंच नासतां वाचपा भुकेन उपाशीं आसलेल्या मंगळुरी कोंकणी क्रिसतांवांची वाचपा तान निवरावंक आनी तांच्ये थंय बर्पा झर उमाळुंक कारण जातल्यांचें येणें तवळ पऱ्यांत तांचे मदें जावंक नातल्लें. ते आयिल्लेच 1878व्या वरसा!

तांच्या येण्या आदीं साहित्य रचपाचें देणें आसोन, बरवंक आनी फायस करुंक आवकास नासतां आळवोन गेल्ल्यां विशीं 1937व्या वरसा फायस जाल्ल्या 'कोंकणी दिरवें' पत्राच्या रुप्योत्सव अंक्यार, पत्राचो स्थापक संपादक लुवीस मसकरेंञ्ज (1998) अशें बरयता:

> 'आतांचेबरी इंगलेज सर्काराच्या सुखा–सावळेंत ते (आमचे म्हालघडे) आसल्ले जाल्यार, आमचे मधें आज कितल्या कोंकणी कवेश्वरांचीं आनी लेखकांचीं पुसतकां आसतीं कोण जाणा? हा! कितल्यो हुश्यार तकल्यो, आपल्या मतिची सोबाय उच्चारुंक उपाय नासताना फुगार जावन अंतरल्यात! आनी ताणी बोरैल्लें जाल्यार, गेल्या त्या दोनशीं तिनशीं वर्साक कोंकणी लिखितांचो दाळो केदो जातोगी!' (पा. 7).

मुंबंयत जर्मनिच्या जेज्वितांनी, कल्कत्तांत बेलजियमाच्या जेज्वितांनी, त्रिच्चिंत फ्रेंच जेज्वितांनी केल्ली शिकपा क्रांती पळेवन 1858व्या वरसा मंगळुरी कथोलीक मालघड्यांनी जेज्वितांक मंगळुराकयी धाडिजे म्हण तवळच्या पापालागीं विनंती केल्ली. भर्ती वीस वरसां उपरांत 1878 दसेंबर 31वेर मो। निकोलस पगानी हांच्या मुखेल्पणाखाल इटालियन जिज्वितांचो पयलो पंगड सात जण याजक आनी दोगां ब्रदरां संगीं मंगळूर बंद्राक येवन पावलो (गौड, 2019, पा. 1-2). हांच्ये मधलो एकलो जावनासलेल्या फा। आंजेलो फ्रान्सीस सावेर माफेयी हाणें मंगळुराक पावल्ल्या चारच वर्सांनी कोंकणी शिकोन 1882व्या वरसा कोंकणी व्याकरण छापून उज्वाडायलें. संगीं त्याच वरसा जेज्वितांनी कोडियाळ छापखानोय सुरवातलो. हाच्ये मारिफात कोंकणी साहित्य रचपाक बलिश्ट बुन्याद फावो जाली तर, सां लुवीस कोलेजिंतल्या फा। बाजील रुजार जे.स. हाणें तवळच्या बरयणारांक, प्रत्येक जावन विद्यार्थिंक साहित्य रचुंक प्रेरण दिलें. ह्याच प्रेरणाक लागोन तेवीस–चोवीस वरसां प्रायेच्या दोगां तर्नाट्यांनी (श्रेश्ट कवी, समाज सेवक लुवीस मसकरेन्हस आनी सां लुवीस कोलेजिचो मेसत्री सर्दार लुवीस कण्णप्प) कोंकणींतलें पयिल्लें पत्र 'कोंकणी दिर्वें' सुर्वातलें. तवळचो बिस्प पावल पेरिनि[18] थावनयी तांकां बरोच पाटिंबो मेळ्ळो (मसकरेंज, 1998). 'कोंकणी दिर्वें' पत्रान सब्दान, करनेन आनी छाप्यान कानडी कोंकणी साहित्याक बुनयाद घाली.

1882 वरसा कोंकणी व्याकरण छापून उज्वाडायल्या उपरांत थावन 'कोंकणी दिर्वें' सुरवातलेल्या 1912व्या वर्सा पऱ्यांत कोंकणींत छापून आयिल्ले जुम्ला 42 बूकयी धारमीक साहित्याचे. तवळच्या काळाक हें सहज जावनासल्लें. *राकणो* पत्राचो निवृत्त संपादक फा। मार्क वालडर हाणें सांगचे परीं 'संसारांतल्या खंयचेय भाशेंतलें सुरविलें साहित्य धारमीक विषयानिंच सुरू जाता. कोंकणी भाशेची काणीय क्रांय वेगळी न्हय' (गौड, 2019, पा. 3).

सुरविल्या सुडाळ आनी साद्या कोंकणेंत बरयललें धारमीक साहित्य, जिरवंक आनी खूद बरवंक शिकच्या लोकाक कशें प्रेरण दिवंक पावलें म्हळ्ळेविशीं निड्डोडी (2007) अशें म्हणता:

> मो। सिलवेसटर मिनेजसान सांतांच्ये जिणिये विश्यांत 37 पुसतकां, 18 लितुरजी वेळार वापार्चे ग्रंथ, तशेंच वांजेल, नवो सोल्लो इत्यादी अणकार कर्न परगट केल्यात. हाच्ये मारिफात लोक कानडी लिपियेंत वाचुंक शिकलो आनी बरवंक शिकलो. मो। सिलवेसटर मिनेजाची भास सुडाळ आनी सादी. इसकोलांत शिकच्या कानडी शिकपाक ताळ पडताली जाल्ल्यान चडीत त्रास नासतां ती बरवंक जाताली... ताचें साहित्य लोकान वाचलें. वाचपाची रूच लाग्ताना, बरंवची रूच आनी देणें आसलेल्यांनी तीच भास वापारली. अशें मंगळूर दियेसेजिंत लितुर्जिंत कोंकणी अधिकृत भास जावन मांदून घेवंक जाय आसल्लें थळ मो। सिलवेसटर तसल्यांनी तयार केलें. अशें भोव पुरविलें साहित्य फकत अणकार आनी धारमीक जाल्यारी कोंकणी साहित्याच्ये वाडावळिंत भोव महत्वाचें जावनासा (पा. 12).

कानडी लिपिंतल्या सुरविल्या कोंकणी साहित्याचो दरजो (मट्ट) मेजताना– 'कोंकणी दिर्वें' पत्र सुरवात्ता पऱ्यांत धारमीक साहित्य, जें बहुतेक धारमिकां थावन तर्जण जाल्लें आसल्लें आनी तें तयार जाते आसल्लें. 'कोंकणी पत्राचो आरंभ जाल्लोच लायिकांनी तांच्ये मतिंतलें वाचपा आनी अनुभवा तेकीद बरवंक धरलें', म्हळ्ळो कास्सियाचो (कास्सिया, 2005, पा. 101) उल्लेकयी गुमानांत दवरिजे पडता. तवळच्या काळाच्या संपन्मूळांचेर होंद्दोन साद्या[19] लोकान रचल्लें साहित्य तें.

1913व्या वर्सा पेद्र् जुवांव सोजान 'पार्वो' म्हळ्ळो भाशांतर केल्ल्या मटव्या काण्येंचो बूक पर्गट करच्ये संगीं कानडी लिप्येंतल्या कोंकणी साहित्याक लौकीक घुंवडी मेळ्ळी.

5.2. कानडी लिपिंतल्यो मटव्यो काणियो

कल्पना सकत मनशाक आसचें विशिषट देणें. साहित्य मनशाच्या कल्पणा सक्तेचें उत्पादन. मनशा जिवितांतलीं दिस्पडतीं घडितां एके वेक्तीन आपूण वापारच्या भाशेंत नव्या रुपान आनी शयलेन बरवन प्रसतूत कर्ताना साहित्य उदेता. मटवी काणी साहित्याचो एक प्राकार. अमूरान सांगच्ये पर्माणें हेर साहित्य प्राकारां मधें मटवी काणी एक मैनर साहित्य प्राकार म्हण लेकचें आसा (अमूर, 2012, पा. xi). पूण कोंकणीच्या मट्टाक मटव्या काण्यांनी दिल्ली देणगी विशेस.

कानडी लिप्येंतल्या कोंकणिंत मटव्या काण्येचो प्राकार फायस करुंक सुरवातल्लोय 'कोंकणी दिर्वें' पत्रानंच. खबरे सवें वाचप्यांक हेर प्राकाराचें साहित्य दिंवच्ये उदेशीं ह्या पत्रान 'काणी व कथा' म्हळ्ळें एक अंकण सुरवातलें. हांतूं चडताव तरजण केल्ल्यो काणियोच फायस जाताल्यो तरी, अपरूब स्वकल्पीत मटव्यो काणियो फायस जावंक सुरू जाल्यो. हाका लागोन जायत्या कोंकणी लेखकांचो जल्म जालो आनी त्ये मारिफात कोंकणी साहित्याचें भंडार भरुंक सुरवातलें.

चडताव हर भासांनी मटव्या काण्यांक प्रोत्साह लाबल्लोच पत्रां वरवीं. अमूर (2012) म्हणता:

> 19व्या शतमानाच्या निमाणें, पत्रां मुखांत्र इंगलेंडांत मटव्यो काणियो भोव फामाद साहित्य प्राकार जावन वाडोन आयलो. कन्नडांतयी मटव्या काणियांक प्रसागक हाडल्लें मधुरवाणी, सुवासिनी, सचित्र भारत तसल्या पत्रानिंच.

1891व्या वरसा सुरवातलेल्या The Strand Magazine – हांतूं फायस जाल्ल्यो काणियो वाचुनुंच आपणें आपली पयली काणी 'रंगन मदुवे' बरयिल्ली म्हण मासती (कानडी भाशेंतल्या मटव्या काणियांचो पितामहा) नयी सांगलां (पा. xi).

अशें पत्रांनी मटव्यो काणियो फायस जांवच्ये संगीं तर्जण केल्ल्यो काणयो बुकारुपीं पर्गटची दसतूरयी 'कोंकणी दिर्वें' पत्रा संगिंच सुरू जाली.

कानडी लिपिंतल्या कोंकणींत उज्वाडाक आयिल्लो पयलो मटव्या काणियांचो संग्रह जावनासा, 'कानडी लिपिंतल्या मटव्या काणियांचो पितामहा' म्हण लेकच्या पेद्र जुवांव सोजाचो 'कोंकणी कता – भाग 1'. हो 1915व्या वर्सा फायस जालो. ताचो दुसरो बूक 1919व्या वरसां 'कोंकणी कता – भाग 2' म्हळ्ळया नांवार फायस जालो. हाच्ये आदीं ताणें भाशांतर काण्येचे तीन बूक (पारवो, केनेरी सुकणें, गुलोबाचें झाड) फायस केल्ले. 'कोंकणी दिर्वें' सुर्वातून पयल्या पांच वरसां लुवीस मसकरेन्हस संपादक जावनासल्लो तर उपरांत हो लेखक त्या पत्राचो संपादक जालो. हाका लागोन ताची साहित्य कृशी बरपूर फळ दिवंक पावली. ताच्ये विशीं फेलिक्स पावल नोरेञ (1963) म्हणता:

'सुरवेर केनन स्मिडाचे बूक ताणें तरजुमो केले: गुलोबाचें झाड, पारवो, आवर, आनी नांवाडदीक जेनेवीव, उपरांत शेक्सपियराच्यो थोड्यो काणियों अनुसार कर्न चूडक्रोत्र, फिलुची भोंवडी इत्यादी ताणे भायर काडल्यो. ह्या शिवाय थोडे हासतीं नाटकां आनी भक्तिचीं पुसतकांयी ताणे बरयिल्लीं आसात. पेद्र सोज कोंकणी काणियां–पुसतकांचो बाप म्हण आमीं म्हण्येत. ताचा पयलें कोंकणी कथा पुसतकां म्हळ्यार कितें म्हळ्ळें कोणंच्च नेणासल्लो' (पा. 33).

'कोंकणी दिर्वें' पत्रा उपरांत येदोळ पऱ्यांत कोंकणींत विवीध काळार 54 पत्रां (नेमाळीं) उदेल्यांत. हांतल्या चडताव सर्व पत्रांनी मटव्या काणियांक मानाचो जागो दिल्लो आसा. ह्या नेमाळ्यांनी फायस जाल्ल्यो हजारांनी हजार मटव्यो काणियो बुका रुपीं फायस जावंक नांत. बुका रुपीं मटव्या काणियांचे संग्रह फायस केल्ले लेखक हे–

पेद्र जुवांव सोज, फा। सिलवेसटर मिनेज, फा। जेम्स सिकवेरा, लुवीस मसकरेञ, फा। जोन कासतेलिनो, अलेक्स ए. पायस, पावुसतीन सोज सुरत्कल, आर्थर पिरेरा, श्री संतान सोज उडुपी, देवदत्त, पीटर कालेसत डिसोजा, श्री जोस्सी पिरेरा, बंटवोळचो सिलवेसटर डी'कोसता, तोमास तावरो, अनिरुद्द कुमार, क्लोड कार्वाल, श्री मोती कोसता, एडी नेट्टो, पोक्री जोनी, जे. एस. मिरांद, एवलालिया आलवारीस, जे. बी. डिसोजा कुलशेकर, जोन डिसोजा बेळमण, एडवर्ड डी'सोजा, रिचर्ड रेगो शिर्वा, सिरिवंत, वलेरियन कुलासो, एल. मचादो कार्कोळ, प्रदीप, श्री सिरील ई. पिरेरा बोंबय, श्री लेसली डी'सिलवा, रोनालड पिरेर आंजेलोर, जोन मिरांद, ए. एस. पत्रावो, एडवीन डी'सोजा वालेन्सिया, सिज्येस ताक्रोडे, डोलफी एफ. लोबो, मार्सेल पासकल कुटिन्हो पक्षिकेरे, जे.बी. मोरायस, फ्रान्सीस सलडान्हा बारेबैल, सिलवेसटर डी'सोजा मैसूर, हेमाचाऱ्य, दोनात डी'आल्मेडा, विल्यम द'सिलवा, फ्लेवियन नज्रेत, जो.सा. अलवारीस, विलफी रेबिंबस, स्टेन अगेरा, वल्ली वग्ग, ग्लेडीस रेगो, श्री जेम्मा पडील, डी. फ्रान्सीस मिनेजस, फा। एल. ए. कुटिन्हो, जोनी सुरत्कल,

स्टेनरो अजेकार, जेरी निड्डोडी, डो। एडवर्ड एल. नज्रेत, रान उद्यावर, ए. फेर्नांडीस मरोळ, जोय पालडक्का, अशोक डायस बैंदूर, वल्ली क्वाड्रस अजेकार, नवीन कुलशेकर, एच्चेम पेर्नाळ, मीकम्याक्स, श्रीमती एम्मी डी'मेल्लो, जे. जे. डायस शिर्तांडी, रैमंड लोबो बोळिये, रोनालड ओलिवेरा पडुक्कोणे, सबीना लोबो लंडन, स्याम बोळिये, फा। चेतन कापुचीन, फा। रुपर्ट बरबोजा कापुचीन, असुंता पिरेरा गंटालकट्टे, क्लेरेन्स कैकंब, शान बोंदेल, डेवीड डी'सोजा वामंजूर, चारली सोज येय्याडी, जूडीत पिरेरा, ई. एस. मूडबिद्री, रोशन फजीर, जोकर कास्सिया, फेलिक्स ए. डी'सोजा, ओझ्झी पेर्मन्नूर, रोनी अरूण, एम. प्याट्रीक, हेरोल्पियूस, उल्लासण्ण, रोन मायकल, के. ताराभट, रिच्ची जोन पायस, रोनालड ओलिवेरा, वाल्टर लस्रादो, लिल्ली मिरांदा, मेलवीन पेर्नाल, शिकेराम, फेल्सी लोबो, मच्चा मिलार, चालर्स लोबो, वाल्टर लस्रादो, जे. एफ. डी'सोजा, दो। जेरी निड्डोडी, रोनी मोंतेरो, एवरी पांगळा, ग्रेट्टा रेबेल्लो, जोयल मंजरपल्के, नवीन मेंडोन्सा, क्लेरेन्स, फा। चेतन लोबो, आंटनी डी'सोजा, हेनरी सोज, विन्सी पिंटो आंजेलोर, वेंकटेश नायक, आंटनी बार्कूर, मोनिका डे'सा, वाल्टर नंदळिके, स्टीवन पिंटो, गोपालकृषण पै, मोनिका डेसा, रोशू बजपे हांचे संगीं – बी. कृषण प्रभू, श्रीमती विठा आर. शानभाग, श्री बसती वामन शेणै, श्री गणेश मल्य, के. एन. राव दांडेली, एन. शांतादेवी, शिवराम कारंत, यशवंत सदानंद पोलेकर, मीरा श्रीधर भट, डा। के. पूर्णिमा भट, के. रमेश कामत, श्री अनील पै, वसंत नाडकर्णी, श्रीमती अरुणा शानुभाग, आर्गोडू सुरेश शेणै जयश्री शानभाग, ह्या सारस्वत बरयणारांनिंय मटव्या काणियांचे संग्रह फायस कर्चे मारिफात कानाडी लिपिंतल्या कोंकणी साहित्याक मोटी देणगी दिल्यांत. अशें 1915व्या वर्सा कानाडी लिप्येंतल्या कोंकणींतलो पयलो कथापेळो 'कोंकणी कथा – भाग 1' फायस जाल्या उपरांत हें लेखन छाप्याक येता पऱ्यांत 107 वरसांनी आमकां मेळल्ल्या लेका परमाणे[20] 292 मटव्यो काण्ये संग्रह फायस जाल्यात.

5.3. कानडी लिपिंतल्या कोंकणी काण्येंचो दर्जो (Standard)

कानडी लिपियेंतल्या कोंकणी काण्येंच्या 107 वरसांच्ये चरित्रेंत, पत्रांनी फायस जाल्ल्यो मटव्यो काणियो सोडन, बुका रुपीं 292 पुंजे परगट जाल्यात म्हळळें, ह्या पंगडाच्या लोकाच्या जणासंख्याक तुलन केल्यार व्हड संगत म्हळ्ळ्यांत कायिंच दुबाव ना. तरी थोडे पावटीं फायस जाल्ल्या साहित्याचें तुलन करताना हें साहित्य रचल्ल्यांची पाटभुंय पळेयनासतां फकत साहीत तुकून पळयिल्लें आसा. पूण हें आमी गुमानांत दवरिजे की कानडी लिपिंतल्या काण्येगारां पयकी विश्वविद्यालयांनी साहित्याचेर सनद आपणावन साहित्य कृषीक देंवल्ले नांच म्हण्येत तितले उणें. हांच्या कथावसतुंचें मूळ जिण्ये अनबोग. ह्या अनबोगाक जिण्ये नेमां, अर्थ आनी संकेतांचो संबंद घडोन हाडून साहित्याचें रूप दिल्ली शाती हांची. तरयी कांय थोड्या कथेंनी तांच्या अनबोगाचें वरतूल अशीर म्हण आयचा जाणारी वाचप्याक भोगुंक पुरो. एस. एल. बैरप्प (2017) म्हणता:

> जीवन एक आकारावीण प्रक्रिया, आकारावीण असतित्व. एकेका दिश्टिकोनाक तें एकेका आकाराचेर दिसता तरी ताच्या समग्रतेचो अर्थ वा संकेत तत्वशासत्रानयी चर्चा कऱ्येता, मतधर्मानयी सांग्येता, पूण तो एक बांद जावन दोळ्या हुजीर देकच्ये परीं देकोंक साद ना. कित्याक,

> आकार कितलोय वसतुनिषठ म्हण लेकल्यारयी तो पळेयतल्याच्ये दोळे, कान, कल्पन, आनी बुद्वंत्कायेच्या मिती भितरच दिश्टीक पडता (पा. 99).

हाका लागोन जिण्येचो अनभोग पिंत्रायतलो लेखकयी आपलो अनभोग एका मिती भायर साहित्याक लागू करुंक सकाना. सुरविल्या कानडी लिपिंतल्या कोंकणी बरयणारांच्या अनभोगाची मीत अशीर आसल्ली म्हळ्ळें खरें. एका साद्या वेक्तीन जिवीत पळेंवचाकयी वेगळ्या दिश्टीन जिवीत पळेंवच्या लेखकाच्या दिश्टिची मीत विसतार जायजे पडता म्हळ्ळें सत्तर–अयश्यांव्या धाकट्याच्या संपादकांक गमल्लें. हांच्ये पयकी एकलो, चा.फ्रा. देकोसता (2005) अशें सांग्ता:

> बरप्यान आपल्या भोंवतणिच्या संसाराक ताच्या बेध नातल्ल्या ताकडेर तुकुंक आसा. ताच्या सांगाता जियेंवचीं मनश्यांच ताचे मेसत्री. तो जियेंवचो संसारच ताचे शेत. हें विसताराल्या शिवाय ताच्या बर्पाक वृद्धी येना (पा. 19).

कानडी लिपियेंतल्या कांय थोड्या लेखकांनी उत्तीम मटव्यो काण्यो रचल्यात आनी त्यो हेर भासांक तर्जण जाल्यात तरी, मटव्या काण्येंचें ओट्ट साहित्य लगबग नितलोच इतिहास आसच्या कोंकणीच्या सेजारी कानडी भाशेच्या मटव्या काण्यां संगीं तुलन केल्यार कोंकणेंत उंचल्या दरजेच्या काणयांचें प्रमाण भोव उणें म्हळ्ळ्यांत दुबाव ना. हें एडवीन एफ. डी'सोजान (1996) अशें स्पश्ट केलां: '_... येदोळचे प्रगतेचेर दीश्ट घाल्यार मटव्यो काणयांच्या शेतांत कानडी लिपिंत बरंवच्या कोंकणिंत इतलीं प्रेतनां चल्ल्यारयी व्हडवीक गांवचे तसलें कांय दिसोन येना' (पा. 28).

कानडी लिपिंतलें कोंकणी साहित्य अंक्रेवन वाडोन येंवच्या वरसांनी रचीत जाल्ल्या साहित्यांतलें उणेंपण पार्किल्ल्या उपरांतल्या संपादकांक शिक्षीत बरयणारांक तयार करची गर्ज दिसली. हाका लागोन बर्प्यांक तरबेत करचीं कामासाळां सुरू जालीं. हे विशीं डिसोजा (1996) म्हणता:

> तवळच्या पत्रांनी मटव्या काणियांक कशें मानाचो जागो दिवन बरवप्यांक उत्तेजीत केलेंगी, सराग व्हाळोन आयलेल्या ह्या साहित्य प्राकारांत नवेंसांवाचो बोर्गोळ पळेवन नव्या लेखकांक कामासाळां आयोजीत कर्न बरपा तरबेती वा सूक्त मार्गदर्शन दिलें (पा. 26).

मुकारून डी'सोजा म्हणता:

> दुबावाविणे ह्या वयल्या लेखकांक कसलियी चालिपरमाण (formal) तरबेती नातल्ली. पूण कोंकणीक स्वतंत्र भास म्हण मान्यता मेळ्ळ्या उपरांन, बर्पूर थरान बरंवची हुमेद दाकंवच्या तऱ्यां लेखकांक चालिपरमाण तरबेती गर्ज म्हण मालघड्यांक भोगल्ल्यान राकणो, मित्र, उमाळो असल्या पत्रांच्या आश्रयाखाल मंगळुरांत जायतीं साहीत शिबिरां चल्ल्यांन आनी हांनूं मटव्या काणयांक महत्व दिला आनी उरबेवंत बरवप्यांक तरबेती दिल्या, स्पर्दे आसा केल्यात (पा. 26).

डी'सोजा, एक बरो लेखक जायजे तर चाली प्रमाण (formal) तरबेती जायजे (डी'सोजा 1999, पा. 26) म्हणता तर, पिंटो (2018) परमाणे बरवप्याक 'जाणवाये सवें मनशा कालेनिचेर कांय थोडें अंतरज्ञान (insight) आसुंक जाय' (पा. 7). ताच्ये परमाणे 'घडितां वरवन

पळेंवचीं मात्र न्हय, मनशा संयब कशें आनी कित्याक त्या घडितांनी जालां म्हळ्ळ्याची जाणतिकाय एका लेखका थंय आसाजे (पा. 12). लेखकां थंय आसाजे जाल्ल्या असल्या जाणतिकायेक एक दाखलो म्हळ्ळ्ये परीं पिंटोन, 'केवीन डिमेल्लो कार्कळ हाच्या कूकुरे आनी दुवाळे वा कोंबो आनी बीं काण्येंनी जातकात लेकिनासतां सैंभीक वोडणी थांबंवच्या उंचल्या आनी निम्न वर्गाच्या (भरशीक) जोड्यान आधारलेल्या करणेक लेखक 'वेबिचार' म्हळ्ळो बिल्लो दीना' (पिंटो, 2018)– म्हळ्ळो उल्लेक केला.

असलें अंतरज्ञान आसोन फावोती तरबेतियी मेळल्ल्यान एडवीन जे. एफ. डिसोजा तसलो कानडी कोंकणी साहित्याचेर विशिषट म्होर मारल्लो लेखक उदेलो. हाचे भायर हेर जायत्या लेककांकयी पत्रांनी चलंवच्या कामासाळांनी मार्गदर्शन, प्रेरण दिलां. अशें पत्रां वाचप्यांक साहित्याची ओळोक दीवन, उरबा आसलेल्यांक बरवंक प्रेरण दीवन, बरयिल्लें फायस कर्न, कानडी लिपिंतल्या कोंकणिचें साहित्य खजान वाडोंक कारणकर्त जालीं.

5.4. कानडी लिपिंतल्या कोंकणींत नीळगता

कानडी लिपियेंतलें कोंकणी साहित्य हंत हंतांनी वाडोन येताना सुमार विसाव्या शतमानाच्या मधल्या काळार मटव्या काणियां बराबर लांब काणियांचो (कादंबरी प्रास मटव्यो. गोंयांत हाका नवलिका म्हणतात) प्रकार सुरू जावन लोका मोगाळ जालो. कडतील वा ल्हान बुका रुपीं फायस जावन आसल्ल्यो ह्यो कथा प्रगट करचीं जायतीं प्रकाशनां मंगळूर तशें बोंबयांत उदेल्लीं.[21] हांचो उल्लेक कर्न डिसोजा (1996) अशें बरयता:

> हपत्याळ्यांचो, पंद्राळ्याचो आनी म्हयन्याळ्यांचो प्रसार चडताना आनी तांचेर मटव्या काण्यांक आवकास मेळताना आन्येक महत्वाची संगत कानडी लिपियेच्या साहितांत चालू आसल्ली, लांब मटव्यो काणयो म्हण्येत तसल्यो कथा प्रगट कर्चीं सबार प्रकाशनां मंगळूर आनी बोंबंयत उदेल्लीं.
> 1957 इस्वेंत 'दुबावी बायल' म्हळ्ळें 31 पानांचें पुसतक बोंबयच्या एस. लोबोन लिकून फकत चार आणें मोलाक 'वालेन्सिया कोंकणी प्रकाशनान' पर्गटलें. ह्याच प्रकाशनान 'आवयचो मोग' म्हळ्ळी 45 पानांची कता 'कोंकणी प्रेम' फकत पांच आणे मोलाक विक्रापाक घालें. अशें दोन व्हाळांनी कानडी लिपियेंतल्या कोंकणी साहितांत मटव्या काणियांचीं कंत्राळां सवकास भरोन येतालीं... (पा. 23).

ह्या प्राकाराच्या साहित्याक बहुशा मुंबंयत त्या काळार भोवच लोकामोगाळ जाल्लो रोमी लिपिंतलो Romansi आनी novlika (Cardoza, 2022) प्राकार कारण जावंक पुरो.

5.5. कानडी लिपिंतल्या कोंकणींत भाशांतर साहित्य:

कानडी लिपिंतल्या कोंकणी साहित्यांत भाशांतर साहित्याचो प्रमाणयी व्हड मापान आसा. पयल्या हंतार 'कोंकणी दिर्वें' पत्राच्ये सुरवेर कोंकणिंत स्वरचीत साहित्य नातल्लें देकून इंगलिशांतलें भाशांतर केल्ले बरिंच, उपरांतल्या वरसांनी स्वरचीत साहित्या सवें सेजारी तशें विदेशी भाशेंतलें उत्तीम साहित्य भाशांतर कर्न कोंकणी साहित्य तुपें भरचें प्रेतनयी कानडी लिपिंतल्या कोंकणी साहित्यांत चलल्लें आसा. त्याच पर्माणें, कानडी लिपिंतल्या कोंकणिंत रूपांतर साहित्याचोयी ल्हान वांटो आसा. हाची सुरवातयी पेद्रू जुवांव सोजानंच केल्ली.

5.6. कानडी लिपिंतल्या कोंकणींत लेखकिंची देणगी:

'कोंकणी दिर्वें' पत्रान कानडी लिपिंतल्या लेखकां सांगाता लेखकिंकी प्रेरण दिलें. रेगो (1999) पर्माणे 'पिंतीण' (मिसेस पिंटो) कानडी लिपिंतल्या कोंकणी स्त्री बरयणारां पयकी पयली. पिंतीण हिणे 1937 जनेर 'कोंकणी दिर्वें' अंक्यार तिचेचविशीं तिणें बरयिल्लें रेगोन (1999) आपल्या 'कोंकणी साहित्यांत मंगळुरी स्त्रीयो' लेखनांत असो उल्लेक केला:

'वयल्या लिखितांत ती बरयता – कोंकणी भाशेंत हांवें सुमार धा ड्रामा, सबार पदां, सुमार कंतिगो आनी एड्रेस बरयल्यात. कोंकणी दिर्व्याकयी पोलियांच्यो पोलियो हांवें बरयल्यात' (पा. 13).

स्त्री लेखकीं पयकी पयिल्ली मटवी काणी बरयिल्ली श्रीमती डी. एम. पत्रावोन *राकणो* 1941 मार्च 28 अंक्यार (रेगो, 1999). कोंकणी दिर्वें, राकणो, सूख–दूख, पयणारी पत्रांनी स्त्री लेखकिंचीं बर्पां फायस जातालीं. 1953 इस्वेंत जो.सा. आलवारिसान सुरवातलेलें मित्र आनी उपरांत झेलो पत्रां मुखांत्र चाळिसांच्याकी चड लेखकिंनी बरवंक सुरवातलें. पूण तवळच्या स्त्री लेखकिंच्या साहित्या विशीं खूद जो.सा. आलवारिसान म्हळ्ळें रेगोन (1999) अशें उल्लेक केला: 'त्या वीस वरसांनी बरवपिण्यां पयकी कोणें आपलें नांव केदनांच विसरोन वचानाशें बरवन घाल्लें साहित्य बोव उणें. तसल्या स्त्रीयांचो संखेय किर्कोळ' (पा. 15).

पूण कानडी लिपिंतलें कोंकणी साहित्य वाडोन येताना, लेखकिंचो संखोय वाडोन आयलो आनी हांच्ये पयकी थोड्यांनी व्हड मापाची साहित्य देणगी दिल्या. हांच्ये पयकी मालघडी आनी फामाद लेखकी जावनासा एवलालिया अलवारीस. साहिती तशें नाटकिसत. जायत्यो अणकार आनी आदारीत तशेंच स्वंत कृतियो तिणे लिखल्यात. आकयच्यो काणियो, स्त्रीयांचें राज, पोकिचें कारबार, डायना, ओतेल्लो, रोब, फ्लोराची कता, आन्नी किट्टी, पेटानातलें तण तिच्यो विंचणार कृतियो (रेगो, 1999). लेखकी जावन संपादकिचो वावर केल्ली पयली स्त्री जावनासा कू। जुडीत मसकरेञ. तिणे जायतीं वरसां आमचो युवक पत्राच्या संपादकाचो हुद्दो सांबाळ्ळो. तशेंच ग्लेडीस रेगो, सिपरिमा कुलशेकर, केथरीन रोड्रिगस कटपाडी, शालिनी वालेन्सिया, ऐरीन पिंटो, नंदिनी, प्रेमी किरें आनी हेर प्रमूक स्त्री लेखकी.

5.7. कानडी लिप्येंतल्यो कोंकणी कादंबरी

कादंबरी नव्या रुपाचें साहित्य जें, छाप्या क्रांती उपरांत चाल्तेर आयलें म्हण्येत. सत्राव्या शतमानांत इंगलेंड तशें फ्रान्सांत सुरू जाल्लो हो साहित्य प्राकार अट्राव्या शतमाना वेळार लोकामोगाळ जावन आयलो. कादंबरिंची लोकामोगाळाय उपरांत सरक्यूलेटिंग लैबररिच्या उदेवाकयी कारण जाली. भारतांत सात्व्या शतमानाची म्हण लेकल्ली बानबट्टाची 'कादंबरी'च पयली कादंबरी म्हण मांदतात तरी भारतांत कादंबरी साहित्य प्राकार एकुणिसाव्या शतमानांत सुरू जाल्लो. 1899व्या वर्सा पगट जाल्ली गुलवाडी वेंकट राव हाणें लीखल्ली 'इंदिरा बाय' कन्नडांतली पयली कादंबरी ("Indira Bai", 2022).

'इंदिरा बाय' फायस जाल्ल्या तेरा वरसां उपरांत पेद्र जुवांव सोजान 1912व्या वरसा 'केंपाचो पुगदोर' म्हळ्ळी सामाजीक कादंबरी तर्जण कर्न फायस केली. 1937व्या वरसा कास्मीर स्टीवन नज्रेत हाणें 'भुंयांरांतलो कुंवर' म्हळ्ळी कोंकणीक तर्जण केल्ली सामाजीक

हास्य कादंबरी परगट केली. कोंकणींतली पयली स्वलिखीत कादंबरी 'आंजेल' फायस जाल्ली 1950व्या इस्वेंत, कानडी कादंबरी फायस जाल्ल्या 51 वरसां उपरांत. शेंभरां वयर मटव्यो काणियो बरयिल्लो जो.सा. आलवारीस 'आंजेल' कादंबरिचो लेखक. हाणें पन्नासांच्याकी चडीत कादंबरी बरयल्यात. हाका कोंकणी 'कादंबरिचो पितामहा' म्हण ओळकातात.

कोंकणींतली पयली कादंबरी कोंकणी नाटक सभेन परगटलेली. हो एक नवोच साहित्य प्राकार आनी तवळ पऱ्यांत परगटलेल्या साहित्य पुसतकां पयकी भोवच दाट बूक जाल्ल्यान पुसतकाच्या वीकऱ्याविशीं लेखकाक तशें पर्गटणारांक दुबाव आसल्लो म्हळ्ळें लेखक जो. सा. आलवारिसान पयल्या छाप्याक बरयिल्लें प्रसतावन वाचल्यार कळता:

> ह्या कादंबरी पाटल्यान हांवें हेरयी बरोवन दवरल्यात. ह्या पुसतकाच्यो 2500 प्रतियो वेगिंच विकोन गेल्या शिवाय सभेक कांय नफो मेळचोना आनी फुडले बूक फायस करुंक अनकूल आनी उत्तेजन मेळचेंना. देकून कोंकणी वाचकांलागीं हांवें विनंती कर्ची कितेंगी म्हळ्यार – घेया हें अपरूप काण्येचें पुसतक, वाचून थादोसी जाया, कोंकणी नाटक सभेक आधारसिया आनी बरैणारांक आनी प्रकटसितेल्यांक प्रोत्साह दिवन कोंकणी भास वृद्दी जावंक संद्राप दिया (आलवारीस, 2008, पा. vi).

'आंजेल' कादंबरिच्यो कितल्यो प्रतियो विकोन गेल्यो म्हळ्ळे विशीं जांव, उपरांत कोंकणी नाटक सभेन कादंबरी कित्याक फायस करुंक नांत म्हळ्ळे विशीं जांव माहेत ना तरी, जोसाच्यो दुस्री आनी तिस्री कादंबऱ्यो दूसऱ्याच वर्सा म्हणजे 1951व्या वरसा ए.जे. पिरेरा म्हळ्ळ्यान फायस केल्यो. 1952व्या वरसा ताची चवती आनी 1953व्या वरसा ताची पांचवी आनी सवी कादंबरियो फायस जाल्यो. हें पळेताना कोंकणी लोकान कादंबरी प्राकाराक उग्त्या हातान स्वीकार केलो – अशें भोग्ता. हाका गवाय दितात मुकल्याच वर्सा फायस जाल्ले कादंबरिचे संखे. 1954व्या वरसा 8 कादंबरी फायस जाल्यो. हांतल्यो तीन कादंबरी जोसाच्यो! 1955 इस्वेंत इक्रा कादंबरी फायस जाल्यो. ह्या वरसा कानडी लिपिंतल्या कोंकणी साहित्यांतली पयली स्त्री कादंबरिकर्त इवलालिया अलवारीस हिची 'फ्लोराची कथा आनी हेर' म्हळ्ळी 293 पानांची कादंबरीय फायस जाली.

अशें कादंबरी प्राकार कानडी लिपयेच्या कोंकणी वाचप्यां मधें भोवच लोकामोगाळ जाल्लो साहित्य प्राकार जावन वाडोन आयलो. हाका 'आंजेल' कादंबरी फायस जाल्ल्या वरसा थावन हें लेखन छाप्याक येता पऱ्यांतल्ये अवदेंत फायस जाल्ल्यो 619 (आमकां मेळल्ल्या लेकां परमाणे) कादंबरी बलिषठ गवाय दितात. ह्यो सर्व कादंबरी बुका रुपार छापून आयिल्ल्यो तर, कोंकणी नेमाळ्यांनी सांकळ काण्ये रुपार फायस जाल्ल्यो जायत्यो कादंबरी आसात. तांतल्यो फकत थोड्यो मात्र बुकारुपीं फायस जाल्यात. ऊरल्ल्यो आज वाचपा घरांतल्या कंत्राळांनी मांडून दवरलेल्या नेमाळ्याच्या मधल्या पानांनी लिपोन उरल्यात. सांकळ काण्ये रुपीं फायस जाल्ल्यो कादंबरियी भोव उंचल्या वरगाच्यो आसतात म्हळ्ळ्याक 2016व्या वरसाची केंद्र साहित्य अकाडेमी प्रशसती मेळल्ली मानेसत एडवीन जे.एफ. डिसोजाची 'काळें भांगार'च साक्स. ही कादंबरी बुका रुपीं फायस जांवच्ये आर्दीं 'राकणो' हप्त्याळ्याचेर सांकळ काण्ये रुपीं फायस जाल्ली. बुका रुपीं छापोन आयलेल्या 619 कादंबरिंक, पत्रकर्त डोलफी कास्सियान 'कुरोव' म्हयन्याळ्याचेर फायस केल्ल्यो 164 कादंबरीय कुडसिजे पडतात. अशें

कोंकणींतली पयली कादंबरी 'आंजेल' फायस जाल्ल्या उपरांतल्या 72 वरसांनी जुम्ला 783 कादंबरी बुका रुपार फायस जाल्यात.

पन्नास आनी सात कादंबरी बरयिल्ल्या जो.स. अलवारिसाची तशेंच कानडी लिप्येंतल्या कोंकणिंतली पयली कादंबरी 'आंजेल' – विशीं डो। एडवर्ड नोरोन्हा (1999) अशें म्हणता –

> एक कृती वाचल्ल्याचो परिणाम जावन वाचपी, 'जिणी म्हळ्यार अशी, मनीस म्हळ्यार असो,' म्हण एक घडी चिंतुंक पडत जाल्यार, ती कृती एक सार्तक साहित्य कृती जाता. सादारण मनशाचाकयी चड प्रमाणान, एका श्रेश्ट लेखकाक जिण्येच्या थोड्या घडितांचो अनबोग अपूट आनी अनन्य रितीन भोगची शाती आसता. अशें भोग्ताना जिणियेच्या समग्र हेर घडितांचो आनी अनभोगांचो परिणाम – त्याच अपूट आनी अनन्य रितीन ताका एदोळच लाबल्लो – ताच्या वेक्तित्वांत एक अपूर्व, प्रत्येक आनी तीक्ष्ण अनबोग जावन रूपीत जाता. हो अनभोग कितलो अखंड, गूंड आनी तीवर जावनासता म्हळ्यार, त्या अनभोगाक जोक्त्या वसतुच्या आनी रुपाच्या माध्यमांत तो आपलेसक्तीं कृतियेंत संवहीत जाता (पा. 14).

ताच्ये परमाणें काणी, कवन वा नाटक मुळान जिणयेच्या समग्र घडितांच्या आनी अनभोगाचो परिणाम. लेखकाचेर जाल्लो हो परिणाम वाचप्याक पावंवच्या उदेशीं एक साहित्य कृती जावन जल्मता. हाका लागोन साहित्याक जिण्येचें प्रतिबिंब म्हणतात.

'आंजेल कादंबरी मनशाच्या जिणियेचें असलें एक प्रतिबिंब जावनासल्ल्यान एक अर्थाभरीत साहित्य कृती जावनासा' (नोरोन्हा, 1999, पा. 15). तरी ह्ये कृतियेच्या उद्देशा बाबतीं कादंबरिचो लेखक जो.सा. आलवारिसान सांगल्लें नोरोन्हान (1999) अशें दाखल केलां: 'आमच्या लोकाक बरेपण करुंक पेचाडिजय म्हळ्ळ्या उद्देशान ही कादंबरी आपणे बरयली म्हण आलवारिसान कळयलां. आरंबीक काळाच्या कोंकणी साहित्यांत – आरंभीक कित्याक, आयलेवार म्हणासर – लोकाक कुमक कची, लोकाचे अवगूण तिद्‌वुंचे असले सबार उद्देश लेखकांक आसताले' (पा. 17).

नोरोन्हा परमाणे हो काळाचो गूण. आधुनीक भारतीय साहित्याच्या सुरविल्या कृतियांनी असले उद्देश सबार पावटीं दिसतात म्हळ्ळें ताणें दाखल केलां. कानडी भाशेंत नव्या आनी नव्योत्तर साहित्य ह्या गुणांक गुमान दीनाशें वाचप्याची विचार सकत विज्मीत करवन, निगूढ आनी अपेक्सुंक नातल्ली घुंवडी एकेच मापान राकोन व्हरचे तसलें जावंक पावलां. उंचल्या वरगाच्या साहित्याविशीं बैरप्प (2017) म्हणता 'उंचल्या वर्गाच्या साहित्यांत कथा वसतू काण्येची कूड आनी कुडिची रीत संपूर्ण थरान निरदेशीत कर्न नियंत्रण कर्ता तरी शिकवण दिंवचो कथा वसतुचो उद्देश न्हय' (पा. 103).

पूण कोंकणीच्या मट्टार सांगचें तर, कानडी लिपिंतल्यो सुरविल्यो चडश्यो कादंबरी शिकवण आटापून आसात. तरी, 'आंजेल' तसली कादंबरी इतिहासाक आर्सो धरल्ले भाशेन आसा. हें नज्रेत (2018) अशें विवरिता:

> त्या काळार – म्हळ्यार दूस-या म्हा झुजाच्या आसपास आमच्या नाडांतल्या तशें शेरांतल्या लोकाच्या जिण्येरितिचें धर धर पिंतूर जोसाच्या सबार कादंबरेंची विशेशता. आमच्या समुदायाच्या लोकांचें न्हेसाण,

> आचार-विचार, तांचें चिंतप, थोड्यो म्हण्णयो-गादी, चाल्तेर आसल्लीं आपूट कोंकणी उत्रां, तवळची सांत आनी वेपार, तपाल वेवसता (कागदां इगर्जेकडे दवरचीं आनी आयतारा मिसाक गेल्ल्यांनी हाडचीं), ब-या-वायट हर गजालेंक फिर्गज पाद्रिचें मेतेरपण आनी गुरकारपण हाचें वासतवीक चित्रण कादंबरेंच्या लांबायेक आसा (पा. 41).

आमच्या समाजेचें पुरविलें चित्रण देकचे पासत पुणी आदल्या कादंबरिंक फुडारांतयी वाचपी आसतेले. येदोळ प-यांत ह्या सर्व लेखकांनी बुका रुपीं कानडी लिपिंत कोंकणी कादंबरी फायस केल्यात:

जो.सा. आलवारीस, श्री एम. फेर्नांद, बोनिपास वलेरियन सेरावो, श्री एस. सी. रोड्रिगस किन्निकंबळा, श्री जोन लोबो मंगळूर, लियो डी'सोजा किरें, अनिरुद्ध कुमार, इवलालिया आलवारीस, सिलवेसटर डी'कोसता, चालर्स फ्रान्सीस डी'कोसता, श्री हिलरी रेगो बोंबय, रायमंद मिरांद, हेरी डी'सोजा, रोनालड पिरेरा आंजेलोर, सू-यकांत, वी. एम. फेर्नांडीस, जे. बी. डी'सोजा, सिसटर जोसेपा, मेक्सी रासकीञ, इजयचो जोस्सी पिरेरा, जेप्पुचो मेक्सी रसक्निन्हा, कू। एल. सिकेर, मार्सेल पासकल कुटिन्हो, सी. बी. कार्वाल, तोमास तावरो, श्री आंद्र लोबो, पावुसतीन डी'सोजा, बी. वी. सेरांव, कू। तेरेज डी'सोजा, जे. बी. मोरास, पियूस जोर्ज डी'सोजा, जोर्जी कर्नेल, गाबरियेल डी'सोजा, एडी नेट्टो, तोमास तावरो, सायमन रोड्रिगस, पासकल बी. पिंटो, एस. एफ. डी'सोजा मैसूर, खाप, वलेरियन डी'सोजा, आ. आ. सलडार्ञ, कुमारी लीना फेर्नांडीस, कू। लीना मार्टीस, प्रदीप, सिरिवंत, जे.बी. कुलशेकर, एल. मचादो कार्कोळ, जोन मिरांद सिद्दकट्टे, फा। धीरात प्रभू, स्टेनी नीरुडे, फा। सिलवेसटर मिनेजस, वी. एम. फेर्नांद, जे. बी. सिकेर पांगळा, जेप्पुचो जेलू अल्मेडा, गब्बू उर्वा, ए.टी. लोबो, किन्निगोळिचो मैकल लोबो, आलफोन्स पिंटो, लियो डिसोजा किरें, श्रिमती जे. डे'सा मागुंडी, आयरीन पिंटो, श्री एम्मी अजेकार, वल्ली वग्ग, लियाब, ए. वी. ओलिवेरा त्रासी, बोंदेल्चो विट्ट शेट, आलफोन्स पिंटो इजय, जेम्मा पडील, पिरेरा बजाल, रोनालड पिरेरा आंजेलोर, एवजीन डी'सोजा बोळिये, विलियं डी'सिलवा, सिज्येस ताकोडे, डा। एडवर्ड लोबो कुलशेकर, ऐरीन पिंटो, एडवर्ड डी'सोजा इजय, श्री कैदी, चारली किरें, लेसली ड'सोजा नेजार, सिसटर सिसिलिया, गिलबर्ट सांतुमायेर इजय, एम पेट्रीक, श्री साबास ए. एल. रोच बार्कूर, रोकी मिनेज, एडवीन जे. एफ. डिसोजा, ग्लेडीस रोड्रिगस, कमल वालेन्सिया, जेरोम एम. रोड्रिगस पेर्मुदे, शरत, कू। शालिनी वालेन्सिया, प्रेम कुमार नंदिगुड्डा, एम. पी. रोड्रिगस, श्री मेल्की होस्पेट, फ्रान्सीस सलडान्हा बारेबयल, ऐरीन सलडान्हा, कू। हिलडा कारलो, डोलफी कास्सिया, हेरोल्पियूस, विकटर रोड्रिगस आंजेलोर, रोक्री किरें, लोरेन्स आलवारीस, वाल्टर लस्रादो, आलबर्ट पेरीस कुलशेकर, ल्यान्सलेट चीकमंगळूर, फ्रान्सीस फेर्नांडीस कास्सिया, फा। वी. जे. मिनेजस, कू। मेबल सलडान्हा, जेरी कुलशेकर, जेमी बरोकस, स्टेनी पिंटो नीरुडे, ए.टी. लोबो, रविराज मुकामार, रेजिनालड रोड्रिगस देरेबयल, हेमाचा-य, विनोद फेर्नांडीस गंगोळ्ळी, पंचू बंटवाळ, मार्सेल पासकल कुतिन्हो पक्षिकेरे, विशाल कुमार, जे.बी. मोरायस, विकटर आलवारीस, लवरेंत चीकमंगळूर, मीकम्याक्स, क्लेरेन्स कैकंब, पी. डी'सोजा, सिलवेसटर डी'सोजा मैसूर, जेमी बरोकस, जेरी कुलशेकर, स्टेन अगेरा मुल्की, सुनंद, मेलवीन रोड्रिगस कुलशेकर, रेमंड डी'कुन्हा,

टाटाब निड्डोडी, जेरी निड्डोडी, वाल्टर लस्रादो, रिचर्ड पासकल डी'सोजा, बाळ सनावत जेप्पू, आर्थर पिरेरा, एम.पी. कुटिन्हो, ल्यान्सी पिंटो नायक, जेफ्री फेर्नांडीस आंजेलोर, डो। एडवर्ड एल. नज्रेत, आधुनीक नारी, हिलरी कार्डोज पालडका, रोनी मोंतेरो कटपाडी, मेलवीन रोड्रिगस, केवीन डी'मेल्लो कार्कळ, लियाब कद्री, फा। एल.ए. कुटिन्हो, एच. जे. गोवियस, श्रीमती टीना डी'मेल्लो, शांतिपरिया किन्निगोळी, बात्ती केलराय, हिलरी कार्डोजा पालडका, हेनरी डी'सोजा बारेबयल, वल्ली क्वाड्रस, विन्नी डी'सोजा बेळमण, रोबर्ट एस. लोबो, पद्मनूरू, रिचर्ड कवतार, ना. डी'सोजा, मनू बाह्नेन, रोनी मोंतेरो, जोनी सुरत्कल, बी. जे. अजेकार, पावल बळकुंजे, जेम्स लुवीस ओमजूर, बर्नाड जे. कोसता कुंदापूर, जेसन सुवारीस ताकोडे, रिचर्ड कवतार, जोनेल सोज कास्सिया, वल्ली क्वाड्रस अजेकार, विन्सी पांबूर, वित्ती बेंगळूर, प्रताप नायक जे.स., क्याथरीन रोड्रिगस कटपाडी, लियो फेर्नांडीस जेरिमेरी, पौल मोरास, एम. प्याट्रीक, लवी गंजिमठ, लीनस मोरास, प्रेम मोरास, जे. एफ. डिसोजा अत्तावर, वल्ली क्वाड्रस, नवीन कुलशेकर हांच्ये संगीं गौड सारस्वत समाजेच्या यू.के. पै पुत्तूर, श्रीमती संध्या शेवगूर, रामचंद्र एम. शेट आनी आर्गोडू सुरेश शेणै हाणिंय कादंबरी बरवन बुका रुपीं फायस केल्यात.

कानडी लिपिच्या कोंकणींत फायस जाल्ल्या कादंबरीं पयकी पत्तेदारी कादंबरीय आसात तरी, त्यो चड लोकामोगाळ जावनांत. 1953 थावन 1974 पऱ्यांत 21 वरसां *मित्र* पत्र आनी 1955 थावन 1973 पऱ्यांत 17 वरसा *झेलो* पत्राचें संपादकपण चलयिल्ल्या जोसान कानडी लिपिंतल्या कोंकणी वाचप्यांची नाड बरीच पार्किल्ली. ह्ये विशीं डी'सोजा (1999) हाणें उल्लेक केल्लो जोसाचो वाक्मूल असो आसा – 'समाजीक कादंबरी आमच्या वाचप्यांक रुचतात. पत्तेदार्पण रुचाजे तर तें मासा मधल्या शिरे परीं कतेंत व्हाळोंक जाय' (पा. 26). कानडी लिप्येंतल्या कोंकणेंत पत्तेदारी साहित्याचें उणेंपण भरती केल्ल्यां पयकी जो.सा. आलवारीस, खडाप, विकटर रोड्रिगस आंजेलोर, रोन रोच कास्सिया, सिलवेसतर डिसोज, मैसूर आनी एडवीन जे. एफ. डी'सोजा प्रमूक.

असतित्वावादाचेर कोंकणींतली पयली आनी एक मात्र कादंबरी बरयलल्या एडवीन जे. एफ. डिसोजान विशिषट कतावसतू विंचून कादंबरी शेतांत नवे नवे प्रयोग केल्यात. पत्तेदारी आनी सामाजीक कथावसतुंनी विणलेल्यो कादंबरी बरयलल्या विजेपी सलडान्हान केनरा क्रिसतांवाची बंदड आनी ताच्याकी आदीं गोंय सांडून आयलेल्या आमच्या पूरवजां विशीं चारित्रीक कादंबरी बरयल्यात. हाची बर्पा शाती वाखणून निड्डोडी (2007) बरयता: 'आदल्या बरवप्यांच्या कादंबरिंनी अखंड पात्र ना म्हणतेल्यांनी एक तरी ताची कादंबरी वाचिजे' (पा. 13). ताच्याच काळाच्या ए.टी. लोबोनयी कादंबरी शेतांत दाखल्याभरीत वावर केला. वाचप्याक आतुरीत कर्चे तसल्यो लांब दीग कादंबरी बरवन सांकळ काणियां रुपार कादंबरी फायस केल्ल्यां पयकी विकटर रोड्रिगसयी एकलो. श्री गब्बू उर्वा मोग आनी मोगाची उचांबळाय वर्णून कादंबरी बरयतालो तर हेर चडताव लेखकांनी बरयलल्यो कादंबरी सर्व सामाजीक कथावसतुंच्यो.

5.8. कादंबरिचें बेळें काडल्लीं प्रकाशनां

कानडी लिपिंत येदोळ 783 कादंबरी बुका रुपीं फायस जाल्यात तर हाका वाचप्यां संगीं

जायत्या प्रकाशनांचे पाटिंबोय लाबला. हांच्ये पयकी मुखेल म्हळ्यार राकणो प्रकाशन, पुनव प्रकाशन, साळक प्रकाशन, कर्नाटक कोंकणी अकाडेमी, उमेद प्रकाशन, आकाश प्रकाशन, वीणा प्रकाशन, दायजी दुबाय प्रकाशन, रेगो एंड सन्स प्रकाशन, विवेक प्रगती, बसती प्रकाशन, आनी हेर.

5.9. नेमाळ्यांनी कादंबरिचो प्रसार

मटव्या काणियांक दिल्ले परिंच कादंबरिंकयी पत्रांनी दिल्लो प्रोत्साह भोव वरतो. 'जर्तर पत्रांनी कादंबरी प्रगट जायनातल्ल्यो तर, कोंकणिंत इतल्या व्हड प्रमाणार कादंबरी आनी कादंबरिकार आसतेनांत. कानडी लिपिंत उज्वाड देकलेल्या कोंकणी कादंबरियां पयकी मुक्काल वांटो, पत्रांनी व्हाळल्ल्यो' (पिंटो, 2002, पा. 23). विकटर रोड्रिगस हाची पाप आनी शिराप (219 अवस्वर) आनी ए.टी. लोबोची 'वेळ घडी' (198 अवस्वर) पत्रांनी शिंकळे रुपार फायस जाल्ल्यो भोव लांब कादंबरियो.

जायत्या संदरभांनी पत्रांच्या प्रसाराकयी कादंबरिंनी मोटो तेंको दिल्लो आसा. ह्ये विशीं पिंटो (2002) अशें म्हणता: 'पयलें कादंबरियो पयणारी पत्रार व्हाळ्ळ्यो. थोड्या काळाक, कादंबरी वरविंच पयणारी पत्र जीव उरलें आनी लोकामोगाळ जालें म्हळ्यारी चूक जांवची ना. राकणो तसल्या धार्मीक पत्रान सयत, आपल्या प्रसारा खातीर, कादंबरी प्रगट केल्यात. अशें कोंकणी पत्रांक आपल्या असतित्वा खातीर कादंबरी परगट करचें अनिवाऱ्य जालां' (पा. 23).

5.10. कविता शेत

अट्राव्या शेकड्याच्या निमाण्या वर्सांनी (टिप्पून मंगळुरी क्रिसतांवांक श्रीरंगपटणाक आंबुडन व्हर्चे आदीं) मोंते मरियानो कोवेंताचो व्हडील फा। जोकीम मिरांदान रचल्लें गीत 'रिगलो जेजू मोळ्यांत' एक धारमीक गीत तरी अजून लोका तोंडार उरलां. हें मंगळुरांतच घडललें. हाच्ये उपरांतयी 'कोंकणी दिर्वे' पत्राच्या सुर्वाते पऱ्यांत रचीत जाल्ल्या कवितां पयकी धारमीक गितांचे दाखले मात्र मेळतात. हीं गितां शेंभर कंतिगो म्हळ्ळ्या नांवान जायते पावटीं छापल्लीं आसात. कानडी लिपिंतल्या धार्मीक गितां पयकी कवी जुजे लुवीस सल्दानान लिप्यंतर केल्लें क्रिसतपुराण एक मोलादीक कृती. फा। थोमस एसतेसांव हाणें 1614व्या वर्सा बरवन आकेर केल्ली वोवियां रुपार 10962 वेर्स आटापून आसची ही कृती, तवळच्या क्रिसतांवांच्या जिविताचो एक वांटो जावनासल्ली. गोंय सांडताना संगीं घेवन आयलेल्या आमच्या म्हालघड्यांनी भोवच जतेन सांबाळन दवरल्ल्यो हाच्यो प्रतियो एकेकच नास जातेच आसताना, कवी जुजे लुवीस सल्दानान हात बरपांतलें आरावन, आपल्याच प्रसतावनेन सजवन, इंगलेज सारांश आनी अर्थ विवरणा सवें 'क्रिसतपुराणा'क नवें रूप दिलें (पिंटो, 1993). 1907 इस्वेंत तवळचो फामाद नळ्यां सावकार सिमांव आलवारिसान ही कृती छापून काडली (कुवेल, 1952). अशें जुजे लुवीस सल्दानान कानडी लिपिंतल्या कोंकणीक एक व्हड दायज फावो केलें. ताणे लीकल्लें 'व्हड आवक आमच्या पापा सायबाक' गीतय भोव फामाद.

धर्मीक साहित्य आनी गितां धराळ मापान तयार जावनासलेल्या तवळच्या काळार कोंकणींत लायिकांचीं पदां नातल्लीं म्हण न्हय. गोंयां थावन येताना आमचे पुर्वज सांगाता गुमटांय

घेवन आयिल्ले म्हणतच तांचेलागीं जायतीं गुमचांचीं पदांय आसल्लीं. उपरांतल्या दशकांनी गोंयां थावन देंवोन आयिल्लीं नाविकांचीं (sailors songs) पदां तवळच्या लोका मधें भोवच फामाद आसल्लीं. हांच्ये भायर तांच्ये मधें लोका मोगाळ आसल्लो कविता प्राकार म्हळ्यार वोव्यो. काजाराच्या माटवांनी संदरभाक सरी जावन, त्येच घड्ये उत्रां विंचून घडलेली वोवी चार पंगतेंनी बरयली तर एक चुटूक वा कविता जाता! हाच्ये संगीं भूगऱ्यांक निदायताना गांवचीं गानां, भूगऱ्यांक खेळंवचीं गानां, कोसताना, नेज लायताना, लुंवताना, भात बडयताना, रेड्यांक न्हाणयताना सांगोड्यां संगीं गांवचीं जायतीं पदांय आसल्लीं.

ह्या पदां भायर, अधिकृत दाकल्यां परमाणे कानडी लिपिंतल्या कोंकणी कवितेंची सुर्वात केल्ली लुवीस मसकरेन्हसान. 'कोंकणी दिर्वें' पत्राचो संपादक लुवीस मसकरेन्हस खूद एक कवी जावनासलेल्यान कानडी लिपियेंतल्या कोंकणी कवितेक जीव दीवन बरोच पोस केलो. मसकरेन्हसाच्या कविता घडच्या तांकी थावन कोंकणीक मेळल्ली भोव वर्ती कृती 'आबरांवचें यज्ञदान'. ह्या विशीं विसाव्या शेकड्याच्यो कोंकणी कविता बुकाच्या संपादकीयांत मेलवीन रोड्रिगस (2007) अशें म्हणता:

> 'अबरांवचें यज्ञदान' एक काव्यनाटक. बैबलांतल्या एका घडिता भोंवतीं विणल्यारय, आपलें संपूर्ण स्वातंत्र्य सांबाळून, नव्या रचनात्मक पात्रांक जीव दीवन, धर्माच्यो वोंयों मसतून, आमकां वेगळ्याच एका सामाजीक वेदिचेर व्हर्न पायता. मनशाचीं भावनां प्रकृते सोभाये सांगाता विणून, थळीय चरित्रे संगीं माखून, कवितेरूपीं प्रसतूत केल्लो हो कवी, ह्या काव्याद्वारीं मात्र न्हय ताणें रचल्ल्या जायत्या महत्वाच्या काव्यां खातीर, ताणें समग्र साहित्याचेर घाल्ल्या प्रभावा खातीर, हेर कोंकणी कविंक हुमेदिची झर जाल्ल्ये खातीर – आपल्या काळाचो उंचलो तशें महत्वाचो कवी अशें थर्ता (पा. xii).

लुवीस मसकरेन्हसा उपरांत ताच्येच पंक्तीर उदेल्लो कवी फा। सिलवेसटर मिनेजस. ताणें रचल्ल्यो चडश्यो कविता धारमीक. हाच्ये विशीं तशेंच ताची स्फूर्त घेवन उदेल्ल्या हेरां कविंच्या कवितेंनी आसलली धार्मीक साय पार्किल्लो डेसा (1999) म्हणता–

> सिला मिनेजाच्या कवितेंनी तो एक धर्मीक वेक्ती जाल्ल्यान, क्रिसतांव दिश्टी रूपच बळादीक दिसता. हाचीच स्फूर्त घेवन ह्या वेळा उदेल्ल्या संयभान कवी आसल्ल्या थोड्या पाद्री तशें लायिकांचेर आमच्या धारर्मीक चिंत्पाचो प्रभाव पडल्ल्यान उत्तीम काव्यें आसचीं धर्मीक गितां ताणीं लिकलीं (पा. 33).

हांच्ये पयकी रायमंद मसकरेन्हस, मो। प्लासीद कुलासो, फा। ग्रेगोरी कुवेल्लो आनी हेर प्रमूख. त्या उपरांत स्वामी सुपरिया लिखणे नांवाखाल बरवपी फा। सिपरियन कोस्मोस अलबुकर्क पै हाणें गितां–कवितां रचलीं आनी छापून पर्गटलीं. ताच्ये सवें मरिदास, चा.फ्रा. देकोसता, जे.बी. मोरायस, रान उद्यावर, लोरेस वास, लुवी पिरेर, वल्ली वग्ग, पावुसतीन सोज, जी. एम. बी रोड्रिगस, एडवर्ड नोरोन्हा, फेलिक्स पावल नोरोन्हा, जे.बी. सिकेर, वी. जे. पी. सलडाञ, लियो सोज, ए.टी. लोबो, सावेर मेंदोस, चा.फ्रा. देकोसता, विलफी रेबिंबस, फ्रान्सीस सलडान्हा बारेबयल, एडवर्ड नोरोन्हा, फा। टैटस प्रभुदास, के. आनंद

भट, लोरेन्स सलडान्हा, श्री जेरोम डी'सोजा, स्वामी सुपरिया, दिनकर देसाय, बी.वी. बाळिगा, मेलवीन पेरीस, श्री रत्नाकर आनंद शेणै, श्रीमती वेरोनिका कुवेल्लो, रिच्ची लस्रादो, लुवीस मसकरेन्हस, फा। आर्थर पिरेरा, एच. रघुराम नायक, मेलवीन रोड्रिगस, फ्रेड कुमार कुच्चिकाड, पी. वामन प्रभू, फ्रान्सीस सलडान्हा बंटवाळ, वासुदेव शानुभाग शिरसी, मावरीस डेसा, एन.बी. कामत अंकोल, बी. कृषण पै बदियडक, काव्यदास (लियाब), सिलवेसटर डी'सोजा मैसूर, बर्नाड जे. कोसता कुंदापूर, रान उद्यावर, विलफ्रेड आर. पांगळा, गौरीश कायकिणी, राघवेंद्र राव, सिज्येस ताकोडे, आन्सी पालडका, संतोष कुमार गुलवाडी, जोस्सी पिंटो किन्निगोळी, श्रीमती जयश्री नारायण एक्कंबी, बी. कृषण पै प्रभू बदियडक, नज्रेत नेरी ताकोडे, उल्लास के. पै. पुत्तूर, वी डी'सिलवा कंजूरमार्ग, ग्लेडीस रेगो, बंगले नारायण कामत, उमेश जनार्धन किणी, फ्रान्सीस मोंतेरो कूळूर, किशू बार्कूर, मट्टार विठल किणी, हेरी सोज इजय, अनील डी'सोजा पेर्नाल, फा। लियो कुटिन्हा, नवीन कुलशेकर, जी. जी. डी'सोजा, क्लेरेन्स पिंटो पडील, हेनरी एम. पेर्नाल, डबल्यू. बी. सिकेर पुत्तूर, जी. एम. बी. रोड्रिगस, लारेन्स गोवियस, क्सेवियर मेंडोन्सा, बी. जे. अजेकार, एल्यार ताकोडे, नेल्लू पेर्मन्नूर, के. गोपालकृषण श्यानभोग, जे.बी. मोरास, जोर्ज पींत आयकोळ, वल्ली क्वाड्रस अजेकार, फा। प्रताप नायक जे.स., जुडीत पिरेरा, जियो अग्रार, रोहिदास एन. रेट, मच्च मिलार, आंड्र्यू एल. डी'कुन्हा, आलवी कार्मेलीत, फ्रान्सीस सलडान्हा कामत, फा। एडवीन सोज कोर्डेल, बी. वत्सला बाळीग, श्री वी. आर. शिभाड कुमटा, जेफ्री सी. फेर्नांडीस आंजेलोर, डा। रोहिनी नागेश प्रभू हुब्बळ्ळी, एम. एन. प्रभू, के. जी. श्यानभोग, रोनी क्रासता, अरूण एस. उभयकर, रामचंद्र एम. शेट, फा। जोन, हेरी सोज कापुचीन, जोविटा रीमा मथायस बेळमण, शूभ एस. कामत, ओलिवेरा फ्लाविया, श्रीमती वसंती आर नायक, फा। रोशन कापुचीन, एन. बी. कामत अंकोल, अनंद श्यानभाग सिरसी, जे.बी. सिकेर, ओसटीन डी'सोजा प्रभू, मेलवीन जे. वास केलराय, अनील पेर्नाल, मेलवीन पिंटो नीरुडे, नंदिनी, वल्ली वग्ग, आर्थर पिरेरा ओमजूर, शूभ एस. कामत, म्याक्सीम लोबो, पी. जे. करुगळनडे, विन्सी फजीर, जो. सी. सिद्धकट्टे, जे. बी. मोरायस, किलंगोडी शंकरराव, जे.जे. डायस शिर्ताडी, लोरेन्स डी'सोजा कास्सिया, एम. डी. रोड्रिगस, रोबर्ट फेर्नांडीस उद्यावर, श्री रामचंद्र एम. शेट, आंटनी बार्कूर, स्टीवन क्वाड्रस पेर्मुदे, जे. बी. सिकेर मुंबय, शकुंतला आर. किणी, वायलेट जे. पिरेरा, उल्लास के. पै, विन्सी पिंटो आंजेलोर, मोहन वर्णेकर, यशवंत डी. एस., वल्ली वग्ग, वाल्टर दांतीस, नागेश अण्वेकर, वाल्टर फेलिक्स अलबुकर्क, ए. टी. लोबो, उल्लासण्ण, उमेश गौतम नायक, जोन शुंटिकोप्प, सुनिता वी. शेणै, प्रसन्न निड्डोडी, वसुधा प्रभू, रीटा अलबुकर्क, पी. कृषणकुमार, रोशू बाब बार्कूर, रोनी क्रासता, वाल्टर फेलिक्स, प्रेम मोरास, रेमंड डी'कुन्हा, रोशू बजपे, वनिता शिरीक नायक, विश्वनाथ शेट, दो। फ्लाविया कासतेलिनो – हांणी कविता जमे परगटल्यात. कानडी लिपिंतल्या कोंकणिच्या हेर प्रकाराच्या साहित्याक तुलन केल्यार कविता प्रकारांत सारस्वात लेककांनी गुमान वोडचे तसलो वावर केल्लो झळकाता.

1953 इस्वेंत फेलिक्स पावल नोरोनहान 'काव्यां झेलो' कानडी लिपिंतलें पयलें कविता पुसतक फायस केलें (रेगो, 2011, पा. 46). हाच्ये सवें काव्यां पुसतकां परगटची रिवाज सुरू जाली.

मंगळुरी कोंकणी कविता शेतांत नवालां केल्लो कवी चा.फ्रा. देकोसता. ताच्यो कविता गांवच्या भोंवारांतल्यो आनी आपल्याच समाजेच्या समस्यां भोंवतीं रेवडल्ल्यो तरी, ताणें कोंकणी काव्याचेर मारल्ली म्होर सदांकाळ उर्च्ये तसली. ह्या विशीं रोड्रिगस (2007) अशें म्हणता:

> चा.फ्रा.न कवितेंनी उब्यो कर्च्यो प्रतिमा, अपरूप उत्रांची विंचवणी आनी व्हाळो, जिविताचेर ताणें मार्ची नदर, मागीर हें सगळें कविनेद्वारीं व्हाळताना प्रास आनी अलंकार गुंतल्ल्यान कानांक, काळजांक धादोसकाय दिंवचें संगीत – हें सगळें चा.फ्रा.क आनी चा.फ्रा.क मात्र साध्य. ताणें आपल्या कवितेंनी जांव, हेर साहित्य प्रकारांनी जांव वापारल्ली भाशेची ग्रेसतकाय कोंकणिंत मात्र न्हय, हेर भासांनींय वाचुंक मेळची कश्ट (पा. xv).

कोंकणी कवितेंक मान जोडन दिल्ल्या चा.फ्रा.न खेळल्लेपरीं उत्रांनी खेळल्ले कोंकणी कवी भोव अपरूब. ताणें उत्रां, चिंनां, भोगणां आनी संगीताच्या अलंकारान जायतीं रोसाळ काव्यां लिखलीं. ताचो कविता जमो 'सोंश्याचे कान' नागरी लिपिंत पर्गटतच ('जाग' प्रकाशन, गोंय) ताका केंद्र साहित्य अकाडेमिची प्रशसती (1989) लाबली. कानडी लिपिंतल्या कोंकणी कवितेंच्या उंचायेक साक्स म्हळ्ळ्ये परीं जे. बी. मोरायस हाच्या 'भितरलें तुफान' (1985) कविता संग्रहाक आनी मेलवीन लुद्रिगाच्या 'प्रकृतिचो पास' (2011) कविता संग्रहाक केंद्र साहित्य अकाडेमी प्रशसत्यो लाबल्यात.

प्रसतूत कवीं पयकी केंद्र साहित्य अकाडेमी प्रशसती विजेत मेलवीन रोड्रिगस प्रमूख. ताणें विसतार विषय विंचून कविता घडल्यात. कविता आनी कविंक रच्ची ताची तांक विशेस.

मनशा मनांतल्या अशांतीक, समाजेंतल्या अन्यायांक कवीन कविते मारिफात स्पंदन केल्ल्येवेळीं वासतव कविता उदेता. अशें उदेल्ल्या कवितेक मरण ना. ती लोका संगीं उस्वास घेवन जियेता. असल्यो जीवंत वोळी वाचप्यांक विचारशील करतात. असल्यो वोळी रचपी, सामाजीक काळजी आसचो, अन्याय अनितीक प्रतिस्पंदन कर्तलो भावजीवी मात्र लोकामोगाळ कवी जाता. कानडी लिपिच्या कोंकणिंत ह्या दिशीं विल्सन कटील अन्येक प्रमूक कवी. कोंकणी मात्र न्हय, कानडिंतयी ताच्या कवितेंनी तो एक समर्थ कवी म्हळ्ळें येदोळच रुजू केलां.

चा.फ्रा.न एकुणिसाव्या दशकांत मंगळुरांत जागे कविंचो पंगड सुर्वातलो. हाका लागोन कानडी लिपिंतल्या कोंकणी लेखकां मधें कविता लिखची वोड चडली. त्या उपरांत मेलवीन लुद्रिगाच्या गुरकारपणाखाल कविता डोट कोम आनी आतां पोयेटिक्स तशेंच पोयेटिका पंगडांच्या प्रेरणान कानडी लिपिंतल्या कोंकणिंत धाराळ कवितेचें बेळें पिकोन आसा म्हण्येत. येदोळ कानडी लिपिंतल्या कोंकणिंत 267 कविता जमे फायस जाल्यात.

6. संपणी

हें लेखन कानडी लिपिच्या कोंकणी साहित्याचें भोव ल्हान चित्रण तरी, म्हाका मेळल्ल्या दाखल्यांच्या आदारान येदोळ ह्या लिपिंत रचल्ल्या मटवी काणी, कादंबरी आनी कवितेंचे जुम्ला अंके–संके हांगासर दाखल केल्यात. ते पळयताना, गोंयच्ये कोंकणिचो एक वांटो जावनासच्या, कानडी लिपिंतल्या कोंकणिंत व्हड मापाचें साहित्य रचीत जालां म्हळ्ळयाक

कायिंच दुभाव ना. कोंकणिंतल्या हेर 42 बोलिंतल्या साहित्याक तुलन केल्यार कानडी लिपिंतल्या कोंकणिंत रचन जाल्ले तितलें साहित्य हेर लिपिंनी जावंक ना. तरी हांतलें लिप्यंतर जाल्लें साहित्य भोवच उणें. हाका लागोन कोंकणिच्या हेर लिपियेंतल्या बरवप्यांक जांव, वाचप्यांक जांव हाची खूब माहेत ना.

ह्या लेकनांत फकत बुका रुपीं छापून आयलेलें साहित्य मात्र लेकाक धरलां शिवाय, पत्रांनी व्हाळोन आयलेल्या साहित्याविशीं गुमान दीवंक ना. तरी कानडी लिपियेंतल्या ओट्ट साहित्याचें तुपें ह्या लिपियेंतल्या हर बरवप्याच्या देणगेवरवीं भरोन आयिल्लें जावनासा. तशेंच ह्या लेकनांत हर लेखकाच्या साहित्याचे विशलेषणयी जावंक ना. तरी, हांगाचें ओट्ट साहित्य वेळा–काळा संगीं बदलावण जायित्त, तकले थावन तकलेक वाडोनंच आयलां म्हळ्ळें स्पश्ट जाता. खंच्याय एका वेळा पांवड्यार खंचीय एक कृती लोकामोगाळ जाली तर, त्या वेळापांवड्याच्या हेर लेककांनी ताचें अनुकरण करचें सहज. तशेंच एका अयित्र वेळार नव्या चिंत्पाची एक कृती उदेली तर ताचो प्रभाव तवळ पऱ्यांत आसलेल्या चिंत्पासंगीं मेळोन मुकारून वेताना साहित्याचो दरजो चडोन येता. कानडी लिपिच्या कोंकणी साहित्याच्या इतिहासांत खंच्याय काळार, तवळ चाल्तेर आसल्लें चिंतप थोड्या मापान तरी वेगळेच रितीन बदल्चे तसलें साहित्य उदेवन आयिल्लें फकत चाफ्रा देकोस्ताच्या लिखणेंत मात्र म्हण म्हाका भोग्ता.

टिप्पण:

1. 'बोली' म्हळ्यार एके व्हड भाशेची ऊप–भास. बोलिच्या ऊप–भाशेक ऊपबोली म्हणतात. अन्येके रितीन बोली म्हळ्यार एके व्हड भाशेची फकत उलवपाक वापारची ऊप–भास जावनासता. त्या भाशेच्या मूळ भाशेक बर्पाची समान रीत आसोन त्या भाशेंत लिकलेलें साहित्य आसता (Masica, 1991).
2. धा हाजरांच्याकी चडीत जिबांनी घोळच्यो भासो.
3. कोंकणी गोंयची राज्य भास म्हण थिरायताना मुकेल वांटो कोंकणी लोकान खुशेन स्वीकार केलें तरी हेर बोलिंच्या लोकान अंत्रूजी बोलिची विंचवण ना समदानेक कारण जाली. हाका दोन कारणां आसल्लीं. पयलें– अंत्रुजी भास मराठी लेक्सिकान, सिंट्याक्स आनी उच्चारान भरलेली कोंकणी म्हण तर, दुस्रें लिपीक संबंद जावन. बार्देसी देवनागरी आनी रोमी लिपी दोनयी वापार्न बरव्येत तर अंत्रुझी फकत देवनागरी लिपी मात्र वापार्न बरव्येत देकून. अंत्रुझी बोली गोंय कोंकणिची अधिकृत बोली म्हण मांदून घेतच, ह्या कोंकणीन बार्देसी कोंकणीक दूसऱ्या स्थानाक लोटलें तर साश्टी बोलीक तीसऱ्या स्थानाक पायलें (Nadkarni, 2015).

   दक्षीण गोंयांत मुकेल जावन मडगांव भंवतीं साश्टी बोली बळवंत आसली. पुडतुगेजांच्या येण्या पुर्विल्या कोंकणीक भोव चड लागीं आसच्या (Pereira, 1973) ह्या बोलीक साश्टी बोलीन कोनश्याक लोटलें (Nadkarni, 2015, p. 21).
4. दूसऱ्या वादा पर्माणे कोंकणी गोंयच्या कोकणे आदिवासिंची भास (कामत, 2019).
5. सारस्वत आनी जिएसबी म्हळ्ळे दोन वेवेगळे पंगडगी वा हे दोनयी एकच समुदायगी म्हळ्ळें सवाल जायते पावटीं उदेंवचें आसा. जिएसबी समुदाय भारतांतल्या विवीध प्रदेशांनी, वेवेगळ्या

नांवांनी पळेवंक मेळतात. सामान्य जावन हांकां 'कोंकणे' म्हण ओळकातात. हाका मुखेल कारण ते कोंकणांत/गोंयांत वसती करताले/करतात म्हळ्ळे खातीर जावंक पुरो. तरी जिएसबी सरस्वती न्हय तडीर आसलेल्या सारस्वतांच्या कुळ्येचे जावनासात (Keni, 2008, p. 49).

आऱ्यन ब्राह्मणांचें मूळ काश्मीर–पंजाब प्रदेश. पंजाबांत चड काळ तांची वसती आसल्ली देकून तांकां सारस्वत ब्राह्मण म्हळ्ळें नांव आयलां. हांच्ये पयकी थोडे क्रमेण गंगा आनी यमुना वाटेन उदेंती कुशीन गेले तर वेदांच्या काळार (क्री.पू. 1000-600) उत्तर प्रदेश, उत्तर बिहार, उदेंती राजस्थानाच्या विवीध भागांक विसतारले. निमाणें, गंगा बयलाक पावल्ले ते जायतीं शतमानां थंयसरच वसती कर्न आसल्ले. उपरांत बिहार, मागीर बंगालाक पावले. त्या काळार बंगालाक 'गावड देश' म्हणताले जाल्ल्यान, थंय थावन कोंकणाक पावल्ल्या हांकां गावड सारस्वत म्हणतात (Baliga, 2019, p. 61). सारस्वत ब्राह्मणा मधें गावड सारस्वत ब्राह्मण, चित्रापूर सारस्वत ब्राह्मण, राजपूर सारस्वत ब्राह्मण म्हळ्ळे मुखेल तीन पंगड आसात.

6. संसकृत भाशेंत लिखललो सह्याद्राखांड स्कंद पुराणाचो एक भाग. हो पुराण क्री.श. 5 थावन 13व्या शेकड्या पऱ्यांतलें विवीद काळार वेवेगळ्या बरप्यांनी बरयिल्लें बरप आटाप्ता. गोंय विश्यांतलें बरप लगबग सत्राव्या शेकड्यांत लीखल्लें म्हळ्ळें अंदाज केला (Da Cunha, 1877, p. 2).
7. सोधनांगारांक लाबल्ल्या पुराव्या परमाणे काश्मीराचे निवासी जावनासल्ले सारस्वत विवीध कारणांक लागोन जाग्यांतर जावन पंजाब, सिंद, गुजारात, बंगाल आनी महाराश्ट्रा मारिफात सकला देंवोन गोंय पावले (Conlon, 2023, p. 16).
8. पिंटो (2019/2014) पर्माणें– 'कोक्ना आदिवासीच कोंकणाचे मूळ निवासी. मौऱ्य रायांच्या आडळत्या उपरांतल्या संघटीत राय कुळियांनी कोंकणांत स्व–आडळतें चलयतल्या गणराज्यांच्या आदिवासिंचें लोकवेद वेवस्थीत रितीन नास केलें. दऱ्या वेपाराचे अभिवृद्धेन आनी कोंकणाच्या शहरीकरणान (क्री.श. 400) आदिवासिंक कुशीक लोटलें'.
9. गोंयांतले सर्व गांवकार जिएसबी न्हयतरी चडताव जिएसबी जावनासल्ले. हांच्ये संगीं मराठी समुदायाचो थोडो लोकयी व्हड व्हड भुंयचे म्हालक जावनासोन 'गांवकार' म्हळ्ळ्या पद्वेक फावो जाल्ले. पुडतुगेजांच्या काळार हांतले थोडे कथोलीक जाले तरी ताणीं 'गांवकार' पदवी सांडलिना.
10. 1464 थावन 1498 पऱ्यांत बहुमनी सुल्तानांनी गोंयचेर शासन चलयलें. उपरांत गोंय बिजापुरचा आदीलशा राज्वटके खाल आयलें. ह्याच काळार गोंयचा हिंदू लोकाचेर कठीण अन्वारां आयलीं. हीं फूड करच्याक सारस्वतांनी श्री मालू पैच्या मुखेल्पणार दऱ्या फौजेचो सयनीक जावनासलेल्या भटकळाच्या तिम्मप्प नायक (तिमोज) मारिफात पुडतुगेजांची कुमोक मागल्ली (नायक, 2009, पा. 93).
11. अलबुकर्क आनी ताच्या उत्तरादिकारिंनी सारस्वतांच्यो कसल्योच चालिरिती जांव, संविदान जांव बदलिलें ना. फकत सरल्ल्या दादल्याच्या सरियेर ताच्या बायलेन उडोन हुल्पोन मर्ची 'सती' रिवाज मात्र ताणीं रद्द केली (Nadkarni, 2015 p. 15). तशेंच दऱ्या डकायितांक (Moors) धांवडावन ब्राह्मणांक (सारस्वत) आनी हिंदू लोकाक सतयनजो म्हण आज्ञा दिली (नायक, 2009, पा. 94).

12. गोंय आपणा स्वादीन केल्लेंच अलबुकर्कान सारस्वत लोकान बांदचो तिर्वो उणो केलो (नायक, 2009).

13. ह्यो विशीं प्राचीन कोंकणी भारत बुकांत प्रो। रोकी मिरांदान अशें बरयलां: कोंकणी भारत निरूपण केल्ल्यांकच आमी ह्या पुसतकाचे लेखक म्हण मांदून घेतलां. ताणीं विश्णुदास नामा हाचो मराठी भारत कोंकणेंत तर्जण कर्न पुडतुगेज मिशनरिंक सांगल्लो म्हण अंदाज केला. कित्याक ह्या सगळ्या पुसतकांत हंता हंतांनी तर्जणेंत बदलाप दिसोन येता. ब्रागांत आसचे अब्जज्स्यी मूळ प्रती न्हय, बगार मूळ प्रतियेची प्रती, कित्याक प्रती करतल्यानयी चुकी केल्ल्यो दिसोन येतात (Miranda, 2011, p. 16).

14. ब्रागांतल्या मिन्हो विद्यापीठांत जगवन दवरलेल्या रोमी लिपिंत आसच्या कोंकणीच्या दोन हात बर्पांनी पुसतकाचो माताळो ना देकून अनुक्रमान अब्जज्स 771 (767 पानां आटाप्तात) आनी Codex 772 (268 पानां आटाप्तात) म्हण नमूदन केलां.

   'कोंकणी भारत' मुळान विषणुदास नामान मराठिंत बरयिल्ल्या 'मराथ भारत' हाचो तरजुमो म्हण अंदाज केला. सोळाव्या आनी सत्राव्या शतमानांतल्या जेज्वीत मिशनरिंक कोंकणी भास आनी हिंदू धर्म जाणा जांवची उरबा बळवंत आसल्ली. हाका लागोन ताणीं मराथी महाभारत कोंकणींत करवन लिखून घेतलो. देकून, अशें तर्जण कर्न सांगल्ले वेक्तीकच कोंकणी भारताचो रचपी म्हण लेक्तात. पूण ही तर्जण एकेच वेक्तीन न्हय बगार जायत्यांनी केल्या म्हळ्ळें वाचताना कळता. त्या काळार धारमीक साहित्य, तांतल्या तांतूं काव्यें मराठिंतच रचीत जातालें. हाका लागोनंच फा। थोमस स्टीपन्स हाणें Doutrina Christam em Lingoa Bramana Canarim गद्य कोंकणींत रचलें तर, क्रिसतपुराण काव्यें मराठिंत लिखलें (Miranda, 2011, p. 17).

15. पुडतुगेज-कोंकणी अर्थकोश बरयलेल्या एका अनामीक लेखकान ह्या अर्थकोशाच्या निमाण्या पानांनी कोंकणीची मूळ लिपी म्हण उल्लेक केल्ल्या एक्ये लिपिचीं थोडीं अक्षरां आसोन, तीं कानडी लिपिचीं पुरातन अक्षरां म्हण समजोव्येत. ह्ये लिपिंत लभ्य आसची अमादोर दे संताना हाची एकच कृती 'फ्लोस सांक्तोरम' प्यारिसांतल्या बिबलियोथेक न्याशनले (Bibliothèque Nationale) हांगासर आसा,

16. पुडतुगेजांच्या येण्या आदीं गोंय प्रदेशांचेर कानडी शासनदारांनी राज्वटकी चलयिल्ली आसतां, हाका लागोन सोळाव्या तशें सत्राव्या शतमानाच्या गोंयच्या कोंकणींत कानडी भाशेचो प्रभावयी झळकाता. मात्र न्हय, ह्या कोंकणींत संसकृत, परसो-अरेबीक प्रभावयी पळेव्येत (Sardesai, n.d).

17. 'कोस' म्हळ्यार पुरविल्या काळाचें अंतर मेजपाचें माप. एक कोस म्हळ्यार तीन की.मी.

18. सां लुवीस कोलेजिचो रेकटर जावनासोन उपरांत मंगळूर दियेसेजिचो बिस्प (1910 थावन 1923 पऱ्यांत) जाल्लो पावल पेरिनी जे.स. विदेशी तरी हाणे कोंकणिच्या अभिवृद्धेक वरतो पाटिंबो दिला. नाच्याच उत्तेजनान फा। अंतोन जावो (फा। लुवीस जुवांव सोज) सोजान 1914व्या वरसा कोंकणींतलो पयलो जानपद गादी आनी हुमिण्ये संग्रह फायस केलो. बिस्प पेरिनिचो पाटिंबो घेवन कोंकणीची सेवा केल्ल्यां पयकी 'राकणो' पत्राचो स्थापक मो। सिलवेसटर मिनेजसयी एकलो. मंगळूर दियेसेजिचें आडळनें स्थळीय याजकांक हतांतर करिजे म्हण वातिकानाचेर दाबाव

घाल्ल्या बिस्प पेरिनीन, हें सलीस जांवचे पासत आवदे पयलेंच आपला हुद्द्याक राजिनामो दिलो (Pai, 1981, pp. 231-233).

19. तवळचो शिकपी तशेंच विलायती मर्जेचो कोंकणी लोक कोंकणी भास उलवंक नर्गताले. ह्यो विशीं खूद लुवीस मसकरेञ्ञन अशें बरयलां: 'आमचे शिकपी मात्र आपल्या माय-गांवाक आनी आमच्या माय भाशेक कित्याक कांटाळतात म्हळ्ळें म्हाका समजाना. चडावत शिकपी चेडवां इंगलेजांत चिक्केशे चूक जाल्यार हासतात, आनी कोंकणी भास आपणाक कळाना वा कांदळ्यांत आपूण फेल जालीं म्हणोंक लजचें सोडन, तांतूं भारी दवलत भोगतात' (मसकरेंञ्ञ, 1998, पा. 13).
20. येदोळ पऱ्यांत कानडी लिपियेंतल्या कोंकणींत फायस जाल्ल्या ओट्ट बुकांचें लेक धरुंक ग्ल्याडीस रेगो हिणे बरयिल्ल्या 'कन्नड लिपियेंत कोंकणी पुसतकां', कर्नाटक कोंकणी साहित्य अकाडेमिची वोळेरी तशेंच अमर कोंकणिंत फायस जावनासलेल्या 'मयला फातर' अंकणाचो आधार घेतला.
21. बोंबयांत रोमी लिपिंत असलेच बूक हप्त्याक एका लेकान आनी एकेका लेखकाचे म्हयन्याक एका लेकान फायस जाल्लेय आसात. रोमी लिपिंत दोनशां वयर नवलिका बरवन फामाद जाल्ल्या रेजिनालड फेर्नांडिसान म्हयन्याक एक बूक बरवन फायस केल्लोय आसा (Menezes, 2022, pp. 98-100).

REFERENCES:

Anand, K. (2013). India speaks...780 ways. *indianexpress.* Retrived August 11, 2013, from http://archive.indianexpress.com/news/india-speaks...780-ways/1153717/

Baliga, G. (2019). *History of Saraswats.* V.M. Salgaocar Foundation.

Botelho, A. M. (2007). *Language and early schooling on Goa* [Unpublished doctoral dissertation]. Goa University.

Cardoza, T. (2022). Goy Suttke Adim Romi Konknninthli Kadombori. In F. V. Da Costa, V. Quadros & T. Cardoza (Eds.), *Romi Konknnintle sorgest sevok* (pp. xxxvi-xliv). Dalgado Konkani Akademi.

Census of India. (2011). http://censusindia.gov.in/2011Census/C-16_25062018_NEW.pdf

Chandra, S. (2007). *History of medieval India* . Orient Blackswan Pvt. Ltd.

Chatterji, S.K. (1940). *Indo-Aryan and Hindi Eight Lectures.* Gujarat Vernacular Society.

Conlon, F. F. (2023). *A caste in a changing world: The Chitrapur Saraswat Brahmans, 1700-1935.* Manohar Publishers and Distributors.

Da Cunha, J. G. (1877). *The Sahyadri-Khanda of the Skanda Purana.* Thacker, Vining & Co.

Fazal, S., Ali, K. & Vashishtha, D. (2019 January). Some insight into the language census of India-2011. *The Geographer, 66* (1), 31.

Gomes, O. J. F. (2004). *Goa.* National Book Trust, India.

Indira Bai. (2022, November 7). In *Wikipedia.* https://en.wikipedia.org/wiki/Indira_Bai

Katre, S. M. (1942). *The formation of Konkani.* Konkani Publishing House.

Keni, C. (2008). *The Saraswats: A compilation of facts and documents from various sources.* V. M. Salgaocar Foundation.

Kosambi, D. D. (1962). *Myth and reality: Studies in the formation of Indian culture.* Jai Gyan.

Lobo, B. (2018, 15 Jul). Losing our language. *Church of St. Andrew.* https://standrewchurch.in/losing-our-language/

Malshe, S. G. (1995). The language situation of Goa in the 16th and 17th Century. *ciil-ebooks.* http://www.ciil-ebooks.net/html/papers/section2.html

Masica, C. P. (1991). *The Indo-Aryan languages.* Cambridge University Press.

Menezes, A. (2022). Reginaldo Fernandes. In F.V.Da Costa, V. Quadros & T. Cardoza (Eds.), *Romi Konknnintle sorgest sevok* [Deceased writers konkani of Romi Script] (pp 98-102). Dalgado Konkani Akademi.

Miranda, R. V. (Ed.). (2011). *The old Konkani Bharata Volume 1: Introduction.* Central Institute of Indian Languages.

Mitragotri, V. R. (1992). *A socio-cultural history of Goa from the Bhojas to the Vijayanagara.* [Unpublished doctoral dissertation]. Goa University.

Nadkarni, M. (2015). *Phonological and morphological patterns in Antruzi, Bardesi and Saxtti Konkani: A comparative study.* Department of Linguistics University of Mumbai.

Pai, C. C. A. (1981). *Konkani huminnyom* [Konkani riddles]. Satabdi Prakashan.

Pereira, J. (1973). *Literary Konkani: A brief history.* Konkani Sahitya Prakashan Dharwar.

Rao, R. K. (1989). *Godde Ramayan.* Konkani Language Institute.

Sardesai, M. (2006). *A comparative linguistic and cultural study of lexical influences on Konkani.* [Unpublished doctoral dissertation]. Goa university.

Sardesai, M. (2004). Mother toungue blues. *Seminar, 543.* https://www.india-seminar.com/2004/543/543%20madhavi%20sardesai.htm

आलवरीस, जे. एस. (2008). *आंजेल.* कोंकणी संस्थो सां लुवीस कोलेज.

आमूर, जी. एस. (2012). *कन्नड कथन साहित्य: सणणकते.* प्रियदर्शिनी प्रकाशन.

कुवेल, ई. (1952). क्रिसतांव पुराणांतली विंचोण. *पयणारी 2*(52), 5.

कास्सिया, डी. (2005). कोंकणी भास आनी साहित्याच्ये वाडावळिंत पत्रांचो पात्र. लूटी यू. लोबो (सं.), *अमर दिर्वे रुप्योत्सव अंको* (pp. 99-103). कोंकणी संस्थो सां लुवीस कोलेज.

गौड, एम. जी. (2019). *भास – संसक तेचें भंडार सां. लुवीस कोलेज कोंकणी संस्थो.* कर्नाटक कोंकणी साहित्य अकाडेमी.

डिसोजा, ई. जे. एफ. (1996). कानडी लिपियेंतल्या कोंकणी साहितांत समकालीन मटव्या काणयांचेर एक अध्ययन. *अमर कोंकणी, 26,* 20-28.

डी'सोजा, ई. जे. एफ. (1999). जो. सा. आलवारीस म्हळ्ळो जोन लोबो. *अमर कोंकणी, 32,* 25-29.

डे'सा, एम. (1999). कानडी लिप्येंतली कोंकणी कविता. *अमर कोंकणी, 33,* 29-39.

देकोसता, सी. एफ. (2005). *पणतेची पेली.* क्लिफर्ड सोज.

निड्डोडी, जे. (2007). सुर्विल्या कोंकणी साहित्याची घडावळ. *राकणो, 69*(49), 12-13.

नज्रेत, ई. (2018). शेकड्यांत कानडी लिपिंत कोंकणी कादंबरिंची वाडावळ – सुकण्या नदर. *अमर कोंकणी, 69,* 40-52.

नायक, के. आर. एस. (2009). *सारस्वत सुधा.* आर. एस. बी यूत असोसियेशन (री).

नोरोन्हा, ई. (1999). आंजेल. *अमर कोंकणी, 32,* 13-18.

नोरेंज, एफ. पी. (1963). हाणीं कोंकणी भाषेची सेवा केली. *राकणो, 25*(50), 33-34.

पिंटो, बी. (1993). कवी सल्दान आनी क्रीसता पुराण. *अमर कोंकणी, 21,* 11-15.

पिंटो, जे. (2002). कोंकणी पत्रांनी कादंबरिचो पात्र. *अमर कोंकणी, 38,* 20-25.

पिंटो, जे. (2019). कोंकणी भाशेचें आदिवासी मूळ. (कामत, एन. एम. Trans.). *अमर कोंकणी, 73,* 5-12. https://www.researchgate.net/publication/260795276_The_unsung_linguistic_subalterns_in_Goan_history_the_forgotten_Konkani_speaking_Kukna_and_Gamit_tribals_of_Pre (Original work published 2014)

पिंटो, एम. (2018). कोंकणेंत मटवी काणी: डो. एडवर्ड नज्रेत आनी केवीन डी'मेल्लो हांच्या काणियांचेरे एक नदर. *अमर कोंकणी, 70,* 5-18.

बैरप्प, एस. एल. (2017). *कथे मत्तू कथावसतू.* साहित्य भंडारद प्रकाशन.

मणकीकर, के. (2015). *संत ज्ञानेश्वरी रचीत ज्ञानेश्वरी.* कर्नाटक कोंकणी साहित्य अकाडेमी.

मसकरेंञ, एल. (1998). कोंकणी दिर्वें 1912 – रुप्योत्सव अंको – 1937 पंचवीस वोर्सां. *अमर कोंकणी, 31,* 4-13.

मुगळी, ए. आर. (2022). *कन्नड साहित्य चरित्रे.* गीता बूक हौस.

रेगो, जी. (1999). कोंकणी साहितांत मंगळुरी स्त्रीयो. *अमर कोंकणी, 33.* 10-18.

रेगो, जी. (2011). *कन्नड लिपियेंत कोंकणी पुसतकां (1858-2010).* मांड सोभाण.

रोड्रिगस, एम. (2007). एक्षें वर्सांची कोंकणी कविता. In एम. रोड्रिगस (सं.). 20*व्या शेकड्याच्यो कोंकणी कविता.* कर्नाटक कोंकणी साहीत अकाडेमी.

रोद्रीगीश, एल. ए. (1982). ज्ञानेश्वराची मराठी आनी रिबशेराची कोंकणी. *अमर कोंकणी, 3,* 12-14.

*(**जोकीम पिंटो** कोंकणी लेकक. प्रसतूत सां लुवीस कोंकणी संस्थ्यांत काऱ्यसंयोजक जावन वावुरता.)*

'संशोधसार' – एक विमार्सो

डो। चंद्रलेखा डिसोजा

'संशोधनसार' पुस्तकाचें बरोवपी, प्रा.सुशांत नायक आसात. ह्या पुस्तकाचें प्रकाशन राजू बलनायक, आर. बी .प्रॉडक्शन, मडगांव, गोंय, हांचे वरवीं जाल्या आनी डिसेंबर 2017त ह्या पुस्तकाची उजवाडावणी जाल्ली. बरोवप्याक पयलींच परबीं की प्रकाशकान वितरकाचें नांव लेगीत दिल्या. सामान्यपणें हांवें पळयल्या की आमचें लक्ष वितरण वेवस्थे कडेन वचना. पुस्तक बरोवप्यान बरयलें, प्रकाशकान उजवाडायलें म्हूण प्रस्न सुटना पूण पुस्तक लोकां मेरेन पावूंक जाय हें लेगीत तितलेंच महत्वपूर्ण आसता. कोंकणीच्या मळार आमचे कडेन पुस्तकाची वितरण वेवस्था आसा काय ना? जर आसा तर ती कितली वेवस्थीत आसा हाचेर विचार जावंक जाय.

'संशोधसार' पुस्तकांत पयलो लेख 'कोंकणी भाशेखातीराची कम्प्यूटर अणकारांतली आव्हानां आनी आडखळीचेर' आसा. दुसरो लेख कोंकणी भाशेच्या व्याकरणांतलीं आव्हांनाचेर आनी बाकीचे स लेख साहित्यीक आस्वादकीय प्रक्रियेचेर आदारून आसात. खरें म्हणल्यार ह्या पयल्या लेखा विशीं हांवें कितेंय बरयलें जाल्यार तें फकत शाब्दीक अर्थाचेंच आसतलें कारण कम्प्यूटर अणकारा विशीं हांव तितली डिजीटल माहिती दिवंक सक्षम जावंक ना. म्हाका ह्या टेक्नीकल गिन्याना बद्दल थोडी भोव माहिती आसा. ही म्हजी मर्यादाच म्हणूं येता, पूण खंयचीय भास, आयज जर टेक्नीकली सक्षम जायना, तर ते भाशेचो विकास जावंक पावचो ना. हें आमी समजून घेतल्यार बरें. लेखक प्रा. सुशांत नायक म्हणटां तें म्हाका शंभर टक्यानी खरें दिसता. तांचो हो लेख कोंकणीभाशे खातीर खूपच महत्त्वपूर्ण थारता.

'संगणकी अणकारांतल्यो मुळाव्यो प्रक्रिया अर्थात कम्प्यूटर अणकारा' खातीर मूळ तीन प्रक्रिया आसात–

1. भाशेचो शब्दसंच–Language Corpus
2. उतरांचे उच्चारणीक लेबलीकरण–POS Tagging with BIS Tag Set
3. रूपकात्मक विश्लेशण–Morphological Analysis (नायक, 2017, पा. 27).

फुडें आपल्या लेखांत बरोवपी देखी दिवन आपलें विचार मांडटात ते विश्लेशण टेक्नीकली वेवस्थीत जालां हातूंत मातूय दुबाव ना. आडखळीं आनी आव्हानां पेलूनच कोंकणी भास कम्प्यूटरीय जावंक पावतलीं.

कोंकणी मोगी मनशान भाशीक आनी लिपीच्या वादाक सोडून तिका काळा वांगडा चलोवप गरजेचें थारता. लेखकाचें अभिनंदन. म्हाका एक प्रस्न पडटा, हिंदी–कोंकणी वा कोंकणी हिंदी कम्प्यूटरीय अणकार करताना जर असलीं वाक्यां आयलीं तर ताचो अणकार कितलो accurate जातलो–

हिंदी– कथाकार प्रेमचंद ने, सामाजिक बदलाव को रेखांकित किया है।

हांगा कथाकार म्हळ्यार कथा आनी कादंबरीकार दोनूय आसा, पूण कोंकणी भाशेंत कथाकार म्हळ्यार 'कहानीकार' काणी बरोवपी जाता. कम्प्यूटर असल्या वेळार कितें करता काय? तशेंच

हिंदी–लेख को संशोधित किया गया है। (Revised है Research शब्द अभिप्रेत ना.) तशेंच

हिंदी– भाषा का मानकीकरण आवश्यक है।

(कोंकणी खातीर प्रमाणीकरण) मशीनाक कळटले व्हय?

कोंकणी– तो भायर पडलो.– ह्या वाक्याचो अणकार जर मराठी वा हिंदी भाशेंत करूंक जाय तर मशीन अणकार करताना कितें आनी कशें करतले काय?

हरशीं पळल्यार पुस्तकाची प्रस्तावना वाचल्यार भोवमानेस्त शांताराम वर्दे वालावलीकारान कम्प्यूटरीय अणकारा विशीं सुंदर स्पश्टीकरण मांडल्याच. तांच्या विचारा प्रमाण–

'आमी यंत्रानुवादाचो विचार करतना एक महत्वाची गजाल ध्यानांत धरूंक जाय ती ही, आमची मोख अणकारा खातीर संगणक वापरप ही आसा. संगणाक सोपें पडचें म्हणून आमी आमची भास वा तिच्या व्याकरणांत बदल करपाचो विचार करूंक फावना' (नायक, 2017, पा. xxii).

एक गजाल मात खरी की आयज जर आमची भास कम्प्यूटरांत ना तर ती उरतली काय ना? हाचेर आमी विचार करूंक जाय. आमची भास डिजिटलायजेशनाच्या मार्गार फुडें वचूंकच जाय. प्रा.सुशांत बरयता तशें '....हे काळाते कसवटेर थारपाचें आसा' (नायक, 2017, पा. 35).

'संशोधशार'त दुसरो लेख 'कोंकणी भाशेच्या व्याकरणांतलीं आव्हानां'चेर आसा. हातूंत कोंकणीतल्या व्याकरणाचो विचार, कोंकणी व्याकरणांतल्या विशेशणांची दोट्टी रुपां, क्रियापदांचीं धातूसाधीत रुपां, विभक्ती प्रत्यय, दुसरे आनी चवथी विभक्तीचीं वेगळेपणां, बीं स्वरुपांत प्रा.सुशांत खोलायेन विश्लेशण करता. खरेंच सगळ्या कोंकणी शिक्षकां खातीर लेगीत हें पुस्तक खूपच महत्वपूर्ण थारता. भाशेचो उशणो वेव्हार लेगीत अभ्यास करप हें आयज गरजेचें थारता. काळांतरान भास बदलतलीच हें लक्षांत धरून घडये 'साचेबद्ध व्याकरणांत' बदल करचेंच पडटलें.

डॉ.राजय पवारांची नाट्यलेखन शैली लेखांत तियात्राचो उल्लेख आयल्याच पूण पयल्या तियात्राचो उल्लेख केल्यार इतिहासीक रुपान ते बरें दिसपाचें कारण शणै गोंयबाबाचो उल्लेख जालो पूण 'पाय त्रियात्रिश्टाचो' तशेंच कर्णाटकांतल्या कन्नड लिपयेंत जाका 'काव्य नाटकाचो बापूय मानतां' तांचोय उल्लेख जावंक जाय आशिल्लो. साहित्यीक इतिहास दिताना, कोंकणी खातीर चारूय वाठारांतलो इतिहास महत्त्वपूर्ण थारता, हें आमी विसरूंक फावना.

लेख डॉ.राजय पवाराची नाट्य लेखन शैलीचेर आसूं, आत्मभान कादंबरीचेर आसूं, अच्छेव–अरण्यकांड, बाकीबाबांची कविता, (तीन लेख) आस्वादकीय समीक्षेचेर आधारून वेग–वेगळ्या संदर्भान लेखन जालां. जशें बाकीबाबांचे कोंकणी कवितेंतलो वीर–रस आनी संदर्भीक सुचकताय विशीं प्रा.सुशांत बरयता तें उचीतच दिसता–

'....हें सगळें संदर्भ जंवर वाचप्यांक कळचे नात तंवर कवितेचो अर्थ कळप शक्य ना' (नायक, 2017, पा. 133).

साहित्यीक कृती खंयचीय आसूं, जो मेरेन वाचपी ताका ताच्या संदर्भा अनुसार समजूंक पावना तो मेरेन ते संप्रेषीत जायना. जशें

'फुलांत लिपून आयला भावा तक्षकाचो पिलो' हांगा फूल, तक्षक, तक्षकाचो पिलो...ह्या सगळ्यांचो इतिहासीक, सामाजीक, राजकीय संदर्भ घेतल्यारच ते कृतीचो अर्थ साकार जाता.

साहित्य खंयचेय भाशेचे आसूं, आपलो इतिहास, भूगोल, समाज, राज्य, संस्कृती ह्या सगळ्यांचो आधार घेवन तयार जाता. कोंकणी भाशेच्या साहित्यीक इतिहासा विशीं बरयताना आमी सदी लक्षांत धरूंक जाय की कोंकणी समाज मुंबई, गोंय, कर्णाटक, कोचि, मध्य प्राच्य, पाश्चिमात्य देशानी पातळिल्लो आसात. आमची लिपी विविधताय आमची मर्यादा लेगीत जाताच. 'संशोधसार' पुस्तकांत बरोवपी 'आत्मभान:अस्तुरेच्या आत्मभानाचो परामर्श घेवपी कादंबरी' ह्या लेखांत कादंबरेचो इतिहास दिता, तातूंत संवसारीक कादंबरी, भारतीय कादंबरी मागीर कोंकणी आनी मराठी कादंबरेचो उल्लेख केल्या. (नायक, 2017, पा. 70) थंयच कन्नड लिपयेंतली कोंकणी कादंबरे विशीं उल्लेख जावंक जाय आशिल्लो कारण जोकीम सांतान आलवारेस वा जोसाची 'आंजेल'चो रचना काळ दुसर्याक महाझुजा उपरांतचो आसा. 'अमरकोंकणी'च्या 69व्या आंकांत पान 127 ते 139 मेरेन 'शेकड्यांत कानडी लिपींत कोंकणी कादंबरिंची वाडावळ–सुकण्या नदर'–ले. डॉ. एडवर्ड नज्रेंत– ह्या लेखांत पुराय माहिती दिल्या. जर 'तुळशी'–ले. रवींद्र केळेकार–समाजीक, एक अस्तुरेची दुर्देवी काणी तर 'आंजेल' `1940 वर्साच्या आसपास, आमच्या ग्रामीण सुवातेनी जियेवन आसल्ल्या, साद्या उत्रांनी नाडकाक म्हणच्या लोकाच्या जिण्येचें प्रतिफलन आंजेल' (नज्रेत, 2018).

पुराय लेख जर वाचलो तर आंजेल आनी तिची व्यथा, कश्टाची काणी आमच्या मुखार येता. आमकां कन्नड लिपी येना हे मान्य पूण जें कितें आमकां देवनागरी लिपयेंत मेळ्ळ्या ताचो उल्लेख जावप खूपच गरजेचें थारता. इतिहास, साहित्यीक इतिहास आपल्या समग्र रुपान आयल्यारत पुराय चित्र तयार जाता. जर एकांगी जाता तर अनर्थ जाताच.

'संशोधसार' पुस्तकांत पान 82-83चेर कश्टकरी समाजाचे चित्रणा अंतर्गत बरोवपी हिंदीचे कथाकार आनी उपन्यास प्रेमचंदजीचे उदाहरण दिता ते उचीतच आसा पूण मागीर 'कोंकणी सामाजीक कादंबरेची फाटभूंय' बरयतना फकत फकत गोंयची कादंबरेचो उल्लेख करता. हांगा परत मराठी, इंग्लीश आनी पुर्तुगेज कादंबरेचो उल्लेख जाता पूण कन्नड लिपयेंतले जे कोंकणी दायज आसा ताचो उल्लेख जावंक ना. मलयाळम लिपयेंतली कोंकणी सुद्दा ना. हें पुस्तक कोंकणी शिकोवप्या खातीर संदर्भ पुस्तक जावचेच कारण ह्या पुस्तकांत ती तांक आसा पूण चारूय वाटेचे संदर्भ तातूंत येवंक पावले नात, हें लक्षांत धरूंक जाय. कश्टकरी समाज आनी ताचे चिंतन, हांवें उल्लेखील्ल्या 'अमरकोंकणी'–69त आसा. हें लक्षांत आसूंक जाय.

ले. गोम्सा पर्माणे इतिहास दिता थंय नदर मारप पूण तितलेंच गरजेचें थारता (Gomes, 2010). इतिहास दिताना जर आमी चुकता तर कोंकणीच्या मळार व्हडली. साहित्यीक चूक थारतली. लिपी भेद आसाच पूण इतिहासीक आनी साहित्यीक भेद नाकाच. अमर

कोंकणीच्या त्याच लेखांत पान 137चेर विकटर रोड्रिगसाच्या कादंबरी विशीं बरयल्या–

‘.....विकटर रोड्रिगसाच्या काणियांचे. चडावत पात्र आमच्या भोंवतीचेय दुडवादीक धनियांच्या, सावकरांच्या हातांखाल अन्याय बोग्तेल्यांचे संकट दोळ्यांक दिसता तशें तो बरयतालो आनी अन्याय केल्यांची ह्याच संवसारांत नीत जाता अशें ताच्या काणियांनी विवर आसतालो’ (नज्रेत, 2018).

एक गजाल मात खरी की पुंडलीक बाबांची ‘अच्छेव’ कादंबरी आसूं की महाबळेश्वर सैलांची ‘अरण्यकांड’ कश्टकरी समाजा विशीं चित्रण दिता. अच्छेव कादंबरी मिना खणीचे विखाळ सत् आमच्या मुखार मांडटा. आयज आमी ताची विखाळ फळां भोगताच. धर्तरेमायेक खणून खणून मनशान रक्तबंबाळ केल्या. अरण्यकांड कादंबरी ‘परके मातयेंत आपलीं पाळां मुळां सोदीत गांवांतल्यांच्या रिणाचे जू मानेर दवरून जगपी एका पोंव्याची व्यथा हातूंत चित्रीत जाल्या’ (नायक, 2017, पा. 91).

गोंयची देवनागरी लिपयेंतली कादंबरी अंतर्गत ह्यो दोनूय कादंबर्यो आप–आपल्या आशयं संदर्भान आपली शैली वापरून साहित्यीक कृतीक आकार दिता. पुंडलीक नायक कविता बरोवं, नाटक, नवलिका वा कादंबरी पूण तांची लिखणी कश्टकरी समाजा विशीं, तांच्या प्रस्नांक सहृदयतायेन चितारता. लोकांक जागयता. ‘संशोधसार’ पुस्तक एक संदर्भ पुस्तक रूपान सफळ आसा. प्रा.सुशांत नायकांचे अभिनंदन.

सुशांत सर, एक निमणो प्रस्न–संशोधसार हातूंत ‘शोध’ आसताना ‘सोद’ कित्याक?

आदारावळ:

Gomes, O. (2010). *Konkani literature in Roman script.* Dalgado Konkani Akademi.

नज्रेत, डी. (2018). शेकड्यांत कानडी लिपिंत कोंकणी कादंबरिंची वाडावळ–सुकण्या नदर. *अमर कोंकणी, 69,* 127-139.

नायक, एस. (2017). *संशोधसार.* आर. बी. प्रकाशन.

*(**डॉ चंद्रलेखा डिसोजा** गोंय विश्वविद्यालयांतल्या कोंकणी विभागाची रीडर आनी मुखेली जावनासल्ली. तिणे संसोद लेखनांचो संग्रह, कादंबरी पर्गट केल्यात. तिचीं संसोद लेखनां कोंकणी, हिंदी तशें मराठिंत फायस जाल्यांत. गोयांत तिची वसती.)*

MJES JOURNAL OF AMAR KONKANI

Biannual Journal of Konkani Research

SUBSCRIPTION AND ORDER FORM

Name :..

Address :..

Mob/Tel :..

Email :..

Choose the Type of subscription required New [ ] Renewal [ ]

1 Year 300/- [ ] 3 Years 900/- [ ] 5 Years 1500/- [ ] Life Member Rs. 10,000/- [ ]

- **Direct Transfer** [ ]

You can subscribe the journal by the amount to the bank account through direct transfer. Details are given below:

Bank: South Indian Bank , Branch: St Aloysius College EC, Account No.: 0993053000000961, Name: M/s Institute of Konkani Collection Account, IFSC: SIBL0000993. Please mail the details of the transaction to: instituteofkonkani@staloysius.edu.in or Whatsapp to 9481527394

- **DD/Cheque Transfer**

I am herewith enclosing a Cheque/DD No: .... for Rs. .... in favour of Institute of Konkani Collection Acount. I have remitted Rs.................... to your bank account on...
....

Signature :...................................

Date :..

Write To:

Editor, MJES Journal of Amar Konkani, Institute Of Konkani, St Aloysius College (Autonomous), Mangalore - 575 003, Karnataka, India. Phone: 0824-2007394 Whatsapp: 9481527394

TITLE CODE NO: KARKON00070

ದಾಯ್ಜ್

ಪಾಳ್ಣೆಂ

ಹರ್ ಸಮುದಾಯಾಚಿ ವಾಡಾವಳ್ ತ್ಯಾ ಸಮುದಾಯಾಂತ್ ಜಲ್ಮಾಲ್ಲ್ಯಾ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂವರ್ವಿಂ ಜಾತಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಪಾಳ್ಣ್ಯಾಕ್ ಹರ್ ಸಮಾಜೆಂತ್ ವಿಶಿಸ್ಟ್ ಸ್ಥಾನ್ ಆಸಾ. ಪುಣ್ ಎಕಾ ಭುರ್ಗ್ಯಾಚ್ಯಾ ಜಿವಿತಾಂತ್ ತಾಚ್ಯಾ ಜಿವಿತಾಚ್ಯಾ ಸುರ್ವಿಲ್ಯಾ ದಿಸಾಂಥಾವ್ನ್, ತೆಂ ಭುರ್ಗೆಂ ಆಪ್ಲೆಸ್ತಕಿಂ ಉಬೆಂ ರಾವೊನ್ ಚಲೊಂಕ್ ಶಿಕ್ಚ್ಯಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಮಾತ್ರ್ ಪಾಳ್ಣ್ಯಾಕ್ ಸ್ಥಾನ್. ಭುರ್ಗ್ಯಾಕ್ ಪಯ್ಲೆ ಪಾವ್ಟಿಂ ಪಾಳ್ಣ್ಯಾಂತ್ ದವರ್ತಾನಾ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಸಮುದಾಯಾಂನಿ ವೆವೆಗ್ಳೊ ಸಂಪ್ರದಾಯ್ ಪಾಳ್ತಾತ್. ಗಾವ್ಡ್ ಸಾರಸ್ವತ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ ಸಮಾಜೆಂತ್ ಭುರ್ಗೆಂ ಬುದ್ವಂತ್ ಜಾವ್ನ್ ವಾಡೊಂ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾಚೆಂ ಪ್ರತೀಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಭುರ್ಗೆಂ ಜಲ್ಮಾಲ್ಲ್ಯಾ 6ವ್ಯಾ ದಿಸಾ ಭುರ್ಗ್ಯಾಚ್ಯಾ ತಕ್ಲೆಲಾಗಿಂ ಪೆನ್ ಆನಿ ದಿವೊ ದವರ್ತಾತ್. ಭುರ್ಗ್ಯಾಚ್ಯಾ ಜಲ್ಮಾಚ್ಯಾ ಇಕ್ರಾವ್ಯಾ ದಿಸಾ ಬಾರ್ಸೊ ಕರ್ತಾತ್. ಬಾರಾವ್ಯಾ ದಿಸಾ ಭುರ್ಗ್ಯಾಚೆ ಕಾನ್ ತೊಪ್ತಾತ್, ಭುರ್ಗ್ಯಾಕ್ ನಾಂವ್ ದಿತಾತ್ ಆನಿ ಹ್ಯಾ ದಿಸಾ ಭುರ್ಗ್ಯಾಕ್ ಪಾಳ್ಣ್ಯಾಂತ್ ದವರ್ಚೊ ಸುವಾಳೊ ಆಚರಿತಾತ್.

दायज़

पाळणें

हर समुदायाची वाडावळ त्या समुदायांत जल्माल्ल्या भूगऱ्यांववीं जाता जाल्ल्यान पाळण्याक हर समाजेंत विशिसट स्थान आसा. पूण एका भूगऱ्याच्या जिवितांत ताच्या जिविताच्या सुर्विल्या दिसांथावन तें भुगें आपलेसतकीं उबें रावोन चलोंक शिकच्या पऱ्यांत मात्र पाळण्याक स्थान. भूगऱ्याक पयले पावटीं पाळण्यांत दवर्तांना वेवेगळ्या समुदायांनी वेवेगळो संपरदाय पाळतात. गावड सारस्वत ब्राह्मण समाजेंत भुगें बुद्वंत जावन वाडों म्हळ्ळ्याचें प्रतीक जावन भुगें जल्माल्ल्या ६ व्या दिसा भुर्ग्याच्या तकलेलागीं पेन आनी दिवो दवर्तात,. भुर्ग्याच्या जल्माच्या इक्राव्या दिसा बार्सो कर्तात. बाराव्या दिसा भुर्ग्याचे कान तोप्तात, भुर्ग्याक नांव दितात आनी ह्या दिसा भूगऱ्याक पाळण्यांत दवर्चो सुवाळो कर्तात.

Printed and published by Praveen Vijay Martis on behalf of The Mangalore Jesuit Educational Society Kodialbail, Mangaluru, D.K., Karnataka- 575 003 and printed at Assisi Press, Assisi Complex, Jail Rd, Bejai, Mangaluru, D.K., Karnataka- 575 003, and published at St Aloysius College (Autonomous), Institute of Konkani, P.B. 720, Kodialbail, Mangaluru, D.K., Karnataka- 575 003. Editor Melwyn Sunny Pinto